

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

Terveystieteiden tiedekunta

ERIKOISLÄÄKÄRIKOULUTUSOPAS

1.1.2019 lukien

Sisällysluettelo

ERIKOISLÄÄKÄRIKOULUTUS.....	5
ERIKOISLÄÄKÄRIKOULUTUKSEN KOULUTUSVAATIMUKSET 1.1.2019 lukien	5
1 HALLINTO JA PÄÄTÖKSENTEKO	5
2 OPINTO-OIKEUDEN MYÖNTÄMINEN JA LÄSNÄOLOILMOITUS	7
3 KOULUTUKSEN TAVOITTEET JA RAKENNE	8
4 ERIKOISLÄÄKÄRIKOULUTUKSEN SUORITTAMINEN.....	8
4.1 Käytännön palvelu ja toimipaikkakoulutus	8
4.1.1 Terveyskeskuksessa suoritettava palvelu.....	8
4.1.2 Yliopistosairaalan ulkopuolinen koulutus ja runkokoulutus.....	9
4.1.3.Yliopistollinen keskussairaalapalvelu ja eriytyvä/erikoisalan koulutus.....	9
4.1.4 Toimipaikkakoulutus.....	10
4.2 Koulutusta ja palveluja koskevia yleisiä määräyksiä	10
4.2.1 Palveluiden laskeminen	10
4.2.2 Keskeytyksien vaikutus	11
4.2.3 Eri toimissa työskentely.....	12
4.2.4 Palvelu ulkomailla.....	13
4.2.5 Suoritusten vanheneminen	13
4.2.6 Aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen (AHOT).....	13
4.2.7 EU:n ammattipätevyysdirektiivin vaikutus aiempien opintojen hyväksymiseen	14
4.3 Kriteerit yliopiston ulkopuolisten koulutuspaikkojen hyväksymiselle	15
4.4 Arviointi ja erikoistuvan lääkärin ohjaus	16
4.5 Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus.....	17
4.6 MONIAMMATILLINEN JOHTAMISKOULUTUS (MOJO) 10 op.....	19
4.7 Valtakunnallinen erikoislääkärikuulustelu.....	19
5 VOIMASSA OLEVA LAINSÄÄDÄNTÖ	22
6 TODISTUKSEN HAKEMINEN SUORITETUSTA KOULUTUKSESTA.....	22
7 LAILLISTAMINEN ERIKOISLÄÄKÄRIKOULUTUKSEN JÄLKEEN.....	24
ERIKOISALAKOHTAISET OPETUSSUUNNITELMAT	25
AKUUTTILÄÄKETIEDE	25
ANESTESIOLOGIA JA TEHOHOITO.....	30
ENDOKRINOLOGIA.....	36
FONIAATRIA	39
FYSIATRIA.....	42
GASTROENTEROLOGIA	44

GASTROENTEROLOGINEN KIRURGIA.....	47
GERIATRIA.....	49
IHOTAUDIT JA ALLERGOLOGIA	52
INFEKTIOSAIRAUDET	54
KARDIOLOGIA	58
KEUHKOSAIRAUDET JA ALLERGOLOGIA	61
KLIININEN FYSIOLOGIA JA ISOTOOPPILÄÄKETIEDE.....	64
KLIININEN HEMATOLOGIA.....	67
KLIININEN KEMIA.....	69
KLIININEN MIKROBIOLOGIA	73
KLIININEN NEUROFYSIOLOGIA	76
KORVA-, NENÄ- JA KURKKUTAUDIT.....	78
KÄSIKIRURGIA.....	80
LASTENKIRURGIA.....	83
LASTENNEUROLOGIA.....	86
LASTENPSYKIATRIA	88
LASTENTAUDIT.....	91
LIIKUNTALÄÄKETIEDE	93
NAISTENTAUDIT JA SYNNYTYKSET.....	96
NEFROLOGIA.....	100
NEUROKIRURGIA	103
NEUROLOGIA	106
NUORISOPSYKIATRIA.....	109
OIKEUSPSYKIATRIA	112
ORTOPEDIA JA TRAUMATOLOGIA	115
PATOLOGIA.....	117
PERINNÖLLISYSLÄÄKETIEDE.....	120
PLASTIIKKAKIRURGIA.....	122
PSYKIATRIA	133
RADIOLOGIA	136
REUMATOLOGIA.....	140
SILMÄTAUDIT.....	143
SISÄTAUDIT.....	147
SUU- JA LEUKAKIRURGIA.....	150
SYDÄN- JA RINTAELINKIRURGIA	154

SYÖPÄTAUDIT	156
TERVEYDENHUOLTO	159
TYÖTERVEYSHUOLTO.....	162
UROLOGIA	168
VERISUONIKIRURGIA	170
YLEISKIRURGIA.....	174
YLEISLÄÄKETIEDE	177
KIRURGIAN ALOJEN RUNKOKOULUTUS.....	181
PSYKIATRIAN ALOJEN RUNKOKOULUTUS.....	185
SISÄTAUTIALOJEN RUNKOKOULUTUS	187
ASETUS 56/2015	190
Sosiaali- ja terveysministeriön asetus erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksesta sekä yleislääketieteen erityiskoulutuksesta.....	190

ERIKOISLÄÄKÄRIKOULUTUS

ERIKOISLÄÄKÄRIKOULUTUKSEN KOULUTUSVAATIMUKSET 1.1.2019 lukien

Erikoislääkärikoulutusta koskevat koulutusvaatimukset ovat tiedekuntaneuvoston hyväksymät määräykset koulutuksen suorittamisesta, ja ne koskevat kaikkia erikoisalvoja ja kaikkia erikoistuvia. Koulutusvaatimusten lisäksi erikoistuva suorittaa koulutuksensa oman erikoisalansa vaatimusten mukaisesti.

Koulutusvaatimukset ja erikoisalakohtaiset vaatimukset ovat sitovat, ja niitä noudattavat kaikki erikoistumiskoulutuksen parissa toimivat henkilöt (niin erikoistuvat, opetushenkilökunta, vastuuhenkilöt kuin hallintohenkilökunta).

1 HALLINTO JA PÄÄTÖKSENTEKO

Erikoislääkärikoulutuksen parissa työskentelee monia toimijoita. Varsinainen päätäntävalta erikoislääkärikoulutuksessa on Sosiaali- ja terveysministeriöllä ja koulutusyksiköillä eli lääketieteellistä opetusta antavilla yliopistoyksiköillä. Muut viranomaiset ja toimielimet ovat neuvoa-antavia tai niiden tehtävänä on koulutuksen kehittäminen ja koordinointi. Seuraavassa on kerrottu erikoislääkärikoulutuksen kannalta keskeisistä toimijoista ja heidän tehtävistään.

Sosiaali- ja terveysministeriö (STM) on ylin ohjaava viranomainen erikoistumiskoulutuksessa. STM antaa asetuksen erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksesta sekä yleislääketieteen erityiskoulutuksesta. Asetuksessa säädetään koulutusohjelmista, niiden pituuksista, koulutukseen ottamisesta ja suorittamisesta ja siitä missä yliopistoissa erikoistumiskoulutuksen voi suorittaa.

Sosiaali- ja terveysministeriön alainen **Sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontavirasto (Valvira)** myöntää lisenssiaatin tutkinnon jälkeen hakemuksesta oikeuden harjoittaa lääkärin ammattia laillistettuna ammattihenkilönä. Myös erikoislääkärin koulutuksen suorittaneet hakevat Valviralta erikoislääkärin ammatinharjoittamisoikeutta.

Terveydenhuollon ammattihenkilöiden neuvottelukunnan tehtävänä on antaa lausuntoja ja tehdä aloitteita terveydenhuollon ammattihenkilöiden koulutuksesta, ammattitoiminnasta ja viranomaisten välisestä yhteistyöstä (laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä 559/94 ja 1030/2000).

Valtakunnallinen erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen sekä yleislääketieteen erityiskoulutuksen koordinaatiojaosto. Sosiaali- ja terveysministeriö asettaa kolmeksi vuodeksi kerrallaan terveydenhuollon ammattihenkilöiden neuvottelukunnan yhteydessä itsenäisesti toimivan koordinaatiojaoston, jonka tehtävänä on arvioida kansallisia erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen sekä yleislääketieteen erityiskoulutuksen tarpeita, sekä tehdä aloitteita koulutuksen kehittämiseksi. Jaoston kokoonpanosta ja tehtävistä säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Erikoistuvan lääkärin edellytetään tutustuvan opinto-oppaassa selvitettyihin oman erikoisalansa vaatimuksiin (opetussuunnitelmaan) sekä osallistuvan henkilökohtaisen koulutussuunnitelman laatimiseen sekä lokikirjan pitämiseen saamastaan koulutuksesta. Lisäksi hänen tulee osallistua oman oppimisensa arviointiin ja koulutuksen kehittämiseen.

Koulutusohjelman vastuuhenkilö toimii oman koulutusohjelmansa osalta asiantuntijana ja vastaa koulutusohjelman toteuttamisesta. Vastuuhenkilö tekee henkilökohtaiset koulutussuunnitelmat yhteistyössä erikoistujien kanssa, hyväksyy ne ja seuraa koulutuksen edistymistä. Lisäksi vastuuhenkilö kehittää arviointia ja seuraa sen toteutumista.

Kouluttaja on koulutusohjelman vastuuhenkilön nimeämä. Hän vastaa osaltaan koulutuksen toteutumisesta ja osallistuu arviointiin. Koulutusyksikkö myöntää yliopistosairaalan ulkopuoliselle koulutuspaikalle koulutusoikeuden ja nimeää kouluttajan. Kouluttaja vastaa koulutuspaikan koulutusedellytyksistä ja osallistuu arviointiin.

Henkilökohtainen ohjaaja (tutor) on erikoistuvan lääkärin tukihenkilö ja ohjaa myös erikoistuvaa lääkäriä tämän työtehtävissä ja huolehtii laaditun koulutussuunnitelman tarkoituksenmukaisuudesta sekä teoriakoulutuksen että käytännön koulutuksen osalta. Ohjaaja osallistuu myös arviointeihin.

Erikoislääkärikoulutuksen toimikunnan tehtävänä on vastata erikoislääkärikoulutuksen kehittämisestä ja koordinoinnista Itä-Suomen yliopiston vastuualueella. Toimikunta käsittelee erikoislääkärin koulutukseen liittyviä asioita ja ohjaa koulutuksen käytännön toteutumista ja vastaa yleislääketieteen erityiskoulutuksesta ja erikoislääkärien lisäkoulutusohjelmista.

Alueelliset neuvottelukunnat toimivat yliopistojen yhteydessä alueellisina yhteistyöeliminä erikoislääkärikoulutuksen määrällisessä ja laadullisessa kehittämisessä (asetus erikoislääkärin tutkinnosta 678/98). Lisäksi alueelliset neuvottelukunnat tekevät selvitykset koulutuspaikkojen saatavuudesta sekä antavat lausunnot yliopistolle koskien poikkeuspäätöstä yliopistosairaalan ulkopuolella suoritettavan koulutusajan vaatimuksesta (A401/2007). Neuvottelukunnissa ovat edustettuina yliopisto sekä sen erityisvastuualueen yliopistollinen keskussairaala, sairaanhoitopiirit, perusterveydenhuolto, suun terveydenhuolto, aluehallintovirasto ja opiskelijat.

Koulutusyksikköjen (eli yliopistojen lääketieteellistä opetusta antavat yksiköt) toimivaltaan kuuluu päättää siitä, mitkä virat, toimet tai tehtävät ovat erikoislääkärikoulutukseen soveltuvia koulutusvirkoja. Koulutusyksiköt hyväksyvät koulutussopimukset, jotka on tehty lääketieteen yksikön ja yliopistosairaalan ulkopuolisten koulutuspaikkojen kanssa.

Koulutusyksiköt hyväksyvät erikoistumaan hakeutuvat koulutusohjelmiin, hyväksyvät koulutussuunnitelmat, nimeävät vastuuhenkilöt, kouluttajat ja kuulustelijat, käsittelevät palveluja ym. opintoja koskevia asioita sekä antavat todistukset suoritetusta koulutuksesta.

Koulutusyksiköt valvovat erikoislääkärikoulutusta vastuualueensa sairaaloissa, terveyskeskuksissa ja muissa yksiköissä. Koulutusyksiköiden tulee toimia keskenään yhteistyössä perustaessaan koulutusohjelmia, vahvistaessaan koulutusvaatimuksia ja järjestäessään niihin kuuluvaa koulutusta.

Yliopistollisissa sairaaloissa ja muissa koulutuspaikoissa, joiden kanssa on tehty koulutussopimukset, suoritetaan erikoistuvien valinnat koulutusvirkoihin. Erikoistuvan lääkärin valinnasta koulutusvirkaan neuvotellaan vastuuhenkilön kanssa.

2 OPINTO-OIKEUDEN MYÖNTÄMINEN JA LÄSNÄOLOILMOITUS

Erikoislääkärikoulutusta voidaan ottaa suorittamaan henkilö, joka on Suomessa saanut oikeuden harjoittaa lääkärin ammattia laillistettuna ammattihenkilönä (L1355/2014). Nämä oikeudet ja luvat myöntää lääketieteen lisensiaatin tutkinnon jälkeen Sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontavirasto (Valvira) Laki terveydenhuollon ammattihenkilöstöstä annetun lain muuttamisesta (1355/2014, muutettu lailla 1030/2000) nojalla. Opinto-oikeutta ei voida myöntää rajoitetun luvan perusteella (rajoitettu oikeutta toimia lääkärinä) eli jos lupa on määräaikainen ja/tai johonkin tiettyyn sairaalaan/terveyskeskukseen sidottu.

Opinto-oikeutta haetaan yliopistolta, jonka vastuualueella erikoislääkärikoulutus on tarkoitus pääasiallisesti suorittaa. Opinto-oikeuden hakeminen erikoislääkärikoulutukseen tapahtuu kahdesti vuodessa sähköisesti opintopolku.fi -järjestelmässä. Haku- ja valintamenettely on kuvattu [tiedekunnan internet-sivuilla](#).

Erikoistujalla voi olla kerrallaan voimassa vain yksi opinto-oikeus vain yhdessä yliopistossa.

Erikoistumisvirkoihin pääsy ja niissä toimiminen edellyttää henkilön soveltuvuutta kyseiselle erikoisalalle. Valinta erikoistumisvirkoihin tapahtuu terveystieteiden järjestelmässä.

Erikoistuva suorittaa koulutuksen niiden vaatimusten mukaan, jotka ovat voimassa opiskeluoikeuden myöntämisaikana. Opiskelijan on mahdollista siirtyä suorittamaan koulutus uusimpien vaatimusten mukaisesti. Opiskelupaikan vastaanottavan erikoistujan edellytetään tutustuvan koulutusvaatimuksiin. Koulutus suoritetaan opinto-oppaan vaatimusten mukaisesti. Erikoislääkärikoulutus suoritetaan kuitenkin aina viimeisimpien vaatimusten mukaisesti. **Opiskelupaikan vastaanottamalla erikoistuva sitoutuu noudattamaan koulutuksesta annettuja ohjeita ja määräyksiä sekä noudattamaan opinto-oppaan vaatimuksia.**

Opinto-oikeuspäätöksen liitteenä lähetetään tiedot siitä, miten yliopistoon ilmoitaudutaan. Erikoistuvan lääkärin on ilmoitauduttava joka lukuvuosi läsnä- tai poissaolevaksi siihen asti kunnes koulutus on suoritettu. Läsnä olevaksi pitää ilmoittautua niinä lukukausina, joina nauttii opetusta, saa säännöllistä ohjausta, suorittaa teoreettista kurssia, osallistuu kuulusteluun tai hakee todistusta erikoislääkärikoulutuksesta.

Opinto-oikeuden saamisen yhteydessä tehtävälle ensimmäiselle ilmoittautumiselle ei ole asetettu määräaika. Läsnä olevaksi ilmoittautunut opiskelija voi käyttää yliopiston tietoliikenne- ja kirjastopalveluja ja saada yliopiston henkilökohtaisen sähköpostiosoitteen. Erikoislääkärikoulutusta suorittavat opiskelijat eivät kuulu ylioppilaskuntaan ja näin ollen heidän ei tarvitse maksaa myöskään jäsenmaksua.

Ilmoittautuminen on tehtävä yliopiston opinto- ja opetuspalveluihin vuosittain syyskuun 15. päivään mennessä. Jatko-opiskelija, joka ei ilmoitaudu ilmoittautumisaikana läsnä- tai poissaolevaksi yliopiston kirjoihin, poistetaan kirjoilta ja hänen on haettava uudelleen oikeutta päästä yliopiston kirjoille.

Kielitaito

Laissa terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain muuttamisesta (1200/2007, 18a§) säädetään, että terveydenhuollon ammattihenkilöllä tulee olla hänen hoitamiensa tehtävien edellyttämä kielitaito.

Opiskelijan tulee itse huolehtia siitä, että hänellä on riittävä, lain mukainen kielitaito opintojen suorittamiseksi terveystieteiden järjestelmässä. Kielitaito todistetaan opinto-oikeutta hakiessa. Suomen kielellä suoritettu perusopetus, toisen asteen tutkinto tai korkeakoulututkinto riittävät todisteeksi suomen kielen taidosta. Suomen kielen taidon voi todistaa myös suorittamalla Opetushallituksen yleisen kielitutkinnon (YKI) vähintään tasolla 4 kokeen kaikissa osakoikeissa tai Valtionhallinnon kielikokeen vähintään arvosanalla hyvät taidot kaikista osa-alueista. Suoritus ei saa olla yli 2 vuotta vanha hakuun osallistuessa.

Koulutusohjelman tai koulutusyksikön vaihtaminen

Koulutusohjelman tai koulutusyksikön vaihtaminen tapahtuu samaa menettelyä noudattaen kuin haettaessa ensimmäistä kertaa opinto-oikeutta erikoislääkärikoulutukseen. Vaihtaessaan koulutusohjelmaa tai koulutusyksikköä erikoistuvan lääkärin on osallistuttava uudelleen valintamenettelyyn. Saatuaan uuden opinto-oikeuden, erikoistuvan on ilmoitettava luopuvansa vanhasta opinto-oikeudesta.

3 KOULUTUKSEN TAVOITTEET JA RAKENNE

Erikoislääkärikoulutuksen tavoitteena on perehdyttää lääkäri erikoisalansa tieteelliseen tietoon ja antaa hänelle valmiudet alansa erikoislääkärin tehtäviin, ammattitaidon ylläpitämiseen sekä toimimiseen erikoislääkärinä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmässä. Erikoisalan lisäksi koulutuksessa perehdytään terveydenhuollon suunnitteluun, hallintoon ja moniammatilliseen johtamiseen ja yhteistyöhön.

Erikoislääkärikoulutuksen voi aloittaa heti lääketieteen lisensiaatin tutkinnon ja laillistamisen jälkeen. Erikoislääkärikoulutus jakaantuu seuraaviin kokonaisuuksiin:

1. Käytännön palvelu ja toimipaikkakoulutus: Koulutuksen pituus on 5 tai 6 vuotta alasta riippuen. Käytännön palvelu sisältää terveyskeskuspalvelun, osilla erikoisaloista runkokoulutuksen tai täydentävän koulutuksen sekä varsinaisen erikoisalan koulutuksen. Erikoislääkärikoulutuksessa tulee vähintään puolet suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolisissa koulutuspaikoissa tiettyjä erikoislääkäriasetuksessa mainittuja erikoisaloja lukuun ottamatta (A56/2015). Poikkeuksen hakemisesta em. sääntöön säädetään asetuksessa 56/2015.

2. Koulutuksen arviointi: Erikoistuvan lääkärin tulee osallistua oman oppimisen ja koulutuksen kehittämiseen ja arviointiin.

3. Teorettinen kurssimuotoinen koulutus: Teoreettisen kurssimuotoisen koulutuksen sisällöstä ja laajuudesta määrätään erikoisalakohteisesti koulutusohjelmavaatimuksissa

4. Moniammatillinen johtamiskoulutus: Erikoislääkärin koulutukseen tulee sisältyä Moniammatilliset johtamisopinnot –opintokokonaisuus vähintään 10 opintopisteen laajuisena.

5. Valtakunnallinen erikoisalakohmainen kuulustelu

Erikoislääkärikoulutuksen tulee olla suunniteltua ja ohjattua. Erikoiskoulutuksen aikana erikoistuva lääkäri osallistuu normaaliin kliiniseen työhön ja hankkii näin erikoisalansa käytännön taidot.

4 ERIKOISLÄÄKÄRIKOULUTUKSEN SUORITTAMINEN

4.1 Käytännön palvelu ja toimipaikkakoulutus

4.1.1 Terveyskeskuksessa suoritettava palvelu

Kaikkien erikoisalojen koulutukseen tulee sisältyä terveyskeskuksessa suoritettavaa palvelua vähintään yhdeksän (9) kuukautta. Terveyskeskusjakson aikana erikoistuvan lääkärin tulee tutustua monipuolisesti terveyskeskuksen useaan toiminta-alueeseen ohjaajan ohjauksessa. Terveyskeskuspalvelun sisältö tulee selvittää terveyskeskuksen koulutusvastaavan antamassa koulutustodistuksessa. Siinä tulee myös esittää koulutusjakson pituus ja viikkotuntimäärä. Palvelun koordinoi ja hyväksyy yleislääketieteen oppiala. Tullakseen hyväksytyksi opintosuorituksena tulee terveyskeskusjaksoa suorittavalla olla opinto-oikeus joko erikoislääkärikoulutukseen tai yleislääketieteen erityiskoulutukseen. Yleislääketieteen vastuhenkilö voi päättää ennen opinto-oikeuden myöntämistä suoritettun palvelun hyväksymisestä tapauskohtaisesti.

Terveyskeskusjakso suoritetaan yliopistojen hyväksymissä terveyskeskuksissa, jotka täyttävät koulutussopimuksissa määritellyt laatuksiteerit:

- Terveyskeskuksessa on nimetty koulutusvastaava ja koulutettavilla on käytössään lokikirja
- Terveyskeskuksen koulutusvastaava nimittää jokaiselle koulutusta suorittavalle lääkärille henkilökohtaisen ohjaajan, jonka tulee olla palvelussuhteessa kuntaan tai kuntayhtymään
- Ohjaukselle on työjärjestyksessä varattu riittävästi aikaa
- Terveyskeskuskoulutuksessa on varmistettu kunnan vastuulla olevan kansanterveystyön sekä kunnan perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon ja sosiaalihuollon yhteistyön osaaminen
- Terveyskeskuksessa työskentely sisältää keskeiset perusterveydenhuollon tehtävät
- Terveyskeskuksessa on järjestettävä toimipaikkakoulutusta vuodessa vähintään 100 tuntia, josta osa tulee olla moniammatillista ja koulutettavilla tulee olla oikeus osallistua tähän koulutukseen
- Koulutettavalla on mahdollisuus vähintään kerran kuukaudessa päästä päiväksi ulkopuoliseen koulutukseen.

Yllä olevat kriteerit koskevat erikoistuvia lääkäreitä, jotka saivat tiedekunnalta opinto-oikeuden 1.8.2011 lähtien ja jotka myös suorittavat terveyskeskuspalvelua 1.8.2011 lähtien. Aiemmin suoritettut palvelut hyväksytään aiemmin voimassa olleiden vaatimusten mukaisesti.

Valtakunnallinen luettelo yleislääketieteen erityiskoulutukseen ja erikoislääkärikoulutukseen hyväksytyistä kouluttajaterveyskeskuksista löytyy Tampereen yliopiston lääketieteen yksikön verkkosivulta, osoitteesta: <http://www.uta.fi/med/opiskelu/jatko-opiskelu/erikoislaakarintutkinto/ohjeitaerikoistuvalla.html>.

Yleislääketieteen erikoistumiskoulutuksen vastuuhenkilö hyväksyy 1.8.2011 jälkeen opinto-oikeuden saaneiden ja 1.8.2011 jälkeen tehdyn opiskelijoiden terveyskeskuspalvelun.

Pakollisen 9 kuukauden terveyskeskuspalvelusta 6 kk tulee suorittaa Suomessa tiedekunnan määräysten mukaisesti. Loput 3 kk terveyskeskuspalvelusta voi vastuuhenkilön harkinnan mukaan hyväksyä joko ulkomailla tehtyä terveyskeskuspalvelua tai edellyttää työskentelyä suomalaisessa terveyskeskuksessa.

4.1.2 Yliopistosairaalan ulkopuolinen koulutus ja runkokoulutus

Joidenkin sisällöltään läheisten erikoisalojen koulutukseen sisältyy ns. runkokoulutus. Yhteinen runko-osa suoritetaan pääsääntöisesti yliopistosairaalan ulkopuolisissa koulutuspaikoissa. Tarkoituksena on varmistaa koulutuksen riittävä laaja-alaisuus ja tarkoituksenmukaisuus terveyspalvelujärjestelmän kannalta sekä taata mm. päivystystoiminnassa tarvittavat valmiudet. Runkokoulutusjaksolle voidaan nimetä oma vastuuhenkilö. Yliopistosairaalan ulkopuolisessa koulutuspaikassa työtä ohjaavat koulutusyksikön hyväksymä kouluttaja, henkilökohtainen ohjaaja ja muut erikoislääkärit. Hyväksytyt koulutuspaikat on listattu osoitteessa: <http://www.uef.fi/fi/web/laake/koulutuspaikat>

Runkokoulutus tulee pääsääntöisesti suorittaa ennen eriytyvän koulutuksen aloittamista. Runkokoulutuksen jälkeen siirrytään sen alan eriytyvään koulutukseen, millä alalla erikoislääkärikoulutus suoritetaan. Runkokoulutuksen päättyessä tarkistetaan henkilökohtainen koulutussuunnitelma ja varmistetaan, että runkokoulutuksen tavoitteet on saavutettu.

4.1.3. Yliopistollinen keskussairaalan palvelu ja eriytyvä/erikoisalan koulutus

Eriytyvän/erikoisalalan koulutuksen aikana erikoistuva lääkäri perehtyy oman erikoisalansa tietoon ja erikoislääkärin tehtäviin. Eriytyvä/erikoisalalan palvelu suoritetaan pääosin yliopistollisessa sairaalassa, mutta alakohtaisesti osia voidaan suorittaa muissakin koulutussairaaloissa, joiden kanssa on tehty koulutussopimus.

Hyväksytyt koulutuspaikat on listattu osoitteessa <http://www.uef.fi/fi/web/laake/koulutuspaikat>

Koulutuksesta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella asetuksessa (A1343/2002) mainittuja erikoisalaloja lukuun ottamatta. Koulutusyksiköt voivat myöntää erikoisalakohtaisen poikkeuksen yliopistosairaalan ulkopuolella suoritettavan koulutusajan vaatimuksesta, mikäli keskussairaalat tai muut sairaalat eivät voi osoittaa koulutuspaikka kohtuullisen ajan kuluessa (A401/2007).

Yliopistosairaalassa työtä ohjaavat koulutuksen vastuhenkilö, muut kouluttajat, henkilökohtainen ohjaaja, yliopiston opetushenkilökunta ja sairaalan palveluksessa olevat erikoislääkärit.

4.1.4 Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään koulutuspaikassa työaikana 2–5 tuntia viikossa. Koulutustilaisuudet voivat olla seminaareja, demonstraatioita tai tilaisuuksia, joissa käydään järjestelmällisesti läpi oman erikoisalalan ja terveydenhuollon kokonaisuuden keskeisiä kysymyksiä. Nämä koulutuksen eivät sisälly teoreettisen koulutuksen tunteihin.

4.2 Koulutusta ja palveluja koskevia yleisiä määräyksiä

Palveluita koskevat erikoisalakohtaiset opetussuunnitelmat on selvitetty koulutusohjelmakuvauksissa, jotka löytyvät Lääketieteen laitoksen verkkosivuilta osoitteesta <http://uef.fi/web/laake/erikoislaakarikoulutus>

Erikoislääkärikoulutukseen voidaan hyväksyä palveluita ja muita suorituksia (kuten teoreettinen koulutus), jotka on suoritettu lääketieteen lisensiaatin tutkinnon ja sitä seuranneen laillistuksen jälkeen. Laillistuksen tulee olla voimassa koko erikoistumisen ajan. Mikäli laillistuksessa on katkoksia, ei niiltä ajoilta voida hyväksyä palvelua eikä muita suorituksia koulutukseen. Mikäli laillistus on sidottu johonkin tiettyyn sairaalaan/terveyskeskukseen, ei myöskään siltä ajalta voida hyväksyä palveluita/suorituksia koulutukseen.

Ulkomailla lääkärin tutkinnon suorittaneella erikoistujalla tulee olla voimassa oleva lupa toimia lääkärinä Suomessa. Laillistuksen tulee olla koko ajan voimassa, eikä se saa olla sidottu johonkin tiettyyn sairaalaan/terveyskeskukseen.

Ennen opinto-oikeuden myöntämistä suoritettu palvelu voidaan hyväksyä koulutukseen, mikäli ne vastaavat erikoisalalan opetussuunnitelmaa ja voimassa olevia koulutusvaatimuksia. Terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä päättää yleislääketieteen erikoislääkärikoulutuksen vastuhenkilö.

Opiskelija suorittaa koulutuksen niiden opinto-oppaan erikoisalakohtaisten koulutusvaatimusten mukaisesti, jotka ovat olleet voimassa opinto-oikeuden myöntämishetkellä. Koulutusvaatimuksia päivitetään kahden vuoden välein, ja niiden vaatimukset koskettavat kaikkia opiskelijoita riippumatta opinto-oikeuden myöntämisaikankohdasta. Erikoistuva lääkäri on itse vastuussa opinto-oppaan seuraamisesta, opintojensa suunnittelusta ja niiden etenemisestä.

4.2.1 Palveluiden laskeminen

Erikoislääkärikoulutus (sekä terveyskeskuspalvelu että erikoisalalan palvelut) suoritetaan ensisijaisesti kokopäivätyössä (normaali viikkotyöaika). Mikäli palvelulle asetetut tavoitteet saavutetaan, se on mahdollista

suorittaa myös osittain osa-aikaisena. Osa-aikainen viikkotyöaika on kuitenkin oltava vähintään 50 % kokopäiväisestä palveluajasta. Tällöin koulutusaika vastaavasti pitenee.

Kahta tai useampaa alle 50 %:lla työajalla samalla ajanjaksolla, eri työnantajan palveluksessa tehtyä palvelujaksoa ei voi yhdistää siten, että ne muodostavat yhteensä 100 % palvelusuhteen. Jos esimerkiksi yksi palvelujakso on samalla ajanjaksolla 60 % kokopäiväisestä palvelusta ja jälkimmäinen 40 % kokopäiväisestä palvelusta, ainoastaan ensimmäinen (eli 50 % kokopäiväisestä palvelusta ylittävä) palvelu hyväksytään. Mikäli palvelujaksot ovat molemmat 50 % ja 50 %, voidaan molemmat palvelujaksot hyväksyä.

Osa-aikaisesta palvelusta tulee sopia etukäteen koulutusohjelman vastuuhenkilön kanssa, mikäli yli puolet koulutuksesta suoritetaan osa-aikaisena.

Lyhin erikoiskoulutukseksi hyväksyttävä yksittäinen palvelujakso on yksi kuukausi (kalenterikuukausi tai 30 päivää).

Palveluita voidaan laskea hyväksi koulutukseen vain siihen päivämäärään asti, mihin palvelutodistus on päivätty (esim. jos työsuhde on merkitty ajalle 1.1.-31.3.2010, mutta palvelutodistus on päivätty 15.2.2010, lasketaan palveluita koulutukseen hyväksi ajalta 1.1.-15.2.2010).

4.2.2 Keskeytyksien vaikutus

Kunakin koulutusvuonna (kalenterivuonna) sairaudesta tai muusta pätevistä syistä pidetystä virkavapaudesta, äitiys-, isyys- ja vanhempainlomasta ja opintovapaasta tentin lukua varten voidaan lukea koulutukseen **yhteensä** yksi kuukausi, mikäli virkamääräys on voimassa. Yhteen raskauteen tai adoptioon liittyvästä äitiys-, isyys- tai vanhempainvapaasta voidaan lukea koulutukseen yhteensä vain kuukausi, vaikka loma/vapaat jakautuisivat eri vuosille. Yksityisasian vuoksi otettu virkavapaus pidentää palvelua virkavapauden ajan.

Keskeytyspäiviksi **ei lasketa** mm. seuraavia:

1. Vuosilomapäivät
2. Lomarahavapaat
3. Säästövapaat (palkalliset)
4. Aktiivivapaat
5. Päivystysvapaat
6. Täydennyskoulutus (työn edellyttämä/palkallinen)
7. Ulkomainen koulutus (palkallinen)

Jos aktiivivapaiden tai muiden yllämainittujen vapaiden määrä on poikkeuksellisen suuri, on erikoisalan vastuuhenkilön varmistuttava siitä, että koulutuksen oppimistavoitteet saavutetaan. Tarvittaessa erikoisalan vastuuhenkilö voi määrätä lisäpalvelua, mikäli todetaan, että opiskelija ei ole saavuttanut jaksolle asetettuja oppimistavoitteita. Kun mm. seuraavien päivien yhteenlaskettu **määrä ylittää 30 päivää kalenterivuodessa**, vähennetään ylimenevä aika suoraan palvelusta:

1. Sairausloma (palkallinen)
2. Tilapäinen hoitovapaa (palkallinen/palkaton)
3. Pakottavat perhesyyt
4. Äitiysloma, isyysloma, vanhempainvapaa (palkallinen/palkaton)
5. Opintovapaalain mukainen opintovapaa
6. Opiskelu (palkaton)
7. Lukuloma kuulustelua varten
8. Puolustusvoimien kertausharjoitukset

9. lomautukset/säästösyöt

Seuraavat **päivät vähennetään suoraan palvelusta:**

1. Yksityisasiä (palkaton)
2. Virkavapaus/työloma (palkallinen/palkaton)
3. Sairausloma (palkaton)
4. Hoitovapaa (palkaton)
5. Vuorotteluvapaa (palkaton)
6. Sopeuttamisvapaa

4.2.3 Eri toimissa työskentely

Palvelu eri tehtävissä

Koulutuksen vastuuhenkilön hyväksymä palvelu erikoislääkärin pätevyyttä edellyttävässä virassa, toimessa tai tehtävässä hyväksytään erikoislääkärikoulutukseksi edellyttäen, että erikoistuva lääkäri osallistuu varsinaisissa koulutusviroissa oleville tarkoitettuun koulutukseen ja että hänellä on kouluttaja.

Toimimista apulaisopettajan/kliinisen opettajan tai päätoimisen tuntiopettajan virassa hyväksytään erikoiskoulutukseen enintään kaksi vuotta edellyttäen, että siihen liittyy ao. alan sivuvirka yliopistollisessa keskussairaalassa tai kliinistä toimintaa.

Minkä tahansa koulutusyksikön erikoistumisviroissa suoritettu erikoiskoulutuksen palvelu hyväksytään kaikissa koulutusyksiköissä ao. koulutusohjelman vaatimusten mukaiseksi palveluksi, mikäli se vastaa sisällöltään erikoisalakohdainten vaatimusten lisäksi myös koulutusvaatimuksia..

Palvelujaksoista on esitettävä työtodistukset, joista käy ilmi palvelussuhdeäika, mahdollinen osa-aikaisuus sekä keskeytykset. Mikäli keskeytyksiä ei ole, tulee siitä olla maininta työtodistuksessa.

Ammatinharjoittajana toimiminen

Erikoisalan vastuuhenkilö voi hyväksyä ammatinharjoittajana toimimisen, jos koulutuksen sisältövaatimukset ja oppimistavoitteet on saavutettu ja jos työ on suoritettu tiedekunnan hyväksymässä koulutuspaikassa. Ammatinharjoittajana toimimisesta tulee neuvotella/sopia etukäteen vastuuhenkilön kanssa, jolloin siihen liittyvät järjestelyn ja palvelun hyväksyminen ovat molempien osapuolten tiedossa.

Varusmieslääkärinä toimiminen/siviilipalvelu

Toimiminen varusmieslääkärinä tai siviilipalveluun sisältyvää työskentelyä päätoimisissa lääkärintehtävissä tiedekunnan hyväksymässä koulutuspaikassa hyväksytään osaksi koulutusta tapauskohtaisesti toimenkuvan perusteella. Varusmieslääkärinä toimimisella ei voi kuitenkaan korvata koulutuksen pakollista 9 kk terveyskeskuspalvelua.

Tutkijana toimiminen

Erikoisalan koulutukseen voidaan hyväksyä enintään kuusi kuukautta (6 kk) päätoimisena tutkijana toimimista, joka on erikoisalaan liittyvää ja vastuuhenkilön puoltamaa. Tutkimustyö lasketaan siihen koulutusosioon (keskussairaala/yliopistosairaala tai muu yliopistosairaalan ulkopuolella tehty tutkimus, esim. yliopisto), missä tutkimustyö on tosiasiallisesti tehty. Erikoistuvalla on oltava LT-opinto-oikeus ko. alalle.

Lisäksi erityisistä syistä, mikäli vastuuhenkilö arvioi tutkimustyön tukevan erikoisalan koulutusta, voidaan tutkimustyötä lisäksi hyväksyä kuusi kuukautta (6 kk), mikäli koulutusohjelman kliiniset tavoitteet saavutetaan. Erikoistuvalla lääkärintehtävälle, joka on hyväksytty tutkijakouluun, voidaan hyväksyä tutkijana

toimimisesta eriytyvään/erikoisalan koulutuksen vastuuhenkilön etukäteen tekemän koulutussuunnitelman mukaisesti enintään yksi vuosi (1 v). Erikoislääkärin koulutukseen tutkimustyötä voidaan siis hyväksyä korkeintaan yksi vuosi (1 v).

Tutkimustyöstä on esitettävä aina erillinen todistus, josta ilmenee tutkimuksen aihe, kuvaus työtehtävistä tutkimustyön aikana, tutkimustyöstä mahdollisesti syntyneet julkaisut, tutkimuksen vastuuhenkilö, tutkimusajanjakso ja mahdollinen osa-aikaisuus sekä keskeytykset. Tutkimustyöstä tehdyn selvityksen tulisi olla erikoistujan ja tutkimustyötä johtaneen henkilön allekirjoittama. Todistus liitetään todistushakemuksen liitteeksi muiden palvelu- ja koulutustodistusten tavoin.

4.2.4 Palvelu ulkomailla

Osa erikoislääkärin koulutukseen kuuluvasta palvelusta voidaan suorittaa ulkomailla. Erikoisalan vastuuhenkilö päättää ulkomailla tehdyn palvelun hyväksymisestä. Erikoistujan tulee esittää suomen-, ruotsin- tai englanninkielinen työtodistus, josta käy ilmi työskentelyaika, palvelun sisältö ja mahdolliset keskeytykset.

4.2.5 Suoritusten vanheneminen

Pakollinen ja kaikille erikoisaloille yhteinen 9 kuukauden terveystieteiden palvelu sekä lähijohtajapätevyyden antava koulutus eivät vanhene. Mikäli koulutukseen kuuluu enemmän kuin 9 kuukautta terveystieteiden palvelua, vanhenee yli 9 kk ylittävä palvelu 10 vuodessa. Muuhun koulutukseen kuuluvat palvelut sekä teoreettisen kurssimuotoisen koulutuksen kurssit vanhenevat kymmenessä (10) vuodessa. Valtakunnallinen kuulustelu vanhenee neljässä (4) vuodessa. Vanhenemissäännöt koskevat myös toista tai kolmatta erikoislääkärikoulutusta suorittavia: aiempi erikoislääkärikoulutus ei oikeuta automaattiseen palveluiden hyväksymiseen, jos se on yli 10 vuotta vanhaa todistusta haettaessa. Vaikka erikoistujalle olisi tehty välipäätös, suoritukset eivät saa olla todistusta haettaessa vanhentuneita (välipäätös ei estä palveluita vanhenemasta). Välipäätöksiä ei toimiteta 1.9.2015 jälkeen.

Erityisestä syystä erikoistuva lääkäri saa pidennystä suoritustensa voimassaoloon (esim. äitiys-, isyys- ja vanhempainloma, varusmiespalvelu). Hoitovapaan osalta palvelujen vanhenemisessä voidaan pidennyksenä huomioida äitiys- ja vanhempainrahaan oikeuttava aika (noin yksi vuosi). Muut poissaolot (kuten tutkimustyö) pidentävät palveluiden ja muiden suoritteiden voimassaoloaikaa vastuuhenkilön harkinnan mukaan. Vanhentuneiden palvelujen hyväksymiseksi erikoistujan on esitettävä kirjallinen perustelu. Vanhentuneiden palveluiden hyväksymisestä päättää erikoisalan vastuuhenkilö.

4.2.6 Aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen (AHOT)

Aiemmin hankitun osaamisen tunnustamisessa ja tunnistamisessa (AHOT) noudatetaan tiedekunnan määräyksiä.

Aiemman erikoislääkärikoulutuksen aikana tai muuten hankittu osaaminen voidaan hyväksyä, mikäli opiskelija osoittaa saavuttaneensa opintojaksolle asetetut oppimistavoitteet. Aiempi erikoislääkärikoulutus Suomessa tai muussa maassa ei oikeuta automaattiseen hyväksi lukemiseen. Tarvittaessa osaamisen varmistamiseksi opiskelijalle voidaan määrätä kuulustelu, haastattelu, lisäpalvelua tms. erikoisalan vastuuhenkilön harkintansa mukaan tarpeelliseksi katsomiaan osaamisen arvioimisen keinoja.

Opiskelijan vastuulla on tehdä esitys hänen aiemmin hankkimansa osaamisen tunnustamisesta.

Koulutusohjelman ja koulutusyksikön vaihtaminen

Koulutusohjelman vaihtaminen tapahtuu samaa menettelyä noudattaen kuin haettaessa ensimmäistä kertaa opinto-oikeutta erikoislääkärin koulutukseen. Samalla erikoistuvan on ilmoitettava luopuvansa vanhasta opinto-oikeudesta. Samalla erikoistumisalalla koulutuspaikkaa vaihdettaessa erikoistuva voi suorittaa erikoistumiskoulutuksen alkuperäisen opinto-oikeuden ajankohtana voimassa olevien säännöksiä mukaan. Uusi koulutusohjelma suoritetaan uuden opinto-oikeuden myöntämisen ajankohtana voimassa olevien säästöjen mukaisena. Vaihtaessaan koulutusyksikköä erikoistuvan lääkäri on sekä ilmoitettava vaihdostaan vanhaan koulutusyksikköön, että haettava opinto-oikeutta uudesta koulutusyksiköstä.

4.2.7 EU:n ammattipätevyysdirektiivin vaikutus aiempien opintojen hyväksymiseen

EU:n ammattipätevyyden tunnustamisesta annettua direktiiviä 2005/36/EY on muutettu vuoden 2014 alussa niin, että jäsenvaltioiden on varmistuttava siitä, että aikaisemmasta vastaavan tasoisesta tutkinnosta myönnetty vapautus vastaa enintään puolta kyseisen erikoislääkärin koulutuksen vähimmäiskestosta. Samaa palvelua on mahdollista hyväksyttävä useampaan koulutukseen, jos se on ko. alan koulutuksen vaatimusten mukaista. Hyväksilukeminen perustuu direktiiviin, aikaisemmin hankitun osaamisen hyväksiluvun perusteisiin ja henkilökohtaiseen koulutussuunnitelmaan.

Direktiivin siirtymäaika loppui 18.1.2016. Tiedekunta voi antaa lainsäädännöstä johtuvia tarkennuksia aiempien opintojen hyväksilukemiseen.

4.3 Kriteerit yliopiston ulkopuolisten koulutuspaikkojen hyväksymiselle

Lääketieteellistä opetusta antavat yliopistoyksiköt valvovat erikoislääkärikoulutusta. Yksikkö voi hyväksyä kriteerit täyttäviä yliopiston ulkopuolisia terveydenhuollon yksiköitä koulutuspaikoiksi, jotta voidaan taata riittävien valmiuksien saaminen erikoislääkärikoulutuksen aikana

Kriteerejä, jotka huomioidaan myönnettäessä koulutusoikeuksia ja koulutusaikaa:

Kouluttajan

- tulee olla alan erikoislääkäri
- tulisi olla ensisijaisesti alan dosentti
- kouluttajalle tulisi olla pedagogista koulutusta.

Koulutuspaikan resurssit:

- koulutus tulee toteuttaa lääketieteen yksikön hyväksymän erikoisalan koulutusohjelman mukaan
- potilasaineiston tulee olla riittävän monipuolinen ja yliopistosairaalan potilasaineistoa täydentävä
- yksikön tulee päivystää niillä aloilla, joilla päivystys on olennaista, takapäivystyksen tulee olla kunnossa
- yksikössä tulee olla sopiva alan kirjasto, jossa on erikoisalan tenttivaatimuksissa vaadittavat kirjat ja lehdet sekä elektroniset tiedonsaantijärjestelmät
- erikoistuvan lääkärin tulee osallistua säännölliseen toimipaikkakoulutukseen (mm. säännöllinen meeting-toiminta), jota edellytetään 2–5 tuntia viikossa lukukausien aikana
- toimipaikkakoulutuksen lisäksi tulee mahdollisuuksien mukaan järjestää muuta, erikoistuvien lääkärin tarpeista lähtevää koulutusta, joka määritellään koulutussopimuksissa.
- erikoistuvien lääkärin tulee myös voida osallistua (mm. evo-raham tai aluehallintoviraston kautta työntäjille maksettavan tuen turvin) ulkopuoliseen koulutukseen.

Koulutuspaikkasopimus

Koulutuspaikaksi hakevan yksikön tulee ottaa yhteyttä ko. koulutusohjelman vastuuhenkilöön (tähän tehtävään nimetty professori tai dosentti) ja sopia koulutussopimuksesta ja sen sisällöstä. Koulutussopimuksessa tulee käydä ilmi hyväksyttävä koulutusaika, kouluttajat ja mitkä valmiudet erikoistuvan lääkärin tulee saavuttaa palvelun aikana. Erikoistuvalla lääkärille tulee nimetä henkilökohtainen ohjaaja. Erikoistuvan edistymisen arviointiin tulee käyttää muodollista seurantajärjestelmää (lokikirja ja säännöllinen arviointi). Jos koulutuspaikan toiminnassa tapahtuu oleellisia muutoksia, harkitaan koulutusoikeuksia uudelleen.

Ulkopuolisen koulutuspaikan hyväksymisestä päättää kyseisen erikoisalan vastuuhenkilö. Koulutuspaikaksi hyväksytyt sairaalan tai terveyskeskuksen tulee osallistua yliopiston järjestämään evaluaatioon (kustannukset evo-rahoista tai valtion maksamista erikoislääkärikoulutuksen korvauksista).

Koulutussopimuslomake löytyy lääketieteen laitoksen www-sivuilta

<http://www.uef.fi/fi/web/laake/koulutuspaikat>

Koulutussopimukset tehdään toistaiseksi voimassa oleviksi. Sopimus voidaan peruuttaa, mikäli koulutuspaikan tilanteessa tarjota koulutusta tapahtuu oleellisia muutoksia. Koulutuspaikkasopimukset uusitaan määräajoin.

Mikäli koulutusohjelmalle ja erikoistujalle asetetut oppimistavoitteet on mahdollista saavuttaa koulutuspaikassa, voi koulutusohjelman vastuuhenkilön harkintansa mukaan hyväksyä palvelua enemmän kuin koulutussopimuksessa määritetyn ajan.

Henkilökohtainen koulutussopimus

Silloin kun ei ole tarkoituksenmukaista tehdä pysyvää koulutuspaikkasopimusta, voidaan tarpeen mukaan tehdä erikoistuvaa lääkäriä koskeva henkilökohtainen koulutussopimus. Sopimus tarkoittaa, että koulutusohjelman vastuuhenkilö ja sairaalassa tai terveyskeskuksessa oleva kouluttaja tekevät yhdessä erikoistuvan kanssa koulutussopimuksen, jossa määritellään hyväksyttävä koulutusaika sekä opeteltavat tiedot ja taidot. Henkilökohtaisen koulutussopimuksen hyväksyy koulutusohjelman vastuuhenkilö.

Ulkopuolisten koulutuspaikkojen määrä

Erikoislääkäreiden alueellinen ja valtakunnallinen tarve tulee ottaa huomioon erikoisaloittain päätettäessä ulkopuolisten koulutuspaikkojen määrästä. Koulutuspaikkojen määrä tulisi mitoittaa siten, että erikoistuminen sujuu joustavasti.

Työterveyshuollon ja yleislääketieteen erikoisaloilla on omat sopimusmallit, jotka noudattavat pääosin em. kriteerejä.

4.4 Arviointi ja erikoistuvan lääkärin ohjaus

Henkilökohtainen koulutussuunnitelma ja lokikirja

Erikoistuva lääkäri tekee opinto-oikeutta hakiessaan koulutussuunnitelman, jonka vastuuhenkilö tai hänen valtuuttamansa kouluttaja käyvät läpi erikoistumiskoulutuksen alussa. Erikoistuvan lääkärin aikaisempi työkokemus ja omat oppimistavoitteet otetaan suunnitelmaa laadittaessa huomioon. Suunnitelmasta tulee käydä ilmi koulutukselle asetettavat tavoitteet sekä eri koulutusvaiheiksi hyväksyttävät ajanjaksot ja suunnitellut koulutuspaikat. Koulutuksen edistymisestä tulee raportoida viimeistään runkokoulutusvaiheen lopussa, mutta tarvittaessa jo aikaisemmin. Koulutuksen seurannasta vastaa koulutuksen vastuuhenkilö.

Koulutusyksikön tulisi tarjota erikoistujalle ao. erikoisalan lokikirja koulutuksen alussa. Erikoisala vastaa lokikirjan sisällöstä, mutta erikoistuva lääkäri siihen tulevien merkintöjen ajantasaisuudesta. Lokikirjan merkinnöillä voidaan osoittaa jo saatu koulutus ja toisaalta, miltä osa-alueilta koulutusta tulisi vielä saada.

Henkilökohtainen ohjaaja/tutor

Erikoistuvalla lääkärillä nimetään henkilökohtainen ohjaaja, joka ohjaa kussakin koulutuspaikassa työtehtävissä toimimista. Ohjaaja voi olla sama koko koulutuksen ajan, runkokoulutusvaiheeseen ja eriytyvään vaiheeseen voidaan nimetä oma ohjaaja tai ohjaaja voi olla koulutuspaikkakohtainen. Ohjaajan tulee myös osallistua koulutusprosessin arviointiin.

Erikoislääkärikoulutuksen arviointi

Oppimisen ja koulutuksen arvioinnin perustan muodostavat etukäteen asetetut tavoitteet, joihin suorituksia ja saavutuksia toistuvasti verrataan. Koulutusohjelmalla ja myös sen eri jaksoilla tulee olla selkeät ja tarkoituksenmukaiset tavoitteet. Arvioinnissa voidaan käyttää apuna sitä varten laadittuja lomakkeita. Koulutuksen vastuuhenkilö vastaa koulutuksen seurannasta. Vastuuhenkilön ja erikoistuvan lääkärin tulee arvioida tarvittaessa koulutuksen alussa asettamiensa tavoitteiden saavuttamista toistuvasti ja laatia koulutuksen etenemisestä yhteenvedon vähintään vuosittain. Erikoistuva lääkäri ja kouluttaja selvittävät yhdessä eri koulutusjaksojen alkaessa jaksolle asetetut tavoitteet, sovittavat ne yhteen erikoistujan

henkilökohtaisten tavoitteiden kanssa sekä arvioivat oppimista jaksojen ja koulutusohjelmien tavoitteiden pohjalta jaksojen aikana ja niiden lopulla.

On suositeltavaa, että erikoistuva lääkäri voi arvioida myös ohjaajansa toimintaa. Tämä hyödyttää myös ohjaajan työtä ja sen kehittämistä. Erikoisalot antavat yksityiskohtaisemmat ohjeet arvioinnista omissa koulutusohjelmissaan.

4.5 Teorettinen kurssimuotoinen koulutus

Tavoitteet

Teorettinen kurssimuotoinen koulutus on perusopintoja syventävää ja alalla toimimisen kannalta tärkeitä aihekokonaisuuksia käsittelevää opetusta. Suoritettavien kurssien tulee muodostaa erikoistumisen kannalta mielekäs kokonaisuus. Suunnitelma teoreettisen kurssimuotoisen koulutuksen eri osa-alueista tehdään henkilökohtaisen koulutussuunnitelman yhteydessä. Koulutuksen vastuuhenkilö hyväksyy suunnitelman. Osallistuminen osoitetaan erillisellä todistuksella tai lokikirjamerkinnoilla.

Koulutusyksiköt vastaavat hyväksytyjen koulutusohjelmien tasosta ja laadusta. Tavoitteena on, että koulutusyksiköt tarjoaisivat koko vaaditun kurssimuotoisen koulutuksen itse tai yhteistyössä jonkin muun tahon kanssa. Koulutusyksikkö voi hyväksyä kurseja, joiden järjestäjänä ovat mm. erikoisalayhdistys, lääkäriyhdistykset tai muu lääketieteellinen taho. Koulutuksen tulee tällöinkin täyttää teoreettiselle koulutukselle asetetut vaatimukset. Yksityisten yritysten tulee valmistella ja järjestää koulutus niin, että mukana on aina lääketieteellinen taho, kuten yliopisto, koulutusoikeuden saanut klinikka tai erikoisalayhdistys. Ulkopuolisten järjestäjien tulee selkeästi raportoida hakemuksessa yhteistyö lääketieteellisten tahojen kanssa.

Ohjelman sisällöstä vastaavan henkilön tai yhdistyksen (esim. erikoislääkäri- tai lääkäriyhdistys) tulee edustaa jotakin niistä erikoisaloista, joille koulutusta haetaan. Koulutus voidaan silti hyväksyä teoreettiseksi koulutukseksi myös muille anotuille erikoisaloille. Koulutusohjelman aiheiden otsikoinnissa ei saa näkyä kaupunimiä tai logoja.

Laajuus

Erikoistumisen tulee sisältää teoreettista kurssimuotoista koulutusta. Tuntimäärä saattaa vaihdella erikoisaloittain (ks. erikoisalakohdaiset vaatimukset). Sellaisilla aloilla, joilla on yhteinen runkokoulutus, teoreettista kurssimuotoista koulutusta tulee suorittaa myös runkokoulutuksen aikana alakohtaisten määräysten mukaisesti. Koulutuksen tulee sisältää myös alakohtaista koulutusta.

Koulutuksen kriteerit ja mitoitus

Suosittelavia ovat laajat kokonaisuudet, esimerkiksi oppiaineiden itsensä järjestämät vuosittain toistuvat kurssit. Pienillä erikoisaloilla voidaan kurssimuotoinen koulutus järjestää yhteistyönä. Yhtä opetustuntia vastaa 45 minuutin luento tai muu opetustilanne. Alle 3 tunnin mittaisia yksittäisiä (3x45 min) koulutustilaisuuksia ei hyväksytä.

Ulkomainen koulutus

Ulkomailla järjestettäviä kurseja hyväksytään vastuuhenkilön päätöksellä. Myös ulkomaisten kurssien kohdalla noudatetaan edellä esitettyjä kriteereitä. Jos kursseilla on käytössä täydennyskoulutukseen tarkoitettu ns. kredit-järjestelmä, sitä voidaan erikoisalakohdaisesti käyttää Suomeen sovellettuna.

Hallinnon koulutus

Erikoislääkärin koulutukseen kuuluu joko 20 tunnin hallinnon vaatimus (31.7.2009 mennessä opinto-oikeuden saaneet) tai 1.8.2009 lähtien lähijohtajakoulutus (MOJO-koulutus).

Yleislääketieteen erityiskoulutukseen (tai aiemmin perusterveydenhuollon lisäkoulutukseen) sisällytettyä teoreettista koulutusta (16 tuntia) ei voi hyväksilukea erikoislääkärin koulutukseen, jossa vaatimuksena 20 tuntia hallintoa.

Arviointi ja laadunvarmistus

Koulutuksen järjestäjältä edellytetään palautteen keräämisestä koulutuksesta. Palaute voidaan kerätä strukturoidulla lomakkeella tai avoimilla kirjallisilla kysymyksillä. Kaiken palautteen ja arvioinnin tarkoituksena on auttaa kurssien järjestäjiä kehittämään jatkokoulutusta sekä samalla kehittää ja parantaa erikoislääkärikoulutuksen teoreettisen kurssimuotoisen koulutuksen laatua. Koulutuksen järjestäjän on pyydettäessä annettava palautteen yhteenveto ja osallistujien lukumäärätieto tiedekunnan käyttöön arviointia varten.

Kurssien anominen, hyväksyminen ja vaadittava informaatio

Koulutuksen järjestäjän tulee hakea kurssien hyväksymistä teoreettiseksi kurssimuotoiseksi koulutukseksi etukäteen siltä koulutusyksiköltä, missä on kurssin suunnittelu- ja järjestämisvastuu. Täysin ulkopuoliset järjestäjät pyytävät hyväksymistä lähimmästä kyseisen erikoisalan koulutusta järjestävästä koulutusyksiköstä. Hakemuksesta tulee käydä ilmi kurssin järjestäjä(t), ohjelma, tuntimäärä ja kurssin vastuuhenkilö. Lisäksi on ilmoitettava tavoitteet, kenelle kurssi on tarkoitettu, hinta ja mahdolliset vaatimukset etukäteismateriaalista ja -valmistautumisesta. Tieto tarvittavasta kirjallisuudesta, jos kyseessä on laajempi kokonaisuus, johon sisältyy tehtäviä tai kuulustelu. Yksityiskohtainen ohjelma liitetään hakemukseen. Hakemuksesta tulee ilmetä koulutuksen kohderyhmä. Erikoisalan vastuuhenkilö hyväksyy erikoisalalleen haetut koulutustunnit.

Kun kurssi on hyväksytty teoreettiseksi kurssimuotoiseksi koulutukseksi, koulutusyksikkö ilmoittaa järjestäjälle hyväksytyt erikoisalajat ja tuntimäärät. Missä tahansa koulutusyksikössä hyväksytty kurssi hyväksytään kaikissa koulutusyksiköissä teoreettiseksi kurssimuotoiseksi koulutukseksi, mikäli ne vastaavat näitä koulutusvaatimuksia.

Koulutuspaikan tuki koulutukseen

Työnantajan, joka saa valtion maksamaa tukea erikoislääkärikoulutuksesta, tulee antaa erikoistuvalla lääkärillä työaikana mahdollisuus osallistua vuosittain kurssimuotoiseen koulutukseen. Työnantajan tulee osallistua myös tästä aiheutuviin kustannuksiin. Koulutuksen tulee olla mahdollista suorittaa koko erikoistumiseen varatussa ajassa (esimerkiksi vaadittu teoreettisen koulutuksen kokonaismäärä jaettuna erikoistumiseen vaadittujen koulutautumisvuosien määrällä).

4.6 MONIAMMATILLINEN JOHTAMISKOULUTUS (MOJO) 10 op

<http://www.uef.fi/fi/web/laake/mojo-moniammatillinen-johtamiskoulutus>

Koskee opinto-oikeuden erikoislääkärin koulutukseen 1.8.2009 jälkeen saaneita erikoistuvia:

Erikoislääkärin koulutukseen tulee sisältyä 10 opintopistettä moniammatillista johtamiskoulutusta. Johtamiskoulutuksen tavoitteena on antaa vaadittava teoreettinen taustatieto, jota tarvitaan johtamiseen liittyvissä tehtävissä lääketieteen aloilla. Lähiopetuspäivien ohjelmassa käsitellään johtamisen, terveydenhuoltojärjestelmän, terveystalouden, potilas-lääkärisuhteen, tietohallinnon sekä priorisoinnin erityiskysymyksiä.

Kaikkiaan erikoistuvan lääkärin on mahdollista suorittaa yhteensä 30 opintopisteen lähijohtajakoulutus erikoistumisen aikana tai sen jälkeen suorittamalla vaaditun 10 opintopisteen lisäksi 20 opintopistettä johtamiskoulutusta tiedekunnan edellyttämällä tavalla.

Erikoislääkärin koulutukseen pakollisena sisältyvää Moniammatilliset johtamisopinnot (10 op) koulutusta ei voi korvata muulla kuin toisen lääketieteen opetusta antavan yliopistoyksikön vastaavalla erikoislääkärikoulutukseen suunnitellulla koulutuksella.

Erikoistumiskoulutukseen liittyvät johtamiskoulutus (10 op) on tarkoitus suorittaa 1-6 vuoden aikana. Koulutus muodostuu kahdeksasta ydinopetusteemojen mukaisesta lähiopetuspäivästä. Koulutus toistuu ydinopetusteemoiltaan samanlaisena vuosittain. Ydinopetusteemojen mukaisiin lähiopetuspäiviin osallistuminen ja niihin liittyvien tehtävien suorittaminen on pakollista. Johtamiskoulutus on pakollinen osa laajempaa lähijohtajan pätevyuden antavaa koulutusohjelmaa (30 op).

Erikoistumiskoulutukseen liittyvä johtamiskoulutus tulee suorittaa jatkumona erikoistumiskoulutuksen eri vaiheissa; terveyskeskusjaksolla, runkokoulutuksen/täydentävän koulutuksen aikana keskus- ja aluesairaaloissa sekä yliopistosairaalassa eriytyvän/erikoisalan koulutuksen aikana.

Huom!

Opinto-oikeuden ennen 1.8.2009 saaneiden erikoislääkärikoulutusta suorittavien koulutukseen tulee sisältyä 20 tuntia terveydenhuollon hallinnon ja johtamisen opintoja.

4.7 Valtakunnallinen erikoislääkärikuulustelu

<http://www.uef.fi/fi/web/laake/valtakunnallinen-kuulustelu>

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun koordinaatiosta huolehtii Helsingin yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan valtakunnallinen yhdyshenkilö. Yhdyshenkilön tehtävänä on kuulustelun koordinoimien lisäksi kuulustelurekisterin ylläpitäminen, erilaiset tilastointitehtävät ja tarvittaessa kuulustelijoiden yhteistyön avustaminen. Valtakunnallinen erikoislääkärikoulutuksen asiantuntijakokous koordinoi ja käsittelee kuulustelua koskevia asioita.

Kuulusteluun liittyvät ajankohtaiset tiedot, kuten kuulusteluajankohdat, ilmoittautumislinkki ja ohjeet löytyvät lääketieteen laitoksen [internet-sivuilta](#). Kuulusteluvaatimukset sekä vanhat kuulustelukysymykset löytyvät Helsingin yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan [internet-sivuilta](#).

Kuulustelussa noudatetaan soveltuvin osin Helsingin yliopiston tutkinto- ja oikeusturvasääntöä ja arkistonmuodostussuunnitelmaa.

Tavoitteet

Valtakunnallisen erikoislääkärikoulutuksen tavoitteena on arvioida erikoistuvan teoreettista tietoa ja osaamista sekä kykyä toimia tarkoituksenmukaisesti erikoislääkärin kohtaamissa tilanteissa.

Kuulustelijat

Kukin koulutusyksikkö nimeää kullekin omassa tiedekunnassa edustetulle erikoisalalle vähintään yhden kuulustelijan, joka ilmoitetaan yksikköjen yhteiseen kuulustelurekisteriin. Mahdollisuuksien mukaan koulutusyksiköt nimeävät enemmän kuin yhden kuulustelijan jokaiselle erikoisalalle.

Koulutusyksikköjen pitää ryhtyä toimenpiteisiin uuden kuulustelijan nimeämiseksi esim. kuulustelijan eläkkeelle siirtymisen vuoksi. Mikäli kuulustelija ei pysty toimimaan ennalta sovitusti kuulustelijana (esim. ulkomaanmatkan tai virkavapauden vuoksi), pitää siitä ilmoittaa omaan koulutusyksikköön.

Kullakin erikoisalalla eräitä erikseen sovittavia poikkeuksia lukuun ottamatta toimii kerrallaan kaksi kuulustelijaa.

Kuulusteluvaatimukset

Koulutusyksiköt vahvistavat kuulusteluvaatimukset koulutusohjelmien kuulustelijoiden valtakunnallisesti sovitusta yhtenäisestä esityksestä. Vaatimukset tarkistetaan kaikissa koulutusyksiköissä samanaikaisesti kahden vuoden välein. Kuulustelijat toimittavat yhteisenä esityksenään erikoisalakohtaiset kuulusteluvaatimukset yhdyshenkilölle tarkistettavaksi ennen niiden vahvistamista.

Kuulusteluissa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä, minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Kuulusteluajankohdat ja -paikat

Valtakunnallinen erikoislääkärikuulustelu järjestetään kaikissa koulutusyksiköissä – Helsingin yliopistolla, Itä-Suomen yliopistolla, Oulun yliopistolla, Tampereen yliopistolla ja Turun yliopistolla – samanaikaisesti kolme kertaa vuodessa: kaksi kertaa kevätlukukaudella ja kerran syyslukukaudella. Koulutusyksiköt järjestävät kuulustelutilaisuuden omalla paikkakunnallaan. Kuulusteluun voi osallistua millä tahansa kuulustelupaikkakunnalla, mikäli toisen yliopiston kuulustelupaikassa on tilaa.

Kuulusteluun ilmoittautuminen

(EXAM-)Kuulusteluun osallistuvan on varattava tenttipaikka oman erikoisalansa tenttiajankohdalle oman yliopistonsa Exam-järjestelmässä. Jos kuulusteluun järjestetään lisäksi ennakoilmoittautuminen erillisellä ilmoittautumislomakkeella, päättyy se viisi (5) viikkoa ennen kuulustelua. Tenttipaikkaa varatessa erikoistuvalla on oltava kyseisen erikoisalan opinto-oikeus, läsnäoloilmoittautuminen omaan yliopistoon kunnossa kuluvalle lukuvuodelle, sekä käytössään oman yliopistonsa verkkotunnukset. Tenttipaikkojen varaus aukeaa 30 päivää ennen kuulustelua. Osallistujia suositellaan varaamaan tenttipaikka mahdollisimman nopeasti, koska vapaan paikan löytymistä viime hetkellä ennen kuulustelua ei voida taata.

Patologian erikoistuvat voivat ilmoittautua kuulustelun eri osioihin (essee- ja preparaattikuulustelu) erikseen. Osiot voi halutessaan tehdä myös samalla tenttikerralla, jolloin essee- ja preparaattikuulusteluille on varattu peräkkäiset kolmen tunnin tenttiajat. Radiologian erikoistuvat tekevät essee- ja kuvakuulustelun eri kuulustelukertoina. Essee-kuulustelu on suoritettava hyväksytysti ennen kuin voi ilmoittautua kuvakuulusteluun.

Kuulustelukysymysten asettaminen

1.8.2011 alkaen valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun voi suorittaa vain suomeksi tai ruotsiksi. Kuulustelukysymykset laaditaan siis suomeksi ja myös ruotsiksi, jos kuulusteltava on sitä ilmoittautuessaan pyytänyt. 31.7.2011 mennessä opinto-oikeuden saaneilla on mahdollisuus tehdä erikoislääkärikuulustelu suomen ja ruotsin lisäksi englannin kielellä, mikäli kuulustelijat siihen suostuvat.

Kuulustelu perustuu kuulusteluvaatimuksissa mainittuun kirjallisuuteen, lehtiin ja lainsäädäntöön sekä kunkin erikoisalan käytännön tietoon, joka erikoistuvalla lääkäriä on erikoistumisensa aikana kertynyt.

Kuulustelijat esiintyvät kuulusteluissa koodeina. Kuulustelutulosten tultua erikoistujalla on mahdollisuus saada tietää kuulustelun arvostelijat.

Kuulustelujen arvostelu

Kuulustelut arvostellaan asteikolla hyväksytyt/hylätyt ja käyttäen pisteytystä.

Hylätyistä suorituksista kuulustelijoiden pitää antaa aina kirjallinen vastine. Se voi olla joko vaadittavien asiakokonaisuuksien luettelo tai henkilökohtainen kirjallinen palaute.

Kuulustelujen tuloksista ilmoittaminen

Kuulustelijoiden on palautettava (EXAM)kuulustelun arvostelu neljän (4) viikon kuluttua kuulustelupäivästä.

Kuulustelijat vievät itse tulokset sähköiseen järjestelmään, josta tieto lähtee sähköpostitse kuulusteluun osallistuneille. Sähköpostiviestin saatuaan osallistuja voi kirjautua itse Exam -järjestelmään, josta näkee kuulustelun tuloksen, pisteet ja kirjallisen palautteen.

Mikäli erikoistuva hylätään kolmessa kuulustelussa, tulee erikoistujan keskustella erikoisalan vastuuhenkilön kanssa ongelmista, jotka ovat johtaneet hylkäyksiin.

Kuulustelun vanheneminen

Kuulustelu vanhenee neljässä vuodessa.

Oikaisumenettely

Kuulusteltava voi kirjallisesti pyytää oikaisua kuulustelun päätöksestä 14 päivän kuluessa siitä ajankohdasta, jolloin hän on saanut kuulustelun tulokset tietoonsa. Oikaisupyynnön toimitetaan valtakunnallisen kuulustelun yhdyshenkilölle, joka toimittaa oikaisupyynnön edelleen kuulustelun arvostelleille kuulustelijoille.

Kuulustelijoiden pitää antaa perusteltu vastauksensa saamaansa oikaisupyynnön kohtuullisessa ajassa. Kuulustelijat toimittavat oikaisupyynnön vastineensa valtakunnallisen kuulustelun yhdyshenkilölle, joka lähettää sen tiedoksi oikaisupyynnön tekijälle. Mikäli kuulusteltava on oikaisupyynnön vastineen saatuaan edelleen tyytymätön päätökseen, hän voi hakea oikaisua vielä yliopiston muutoksenhakulautakunnalta 14 päivän kuluessa siitä, kun hän on saanut päätöksestä tiedon. Kirjallisesti perusteltu oikaisupyynnön osoitetaan muutoksenhakulautakunnalle ja toimitetaan oman yliopiston kirjaamoon.

Suullinen kuulustelu

Kirjallisen kuulustelun lisäksi pidetään suullinen kuulustelu seuraavilla aloilla: lastenkirurgia ja plastiikkakirurgia. Erikoisalat suunnittelevat kuulustelun, joka suoritetaan hyväksytyyn kirjallisen osion jälkeen. Kuulustelupäivät ilmoitetaan kirjallisen kuulustelun tulosten saapumisen jälkeen.

Suullisen kuulustelun kuulustelijoita on kaksi. He ovat yleensä samat henkilöt kuin suullista kuulustelua edeltävässä kirjallisessa kuulustelussa. Kuulustelupaikkakunta sovitaan erikseen tapauskohtaisesti. Suullisen kuulustelun vaatimukset ovat samat kuin kirjallisessa kuulustelussa.

Suullisen kuulustelun tarkoitus on testata kuulusteltavan kykyä hallita kokonaisuuksia, ei detaljeja. Kuulustelussa pyritään arvioimaan kuulusteltavan kykyä suunnitella diagnostiset tutkimukset, tulkita löydökset ja suunnitella nykytiedon pohjalta asianmukainen hoito ongelmatapauksissa. Kuulusteltavan on kyettävä loogisesti perustelemaan valitsemansa tutkimukset ja hoitolinjat, ei välttämättä löytämään oikeaa diagnoosia kuulustelutilanteessa.

Kuulustelussa käytettävä materiaali muodostuu kliinisistä tiedoista, röntgenkuvista ja laboratoriovastauksista. Lastenkirurgian suulliseen kuulusteluun liittyy mahdollisuuksien mukaan leikkausdemonstratio, jossa kuulusteltava suorittaa tavallisen lastenkirurgisen toimenpiteen, esim. tyräleikkauksen. Plastiikkakirurgian suullisessa kuulustelussa kysytään pääasiallisesti hoitoratkaisuja kuvina esitettyihin potilastapauksiin.

Suullisesta kuulustelusta annetaan kirjallinen lausunto ja jos kuulusteltava reputtaa, lausunnossa perustellaan reputuksen syy. Reputuksen jälkeinen ensimmäinen uusimismahdollisuus on seuraavan alalla järjestettävän kirjallisen kuulustelun jälkeinen suullinen kuulustelu. Sama pätee silloin jos erikoistuva ei pääse osallistumaan heti kirjallisen kuulustelun jälkeen järjestettyyn suulliseen tenttiin tai ei saa sovittua kuulustelijoiden kanssa erillistä ajankohtaa.

5 VOIMASSA OLEVA LAINSÄÄDÄNTÖ

Erikoislääkärikoulutuksen ohjaus siirtyi opetus- ja kulttuuriministeriöltä sosiaali- ja terveysministeriön vastuulle 1.2.2015. Samalla koulutuksen tutkintomuotoisuus poistui. 1.2.2015 alkaen kaikki (myös jo koulutuksessa olevat) saavat tutkintotodistuksen sijaan todistuksen erikoislääkärikoulutuksen suorittamisesta. Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain muuttamisesta (L1355/2014) astui voimaan 1.2.2015.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksesta sekä yleislääketieteen erityiskoulutuksesta (56/2015) astui voimaan 1.2.2015. Asetuksessa säädetään koulutusohjelman pituus, terveyskeskuspalvelujen määrä sekä vaatimus tehdä puolet koulutusajasta yliopistosairaalan ulkopuolella (asetuksessa mainittuja erikoisaloja lukuunottamatta).

Muita koulutukseen vaikuttavia säädöksiä ovat mm. Yliopistolaki (558/2009) ja Itä-Suomen yliopiston sisäiset määräykset opiskelujen suorittamisesta ja opiskelijan oikeusturvasta.

6 TODISTUKSEN HAKEMINEN SUORITETUSTA KOULUTUKSESTA

Todistuksen hakeminen

Todistusta koulutuksen suorittamisesta haetaan siitä yliopistosta, jonka vastuualueella yliopistollinen koulutus on pääosin suoritettu. Itä-Suomen yliopistosta valmistuvat täyttävät lomakkeen, joka löytyy osoiteesta <http://www.uef.fi/web/laake/lomakkeet2>

Hakemus toimitetaan tiedekuntaan siinä vaiheessa kun kaikki palvelut ja suoritukset (teoreettiset kurssit, lähijohtajakoulutus, valtakunnallinen kuulustelu) ovat tehtyinä.

Erikoistuvan pitää perehtyä ennen todistushakemuksen täyttämistä koulutuksen rakenteeseen ja vaatimuksiin. Erikoistuvan tulee noudattaa sen vuoden opinto-opasta, jolloin opinto-oikeus on myönnetty. Erikoistuvan pitää perehtyä ennen todistushakemuksen täyttämistä lisäksi yleisiin koulutusta koskeviin ohjeisiin, kuten koulutusvaatimuksiin sekä keskeytysohjeisiin.

Todistushakemukseen pitää eritellä selkeästi ne kaikki palvelusuhteet ja koulutustilaisuudet, jotka esitetään otettavaksi huomioon koulutukseen. Jokainen erikoistuva laskee itse palveluidensa keston todistushakemukseen ja vähentää pois myös mahdolliset keskeytykset. Myös jokainen teorettinen kurssi merkitään hakemuslomakkeeseen erikseen.

Kaikista todistushakemuksessa esitetyistä palveluista ja koulutustilaisuuksista pitää olla hakemuksen liitteenä asianmukaiset todistukset. Palvelustodistuksissa on aina oltava mainittuna kaikki palvelujen keskeytykset (tai maininta jos keskeytyksiä ei ole ollut). Moniammatillisesta johtamiskoulutuksesta (MOJO) saatava erillinen todistus on myös liitettävä mukaan todistushakemukseen. Tietyillä erikoisaloilla erikoistuvan pitää lisäksi liittää hakemukseen täytetty lokikirja.

Hakemus toimitetaan asianmukaisine todistusjäljennöksineen tiedekuntaan joko henkilökohtaisesti tai postitse. Tiedekunta hyväksyy palvelut ja muut suoritukset, mikäli ne ovat pysyväis- ja koulutusvaatimusten mukaisia. Erikoisalan vastuhenkilö hyväksyy opintosuoritukset osaksi erikoislääkärikoulutusta ja vahvistaa opintosuoritusten sisällöllisen ja määrällisen riittävyyden todistuksen saamiseksi erikoislääkärikoulutuksesta. Dekaanin myöntää todistuksen suoritettua erikoislääkärikoulutuksesta (delegoitu laitosjohtajalle).

Erikoistuva voi pyytää kirjallisesti oikaisua koulutusohjelman vastuhenkilöltä opintosuoritusten hyväksi lukemista koskeviin päätöksiin 14 päivän kuluessa siitä ajankohdasta, jolloin hän on saanut päätöksen tietoonsa. Mikäli erikoistuva on edelleen tyytymätön päätökseen, hän voi hakea oikaisua yliopiston muutoksenhakulautakunnalta 14 päivän kuluessa siitä, kun hän on saanut päätöksestä tiedon.

7 LAILLISTAMINEN ERIKOISLÄÄKÄRIKOULUTUKSEN JÄLKEEN

Valmistuneen erikoislääkärin tulee hakea Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolta (Valvira) oikeutta harjoittaa erikoislääkärin ammattia laillistettuna ammattihenkilönä. Hakemuslomake ja tarkat ohjeet löytyvät osoitteesta www.valvira.fi

Hakemukseen tulee liittää tiedekunnan antama jäljennös erikoislääkärikoulutustodistuksesta. Hakemus lähetetään Valviraan postitse (Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto, PL 210, 00281 Helsinki) tai henkilökohtaisesti toimittamalla (Mannerheimintie 103b, 00280 Helsinki, puh. 0295 209 111).

Ammatinharjoittamisoikeutta koskevasta päätöksestä peritään toimitusmaksu, ja päätös lähetetään hakijan ilmoittamaan osoitteeseen postiennakkona.

ERIKOISALAKOHTAISET OPETUSSUUNNITELMAT

AKUUTTILÄÄKETIEDE

6 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö: Dos. Harri Hyppölä
KYS, Päivystysalue 3901
PL 100, 70029 KYS
Puh. (017) 173 311/vaihde
S-posti: harri.hyppola@kuh.fi

Akuuttilääketiede vastaa kaikenikäisten potilaiden vammojen ja akuuttien sairauksien oireiden vaatimasta diagnostiikasta ja kiireellisestä hoidosta kiireellisyysluokan vaatimalla tavalla. Korkealaatuinen päivystyshoito edellyttää etupainotteista diagnostiikkaa ja viiveetöntä hoidon aloitusta. Akuuttilääketieteen erikoislääkäri on ensisijaisesti päivystysklinikassa toimiva klinikko, jonka muita tehtäviä ovat päivystystoiminnan suunnittelu, päivittäinen ohjaaminen, koulustoitominnan järjestäminen sekä päivystyksen talouden hallinta ja tutkimustyö. Tulevaisuuden sairaalapäivystys toimii pääasiassa akuuttilääketieteen erikoislääkäreiden voimin.

TAVOITTEET

Erikoisalan koulutuksen tavoitteena on antaa erikoistuvalla riittävät tiedot ja taidot kriittiseen itsenäiseen työskentelyyn sekä valmiudet ammattitaidon ylläpitämiseen akuuttilääketieteen erikoislääkärinä. Akuuttilääketieteeseen kuuluu ensihoidon tuntemus.

Akuuttilääketieteen erikoislääkärin tulee kyetä toimimaan alansa erikoislääkärin tehtävissä siten, että hän

- Omaa kliiniseen päätöksentekoon liittyvän kokonaisvaltaisen ajattelutavan ja lääketieteen eettiset periaatteet
- Tunnistaa akuutisti sairastuneen tai vammautuneen potilaan vaikeat ja henkeä uhkaavat tilat ja sairaudet, joiden hoidon viivästyminen aiheuttaisi potilaan tilan merkittävän huononemisen
- Kykenee arvioimaan potilaan tutkimuksen ja hoidon kiireellisyyden
- Hallitsee akuutisti sairastuneen tai vammautuneen potilaan arvioinnin ja erotusdiagnoosiikan
- Hallitsee päivystyspotilaan hoidon aloituksen
- Kykenee suunnittelemaan ja koordinoimaan päivystyspotilaan jatkohoitoa yhdessä eri erikoisalojen sekä muun sosiaali- ja terveydenhuollon palveluverkoston kanssa
- Kykenee ohjaamaan ja johtamaan moniammatillista hoitotiimiä päivystyspotilaiden hoidossa
- Tuntee ensihoidon palveluverkoston rakenteen ja johtamisperiaatteet
- Hallitsee päivystysprosessien teoreettiset perusteet ja kykenee osaltaan päivystyksen potilasvirtojen hallinnoimiseen ja toiminnan johtamiseen
- Hallitsee monipotilastilanteiden ja suuronnettomuuksien mukaiset toimintastrategiat sekä kykenee valmiussuunnitelmien mukaiseen kliiniseen toimintaan ja päivystysklinikan johtamiseen
- Kykenee tilanteenmukaiseen kommunikaatioon potilaiden ja omaisten, muun työyhteisön, yhteistyötahojen sekä muiden viranomaisten ja tiedotusvälineiden kanssa

- Omaa tieteellisen suhtautumistavan työhönsä, on perehtynyt tutkimusmenetelmiin sekä näyttöön perustuvan lääketieteen ja kriittisen tieteellisen arvioinnin menetelmiin ja kykenee osallistumaan oman alansa tieteelliseen tutkimukseen, kehittämiseen ja suunnitteluun
- Kykenee toimimaan alansa erityiskysymysten opettajana terveydenhuollon henkilöstön koulutuksessa.

Kliinisen koulutuksen tavoitteena on Akuuttilääketieteen eurooppalaisen opinto-ohjelman [Euroopan akuuttilääketieteen yhdistys (EuSEM) ja Euroopan erikoislääkäriliitto (UEMS), Akuuttilääketieteen sektio ja lautakunta)] luvun ”Competencies, knowledges and skills” mukainen kliininen osaaminen (ks. www.eusem.com).

KOULUTUKSEN SISÄLTÖ

Koulutukseen kuuluu erikoisalaa tukeva koulutus, erikoistumisalan eriytyvä koulutus ja teoreettinen kurssimuotoinen koulutus. Erikoistumisalan koulutus koostuu käytännön palvelusta ja toimipaikkakoulutuksesta.

KOULUTUSOHJELMAN RAKENNE

Koulutusohjelman kokonaispituus on 6 vuotta, josta vähintään kolme vuotta on suoritettava yliopistosairaalan ulkopuolella ja vähintään yksi vuosi yliopistosairaalan päivystysklinikassa. Yliopistosairaalan ulkopuolisiin koulutuspaikkoihin voidaan katsoa kuuluvaksi sellaiset terveydenhuollon toimintayksiköt, jotka on liitetty yliopistosairaalaan 1.1.200 tai sen jälkeen. Erikoislääkärikoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin koulutusvaatimuksiin, joihin erikoistuvan lääkärin tulee perehtyä.

Terveyskeskuspalvelu 9 kk

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.1.1)

Erikoistumiskoulutus 5 v 3 kk

Akuuttilääketieteen erikoisalaa tukeva koulutus

Enintään 1 v 3 kk palvelua sairaalan tai muun sopivan terveydenhuollon organisaation akuuttilääketiedettä tukevissa lääkärin tehtävissä sisältäen palvelua vähintään kolmella erikoisalalla (sisätautien erikoissalat, kirurgian erikoissalat, neurologia, yleislääketiede, geriatria, anestesia ja tehohoito, keuhkosairaudet ja allergologia, lastentaudit, radiologia, naistentaudit ja synnytys, silmätaudit, korva-, nenä- ja kurkkutaudit, psykiatria).

Akuuttilääketieteen eriytyvä koulutus

Eriytyvä koulutus toteutetaan ensisijaisesti tutkimalla ja hoitamalla kaikkia potilasryhmiä monipuolisen potilasmateriaalin omaavassa päivystysklinikassa. Osa palvelusta voidaan myös suorittaa useammalla suppealla tai eriytyneellä päivystyspoliklinikalla. Koulutus sisältää vähintään neljä (4) vuotta palvelua akuuttilääketieteessä seuraavin laskennallisin palveluajoin.

- Aikuisten päivystyspotilaiden diagnostiikka ja hoito	vähintään 24 kk
o Sisätautipotilaat	vähintään 6 kk
Kirurgiset ja traumatologiset potilaat	vähintään 6 kk
- Lapsipotilaiden diagnostiikka ja hoito	vähintään 6 kk
- Anestesia/valvonta/tehostettu valvonta/tehoahoito	vähintään 6 kk
- Ensihoito (josta vähintään 1 kk operatiivisessa toiminnassa)	vähintään 3 kk
- Täydentävä/valinnainen palvelu	enintään 9 kk

Erikoisalaan liittyvää tutkimustyötä päätoimisena tutkijana voidaan hyväksyä täydentäväksi/valinnaiseksi palveluksi enintään 6 kk.

Osa erikoislääkärin koulutukseen oikeuttavasta palvelusta voidaan suorittaa ulkomailla. Palvelu hyväksytään sisällön perusteella. Ulkomaisen klinisen palvelun hyväksymisen edellytyksenä on, että erikoistujalla on lääkärin oikeudet kyseisessä maassa.

Koulutuspaikat

(<http://www.uef.fi/fi/web/laake/koulutuspaikat>)

Koulutuspaikaksi hakevan terveydenhuollon yksikön tulee ottaa yhteyttä koulutusohjelman vastuuhenkilöön ja neuvotella koulutussopimuksesta ja sen sisällöstä. Koulutussopimuksessa tulee käydä ilmi hyväksyttävä koulutusaika, kouluttajat ja mitkä valmiudet erikoistuvan lääkärin tulee saavuttaa koulutusjakson aikana. Koulutusjakson tavoitteiden seuraamiseen tulee käyttää myös lokikirjaa.

Hyväksytyssä koulutuspaikassa tulee täytyä ainakin seuraavat kriteerit

- Yhteispäivystyksenä toimivassa päivystysklinikassa tulee olla vuosittain vähintään 30 000 potilaskäyntiä
- Koulutuspaikassa tulee olla tehtävään nimetty kouluttajalääkäri, joka vastaa työn monipuolisuudesta, käytännön työn ohjauksesta ja hyväksyy suoritettun palvelun. Hänellä tulee olla mahdollisuus kouluttautua tehtävään yliopiston kanssa sovitulla tavalla.
- Koulutuspaikassa on säännöllistä toimipaikkakoulutusta vähintään 120 tuntia vuodessa.
- Saatavilla tulee olla akuuttilääketieteen kirjallisuutta

Koulutuspaikan kouluttaja

- Jokaisessa akuuttilääketieteen koulutuspaikassa on oltava koulutusohjelman vastuuhenkilön nimeämä kouluttaja
- Kouluttaja on akuuttilääketieteen erikoislääkäri
- Kouluttaja on virkasuhteessa koulutuspaikkaan
- Hän toimii erikoistuvien lääkärien klinisenä kouluttajana käytännön työssä
- Hän vastaa paikallisesti erikoistuvien lääkärien koulutuksesta ja koulutusvaatimuksista
- Hän järjestää säännölliset tapaamiset erikoistuvien kanssa

- Kouluttajalla tulee mielellään olla pedagogista koulutusta

Koulutuspaikan Tutor

- Tutor on erikoistuvan lääkärin tukihenkilö, joka seuraa koulutuksen etenemistä

Tutor huolehtii koulutussuunnitelman toteuttamisesta ja osallistuu arviointeihin.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Erikoistuva lääkäri tekee opinto-oikeutta hakiessaan henkilökohtaisen koulutussuunnitelman yhdessä koulutuspaikan kouluttajan kanssa koulutusohjelman vastuuhenkilön ohjeistuksen mukaisesti.

Koulutussuunnitelmaa voidaan tarkistaa erikoistumisen kuluessa. Koulutuksen etenemistä seurataan lokikirjan avulla, jonka koulutusyksikkö tarjoaa erikoistuvalla. Koulutettava vastaa, että lokikirjan merkinnät ovat ajan tasalla.

Vastuuhenkilön nimeämä koulutuspaikan kouluttaja osoittaa erikoistuvalla lääkärille henkilökohtaisen tutorin, joka säännöllisesti seuraa ja tukee koulutettavan toimintaa kyseisessä koulutusyksikössä. Yliopiston ulkopuolisen koulutusyksikön vastuuhenkilön (yleensä ylilääkäri) on vähintään kahdesti vuodessa seurattava koulutuksen edistymistä (palautekeskustelut) ja tehtävä siitä kirjallinen merkintä erikoistujan koulutuskansioon.

Säännöllisissä tutorin, kouluttajien ja koulutettavan tapaamisissa arvioidaan koulutuksen edistymistä ja tuloksellisuutta. Arvioinnin kohteena on koulutettavan edistyminen ammatillisesti, suhtautuminen potilaisiin ja yhteistyökyky.

Koulutuksen aikana voidaan järjestää kirjallisia tai suullisia kuulusteluja. Erikoistuva lääkärin itsearviointi muodostaa osan oppimisen arvioinnista.

Toimipaikkakoulutus

Toimipaikkakoulutusta järjestetään vähintään 3 – 5 tuntia viikossa ja 40 viikkona vuodessa. Niissä käsitellään akuuttilääketieteen keskeiset alueet ja ajankohtaisia kysymyksiä.

Toimipaikkakoulutukseen kuuluu mm.

- luennot ja seminaarit
- demonstraatiot ja simulaatiot
- kliiniset taidot ja toimenpideohjaus
- ultraäänikoulutus
- kuolleisuus ja sairastuvuus–kokoukset (engl. mortality & morbidity meetings)

Toteutuneesta toimipaikkakoulutuksesta pidetään kirjaa. Koulutettava pitää lokikirjaa toimenpiteiden suorittamisesta ja osaamiskokonaisuuksien hallitsemisesta. Koulutettava pitää erikoisalan koulutusjaksonsa aikana vähintään kuusi (6) esitelmää.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus, vähintään 100 tuntia

Erikoistuvan lääkärin on osallistuttava koulutusyksikön tai tiedekunnan järjestämään tai hyväksymään koulutukseen akuuttilääketieteen alalla. Koulutus toteutetaan siten, että se muodostaa erikoistuvan kannalta mielekkään ja monipuolisen kokonaisuuden akuuttilääketieteen erityiskysymyksistä ja niihin liittyvistä seikoista. Teoreettisen koulutuksen kesto on vähintään 100 tuntia akuuttilääketieteen koulutusta.

Teoreettiseksi koulutukseksi lasketaan

- tiedekunnan hyväksymät kotimaiset erikoisalaa koskevat tai sitä läheisesti sivuavat koulutustilaisuudet
- vastuuhenkilön hyväksymät ulkomaiset kurssit ja kongressit.

Koulutukseen kuuluvat palvelut (lukuunottamatta 9 kk terveystieteiden palvelua) ja teoreettinen koulutus (johtamiskoulutusta lukuunottamatta) vanhenevat 10 vuodessa. Vanhenemissääntö koskee myös palveluita aiemman erikoistumistutkinnon/koulutuksen hyväksyttäviksi esitettävien suoritusten osalta. Valtakunnallinen kuulustelu vanhenee 4 vuodessa.

Moniammatillinen johtamiskoulutus (MOJO) 10 op

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.6)

Säteilyturvakeskuksen (STUK) ohjeistuksen mukainen säteilysuojelukoulutus

Osana erikoislääkärikoulutuksen toimipaikkakoulutusta toteutetaan ohjeistuksen mukainen säteilysuojelukoulutus (<http://www.stuk.fi/saannosto/stukinviranomaisohjeet/sateilyturvallisuusohjeet>).

Valtakunnallinen kuulustelu

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.7)

ANESTESIOLOGIA JA TEHOHOITO

6 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuuhenkilö: Ma. professori Ari Uusaro
Tehohoidon osasto
PL 100, 70029 KYS
p. (017) 173 311 (vaihde)
s-posti: ari.uusaro@kuh.fi

TAVOITTEET

Anestesiologian ja tehohoidon erikoislääkäri tulee kyetä toimimaan erikoislääkärin tehtävissä siten, että hän

- kykenee arvioimaan potilaan leikkausta edeltävän tilan ja hoitotoimenpiteiden tarpeen ja tunnista leikkaukseen liittyvät riskit
- hallitsee tutkimus-, synnytys-, leikkaus- yms. toimenpiteiden edellyttämät anestesia- ja kivunlievitysmenetelmät, ja kykenee toimimaan ei-erityisosaamista vaativissa anestesiaerikoislääkärin tehtävissä
- hallitsee välittömän leikkauksenjälkeisen valvonnan ja hoidon
- hallitsee yleisteho-osaston potilaiden potilasvalinnan ja hoidon periaatteet
- kykenee toimimaan yleisteho-osaston lääkärinä
- tuntee ensihoitopalvelun sisällön ja toimintaperiaatteet
- hallitsee elimistön fysiologisen tasapainon ylläpitämiseen ja palauttamiseen liittyvät diagnostiset toimenpiteet ja hoidon
- hallitsee kriittisesti sairaan tai vammautuneen hätäensiavun ja ensihoidon sekä kykenee toimimaan suuronnettomuudessa ja normaaliaikojen häiriötilanteissa alueellisen suunnitelman mukaisesti
- tuntee pitkäkestoisten- ja ongelmallisten kiputilojen yleisen diagnostiikan ja hoitoperiaatteet sekä hallitsee niiden edellyttämät alansa valmiudet
- kykenee hoitamaan muut alansa äkilliset tilanteet ja suorittamaan alansa kuuluvat muut diagnostiset ja terapeuttiset toimenpiteet
- kykenee toimimaan oman alansa erityiskysymysten opettajana terveydenhuollon henkilöstön koulutuksessa
- kykenee osallistumaan oman alansa tieteelliseen tutkimukseen, kehittämiseen ja suunnitteluun
- kykenee jakamaan alansa yleistä terveystietoa
- on perehtynyt terveydenhuollon hallintoon, talouteen ja hoidon porrastukseen.

KOULUTUSOHJELMAN YLEISKUVAUS

Erikoistumisalan koulutuksen tavoitteena on antaa erikoistuvalla riittävät tiedot ja taidot anestesiologiasta ja tehohoidosta, jotta hän saavuttaisi kyvyn itsenäiseen ja kriittiseen työskentelyyn sekä valmiudet ammattitaidon ylläpitämiseen anestesiologian ja tehohoidon erikoislääkärinä.

Muun kuin anestesiologian erikoisalan palvelun tarkoituksena on perehdyttää erikoistuva perusterveydenhuoltoon ja hoidon porrastukseen sekä syventää koulutettavan tietämystä erikoisalaa vahvistavilla, erityisesti diagnostiikkaan suuntautuneilla erikoisaloilla.

Erikoistuvalla nimetään kouluttaja, jonka kanssa laaditaan yksilöllinen koulutussuunnitelma, minkä koulutusohjelman vastuuhenkilö hyväksyy ja jonka toteuttamista kouluttaja yhdessä vastuuhenkilön kanssa seuraa. Koulutusohjelmaa voidaan tarvittaessa tarkistaa erikoistumisen kuluessa. Edistymistä seurataan toimenpidetietojärjestelmän, ja opetus- ja kehityskeskusteluiden avulla. Sähköistä Lokikirjaa hyödynnetään seurannassa.

Kun koulutus tapahtuu yliopistosairaalan ulkopuolella, sairaalan kanssa tehdään koulutussopimus ja erikoistuvalla nimetään ko. toimipaikassa koulutusvastaava ja henkilökohtainen ohjaaja ja edistymisen seurantamenetelmästä sovitaan.

KOULUTUKSEN RAKENNE

Anestesiologian ja tehohoidon koulutusohjelman pituus on 6 vuotta, josta vähintään kolme vuotta on suoritettava yliopistosairaalan ulkopuolella ja vähintään yksi vuosi yliopistosairaalassa

Terveyskeskuspalvelu 9 kk

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.1.1)

Erikoistumiskoulutus 5 v 3 kk

Erikoisalan koulutuksesta on suoritettava vähintään 6 kk sairaalan tai muun sopivan terveydenhuollon organisaation anestesiologiaa ja tehohoitoa tukevan/täydentävän erikoisalan lääkärin tehtävissä. Tällaisia aloja ovat sisätaudit, kardiologia, keuhkosairaudet ja allergologia, kirurgia, neurologia, lastentaudit, kliininen fysiologia ja isotooppilääketiede, kliininen neurofysiologia, kliininen farmakologia ja lääkehoito ja muu koulutusohjelman vastuuhenkilön hyväksymä koulutus mukaan luettuna anestesiologiaan ja tehohoitoon liittyvä tutkimustyö.

Erikoisalan koulutusta on suoritettava anestesiologian ja tehohoidon alalla vähintään 4 vuotta siten, että pääsääntöisesti 2-3 vuotta yliopistosairaalassa ja loput Itä-Suomen yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan hyväksymissä keskussairaaloissa koulutussopimuksen mukaan. Koulutussuunnitelmaa laadittaessa yliopisto- ja keskussairaalassa suoritettavan koulutuksen osuudet määritellään yksilöllisessä koulutussuunnitelmassa siten, että koulutukselliset tavoitteet voidaan saavuttaa.

Erikoisalan keskeisistä painopistealueista tehohoidon osalta yliopistosairaalassa annettavan tehohoitolääketieteen koulutuksen kesto on vähintään 6 kk ja tehohoitolääketieteen koulutuksen kokonaiskesto on 12 kk. Ensihoitolääketieteessä järjestetään yliopistosairaalassa perehtymisjakso sairaalan ulkopuoliseen ensihoitoon, kesto esim. 1 kk, ja perehtymisjakso päivystysalueen työskentelyyn, kesto esim. 1 kk. Ensihoitolääketieteeseen suuntautuville pyritään lisäksi järjestämään mahdollisuuksien ja koulutustarpeen mukaan esim. 4 – 6 kk kestoisen koulutusjakso päivystysvalmiuden luomiseksi. Kivunhoidon osalta yliopistosairaalassa annetaan vähintään 1 - 2 kk:n perehtymisjakso kivun hoitoon: A(cute)P(ain)S(ervice)- tai kipupoliklinikatyöskentely; lisäksi kiinnostuneille 4 kk (monialaisella) kipupoliklinikalla.

Käytännön palvelun perusosa (vähimmäisvaatimukset) erikoistumisalan yliopistovaiheen koulutuksessa:

Anestesiologia ja tehohoito

• perehdytysjakso aiemman koulutuksen perusteella	1-2 kk
• gynekologia ja obstetriikka	2 kk
• silmätaudit	1 kk
• korva-, nenä- ja kurkkutaudit	1 kk
• plastiikkakirurgia	1 kk
• urologia	1 kk
• gastroenterologinen kirurgia	1 kk
• ortopedia	2 kk
• neurokirurgia	2 kk
• lastenkirurgia	2 kk
• thorax- ja verisuonikirurgia ja sydänkirurgia (sis. perfuusiokoulutus)	3 kk
• teho-osasto	6 kk
• kivunhoito (Acute Pain Service)	1-2 kk
• ensihoito ja päivystys	1-2 kk
• LEIKO-toiminta	2 kk
• neonatologinen ja lasten tehohoito	1-2 kk

Lisäksi koulutukseen kuuluu mahdollisuuksien mukaan yksilöllisen koulutussuunnitelman mukaisesti sovittu syventävä koulutus erikoistujan kanssa sopien perusosassa mainituilla alueilla, mukaan lukien sairaalan ulkopuolinen ensihoito sekä anestesiologian ja tehohoidon tutkimustyö. Ohjelmaan kuuluu mahdollisuuksien mukaan myös syventävää työskentelyä sovittavilla vähintään 2 erikoisalalla 4 kk jaksoissa joko keskussairaalassa tai yo-sairaalassa.

Ensihoitolääketiede	4 kk
Gynekologia ja obstetriikka	4 kk
Kipupoliklinikka	4 kk
Lastenanestesiologia	4 kk
Neuroanestesia	4 kk
Thorax- ja verisuonikirurgia ja sydänanestesia	4 kk
Teho-osasto	4 kk

Anestesiologian koulutuksen sisältö:

- Leikkaus- ja anestesiakelpoisuuden arviointi – tarvittavat tutkimukset ja mahdolliset esihoidot
- LEIKO-toiminta
- Päiväkirurgian, 23h toiminnan ja vuodeosastohoitoa vaativien potilaiden hoitoon liittyvät erityispiirteet
- Ulkokenttäanestesioiden erityispiirteet
- Päivystys- ja hätäleikkausten anestasioihin liittyvät erityispiirteiden tunnistaminen ja hallinta
- Vaihtoehtoisten anestesiamenetelmien – sedaatio, yleisanestesia ja puudutukset - teoreettinen ja tekninen osaaminen, niiden etujen ja hyötyjen arviointi, ja niistä aiheutuvien kustannusten arviointi
- Potilaan ja omaisten informointi anestesian kulusta, ja eri anestesiamuotojen eduista ja riskeistä
- Erilaisten potilaiden ja erilaisten leikkausten vaihtoehtoiset anestesiamuodot, niiden kriittinen vertailu ja sopivan anestesiamuodon valinta
- Anestesian ja leikkauksen aikaisen hoidon ja valvonnan tarve
- Anestesian aikaiset hätätilanteet - elvytysvalmiudet
- Tarkoituksenmukaisen jatkohoitopaikan valinta

- Välitön leikkauksen jälkeinen valvonta ja hoito
- Erityishuomiota vaativien potilaiden tunnistaminen ja hoito
- Osastolle siirron / kotiutumiskriteerien täytyminen
- Osaaminen ja vastuu anestesiaan liittyvien haittatapahtumien tutkimisesta ja hoidosta osastolle siirron / kotiutumisen jälkeen
- Suoniyhteyden avaus – laskimo ja valtimo
- Nestehoidon toteutus ja valvonta
- Avoimen hengitystien hallinta – vaihtoehtoiset menetelmät
- Perifeeriset puudutukset, johto- ja sentraaliset puudutukset
- Hyytymisjärjestelmän häiriöiden tunnistaminen ja hoito, massiivisen verenvuodon hallinta
- Ultraäänen sujuva käyttö
- Kyky työskennellä moniammatillisessa työryhmässä

Kivunhoidon koulutuksen sisältö:

- Eri kiputyypin tunnistaminen
- Akuutin ja pitkäkestoisen kivun tunnistaminen ja potilaiden kohtaaminen
- Kivusta aiheutuvat fysiologiset, psykologiset ja sosiaaliset haitat ja niiden hallinta
- Kivunhoidossa käytettävien lääkkeiden, puudutusten ja muiden menetelmien etujen ja haittojen kriittinen vertailu
- Vaihtoehtoisten kivunhoitomenetelmien valinta – käyttöaiheet, vasta-aiheet, haittavaikutukset ja kustannukset
- Pitkäkestoisesta ongelmallisesta kivusta kärsivien potilaiden tutkiminen, hoidon suunnittelu ja hoidon seuranta.
- Riskipotilaiden tunnistaminen, heille sopivat hoitomenetelmät ja hoidon vaatima seuranta
- Kivusta yksilölle ja yhteiskunnallisten aiheutuvien kustannukset
- Kommunikointi kipupotilaiden ja heidän omaisten kanssa
- Kyky työskennellä moniammatillisessa kiputyöryhmässä

Tehohoitolääketieteen koulutuksen sisältö:

- tehohoidon aiheet ja vasta-aiheet
- hengenvaarallisen tai muiden nopeaa hoitoa vaativien tilanteiden tunnistaminen ja hallinta
- diagnostisten ja hoitotoimenpiteiden priorisointi vaikeissa kliinisissä tilanteissa
- patofysiologisten mallien hyväksikäyttö yksittäistapauksissa
- diagnostisten vaihtoehtojen ja hoitovaihtoehtojen etujen ja haittojen vertailu
- vastuu hoitokokonaisuudesta ja osallistuminen hoitotyön kehittämiseen
- tehohoidosta luopuminen
- tietoisuus ja kyky tulla toimeen hengenvaarallisen sairauden potilaalle ja omaisille aiheuttamien psykologisten ja sosiaalisten vaikutusten kanssa
- asianmukainen ja empaattinen suhtautuminen potilaisiin ja omaisiin
- kyky työskennellä monialaisessa työyhteisössä
- kustannusten ja hinta/hyöty -suhteen tunteminen tehohoidossa
- tehohoidon pisteytys- ja tietojärjestelmien hallinta

Ensihoitolääketieteen koulutuksen sisältö:

- Hätäkeskustoimintaan tutustuminen, terveystoimen hätäilmoituksen käsittely ja ensihoitopalvelujen yksiköiden hälyttämisperiaatteet
- Ensihoitopalvelun yksiköiden (ambulanssit) toiminta, hälytysajo, potilaan ambulanssiin otto ja valvontalaitteiden käyttö ambulanssissa
- VIRVE viestiliikenteen perusteet
- Potilaan kohtaaminen, arvio ja hoito ensihoitopalvelussa
- Hoitolaitosten välinen potilassiirtotoiminta, erityistason siirrot (lastenteho aikuisten teho)
- Ensihoitohenkilöstön koulutustoiminta
- Ensihoitolääkäratoimintaan tutustuminen (kaikki)

- Ensihoitolääkäripäivystys (Syventävä koulutus 4-6 kk, tarjotaan mahdollisuuksien mukaan)
 - lentotoiminnan koulutus ja soveltuvuustestaus
 - lentotoiminnan CRM koulutus
 - VIRVE viestiliikenne
 - ensihoitolääkärin tehtäväkuva ja rooli tehtävillä
 - tyypillisten tehtävien hoito
 - tehtävälogistiikka
 - helikopterikuljetus
 - monipotilas- ja suuronnettomuustilanteet
 - viranomaisyhteistyö
 - erityistilanteet.

Opetus perustuu ensisijaisesti päivittäisillä kierroilla ja potilastyöskentelyssä tapahtuvaan henkilökohtaiseen ohjaukseen. Tämän lisäksi erikoistuvalla osoitetaan keskeinen lähdekirjallisuus. Koulutuksen sisällön toteutumista seurataan lokikirjan ja tietojärjestelmien avulla sekä henkilökohtaisella arvioinnilla, koulutus- ja kehityskeskusteluilla.

Toimipaikkakoulutus

Toimipaikkakoulutuksen laajuus on 40 viikkoa vuodessa, jona aikana järjestetään toimipaikkakoulutustilaisuuksia (luennot, seminaarit, demonstraatiot) 2-3 tuntia viikossa. Niissä käydään läpi anestesiologian ja tehohoidon keskeiset alueet ja käsitellään ajankohtaisia kysymyksiä. Muita toimipaikkakoulutuksen muotoja ovat henkilökohtainen työnohjaus ja henkilökohtainen toimenpideopastus. Teho-osastoilla erikoistuva saa opetusta ensisijaisesti päivittäisillä potilaskierroilla ja potilastyöskentelyn yhteydessä. Erikoistuva pitää toimipaikkakoulutukseen kuuluvana erikoistumisalan koulutusjakson aikana 2-4 seminaariesitelmää vuodessa. Teoreettisen koulutuksen ohjelmat julkaistaan lukukausittain hyvissä ajoin ennen lukukauden alkua.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus 60 t

Erikoistuvan on osallistuttava koulutussuunnitelman mukaisesti koulutusyksikön/tiedekunnan järjestämään tai hyväksymään koulutukseen 60 tuntia anestesiologian ja tehohoidon alalla. Koulutus toteutetaan siten, että se muodostaa erikoistuvan kannalta mielekkään kokonaisuuden anestesiologian ja tehohoidon erityiskysymyksistä ja niihin liittyvistä seikoista. Koulutukseen katsotaan edelleen soveltuvan monet erikoislääkäriyhdistysten ja lääkäriyhdistysten järjestämät koulutustilaisuudet, joiden hyväksymisestä kurssimuotoiseksi koulutukseksi päättää yliopiston lääketieteellinen tiedekunta. Ulkomaisten kongressien ja muiden koulutustilaisuuksien hyväksymisestä päättää koulutusohjelman vastuuhenkilö.

Moniammatillinen johtamiskoulutus (MOJO) 10 op

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.6)

Kouluttajat ja koulutusvirat/koulutuspaikat

<http://www.uef.fi/fi/web/laake/koulutuspaikat>

KYSissä on 8 erikoistuvan lääkärin virkaa, mutta koulutusta annetaan myös määräaikaisissa työsuhteissa. Koulutusta annetaan myös koulutussopimukseen perustuen keskussairaaloissa.

Oppimisen ja koulutuksen arviointi

Säännöllisissä tapaamisissa henkilökohtaisen ohjaajan ja erikoistuvan kanssa arvioidaan koulutuksen edistyminen tiedollisesti ja ammatillisesti, suhtautuminen potilaisiin, sekä yhteistyökyky. Vastaavasti erikoistuva arvioi lukukausittain saamaansa opetusta, ohjaajaansa ja kouluttajiaan. Arvioista annetaan palautteet asianomaisille. Kirja Rosenberg P., Alahuhta S., Lindgren L., Olkkola K. & Ruokonen E. (toim.): Anestesiologia ja tehohoito (Kustannus Oy Duodecim) sisältyy pakollisena koulutuskierroksen käytännön toteutukseen.

Valtakunnallinen kuulustelu

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.7)

Huom: Kansallisen erikoislääkärikuulustelun vaihtoehtona hyväksytään myös European Society of Anaesthesiologyn järjestämä kuulustelu (The European Diploma in Anaesthesiology and Intensive Care). Tarkemmat tiedot: <http://www.esahq.org/education/edaic>.

ENDOKRINOLOGIA

6 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö: Dosentti Leena Moilanen
Medisiininen keskus/Sisätaudit/Endokrinologian ja diabetologian poliklinikka
PL 100, 70029 KYS
p. 044-717 2926
s-posti: leena.moilanen@kuh.fi

Koulutusohjelman kokonaispituus on 6 vuotta, josta vähintään puolet terveystieteiden keskuksen palveluun mukaan lukien tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Se koostuu 9 kk mittaisesta terveystieteiden keskuksen palvelusta, 2 v 3 kk mittaisesta runkokoulutuksesta, 3 vuoden mittaisesta endokrinologian eriytyvästä koulutuksesta sekä moniammatillisesta johtamiskoulutuksesta (10 op).

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekunnan vahvistamiin koulutusvaatimuksiin. Erikoistuvan tulee tutustua koulutusvaatimuksiin, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta.

TAVOITTEET

Koulutuksen jälkeen erikoistuvan on kyettävä itsenäisesti hoitamaan seuraavien sairauksien ja tilojen diagnostiikka ja hoito:

Endokrinologia

- Kilpirauhassairaudet (tyreotoksikoosi, hypotyreoosi, kilpirauhastulehdukset, raskauteen liittyvät kilpirauhasongelmat, struuma, kilpirauhasen kyhmy, kilpirauhasen pahanlaatuiset kasvaimet (yhteistyössä kirurgien kanssa), Basedowin taudin silmäoireyhtymä yhteistyössä oftalmologien kanssa, sattumoomat, laboratoriodiagnostiikan sudenkuopat)
- Luuston ja kalsiumaineenvaihdunnan sairaudet (hyperparatyreoosi, hypoparatyreoosi, hyperkalsemia, hypokalsemia, osteoporoosi, munuaissairauteen liittyvä luusairaus, muut metaboliset luustosairaudet kuten osteomalasia ja Pagetin tauti)
- Lisämunuaissairaudet (feokromosytooma, hyperkortisolismi, hyperaldosteronismi, lisämunuaiskuoren vajaatoiminta, steroidisynteesin häiriöt kuten 21-hydroksilaasidefekti, lisämunuaisten kuorikerrossyöpä yhteistyössä kirurgien ja onkologien kanssa, sattumoomat)
- Aivolisäkkeen sairaudet (prolaktinooma, akromegalia, Cushingin tauti, TSH:ta tuottavat aivolisäkkekasvaimet, toimimattomat aivolisäkkekasvaimet, aivolisäkkeen vajaatoiminta, pituitaarinen apopleksia, hypofysiitti, sattumoomat)
- Vesi- ja suolatalouden häiriöt (polyuria; hypotalaminen ja renaalinen diabetes insipidus sekä polydipsia, hyponatremia mukaan lukien epätarkoituksenmukainen ADH:n eritys, hypernatremia, hypo- ja hyperkalemia, hypo- ja hypermagnesemia, hypo- ja hyperfosfatemia)
- Gonadien sairaudet (miehen hypogonadismi, naisen hypogonadismi, hirsutismi yhteistyössä gynekologiendokrinologien kanssa).
- Galaktorrea ja gynekomastia
- Hypoglykemia
- Porfyriasairaudet
- Neuro-endokriiniset kasvaimet yhteistyössä kirurgien ja onkologien kanssa
- Periytyvät endokrinologiset kasvainoireyhtymät
- APECED

- Edellä esitettyjen sairauksien pre- ja postoperatiivinen konservatiivinen hoito
- Lipoproteiiniaineenvaihdunnan erityisongelmat

Kliininen ravitsemus

1. ravitsemustilan arviointi
2. tehostettu ravitsemushoito
3. sairaalloisen lihavuuden hoito
4. lihavuuden leikkaushoidon valintaperusteet ja leikkauksen jälkeinen seuranta ja ravitsemuslihavuuteen liittyvät endokriiniset häiriöt
5. syömishäiriöpotilaan endokriiniset häiriöt ja ravitsemushoito.

Diabetologia

1. Diagnostiikka (alentunut glukoosin sieto, gestationaalinen diabetes, tyyppi 1 diabetes, tyyppi 2 diabetes, sekundaari-diabetes, MODY-diabetes)
2. Hoito (tyypin 2 diabeteksen ehkäisy, ruokavaliohoito tyyppi 1 ja tyyppi 2 diabeteksessa, liikunta, tyyppi 2 diabeteksen tablettihoito, tyypin 2 diabeteksen pistoshoito (GLP1-analogit), insuliinihoito tyyppi I ja tyyppi 2 diabeteksessa, insuliinipumppuhoito, sokeritasapainon seurantamenetelmät, diabeteksen hoito kirurgisten toimenpiteiden yhteydessä, infektiot, hypoglykemia-ongelmat, ketoasidoosi, hyperosmolaarinen, nonketoottinen kooma, maitohappoasidoosi, hoidon opetuksen periaatteet, omahoitoon ja hoitoon sitoutumiseen vaikuttavien tekijöiden tunteminen, silmäsairauden toteaminen yhteistyössä oftalmologien kanssa, munuaissairauden toteaminen, hoito ja seuranta yhteistyössä nefrologien kanssa, diabeettinen autonominen ja perifeerinen hermovaurio, diabeettiset jalkaongelmat, diabeteksen makroangiopaattiset komplikaatiot, lipidihäiriöt, kohonnut verenpaine, erektiohäiriöt, diabeteksen hoito raskauden aikana yhteistyössä obstetrikkojen kanssa, gestationaalisen diabeteksen hoito ja seuranta, raskautta edeltävä neuvonta)

Koulutuksen jälkeen erikoistuvalla tulee olla perustiedot ja käsitys seuraavista asioista:

- edellä mainitut sairaudet lapsilla
- kasvuhäiriöt
- endokriinisten sairauksien kirurgisen hoidon pääperiaatteet
- pahanlaatuisten endokriinisten kasvaimien solusalpaajahoito
- vaihdevuosien hormonihoito
- prostatahyperplasian endokriininen hoito
- miehen infertiliteetti
- akuuttien diabeettisten silmäkomplikaatioiden hoidon pääperiaatteet
- uremian aktiivihoido diabeetikolla
- hormonimääritysten teoria ja käytäntö
- endokriinisten kuvantamismenetelmien teoria ja käytäntö
- perinnöllisyysneuvonta periytyvien endokriinisten sairauksien yhteydessä

Koulutuksen jälkeen erikoistuvalla tulee olla valmius:

- yhteistyöhön kirurgien, neurologien, gynekologien, pediatrien, onkologien ja oftalmologien kanssa
- toimia diabetestyöryhmän jäsenenä
- vastata yhteistyössä muiden diabetesvastuulääkäreiden ja -hoitajien kanssa alueensa diabeteksen hoidon ja ehkäisyn järjestelyistä ja laadunseurannasta

- järjestää yhteistyössä muiden endokriiniseen sairauksiin perehtyneiden lääkäreiden kanssa alueensa endokriinisten sairauksien diagnostiikka ja hoito

KOULUTUSOHJELMAN RAKENNE

Terveyskeskuspalvelu 9 kk

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.1.1)

Runkokoulutus 2 v 3 kk

Endokrinologialla on yhteinen runkokoulutus sisätautialojen kanssa (kts. Sisätautialojen runkokoulutus). Runkokoulutuksen hyväksyy endokrinologian koulutusohjelman vastuhenkilö.

Eriytyvä koulutus 3 v

Eriytyvä koulutus sisältää 3 vuotta endokrinologian palvelua Kuopion yliopistollisessa sairaalassa. Kouluttajien sopimuksen mukaan osa siitä voidaan suorittaa muussa suomalaisessa yliopistosairaalassa tai ulkomaisessa yksikössä ja kouluttajan harkinnan mukaan osittain muussa sairaalassa. Mikäli koulutettavalla on todistus sisätautien erikoislääkärikoulutuksesta, siitä voidaan hyväksyä 1 vuosi soveltuvilta osin endokrinologian palveluun.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön potilastyön ja omaehtoisen opiskelun lisäksi riittävien tietojen ja taitojen saavuttamisessa auttavat toimialan tieteelliset kokoukset sekä yhteiskokoukset kirurgien, neurokirurgien, radiologien, isotooppilääkärien, gynekologien, pediatrien, ja onkologien kanssa.

Teorettinen kurssimuotoinen koulutus 110 t (eriytyvä koulutus 70 tuntia + runkokoulutus 40 tuntia)

Teoreettista kurssimuotoista koulutusta vaaditaan vähintään 110 tuntia, josta runkokoulutuksen osuus 40 tuntia. Tässä tarkoituksessa palvelevat ulkomaisten kongressien lisäksi Suomen Endokrinologiyhdistyksen koulutustilaisuudet. Suositeltavaa on myös osallistuminen amerikkalaiselle, eurooppalaiselle tai skandinaaviselle postgraduate-kurssille.

Moniammatillinen johtamiskoulutus (MOJO) 10 op

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.6)

Kouluttajat ja koulutusvirat/koulutuspaikat

Koulutuspaikkalistaus: <http://www.uef.fi/fi/web/laake/koulutuspaikat>

Eriytyvän koulutuksen aikana kouluttajana toimii oppiaineen vastuhenkilö. Keskussairaloissa kouluttajina toimivat koulutussopimuksen mukaan nimetyt henkilöt. Runkokoulutuksen aikana henkilökohtaisena ohjaajana voi toimia eri henkilö.

Oppimisen ja koulutuksen arviointi

Arviointi toteutetaan henkilökohtaisen koulutussuunnitelman mukaisesti, yleensä 2 kertaa lukukaudessa. Arvioinnissa käytetään EU:n ja tiedekunnan suosittamaa tapaa. Arvioinnissa korostuu tasapuolisuus ja tasa-arvoisuus. Erikoistuvan lääkärin hyviä ominaisuuksia ja taitoja korostetaan tehtäessä kehityssuunnitelmia. Koulutuksen tukena suositellaan käytettäväksi portfolioa.

Valtakunnallinen kuulustelu

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.7)

FONIATRIA

5 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö: LT Mari Qvarnström
Foniatrian poliklinikka ja päiväyksikkö
PL 100, 70029 KYS
p. (017) 173 311 (vaihde)
s-posti: mari.qvarnstrom@kuh.fi

TAVOITTEET

Viisivuotisen foniatrian (puhe- ja äänihäiriöt) koulutusohjelman suoritettuaan foniatrian erikoislääkärin tulee kyetä toimimaan alansa erikoislääkärin tehtävissä siten, että hän

- hallitsee oman alansa sairauksien ehkäisyyn, diagnostiikan, hoidon ja lääkinällisen kuntoutuksen
- tuntee puhutun kielen kommunikaatiojärjestelmän rakenteen, toiminnan ja toimintahäiriöt sekä hallitsee näiden hoidon ja terapian sekä tuntee tärkeimmät korvaavat ja tukevat kommunikaatio-menetykset
- hallitsee instrumentaalisen foniatrian diagnostiikan
- kykenee toimimaan alansa erityiskysymysten opettajana terveydenhuollon henkilöstön koulutuksessa,
- kykenee osallistumaan alansa kehittämiseen ja suunnitteluun,
- kykenee jakamaan alansa yleistä terveystietoutta,
- on perehtynyt terveydenhuollon hallintoon.

KOULUTUSOHJELMAN YLEISKUVAUS

Koulutuksessa käydään läpi foniatrian alan kliinisen tutkimuksen, hoidon ja kuntoutuksen yleiset järjestelyt ja käytännöt. Aihealueita ovat äänihäiriöt, lasten puheen ja kielen kehityshäiriöt, hankitut kielelliset häiriöt, ääntämisen häiriöt, suulaen rakenteen ja toiminnan häiriöt, puherytmin häiriöt, lukemisen ja kirjoittamisen häiriöt sekä nielemishäiriöt. Aihealueet voivat painottua eri tavoin koulutusohjelman vastuhenkilön ja erikoistuvan sopimuksella. Tämän lisäksi koulutukseen kuuluu runkokoulutuksena perehtyminen kuulontutkimukseen ja -kuntoutukseen sekä korva-, nenä- ja kurkkutautien tutkimus- ja hoitomenetelmiin.

KOULUTUKSEN RAKENNE

Foniatrian koulutusohjelman pituus on 5 vuotta.

Terveyskeskuspalvelu 9 kk

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.1.1)

Runkokoulutus 1 v 3 kk

Runkokoulutuksen tavoitteena on perehdyttää foniatria erikoistuva korva-, nenä- ja kurkkutautien tutkimusmenetelmiin ja yleisimpiin hoitotoimenpiteisiin sekä audiologisiin tutkimus- ja kuntoutusmenetelmiin ja -järjestelyihin. Tämän lisäksi runkokoulutukseen sisällytetään koulutusta jollakin tai joillakin alla mainituilla aloilla.

- 6 kk audiologian palvelua, pääosin yliopistosairaalassa
- 6 kk palvelua korva-, nenä- ja kurkkutautien erikoisalalla, voidaan kokonaan tai osittain suorittaa keskussairaalassa
- yhteensä 3 kk palvelua jollakin tai joillakin seuraavista erikoisaloista: ihotaudit ja allergologia, keuhkosairaudet ja allergologia, lastentaudit, lastenneurologia, lastenpsykiatria, neurologia, psykiatria ja plastiikkakirurgia, voidaan suorittaa keskussairaalassa.

Eriytyvä koulutus 3 v

Eriytyvän koulutuksen palvelusta vähintään 3 vuotta suoritetaan foniatrian erikoisalan koulutusvirassa yliopistosairaalassa. Tämän lisäksi erikoistumiskoulutuksena voidaan hyväksyä enintään 6 kk työskentelemistä fonetiikan, logopedian tai fysiologian vastaavassa laitoksessa.

Toimipaikkakoulutus

Toimipaikkakoulutuksen laajuus on 3-5 tuntia viikossa. Toimipaikkakoulutuksen muodot ovat:

- luennot, seminaarit ja kirjallisuusreferaatit
- ohjattu puhe- ja äänihäiriöiden tutkimus ja terapia
- potilasmeetingit
- muiden erikoisalojen konsultaatiot.

Toimipaikkakoulutukseksi voidaan hyväksyä myös muiden alojen (esim. lastenneurologia, lastenpsykiatria, neurologia, korva-, nenä- ja kurkkutaudit, logopedia) aiheiltaan sopivat seminaarit ja vastaavat koulutustilaisuudet.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus 60 tuntia

Teoreettista kurssimuotoista koulutusta tulee suorittaa vähintään 60 tuntia. Kurssimuotoisen koulutuksen tulee sisältää opintoja vähintään 60 tuntia seuraavista aihepiireistä:

- puhe- ja äänifysiologia, äänihäiriöt ja -terapia
- kuulontutkimus ja -kuntoutus
- puheen ja kielen kehitys ja sen häiriöt
- puheen rytmin häiriöt
- psykogeeniset kommunikaation häiriöt
- neurologisten sairauksien aiheuttamat puheen ja kielen häiriöt
- puhe-elinten anomaliat ja puhehäiriöt
- geneettiset sairaudet foniatriassa
- geriatrinen foniatria
- instrumentaalinen foniatrinen diagnostiikka
- korvaavat ja tukevat kommunikaation apuvälineet
- fonetiikan ja lingvistiikan perusteet
- (neuro)psykologiset ja logopediset tutkimusmenetelmät
- fonokirurgian periaatteet ja indikaatiot.

Erikoistuva voi käyttää hyväkseen foniatrian ja muiden erikoisalayhdistysten sekä yliopistojen järjestämää jatko- ja täydennyskoulutusta sekä soveltuvia ulkomaisia kursseja.

Moniammatillinen johtamiskoulutus 10 op

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.6)

Kouluttajat ja koulutusvirat/koulutuspaikat

Koulutuspaikkalistaus: <http://www.uef.fi/fi/web/laake/koulutuspaikat>

Oppimisen ja koulutuksen arviointi

Erikoistuva lääkäri osallistuu oman oppimisen ja koulutuksen toimivuuden kehittämiseen ja arviointiin. Arvioinnin apuvälineinä toimivat palautekeskustelut ja lokikirja.

Valtakunnallinen kuulustelu

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.7)

FYSIATRIA

5 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö: Dosentti Olavi Airaksinen
Fysiatrian osasto
PL 100, 70029 KYS
p. (017) 173 311 (vaihde)
s-posti: olavi.airaksinen@kuh.fi

TAVOITTEET

Fysiatrian erikoislääkärin tulee hallita alaan kuuluva diagnostiikka, hoito- ja kuntoutusmenetelmät ja niiden teoreettinen perusta kyeten soveltamaan niitä eri-ikäisten ihmisten sairauksissa, vammoissa ja toimintakykyongelmissa, joissa nämä menetelmät ovat osoittautuneet tehokkaiksi huomioiden myös kustannushyöty näkökohdat. Fysiatrian keskeisenä substanssina on sairauksien ja vammojen vaikutus toimintakykyyn.

- Erityisesti fysiatrian erikoislääkäri on perehtynyt tuki- ja liikuntaelimestön sairauksiin ja kiputiloihin, sekä vaikeavammaisuuksiin aiheuttaviin tauti- tai tapaturmatiloihin.
- Hän hallitsee liikuntaelinten anatomian, fysiologian ja kliinisen biomekaniikan ja ymmärtää erityisesti fysikaalisten hoitojen erilaiset biologiset vaikutukset.
- Hän perehtyy koulutusohjelman aikana moniammatilliseen kuntoutusprosessiin.
- Hän osaa arvioida eri apuvälineiden tarvetta ja hyötyä.
- Fysiatrian erikoislääkärin tulee hallita myös Suomen lainsäädäntö kuntoutukseen ja vakuutuslääketieteeseen liittyvältä osin.
- Hän pystyy tekemään fysiatrian alan resurssi- ja toimintasuunnitelman palvelujärjestelmän eri tasoilla ja hän omaa valmiudet moniammatillisen fysiatrian ja kuntoutuksen yksikön johtamiseen.

Koulutusohjelma noudattaa Eurooppalaisen fysiatriajärjestön UEMS European Board of PRM:n ohjeita, ks. tarkemmin White Book (<http://www.euro-prm.org/index.php?lang=en>).

KOULUTUSOHJELMAN RAKENNE

Koulutusohjelman kokonaispituus on 5 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella.

Terveyskeskuspalvelu 9 kk

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.1.1)

Erikoistumiskoulutus 4 v 3 kk

Koulutuksesta 3 kk suositellaan suoritettavaksi jollain seuraavilla erikoisaloilla: akuuttilääketiede, geriatria, kliininen fysiologia, kliininen neurofysiologia, liikuntalääketiede, neurokirurgia, neurologia, ortopedia ja traumatologia, psykiatria, radiologia, reumatologia, työterveyshuolto, yleiskirurgia, yleissisätaudit.

Erikoisalan koulutuksen kesto on 4 vuotta, josta yliopistosairaalapalvelua on noin 2 vuotta.

Yliopistosairaalan ulkopuolista palvelua voidaan hyväksyä kouluttajan harkinnan mukaan koulutuspaikoissa, joiden kanssa on tehty koulutussopimus.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2-5 tuntia viikossa.

Kouluttajat ja koulutusvirat/koulutuspaikat

Koulutuspaikkalistaus: <http://www.uef.fi/fi/web/laake/koulutuspaikat>

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (60 tuntia)

Koulutuksen tulee sisältää keskeisiä asioita koulutusohjelman tavoitteista, jotka soveltuvat erikoistuvan koulutuskokonaisuuteen. Teoreettiseksi koulutukseksi lasketaan tiedekunnan hyväksymät kotimaiset fysiatrian erikoisalaa koskevat tai sitä läheisesti sivuavat koulutustilaisuudet, esim. Suomen Fysiatriryhdistyksen järjestämiin kokouksiin sisältyvät tieteelliset ohjelmat ja ulkomaiset fysiatrian alan koulutustilaisuudet. Osallistuminen osoitetaan erillisellä todistuksella tai lokikirjan merkinnällä.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Erikoistuva lääkäri osallistuu oman oppimisen ja koulutuksen toimivuuden kehittämiseen ja arviointiin. Koulutuskokonaisuuden alussa erikoistuvalla lääkärillä laaditaan koulutussuunnitelma. Suunnitelma noudattaa lokikirjaperiaatetta. Samalla sovitaan koulutuspaikkakohtaisesti suunnitelman toteuttaminen ja aikataulu sekä teoreettisen koulutuksen tarve. Koulutuksessa pyritään jatkuvaan evaluaatioon oppimisolosuhteista, työtehtävistä ja kehittämistarpeista. Koulutusohjelman lopussa lokikirjan avulla arvioidaan koulutuksen onnistumista eri osa-alueilla.

Moniammatillinen johtamiskoulutus (MOJO) 10 op

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.6)

Valtakunnallinen kuulustelu

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.7)

GASTROENTEROLOGIA

6 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö: Dosentti Markku Heikkinen
Sisätautien klinikka
Endoskopiayksikkö, Medisiininen keskus
PL 100, 70029 KYS
p. (017) 173 311 (vaihde)
s-posti: markku.heikkinen@kuh.fi

Gastroenterologien koulutuksen tulee täyttää European Union Medical Specialities Gastroenterology Section/European Board of Gastroenterology (EUMS / EBG) antamien suositusten vähimmäisvaatimukset helpottamaan Suomessa koulutetun gastroenterologin hakeutumista töihin EU-maissa. Saatuaan gastroenterologin pätevyyden Suomessa henkilö voi anoa EBG:ltä Eurodiplomia, joka myönnetään EBG:n suositusten mukaisesti ja EBG:n hyväksymässä koulutuspaikassa koulutetulle gastroenterologille.

TAVOITTEET

Koulutuksen saatuaan gastroenterologin tulee

- hallita tavanomaisten endoskopiitutkimusten tekniikka ja niissä tavattaviin löydöksiin liittyvä diagnostiikka ja hoito
- osata tavalliset endoskopiaihin liittyvät toimenpiteet
- omata riittävät teoreettiset ja käytännön tiedot gastrointestinaalikanavan, haiman, sappiteiden ja maksasairauksien etiologiasta, patogeneesista, kliinisestä kuvasta ja hoidosta, seurannasta ja ennusteesta
- tuntea perustiedot mainittujen elinten sairauksien diagnostiikkaan käytettävistä laboratorio- ja kuvantamismenetelmistä
- olla perillä alueen sairauksien hoitoon liittyvistä eettisistä ja terveystaloudellisista näkökohdista

KOULUTUKSEN RAKENNE

Gastroenterologian koulutusohjelman pituus on 6 vuotta. Koulutuksesta vähintään puolet terveystaloudellisuuspalvelu (9 kk) mukaan lukien tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella.

Terveystaloudellisuuspalvelu 9 kk

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.1.1)

Runkokoulutus 2 v 3 kk

Katso sisätautialojen yhteinen runkokoulutus oppaan lopusta. Runkokoulutuksen hyväksyy sisätautien erikoisalain vastuhenkilö.

Eriytyvä koulutus 3 v

Eriytyvä koulutus sisältää gastroenterologian palvelua yhteensä 3 vuotta, josta vähintään 1 v 6 kk vuotta Kuopion yliopistollisessa sairaalassa ja enintään 1 v 6 kk muualla koulutussopimuksen mukaisesti. Muualla koulutus voi tapahtua yliopiston ja koulutuksen vastuhenkilön hyväksymissä sairaaloissa ja avoterveydenhuollon osalta terveystaloudellisuudessa, joiden kanssa solmitaan koulutussopimus. Myös yliopistosairaalan ulkopuolisessa yksikössä tulee koulutussopimuksen mukaisena kouluttajana olla gastroenterologian erikoislääkäri.

Gastroenterologin koulutus tapahtuu joko erikoistuvan lääkärin virassa tai muussa tarkoitukseen sopivassa virassa.

Koulutukseen sisältyy sädeturvallisuuskoulutus (1 ov.)

Toimipaikkakoulutus

Potilastyö:

Erikoistuva osallistuu gastroenterologisen vuodeosaston ja/tai muiden gastroenterologisten vuodeosastopotilaiden tutkimuksiin ja hoitoon sekä konsultaatiotoimintaan kouluttajan ohjauksessa. Gastroenterologisten poliklinikkapotilaiden tutkiminen ja hoitaminen tapahtuvat kouluttajan ohjauksessa. Potilastapausmeetingit kirurgien, patologioiden ja radiologioiden ym. yhteistyötahojen kanssa ovat osa koulutusta.

Endoskopiakoulutus:

Käytännön työtä täydentävät ohjatut endoskopiakoulutustilanteet, joiden tarkoitus on syventää taitoja ja tietämystä erikoisalasta. Koulutettava perehdytetään ruoansulatuskanavan täyhystystutkimuksissa tarvittaviin diagnostisiin ja hoidollisiin toimenpiteisiin. Koulutuksen aikana suoritettavat toimenpiteet on lueteltu lokikirjassa.

Korvaava koulutus:

Korvaavaa koulutusta voidaan hyväksyä enintään yhteensä 6 kk, ja se voi olla:

- kliinistä fysiologiaa, ellei funktiotutkimuksiin saa riittävää koulutusta omassa yksikössä
- kirurgista koulutusta akuuttihoitoyksikössä ja / tai toimenpide-endoskopiassa
- gastroenterologista patologiaa
- gastroenterologisten syöpien hoitoon perehtymistä
- gastroenterologisten sairauksien sädediagnostiikkaa
- alan tieteellistä tutkimustyötä

Korvaavaksi koulutukseksi voidaan hyväksyä myös koulutuksen vastuuhenkilön harkinnan mukaan ulkomailta EBGHS:n hyväksymissä paikoissa saatu koulutus (trainee exchange EU-maissa).

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus 100 tuntia (40 + 60)

Teoreettinen koulutus hankitaan kansallisissa ja kansainvälisissä alan kokouksissa. Erikoistuvan on osallistuttava vähintään yhteen kansalliseen kokoukseen/koulutusvuosi ja vähintään kahteen kansainväliseen kokoukseen/koulutusvuosi, joista toisen voi korvata kansainvälisellä post graduate -kurssilla.

Runkokoulutuksen aikana on suoritettava vähintään 40 tuntia teoreettista kurssimuotoista koulutusta, joka painottuu sisätauti-alan akuuttien sairauksien diagnostiikkaan ja hoitoon. Eriytyvän gastroenterologian teoreettista koulutusta tulee olla yhteensä vähintään 60 tuntia.

Erikoistuva osallistuu koulutuspaikan järjestämiin sisäisiin meetingeihin vähintään 3 tuntia viikossa, josta puolet käsittää gastroenterologiaa.

Erikoistuvan on pidettävä koulutusajanaan vähintään yksi (1) esitelmä joko kansallisessa tai kansainvälisessä gastroenterologian alan kokouksessa.

Moniammatillinen johtamiskoulutus (MOJO) 10 op

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.6)

Kouluttajat ja koulutusvirat/koulutuspaikat

Koulutuspaikkalistaus: <http://www.uef.fi/fi/web/laake/koulutuspaikat>

Kuopion yliopistollisen sairaalan vastuualueella voi osan eriytyvästä gastroenterologian koulutuksesta saada koulutussopimuksen perusteella em. listauksessa olevissa keskussairaaloissa:

KYS 2 koulutuspaikkaa (erityisjärjestelyin)

Oppimisen ja koulutuksen arviointi

Erikoistuva sopii koulutuksen vastuuhenkilön kanssa koulutusohjelmasta. Erikoistuva pitää lokikirjaa (kansiota) koulutuksestaan. Käytännön koulutuksen toteutumista seurataan atk:lle rekisteröityjen henkilökohtaisten suoritteiden perusteella. Mikäli toimenpiteet eivät kuulu atk-tallennuksen piiriin, suorite kirjataan lokikirjaan. Ohjaava kouluttaja tai koulutuksen vastuuhenkilö varmentaa lokikirjan merkinnät nimikirjoituksellaan. Oppimista ja koulutusta arvioidaan koulutettavan ja kouluttajien kesken tapahtuvien palautekeskustelujen avulla.

Valtakunnallinen kuulustelu

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.7)

GASTROENTEROLOGINEN KIRURGIA

6 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö: Professori ma. Tuomo Rantanen
Kirurgian klinikka
PL 100, 70029 KYS
P. 017 173 311 (vaihde)
s-posti: tuomo.rantanen@kuh.fi

TAVOITTEET

Erikoistumisohjelman suorittanut

- pystyy tarkkaan ja loogiseen potilaan kliiniseen tutkimiseen ja hallitsee alansa diagnostiset toimenpiteet
- osaa laatia potilaan tutkimus-, hoito- ja seurantasuunnitelmat sekä osaa valita oikeat konservatiiviset ja operatiiviset hoitomenetelmät
- osaa hoitaa nopeita ratkaisuja vaativat akuutit tapaukset
- osaa suorittaa itsenäisesti ja teknisesti oikein gastroenterologisen kirurgian erikoisalaan kuuluvat toimenpiteet
- hallitsee ja osaa järjestää gastroenterologiskirurgisen potilaan pre- ja postoperatiivisen hoidon ja seurannan,
- pystyy moniammatilliseen yhteistyöhön muiden erikoisalojen lääkäreiden kanssa
- osaa analysoida ja seurata hoitotuloksia tieteellisin menetelmin ja pystyy priorisointiin
- osaa potilashallintoon ja kustannusseurantaan liittyvät toimintaperiaatteet
- osaa suunnitella ja johtaa vuodeosaston, poliklinikoiden ja leikkausosaston välistä yhteistyötä työyksikössään.

KOULUTUKSEN RAKENNE

Gastroenterologisen kirurgian koulutusohjelman pituus on 6 vuotta. Koulutuksesta vähintään puolet terveyskeskuspalvelu (9 kk) mukaan lukien tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella.

Terveyskeskuspalvelu 9 kk

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.1.1)

Runkokoulutus 2 v 3 kk

Katso kirurgian alojen yhteinen runkokoulutus (oppaan lopussa)

Eriytyvä koulutus 3 v

Gastroenterologisen kirurgian alalla erikoistumiskoulutus (kesto 3 vuotta) suoritetaan työskentelemällä pääsääntöisesti yliopistoklinikassa. Erikoislääkärikoulutusta voidaan myös suorittaa erillisen sopimuksen perusteella korkeintaan 1 vuoden ajan niissä keskussairaaloissa, joissa ylilääkärinä tai apulais-/osastonylilääkärinä toimii dosentti ja gastroenterologisen kirurgian erikoislääkäri.

Toimipaikkakoulutus

Opetusta järjestetään vähintään kolme tuntia viikossa ja se sisältää:

- ohjaajien säännölliset opetuskierrat osastoilla
- säännölliset viikoittaiset röntgenmeetingit
- henkilökohtaisesti ohjattua potilastyöskentelyä ja toimenpiteiden tekemistä
- henkilökohtaisesti ohjattua leikkaustoimintaa

- avustamisen toimenpiteissä ja leikkauksissa
- osasto- ja poliklinikkapotilaiden konsultaatio toimintaa
- kirurgian klinikan runkokoulutuksen viikoittaiset yhteismeetingit
- gastroenterologian viikoittaiset meetingit
- gastroenterologian patologimeetingit
- ohjausta tieteellisten esitelmien tekoon.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus 120 tuntia (60 + 60)

Erikoistuva osallistuu koulutusyksikön tai muiden yliopistojen järjestämiin tai hyväksymiin alansa teoreettisiin koulutuksiin koti- ja ulkomailla (esim. Suomen Gastrokirurgien ja Gastroenterologiayhdistyksen kokoukset); näitä ovat hallinnolliset, kurssi-, kongressi- ja opintomatkokoukset. Erikoiskirurgian jakson aikana toivotaan erikoistuvan osallistuvan tieteelliseen tutkimustyöhön.

Teoreettista kurssimuotoista koulutusta tulee hankkia runkokoulutuksen aikana 60 tuntia ja eriytyvän koulutusjakson aikana 60 tuntia.

Moniammatillinen johtamiskoulutus (MOJO) 10 op

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.6)

Kouluttajat ja koulutusvirat/koulutuspaikat

Koulutuspaikkalistaus: <http://www.uef.fi/fi/web/laake/koulutuspaikat>

Kouluttajina KYSissä toimivat vastuuhenkilön lisäksi klinikassa toimivat erikoislääkärit.

4 koulutuspaikkaa, KYS.

Oppimisen ja koulutuksen arviointi

Koulutusyksikössä erikoistuvalla on henkilökohtainen tutor, jonka tulee olla erikoistuvan apuna ratkottaessa erikoistumiseen liittyviä ongelmia ja jonka tulee seurata säännöllisesti erikoistuvan kehitystä ja edistymistä (kehityskeskustelut). Vastuuhenkilön ja tutorin kanssa on oltava vähintään kahdesti vuodessa keskustelutilaisuus, jolloin tarkastetaan suunnitellun koulutuksen toteutuminen. Tilaisuudet kirjataan lokikirjaan. Jokainen erikoistuva pitää erikoistumisjakson ajalta lokikirjaa, johon merkitään kaikki leikkaukset, joihin erikoistuva on osallistunut. Erikoistumisjakson viimeisen kahden vuoden aikana erikoistuva suorittaa valtakunnallisen kuulustelun.

Valtakunnallinen kuulustelu

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.7)

GERIATRIA

5 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö: Prof. Eija Lönnroos
Itä-Suomen yliopisto
Kansanterveystieteen ja kliininen ravitsemustieteen yksikkö
PL 1627, 70211 KUOPIO
p. 040-355 2932
s-posti: eija.lonnroos@uef.fi

TAVOITTEET

Koulutusohjelman suoritettuaan geriatrian erikoislääkäri

- tuntee vanhenemiseen liittyvät biologiset, fysiologiset ja psykologiset muutokset
- osaa kohdentaa, tuntee menetelmät ja pystyy asettamaan realistiset TAVOITTEET ehkäiseville toimenpiteille vanhustyössä
- hallitsee vanhuksilla esiintyvien sairauksien ja oireyhtymien epidemiologian, riskitekijät, erityispiirteet, diagnostiikan, hoidon ja kuntoutuksen
- hallitsee kliinisessä työssä tarvittavat keskeiset toimenpiteet ja iäkkään ihmisen toimintakyvyn arvioinnin
- käyttää kokonaisvaltaista geriatriasta arviointia (comprehensive geriatric assessment, CGA) systemaattisesti kliinisessä työssään
- hallitsee iäkkäiden lääkehoidon
- osaa suhteuttaa hoidon aktiivisuuden iäkkään ihmisen terveydentilan ja toimintakyvyn mukaan
- hallitsee iäkkäiden potilaiden hoidossa ja kuntoutuksessa tarvittavat vuorovaikutus- ja ryhmätyöskentelytaidot
- osaa johtaa moniammatillista tiimiä
- hallitsee elämän loppuvaiheen hoidon periaatteet ja kykenee järjestämään hyvää saattohoitoa
- hallitsee erikoisalan keskeisen teoreettisen tiedon ja seuraa sen kehitystä
- pystyy osallistumaan oman alansa tieteelliseen tutkimustyöhön
- pystyy toimimaan geriatrian alan koulutus- ja asiantuntijatehtävissä
- pystyy osallistumaan vanhusten sosiaali- ja terveyspalveluiden suunnitteluun ja järjestämiseen

KOULUTUSOHJELMAN RAKENNE JA SISÄLLÖT

Geriatrian 5-vuotinen koulutusohjelma muodostuu kahden vuoden (2 v) runkokoulutuksesta ja kolme vuotta (3 v) kestävästä eriytyvästä koulutuksesta. Koulutuskokonaisuudesta vähintään puolet (2,5 v) tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella ja vähintään 6 kk yliopistosairaalassa. Koulutuksen yksityiskohtaiset oppimissisällöt ja osaamisvaatimukset on koottu geriatrian erikoislääkärikoulutuksen lokikirjaan: www.uef.fi/web/kttravi/geriatria

Geriatrian erikoisalan koulutusvaatimusten lisäksi erikoistumiskoulutusta määrittävät tiedekuntaneuvoston hyväksymät koulutusvaatimukset. Erikoislääkärikoulutuksen opinto-oppaan alkuun kootut koulutusvaatimukset koskevat kaikkia erikoisaloja ja kaikkia erikoistuvia. Jokaisen erikoistuvan tulee tutustua näihin koulutusvaatimuksiin.

Runkokoulutus 2 v

Runkokoulutus vastaa rakenteeltaan yleislääketieteen erityiskoulutusta ja siihen kuuluu:

- vähintään 9 kk terveyskeskuspalvelua yliopiston koulutuspaikaksi hyväksymässä terveyskeskuksessa
- vähintään 6 kk sairaalapalvelua geriatrian erikoistumiseen soveltuvalla erikoisalalla koulutuspaikaksi hyväksytyssä sairaalassa
- enintään 6 kk runkokoulutuksesta voi olla palvelua muussa yliopiston koulutuspaikaksi hyväksymässä julkisen tai yksityisen terveydenhuollon laitoksessa tai yksikössä (ml. lääketieteellinen tutkimus)

Runkokoulutuksen aikana erikoistuvan lääkärin tulee tutustua monipuolisesti geriatriseen palvelujärjestelmään ja saada riittävät pätevystoiminnassa tarvittavat valmiudet. Runkokoulutus voi sisältää palvelua esim. kotihoidossa, kotisairaalassa, terveyskeskus- tai kaupunginsairaalassa, palveluasumisen yksiköissä ja pitkäaikaishoidossa. Suositeltavia erikoisaloja runkokoulutusvaiheen sairaalapalvelun suorittamiseen ovat esim. sisätaudit, neurologia, keuhkosairaudet ja onkologia. Koulutuspaikoissa erikoistuvan työtä ohjaa nimetty ohjaaja. Runkokoulutus tulee pääsääntöisesti suorittaa ennen eriytyvään koulutukseen siirtymistä.

Eriytyvä koulutus 3 v

Eriytyvään koulutukseen vaaditaan palvelua seuraavilta erikoisaloilta:

- geriatria 24 kk
- sisätaudit 6 kk
- neurologia 3 kk
- psykiatria 3 kk

Eriytyvän vaiheen geriatrian koulutuksen tulee olla monipuolinen ja sisältää mielellään palvelua sekä erikoissairaanhoidon että perusterveydenhuollon geriatrian yksiköissä. Tärkeitä osaamisalueita ovat mm. äkillisesti sairastuneen vanhuksen arviointi ja hoito (akuuttigeriatria), muistisairauksien diagnostiikka ja hoito, pitkäaikaissairauksien hoidon ja monisairastavuuden hallinta, lääkehoito, kuntoutus, palliatiivinen hoito, kotihoito ja -sairaalatoiminta. Geriatrian palvelu tulee suorittaa geriatrian koulutuspaikoiksi hyväksytyissä yksiköissä, geriatrian kouluttajalääkärin ohjauksessa. Geriatrian 24 kk palvelusta 6kk voi suorittaa geriatrian alan ohjatussa ja vastuuhenkilön puoltamassa tieteellisessä tutkimus- ja/tai opetustyössä. Runkokoulutusvaihe huomioiden erikoistumiseen voi sisältyä kuitenkin enintään 6 kk tutkimus- ja/ tai opetustehtävistä muodostuvaa palvelua.

Sisätautien, neurologian ja psykiatrian palvelut tulee suorittaa kyseisten oppialojen hyväksymissä koulutuspaikoissa, mielellään yksiköissä joissa on myös pätevystoimintaa. Psykiatrian jaksolle ensisijaisia koulutuspaikkoja ovat vanhuspsykiatrian yksiköt.

Geriatrician kouluttajat ja koulutuspaikat

Ajantasaiset tiedot geriatrian kouluttajista ja koulutuspaikoista löytyvät Itä-Suomen yliopiston geriatrian yksikön verkkosivuilla: www.uef.fi/web/kttravi/geriatria

Toimipaikkakoulutus

Toimipaikkakoulutuksen tavoitteena on antaa erikoistuvalla lääkärille geriatrian alan hyvät perustiedot ja -taidot. Toimipaikkakoulutus sisältyy virkaan tai toimeen kuuluviin työtehtäviin. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 37 viikkona vuodessa (työviikot ajanjaksona syyskuu-toukokuu) 3-5 tuntia viikossa. Koulutuksen muotoja ovat esitelmät, asiantuntijaluennot, seminaarit, ohjaus esitelmien pitoon, konsultaatiotilaisuudet, yhteiskierot ohjaajana toimivan kouluttajalääkärin kanssa sekä henkilökohtainen ohjaus. Koulutuksessa käydään systemaattisesti läpi geriatrian keskeiset alueet sekä käsitellään ajankohtaisia kysymyksiä.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus 60 tuntia

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus on perusopintoja syventävää, aihekokonaisuuksia käsittelevää suunnitelmallista opetusta, jonka järjestää tai hyväksyy yliopiston geriatrian koulutusyksikkö. Koulutukseen kuuluu oman erikoisalan opintoja sekä terveydenhuollon hallintoon ja suunnitteluun perehdyttäviä opintoja.

Geriatrian koulutusohjelman suorittamiseen vaaditaan vähintään 60 tuntia teoreettista kurssimuotoista koulutusta. Geriatrian yliopistoyksikkö järjestää teoreettista koulutusta yhteistyössä yleislääketieteen, työterveyshuollon ja terveydenhuollon koulutusohjelmien kanssa. Erikoistuva voi osallistua myös tieteellisten seurojen ja erikoislääkäri- tai vastaavien yhdistysten koulutustilaisuuksiin, joiden hyväksymisestä geriatrian alan teoreettiseksi kurssimuotoiseksi koulutukseksi on yliopiston päätös. Koulutukseen voidaan hyväksyä myös osallistuminen alan ulkomaiseen kongressiin. Yksittäisen koulutustilaisuuden minimipituus on 3 tuntia. Jos koulutustilaisuus liittyy laajempaan koulutuskokonaisuuteen, on yksittäisten osien keston oltava vähintään 2 tuntia. Ryhmätyöt lasketaan luentojen kanssa samanarvoisiksi. Kouluttajalääkäri suunnittelee yhdessä erikoistuvan kanssa teoreettisen koulutuksen sisällön niin, että se kokonaisuutena tukee erikoistumiskoulutuksen tavoitteiden täyttymistä.

Moniammatillinen johtamiskoulutus (MOJO) 10 op

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.6)

Oppimisen ja koulutuksen arviointi

Jokaiselle erikoistuvalla lääkärillä nimetään henkilökohtainen ohjaaja (kouluttajalääkäri). Erikoistumisopintojen alussa erikoistuva lääkäri osallistuu yliopiston geriatrian yksikön järjestämään starttiseminaariin ja laatii henkilökohtaisen erikoistumissuunnitelman yhteistyössä ohjaajansa ja yliopiston geriatrian koulutusyksikön kanssa. Koulutusohjelman vastuhenkilö hyväksyy suunnitelman. Suunnitelma pohjautuu EU:n geriatrian koulutusvaatimuksiin. Geriatrian erikoistumiskoulutuksen yksityiskohtaiset oppimissisällöt ja osaamisvaatimukset on koottu lokikirjaan: www.uef.fi/web/kttravi/geriatria

Ennen kutakin palvelujaksoa erikoistuva ja kouluttajalääkäri sopivat yhdessä jakson tavoitteista, ja jakson päättyessä he arvioivat yhdessä oppimisen edistymistä ja koulutusjakson onnistumista. Koulutuksen suunnittelun, etenemisen seurannan ja oppimisen sekä koulutuksen arvioinnin välineinä käytetään lokikirjaa ja erillistä arviointilomaketta: www.uef.fi/web/kttravi/geriatria

Yliopistoyksikkö seuraa erikoistumisen edistymistä ja koulutuksen laatua. Palvelujaksoja koskevat lokikirjamerkinnät ja arviointilomakkeet tulee lähettää vähintään kerran vuodessa geriatrian oppiaineen vastuuhenkilölle (geriatrian professori). Vastuuhenkilö tai vastuuhenkilön valtuuttama kliininen opettaja käy vuosittain opintosuunnittelukeskustelun erikoistuvan kanssa.

Valtakunnallinen kuulustelu

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.7)

IHOTAUDIT JA ALLERGOLOGIA

6 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö: Professori Ilkka Harvima
Ihotautien klinikka
PL 100, 70029 KYS
p. (017) 173 311 (vaihde)
s-posti: ilkka.harvima@kuh.fi

TAVOITTEET

Koulutuksen tavoitteena on, että koulutusohjelman suoritettuaan ihotautien ja allergologian erikoislääkäri

- hallitsee ihotautien diagnostiikan, hoidon ja lääkinällisen kuntoutuksen
- hallitsee allergisten sairauksien diagnostiikan, niiden testausmuodot, erityisesti kaikki ihotestaukset, allergisten sairauksien hoidot sekä lääkinällisen ja ammatillisen kuntoutuksen
- hallitsee ammatti-ihotautien diagnostiikan, niitä koskevan lainsäädännön ja lääkinällisen ja ammatillisen kuntoutuksen
- hallitsee sukupuolitauteja koskevan lainsäädännön, epidemiologian, diagnostiikan, hoidon ja tartuntojen torjunnan
- hallitsee erikoisalaansa liittyvät ihokirurgiset ja lasertoimenpiteet
- kykenee toimimaan alansa opettajana terveydenhuollon henkilöstön koulutuksessa ja on perehtynyt terveydenhuollon hallintoon
- lisäksi erikoislääkärillä on oltava valmius tieteelliseen tutkimustyöhön sekä kyky
- arvioida kriittisesti oman erikoisalansa diagnostiikkaan ja hoitomenetelmiin liittyviä tutkimustuloksia.

KOULUTUKSEN RAKENNE

Ihotautien ja allergologian koulutusohjelman pituus on 6 vuotta. Yliopistosairaalan ulkopuolinen palvelu (3 v) koostuu 9 kk:n terveyskeskuspalvelusta, 3 kk:n sisätautipalvelusta ja 2 vuoden ihotautien ja allergologian alan erikoistumiskoulutuksesta. Yliopistosairaalan ulkopuolinen palvelu suoritetaan hyväksytyissä koulutusyksiköissä. Yliopistosairaalapalvelun pituus voi olla korkeintaan 3 vuotta.

Terveyskeskuspalvelu 9 kk

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.1.1)

Täydentävä koulutus:

Täydentävä koulutus on **3 kk** palvelua sisätautien alalla

Erikoistumiskoulutus 5 v

Erikoisalan koulutus 3 vuotta kokonaisuudessaan yliopistollisten keskussairaaloiden iho- ja allergiasairaaloissa sekä 2 vuotta yliopistollisten sairaaloiden ulkopuolella tiedekunnan hyväksymissä koulutusyksiköissä. Koulutuksen on sisällettävä:

- yleisdermatologiaa vähintään 3 vuotta: palvelua ihotautien poliklinikalla, avohoito- ja vuodeosastolla
- ihoallergologiaa vähintään 1 vuosi: palvelua ihotestilaboratoriossa, allergisia- ja ammatti-ihosairauksia tutkivalla poliklinikalla tai osastolla

- palvelua sukupuolitautilien poliklinikalla vähintään 3 kk
- valinnainen täydentävä jakso enintään 9 kk. Tämä voidaan suorittaa yliopistollisessa sairaalassa tai muussa kouluttajan hyväksymässä yksikössä. Se voi sisältää seuraavia osa-alueita: allergologia, kliininen immunologia, ammatti-ihotaudit, ihokirurgia, ihopatologia, sukupuolitaudit, pediatrinen allergologia (3 kk) ja keuhkosairauksien ja allergologian klinikan allergologia palvelua (3 kk)
- tieteellisellä työllä voidaan korvata enintään 6 kk yleisdermatologiasta tai erityisin perusteluin enintään 9 kk, mikäli tieteellinen työ on keskeisesti erikoisalan kliinistä tutkimusta. Edellä mainittuihin 6 tai 9 kk:n maksimiaikajaksoihin sisältyen tieteellisellä työllä voidaan korvata enintään 3 kk allergologiasta tai valinnaisesta jaksosta riippuen siitä mihin osa-alueeseen tutkimustyö liittyy
- erikoistumiskoulutuksessa olevilta edellytetään vähintään yhtä EVO-pisteitä tuottavaa peer review – julkaisua kotimaisessa tai ulkomaisessa lääketieteen alan lehdessä. Tohtorin tutkinto tai aiemmat vastaavat artikkelit hyväksytään korvaamaan ko. vaatimuksen.

Säännöllisiä toimipaikkakoulutustilaisuuksia järjestetään 37 viikkoa vuodessa, syys-toukokuussa. Toimipaikkakoulutuksen muodot ovat seminaarit, luennot ja tieteelliset, kliiniset, ammattitauti-, dermatopatologiset tai kirjallisuusmeetingit, teemaseminaarit- ja opetuskierrot. Koulutukseksi voidaan hyväksyä myös muiden yliopistojen, Suomen Ihotautilääkäriyhdistyksen, Suomen Allergia- ja Immunologiyhdistyksen ja muiden tieteellisten seurojen sekä valtakunnallisten laitosten ja järjestöjen järjestämät alan koulutustilaisuudet sekä osallistuminen alan kansainvälisiin koulutustilaisuuksiin.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus 60 tuntia

60 tuntia varsinaista erikoisalan koulutusta. Erikoistuvan lääkärin on osallistuttava valtakunnallisesti järjestettyihin aihekokonaisuutta käsitteleviin syventäviin koulutusohjelmiin, joiden kokonaisvolyymi on 60 tuntia. Nämä koulutustilaisuudet järjestetään vuosittain eri yliopistojen toimesta ja aiheena ovat allergologia, ammatti-ihotaudit, ihotautilien tutkimus- ja hoitomenetelmät, sukupuolitaudit ja ihokirurgia.

Moniammatillinen johtamiskoulutus (MOJO) 10 op

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.6)

Kouluttajat ja koulutusvirat/koulutuspaikat

Koulutuspaikkalistaus: <http://www.uef.fi/fi/web/laake/koulutuspaikat>

2 erikoistuvan lääkärin virkaa, KYS.

KYS:n alueen keskussairaaloissa suoritettavaa koulutusta hyväksytään seuraavasti:

- Keski-Suomen keskussairaala 2 vuotta
- Pohjois-Karjalan keskussairaala 2 vuotta
- Mikkelin keskussairaala 2 vuotta.

Oppimisen ja koulutuksen arviointi

Erikoisalan palvelua ja opintoja seurataan lokikirjan avulla. Kullekin erikoistuvalla nimetään henkilökohtainen ohjaaja. Erikoistuva lääkäri osallistuu oman oppimisensa ja koulutuksensa arviointiin ja kehittämiseen.

Valtakunnallinen kuulustelu

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.7)

INFEKTIOSAIRAUDET

6 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö: Ylilääkäri, dosentti Irma Koivula
Medisiininen keskus/Sisätaudit/Infektioyksikkö
PL 100, 70029 KYS
p. 044 7172 196
s-posti: irma.koivula@kuh.fi

KOULUTUSOHJELMAN YLEISKUVAUS

Koulutusohjelman kokonaispituus on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Koulutus koostuu 9 kk mittaisesta terveyskeskuspalvelusta, 2 v ja 3 kk mittaisesta runkokoulutuksesta (ks sisätautien yhteinen runkokoulutus), 3 vuoden mittaisesta infektiosairauksien eriytyvästä koulutusohjelmasta sekä moniammatillisesta johtamiskoulutuksesta (10 op).

Erikoistuva lääkäri ja koulutuksen vastuhenkilö laativat yhdessä henkilökohtaisen koulutussuunnitelman (hops).

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin koulutusvaatimuksiin, joihin erikoistuvan tulee tutustua. Ne löytyvät opinto-oppaan alusta.

Terveyskeskuspalvelu 9 kk

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.1.1)

Runkokoulutus 2 v 3 kk

Ks. sisätautialojen runkokoulutus oppaan lopusta. Runkokoulutus suoritetaan pääsääntöisesti ennen eriytyvää koulutusta. Runkokoulutuksen hyväksyy infektiosairauksien erikoisalan vastuhenkilö, joka varmistaa, että runkokoulutuksen tavoitteet on saavutettu.

Eriytyvä koulutus 3 v

Koulutuksen rakenne

- Palvelua yliopistosairaalan infektiosairauksien koulutusvirassa tai infektiolääkärin viransijaisena 2 v 9 kk – 3 v. Palvelua kliinisen mikrobiologian yksikössä 1-3 kk mikäli se on järjestettävissä.
- On toivottavaa, että vähintään 3 kk suoritetaan HUSissa tai TAYsissa tutustumalla HIV-potilaiden ja elinsiirtopotilaiden infektioihin.

Kolmen vuoden koulutusajasta voidaan korvata korkeintaan 12 kk palvelulla hyväksyttävässä tehtävässä jollakin tai joillakin seuraavista infektiosairauksien osa-alueista:

- Keskussairaalan infektioerikoislääkärin viransijaisena tai tehtävissä, josta hyväksytään 12 kk, kuitenkin siten, että enintään 6 kk on ollut ennen yliopistosairaalan jaksoa. Erityisistä syistä voidaan keskussairaalakoulutusta hyväksyä yhteensä 18 kk, jolloin koulutuksesta vastaavan tulee varmistua koulutettavan saamasta kokeneen keskussairaalinfektiolääkärin riittävästä ohjauksesta. Tässä tapauksessa loput 18 kk koulutusajasta tulee suorittaa yliopistosairaalan koulutusvirassa tai infektiolääkärin viransijaisena.
- Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen infektioepidemiologian yksikössä Helsingissä (korkeintaan 9 kk)
- Infektioalan tutkijana (korkeintaan 6 kk)

- Trooppisten infektiosairauksien tai matkalääketieteen yksikössä ~~tai kurssilla~~ Suomessa tai ulkomailla (korkeintaan 6kk)
- Trooppisten tautien kurssi Suomessa tai ulkomailla
- Yliopistosairaalan hematologisessa yksikössä (korkeintaan 3 kk)
- Tehohoitoyksikössä (korkeintaan 3 kk)

Eriytyvästä koulutuksesta vähintään 18 kk tulee suorittaa yliopistosairaalan koulutusvirassa tai infektioerikoislääkärin viransijaisena.

Käytännön palvelu Kuopion yliopistollisessa sairaalassa

ks. myös Koulutuspaikkalistaus: <http://www.uef.fi/fi/web/laake/koulutuspaikat>

Kuopion yliopistollisessa sairaalassa sisätautien vastualueen Infektioyksikössä toimitaan koulutusvirassa tai infektiosairauksien erikoislääkärin viransijaisena. Koulutettava toimii infektioerikoislääkäreiden ohjaamana infektio-poliklinikalla, infektio-konsulttina kaikilla sairaalan osastoilla ja osallistuu teho-osaston kiertoon, oman yksikön viikkokokouksiin ja sairaalahygieniakokouksiin. Lisäksi koulutettava osallistuu kliinisen mikrobiologian ja infektioyksikön joka viikko järjestettävään yhteiskokoukseen, jossa on mukana myös pediatri-infektioerikoislääkäri. Kokouksessa käydään läpi kaikki edeltävän viikon aikana todetut veriviljelylöydökset sekä kaikki erikoisemmat tai harvinaisemmat löydökset ja epidemioihin liittyvät löydökset.

Koulutuksen tavoitteet

Infektiosairauksien erikoislääkärin tulee:

- pystyä toimimaan alansa erikoislääkärin tehtävissä ja hallita sekä avohoidossa että sairaaloissa esiintyvien tavallisten ja harvinaisten infektiosairauksien ja lisääntyneen infektioherkkyyden etiologia, epidemiologia, patogeneesi, kliininen kuva, diagnostiikka, erotusdiagnoosi, hoito, komplikaatiot ja ehkäisy
- tuntea globaalisti merkittävien infektiosairauksien epidemiologia, patogeneesi, kliininen kuva, diagnostiikka ja hoito
- pystyä antamaan infektioalan konsultaatiopalveluja muiden alojen ja avohoidon lääkäreille
- hallita mikrobilääkkeiden ominaisuudet, käyttöindikaatiot ja käyttötavat mikrobilääkeresistenssin minimoimiseksi
- hallita rokotteiden ominaisuudet ja käyttöindikaatiot
- pystyä laatimaan sairaalaa ja sen vastuualuetta koskevia infektio- ja sairaalahygieniaohjeita ja -tiedotteita, mukaan lukien poikkeusolojen varalta ennalta laadittavat suunnitelmat
- pystyä antamaan suosituksia epidemiatilanteissa toimien yhteistyössä valtakunnallisten, alueellisten ja paikallisten asiantuntijoiden ja viranomaisten kanssa
- osata tiedottaa infektioista ja niiden ehkäisystä suurelle yleisölle
- osata ohjata infektioita koskevaa täydennyskoulutusta sairaalan ja sen vastualueen lääkäreille
- olla perehtynyt säädöksiin, valtakunnallisiin ohjeisiin ja hallintoon siltä osin kuin ne koskevat infektiosairauksia ja epidemioiden torjuntaa
- ymmärtää hoitoon liittyvien infektioiden torjunnan ja seurannan periaatteet ja osata toimia hygieniahoitajan työparina
- pystyä toimimaan puheenjohtajana tai asiantuntijana hygienia-työryhmässä ja mikrobilääketyöryhmässä ja muissa infektioerikoislääkärin asiantuntemusta vaativissa työryhmissä.

Koulutuksen sisältö

Koulutuksen aikana perehdytään mm. seuraaviin osa-alueisiin:

- hoitoon liittyvät infektiot ja niiden torjunta
- infektiosairauksien epidemiologia ja infektioepidemioiden selvittely
- moniresistenttien mikrobien aiheuttamat erityisongelmat ja leviämisen ehkäisy
- mikrobilääkkeet ja rokotteet
- HIV ja AIDS-infektio
- elinsiirto- ja muiden immuunipuutteisten potilaiden infektiot
- tehohoitopotilaan infektiot
- septiset infektiot ja endokardiitti
- pneumonia
- tuberkuloosi
- luu- ja pehmytkudosinfektiot
- kirurgiset infektiot
- vierasesineinfektiot
- keskushermostoinfektiot
- virushepatiitit ja vatsan alueen infektiot
- urogenitaaliset infektiot
- trooppiset taudit ja matkailuun liittyvien infektioiden ehkäisy ja hoito
- maahanmuuttajien infektiot
- epäselvä kuumeilu
- lisääntynyt infektioherkkyys ja primaarit immuunivajavuudet
- infektioihin liittyvät immuunisairaudet
- mikrobiologisten ja kuvantamistutkimusten käyttö infektiodiagnostiikassa

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakokoukset, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2-3 tuntia viikossa. Koulutettava osallistuu infektioalan ohjeiden laadintaan ja päivitykseen yhdessä erikoislääkäreiden ja hygieniahoitajien kanssa. Koulutettava osallistuu luennoitsijana infektioalan koulutustilaisuuksiin.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus

Teoreettista kurssimuotoista koulutusta vaaditaan infektiosairauksien erikoislääkäriltä yhteensä 80 tuntia, josta puolet voidaan suorittaa runkokoulutuksen aikana ja siihen liittyvistä aiheista. 40 tuntia on infektiosairauksien varsinaista teoreettista kurssimuotoista koulutusta. Koulutettava osallistuu useita kertoja vuodessa kotimaisiin ja ulkomaisiin koulutustilaisuuksiin.

Moniammatillinen johtamiskoulutus (MOJO) 10 op.

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.6)

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Koulutuksen vastuhenkilö ja koulutettavat pohtivat säännöllisesti vähintään kaksi kertaa vuodessa yhteisissä palavereissa koulutusohjelman toimivuutta ja tarvittaessa korjausmahdollisuuksia.

Vastuukouluttaja ohjaa henkilökohtaisesti jokaista koulutettavaa. Erikseen käydään läpi koulutettavan oppimistavoitteiden saavuttaminen, mahdolliset puutteet ja niiden korjausmahdollisuudet sekä pyritään luomaan kullekin erikoistuvalla yksilöllinen koulutussuunnitelma. Koulutettava pitää itse lokikirjaa, johon hän merkitsee milloin (pvm) kokee saavuttaneensa perehtyneisyyden koulutuksen sisältökohdassa lueteltuihin aihealueisiin. Näissä tapaamisissa on koulutettavalla mahdollisuus myös arvioida kouluttajan onnistumista.

Lisäksi kouluttajat ja koulutettavat noudattavat tiedekunnan määräämiä yleisohjeita koulutuksen kehittämisestä ja arvioinnista.

Valtakunnallinen kuulustelu

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.7)

KARDIOLOGIA

6 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö: Professori Juha Hartikainen
KYS Sydänkeskus
PL 100, 70029 KYS
p. (017) 173 311 (vaihde)
s-posti: juha.hartikainen@kuh.fi

TAVOITTEET

Koulutusohjelman suoritettuaan kardiologian erikoislääkärin tulee kyetä toimimaan alansa erikoislääkärin tehtävissä siten, että hän:

- hallitsee oman alansa tautien ehkäisyn, diagnostiikan, hoidon ja lääkinnällisen kuntoutuksen
- tuntee edellä mainittujen tautien esiintyvyyden, patogeneesin ja syyt
- kykenee hoitamaan alansa äkilliset sairaustapaukset
- kykenee suorittamaan alansa kuuluvat diagnostiset ja terapeuttiset toimenpiteet
- kykenee toimimaan alansa erityiskysymysten opettajana terveydenhuollon henkilöstön koulutuksessa
- kykenee jakamaan alansa yleistä terveystietoa.

KOULUTUSOHJELMAN YLEISKUVAUS

Koulutusvaatimukset noudattavat European Society of Cardiology Core Curriculum for General Cardiologist (2013) suosituksia (European Heart Journal 2013;34:2381-2411), jotka UEMS Cardiology Section ja Suomen Kardiologinen Seura ovat hyväksyneet.

Yleiset näkökohdat kardiologikoulutuksessa:

Erikoistuvan tulee olla laillistettu lääkäri Suomessa. Koulutuksessa noudatetaan valtakunnallisesti ”kardiologikouluttajien” yhdessä hyväksymiä periaatteita. Runkokoulutus on yhteinen sisätautien alojen kanssa. Eriytyvä koulutusta osa voidaan suorittaa joko yliopistosairaalassa tai osa siitä voidaan suorittaa myös keskussairaalassa jäljempänä olevien periaatteiden mukaisesti. Koulutuksen edistystä seurataan mm. valtakunnallisesti hyväksytyllä lokikirjalla, joka on muokattu UEMS:n ns. eurooppalaisen kardiologikoulutuksen lokikirjasta. Tuorein version löytyy Suomen Kardiologisen Seuran kotisivuilta (www.fincario.fi). Koulutuksen lyhin hyväksyttävä kesto on kuusi vuotta. Kouluttaja arvioi vuosittain erikoistuvan edistymisen. On mahdollista ja jopa suositeltavaa, että koulutukseen sisältyy jaksoja muissa hyväksytyissä kotimaisissa tai ulkomaisissa keskuksissa varsinaisen koulutuskeskuksen lisäksi.

KOULUTUKSEN RAKENNE

Kardiologian koulutusohjelman pituus on 6 vuotta. Koulutuksesta vähintään puolet terveystieteiden palvelu (9 kk) mukaan lukien tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella.

Terveyskeskuspalvelu 9 kk

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.1.1)

Runkokoulutus 2 v 3 kk

Kardiologialla on yhteinen runkokoulutus sisätautialojen kanssa (kts. oppaan lopusta).

Runkokoulutuksen hyväksyy kardiologian erikoisalalan vastuhenkilö.

Eriytyvä koulutus 3 v

Koulutus kardiologiaan tapahtuu kardiologiaan erikoistuvana lääkärinä, kardiologin sijaisena tai kliinisenä opettajana pääsääntöisesti yliopistosairaalassa. Lisäksi koulutuksen aikana hyväksytään palvelua

KYS Sydänkeskuksen osastoilla seuraavasti:

- 2241 (sydänosasto): erikoistuvana lääkärinä tai erikoislääkärin sijaisena
- 2244 (sydän- ja rintaelinkirurgian osasto): erikoistuvana lääkärinä tai erikoislääkärin sijaisena
- 4601 (CCU): erikoistuvana lääkärinä tai erikoislääkärin sijaisena
- Palvelusta vähintään 12 kk suoritetaan sydäntoimenpideyksikössä kardiologiaan erikoistuvana lääkärinä, kardiologin sijaisena tai kliinisenä opettajana (opettajakoulutuksesta 50 % hyväksytään erikoistumiskoulutukseen)
- eriytyvästä koulutuksesta voidaan 6 - 18 kk suorittaa Kuopion yliopiston hyväksymässä keskussairaalassa (erillinen koulutussopimus) seuraavien periaatteiden mukaisesti:
 - Mikäli keskussairaalassa on invasiivista toimintaa, sisältäen sepelvaltimoiden varjoainekuvauksia ja pallolaajennuksia hyväksytään kardiologikoulutukseen 18 kk
 - Mikäli keskussairaalassa suoritetaan tahdistimen asennuksia, hyväksytään kardiologikoulutukseen 12 kk
 - muussa tapauksessa hyväksytään palvelua kardiologikoulutukseen 6 kk.

Koulutukseen suositellaan lisäksi palvelua KYSin muissa klinikoissa seuraavasti:

- Teho-osasto: 2 - 4 kk ja kliininen fysiologia: 2 - 3 kk
- Tapauskohtaisesti voidaan enintään 6 kk palvelusta korvata alaan liittyvällä tutkimustyöllä.

Koulutukseen kuuluvat seuraavat toimenpiteet:

EKG:n, rasisitus-EKG:n ja pitkäaikais-EKG-rekisteröintien tulkintaa, kaikukardiografiatutkimuksia, pysyvien tahdistimien asennuksia, tahdistimen ja rytmihäiriötahdistimen ohjelmointia, oikean ja vasemman puolen sydänkatetrisaatioita, sepelvaltimoiden varjoainekuvauksia, pallolaajennus- ja muita interventionaalisia toimenpiteitä, elektrofysiologisia tutkimuksia, sydänlihاسبiopsiat tai väliaikaisen tahdistimen asennukset, sydämen isotooppitutkimukset. Toimenpiteiden määrät käyvät ilmi lokikirjasta (ks. edellä).

Toimipaikkakoulutus

Toimipaikkakoulutuksen tavoitteena on antaa erikoistuvalla riittävät perustiedot ja -taidot kardiologian eri osa-alueilta jotta hän saavuttaisi kyvyn itsenäiseen ja kriittiseen työskentelyyn kardiologina. Toimipaikka koulutusta järjestetään 37 viikkona vuodessa 3 - 5 tuntia viikossa. Koulutuksen muodot:

- Luennot, seminaarit ja vastaavat koulutustilaisuudet 1 - 3 tuntia viikossa
- Potilastapausseminaarit 1 - 2 tuntia viikossa
- Kirjallisuus ja tutkijakoulutusseminaarit ½ - 1 tuntia viikossa

Teorettinen kurssimuotoinen koulutus 100 tuntia (40 + 60)

Teoreettista kurssimuotoista koulutusta tulee suorittaa vähintään 100 tuntia. Tästä 40 tuntia kuuluu runkokoulutukseen (ks. sisätautialojen runkokoulutusvaatimukset). Teoreettisesta koulutuksesta vähintään 60 tuntia tulee koskea kardiologian erikoisalaa.

Kardiologian erikoisalalan teoreettiseen koulutukseen kuuluu osa KYSin järjestämästä radiologisen fysiikan ja säteilysuojelun kurssia (2 päivää), joka soveltuu Säteilysuojelukeskuksen julkaiseman ohjeen ST 1.7 tarkoittamaksi säteilysuojelukoulutukseksi.

Lisäksi suositellaan osallistumista valtakunnalliseen Suomen Kardiologisen Seuran järjestämään kurssitoimintaan sekä Euroopan Kardiologisen seuran järjestämään jatkokoulutukseen.

Moniammatillinen johtamiskoulutus (MOJO) 10 op

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.6).

Kouluttajat ja koulutusvirat / koulutuspaikat

Koulutuspaikkalistaus: <http://www.uef.fi/fi/web/laake/koulutuspaikat>

Kouluttajina KYSissä toimivat vastuuhenkilön lisäksi myös muut kardiologian erikoislääkärit. Käytössä on 3 kardiologiaan erikoistuvan lääkärin määräaikaista koulutusvirkaa. Koulutus voi tapahtua myös kardiologian erikoislääkärin sijaisuudessa ja osittain myös kliinisen opettajan tai sisätautien erikoistuvan tai erikoislääkärin viroissa.

Oppimisen ja koulutuksen arviointi

Kullekin erikoistumassa olevalle lääkärille nimetään henkilökohtainen ohjaaja, joka on klinikassa toimiva kardiologi. Ohjaajan tehtävänä on opastaa erikoistumassa olevaa lääkärinä ja seurata hänen edistymistään koko koulutuksen ajan. Kullakin kardiologian osa-alueella on vastaava kouluttaja. Seurannan apuvälineenä käytetään henkilökohtaista lokikirjaa.

Valtakunnallinen kuulustelu

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.7)

KEUHKOSAIRAUDET JA ALLERGOLOGIA

6 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö: Prof. ma Heikki Koskela
Keuhkosairauksien klinikka
PL 100, 70029 KYS
p. (017) 173 311 (vaihde)
s-posti: Heikki.koskela@kuh.fi

KOULUTUKSEN TAVOITTEET

Keuhkosairauksien ja allergologian erikoislääkärikoulutuksen tavoitteena on valmistuminen alalla itsenäisesti työskenteleväksi erikoislääkäriksi, jonka koulutuksessa otetaan huomioon keuhkosairauksien ja allergologisten sairauksien ehkäisy, diagnostiikka, erotusdiagnoosi, hoito ja ennusteeseen vaikuttavat tekijät. Keskeisiä tavoitteita ovat myös kyky arvioida kriittisesti ja vertailla eri hoitomenetelmiä, sekä pätevyys arvioida hoidon porrastukseen, hallintotehtäviin, sairaanhoidolliseen suunnitteluun sekä alan koulutukseen liittyviä asioita.

Keuhkosairauksien ja allergologian erikoislääkärin

- on hallittava alan keskeinen teoreettinen tietous ja pystyttävä seuraamaan sen kehitystä
- on hallittava keskeisimmät keuhkosairauksien diagnostiset toimenpiteet, niiden suorittaminen ja tulkinta. Toimenpiteet luetellaan tarkemmin erikoistuvan lääkärin lokikirjassa
- on hallittava keskeiset keuhkosairauksien hoidot ja tunnettava niiden ennusteeseen vaikuttavat tekijät
- on hallittava keskeisten keuhkosairauksien syytekijät ja niiden ehkäisyn mahdollisuudet ja menetelmät
- on kyettävä toimimaan moniammatillisen tiimin jäsenenä keuhkosairauksien ja allergologian osa-alueilla

KOULUTUSOHJELMAN RAKENNE

Kokonaiskoulutusaika on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella (terveyskeskuspalvelu mukaan luettuna). Käytännön koulutus koostuu seuraavista osista:

Terveyskeskuspalvelu 9 kk

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.1.1)

Sisätautikoulutus 1 v 3 kk

- Suoritetaan pääosin keskussairaaloissa tai yliopistosairaaloissa, mutta 0–6 kk voi suorittaa aluesairaalassa tai vastaavassa kouluttajan hyväksymässä yksikössä. Sisätautikoulutuksen tulee sisältää myös ensiapupäivystystä.
- Sisätautikoulutusta voi korvata vastuukouluttajan harkinnan mukaan 0–3 kk
 - Päätoimisella tutkimustyöllä millä tahansa lääketieteen alalla, tai
 - Koulutuksella jollakin muulla soveltuvalla erikoisalalla

Keuhkosairauksien ja allergologian koulutus 4 v

- Suoritetaan yliopistojen hyväksymissä keuhkosairauksien koulutusyksiköissä
- Vähintään 2 vuotta tulee suorittaa yliopistosairaalassa, mutta tässä voidaan joustaa tilanteissa, joissa keskussairaalan koulutusvastaava on erityisen pätevä antamaan yliopistosairaalaan verrannollista koulutusta
- Koulutuksen tulee tavanomaisen keuhkoyksikön toiminnan lisäksi sisältää
 - 3 - 6 kk koulutusta yliopistollisen sairaalan allergiapoliklinikalla tai vastuuhenkilön hyväksymässä yksikössä, jossa hoidetaan allergiapotilaita
 - 3 – 6 kk palvelua valvotun hoidon tai tehohoidon yksikössä
- Keuhkosairauksien ja allergologian koulutuksesta 0-6 kk voidaan suorittaa:
 - Päätoimisena tutkimustyönä keuhkosairauksien ja allergologian alalla, tai
 - Keuhkosairauksien kliinisen opettajan toimessa vastuukouluttajan harkinnan mukaan riippuen siitä, kuinka paljon toimeen sisältyy kliinistä työtä, tai
 - Koulutuksena muulla erikoisalalla vastuukouluttajan harkinnan mukaan riippuen koulutuksen sisällöstä ja erikoistuvan yksilöllisestä koulutus suunnitelmasta.

Toimipaikkakoulutus

Toimipaikkakoulutuksen tavoitteena on antaa erikoistuvalla lääkärille riittävät perustiedot ja -taidot kaikilta erikoisalaan liittyviltä osa-alueilta, jotta hän saavuttaisi kyvyn itsenäiseen ja kriittiseen työskentelyyn keuhkosairauksien ja allergologian erikoislääkärinä. Koulutuksen muotoja ovat mm erikoistuvien lääkäreiden meetingit, ongelmameetingit, radiologian ja thoraxkirurgian meetingit, klinikan tiedemeetingit, seniorilääkärin osastokierrot ja henkilökohtainen ohjaus potilastyöskentelyssä.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (vähintään 60 tuntia)

Keuhkosairauksien ja allergologian alan koulutusta siten, että ne muodostavat erikoistujan kannalta mielekkään kokonaisuuden. Kursseja pyritään järjestämään mm. seuraavista aihepiireistä:

- keuhkosairauksien epidemiologia
- kansanterveydellinen merkitys ja kuntoutus
- keuhkoalan kliininen fysiologia
- keuhkosairauksiin liittyvät hätätilanteet
- kliininen immunologia ja allergologia
- kliininen farmakologia keuhkosairauksissa
- keuhko-onkologia
- obstruktiiviset keuhkosairaudet
- keuhkoparenkyymisairaudet
- systeemisairauksien ja lääkkeiden aiheuttamat keuhkomuutokset
- keuhkoputkien ja rintakehän endoskopia
- tuberkuloosi ja muut keuhkojen infektiot
- keuhkojen ja välikarsinan radiologinen kuvantaminen
- unenaikaiset hengityshäiriöt
- keuhkosairauksissa käytetyt apuvälineet

Moniammatillinen johtamiskoulutus (MOJO) 10 op

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.6)

Oppimisen ja koulutuksen arviointi

Jotta erikoistumiskoulutuksen aikana ehtii oppia kaikki tarvittavat tiedot ja taidot, on tärkeää mahdollisimman varhain tehdä suunnitelma koulutuksen toteuttamisesta yhdessä vastuukouluttajan kanssa. Erikoistumiskoulutuksen edistymistä ja koulutussuunnitelman toteutumista seurataan kehityskeskusteluin ja lokikirjoin. Kehityskeskustelujen yhteydessä myös erikoistuva antaa palautetta koulutuksesta ohjaajalle.

Valtakunnallinen kuulustelu

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.7)

KLINIINEN FYSIOLOGIA JA ISOTOOPPILÄÄKETIEDE

6 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö: Professori Tomi Laitinen
Kvantamiskeskus
PL 100, 70029 KYS
p. 044-711 3279
s-posti: tomi.laitinen@kuh.fi

TAVOITTEET

Koulutusohjelman suoritettuaan kliinisen fysiologian ja isotooppilääketieteen erikoislääkärin tulee kyetä toimimaan erikoisalansa lääkärin tehtävissä siten, että hän

- hallitsee ihmisen perusfysiologian ja patofysiologiset muutokset eri sairauksissa
- hallitsee kliinisen fysiologian ja isotooppilääketieteen tutkimus- ja hoitomenetelmät, mittausten suorituksen ja tulkinnan siten, että osaa hyödyntää niitä sairauksien diagnosoinnissa, seurannassa, leikkaus- ja toimenpideriskien arvioinnissa, työkyvyn arvioinnissa, epidemiologisissa tutkimuksissa sekä työlääkätieteessä
- kykenee antamaan alansa konsultaatiopalveluja muille erikoisaloille ja terveydenhuollon yksiköille,
- kykenee laatimaan vastuualueelleen kliinisen fysiologian ja isotooppilääketieteen palvelusuunnitelman, valvomaan sen toteuttamista ja johtamaan laboratorion toimintaa ottaen huomioon yleisesti hyväksytyt eettiset normit
- hallitsee tieteelliseen työskentelyyn periaatteet ja kykenee eri tutkimusmenetelmien kriittiseen arviointiin sekä uusien tutkimusmenetelmien kehittämiseen
- kykenee toimimaan kliinisen fysiologian ja isotooppilaboratorion henkilökunnan koulutuksen asiantuntijana ja jakamaan alansa yleistä tietoutta

KOULUTUKSEN RAKENNE

Koulutusohjelman kokonaispituus on 6 vuotta.

Terveyskeskuspalvelu 9 kk

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.1.1)

Erikoistumiskoulutus 5 v 3 kk:

Erikoistumiskoulutuksesta 6 kk tulee olla palvelua sisätautien, kardiologian, keuhkosairauksien ja allergologian, anestesiologian ja tehohoidon, syöpätautien ja/tai pediatrian erikoisalalla lääkärin tehtävissä.

Palvelu kliinisen fysiologian ja isotooppilääketieteen varsinaisella erikoisalalla kestää 4 v 9 kk, johon tulee sisältyä 3 kk palvelua radiologian erikoisalalla. Varsinaiseen erikoistumiskoulutukseen voidaan sisällyttää kaikkiaan 9 kk palvelua radiologian erikoisalalla.

Erikoisalalla varsinaisesta palvelusta enintään 2 vuotta voidaan suorittaa muun kuin yliopistosairaalan kliinisen fysiologian ja isotooppilääketieteen laboratoriossa, jonka kanssa on tehty koulutussopimus.

Erikoistumiskoulutukseksi voidaan hyväksyä myös enintään 6 kk palvelua erikoisalaan läheisesti liittyvässä tutkijan toimessa. Palvelua, joka sisältää isotooppitoimintaa tai radiologiaa, tulee olla vähintään 3 vuotta. Erikoisalalla varsinaista palvelua yliopistosairaalan kliinisen fysiologian ja isotooppilääketieteen päävirassa tulee kuitenkin olla vähintään 2 v 9 kk.

Yliopistokoulutukseen kuuluu myös säteilysuojelukoulutus, jonka tavoitteena on säteilyn käytön turvallisuudesta vastaavan johtajan pätevyys isotooppilääketieteen ja terveydenhuollon röntgentoiminnan aloilla.

Jos erikoistuvalla on erikoislääkärin oikeudet sisätautien, kardiologian, keuhkosairauksien ja allergologian, anestesiolgian ja tehohoidon, akuuttilääketieteen, kliinisen neurofysiologian, radiologian, syöpätautien tai lastentautien tai liikuntalääketieteen erikoisalalla, voidaan tästä lukea hänelle 1 vuosi hyväksi erikoisalan varsinaisessa koulutuksessa. Tällöinkin palvelua yliopistollisen sairaalan kliinisen fysiologian laboratoriossa on oltava vähintään 2 v 9 kk.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2 - 5 tuntia viikossa. Säännöllisen toimipaikkakoulutuksen lisäksi osallistutaan soveltuvin osin mm. sisätautien, kardiologian, keuhkosairauksien ja allergologian, kirurgian, ortopedian ja traumatologian, lastentautien, syöpätautien, radiologian ja kliinisen kemian jatkokoulutusohjelmiin.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus 100 tuntia

Kliinisen fysiologian ja isotooppilääketieteen erikoisalan opinnot, joiden laajuus on vähintään 100 tuntia ja lisäksi teoreettiseen koulutukseen tulee sisältyä säteilysuojelukoulutusta 3.0 opintopistettä (80 t) (Säteilysuojelukoulutus terveydenhuollossa ST 1.7).

Kliinisen fysiologian ja isotooppilääketieteen erikoisalan teoreettinen 100 tunnin koulutus sisältää seuraavia aiheita: mittaustekniikka, radiofarmasia, lääketieteellinen informaatiotekniikka, biostatistiikka, sydän- ja verenkiertotutkimukset, isotooppitutkimukset ja -hoidot, molekulaarinen ja fuusiokuvantaminen, radiologinen leikekuvantaminen, keuhkofunktio- ja ruuansulatuskanavan funktiotutkimukset, eritystoiminnan tutkimukset, työ- ja rasitusfysiologiset tutkimukset, pediatrien kliininen fysiologia, eri elintoimintojen pitkäaikaisrekisteröinnit, telelääketiede ja laadunvarmennus.

Moniammatillinen johtamiskoulutus (MOJO) 10 op

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.6)

Koulutussairaalat ja kouluttajat

Koulutuspaikkalistaus: <http://www.uef.fi/fi/web/laake/koulutuspaikat>

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Erikoistuvalla lääkäriksi nimetään henkilökohtainen ohjaaja (tutor), joka yhdessä erikoistuvan kanssa seuraa opintojen edistymistä. Koulutussuunnitelmaan sisältyy tasapuolinen käytännön perehtyminen kliinisen fysiologian ja isotooppilääketieteen piiriin kuuluviin sydän- ja verenkiertotutkimuksiin, keuhkofunktio- ja ruuansulatuskanavan tutkimuksiin, munuais- ja virtsaelintutkimuksiin, luuston isotooppitutkimuksiin, onkologisiin ja endokrinologisiin isotooppitutkimuksiin, isotooppihoitoihin ja radiologisiin tomografiatutkimuksiin. Soveltuvin osin noudatetaan UEMS:n suosituksia isotooppilääketieteen koulutusvaatimuksista (Eur J Nucl Med 2007; 34: 433-436).

Koulutuksen toteutumista seurataan lokikirjan ja erikoistuvan kanssa käytävien säännöllisten keskustelujen avulla. Tutorin tehtävänä on valvoa, että erikoistuvalla on mahdollisuus perehtyä vaadittuihin tutkimuksiin.

Koska kliinisen fysiologian laboratorioden toiminta Suomessa painottuu jossain määrin vaihtelevasti, pidetään suotavana, että erikoistuva toimisi useammassa kuin yhdessä koulutuspaikassa erikoistumiskoulutuksensa puitteissa näin varmistuen koulutuksen riittävän monipuolisuuden.

Valtakunnallinen kuulustelu

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.7)

KLIIININEN HEMATOLOGIA

6 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö: Dosentti Esa Jantunen
Sisätautien klinikka
PL 100, 70029 KYS
p. (017) 173 311 (vaihde)
s-posti: esa.jantunen@kuh.fi

TAVOITTEET

Koulutusohjelman suorittaneen tulee

- hallita erikoisalaansa kuuluvat diagnostiset toimenpiteet ja menetelmät
- hallita erikoisalaansa kuuluvien sairauksien syyt, patogeneesi ja hoito
- hallita alan keskeinen teoreettinen tietous ja kyetä seuraamaan sitä
- kyetä arvioimaan hoitotuloksia tieteellisin menetelmin
- kyetä osallistumaan oman alansa kehittämiseen ja suunnitteluun
- pystyä toimimaan alan hoitohenkilökunnan kouluttajana sekä asiantuntijana

KOULUTUKSEN RAKENNE

Kliinisen hematologian koulutusohjelman pituus on 6 vuotta. Koulutuksesta vähintään puolet terveystieteiden koulutusohjelman (9 kk) mukaan lukien tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella.

Terveyskeskuspalvelu 9 kk

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.1.1)

Runkokoulutus 2 v 3 kk

Katso sisätautien alojen yhteinen runkokoulutus oppaan lopusta. Runkokoulutuksen hyväksyy kliinisen hematologian erikoisalan vastuhenkilö.

Eriytyvä koulutus 3 v

Toteutetaan pääsääntöisesti palveluna alan koulutusoikeudet omaavassa yliopistosairaalan hematologisessa yksikössä ja koulutusvirassa. Kuopion yliopistollisessa sairaalassa koulutus tapahtuu hematologian osastolla ja hematologian poliklinikalla. Palveluun kuuluu osallistuminen sisätautien klinikan päivystystoimintaan.

Koulutukseen tulee sisältyä palvelua allogeenisia kantasolusiirtoja tekevässä yksikössä kotimaassa tai ulkomailla. Henkilökohtaisen koulutussopimuksen mukaisesti koulutuksesta voidaan suorittaa palvelua keskussairaalassa 1 v, jos kouluttajana toimii hematologian erikoislääkäri ja ½ vuotta, jos kouluttajana toimii hematologiasta vastaava kokenut sisätautien erikoislääkäri.

Koulutukseen voidaan hyväksyä yhteensä 6 kk palvelua:

- yliopistollisen sairaalan hematologinen laboratorio
- yliopistosairaalan infektioyksikkö
- SPR:n veripalvelu
- hematologian alan tutkimustyö (enintään 3 kk)
- yliopistosairaalan syöpätautien ja sädehoidon yksikkö.

Toimipaikkakoulutus

- Runkokoulutukseen vaadittava toimipaikkakoulutus
- Osallistuminen hematologisen yksikön koulutustilaisuuksiin, joissa käydään läpi hematologian keskeisiä osa-alueita (1 h/viikko)
- Osallistuminen sisätautien klinikan yleisiin meetingeihin (3 h/viikko)
- Osallistuminen yhteismeetingeihin hematologisen laboratorion, kliinisen genetiikan ja patologian laitoksen kanssa (2 h/kk)
- Osallistuminen henkilökohtaiseen ohjaukseen potilastyöskentelyssä ja toimenpiteissä
- Osallistuminen alan erikoislääkärin ylikiertoihin (2 - 3 x/viikko).

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus 100 tuntia (40 + 60)

Teoreettista kurssimuotoista koulutusta tulee suorittaa vähintään 100 tuntia seuraavasti: 40 tuntia runkokoulutuksen yhteydessä ja 60 tuntia varsinaisen erikoistumiskoulutuksen yhteydessä.

Runkokoulutukseen kuuluvaan teoreettiseen koulutukseen hyväksytään koulutusta seuraavilla alueilla: sydän- ja verisuonitaudit, keuhkosairaudet, endokrinologia, infektiosairaudet, gastroenterologia, nefrologia, reumatologia, akuutti sisätautioppi. Varsinaisen erikoistumiskoulutuksen teoreettinen kurssimuotoinen koulutus koostuu koulutuksesta hematologian eri osa-alueilta.

Moniammatillinen johtamiskoulutus (MOJO) 10 op

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.6)

Kouluttajat ja koulutusvirat / koulutuspaikat

Koulutuspaikkalistaus: <http://www.uef.fi/fi/web/laake/koulutuspaikat>

Oppimisen ja koulutuksen arviointi

Erikoistuva lääkäri osallistuu oman oppimisen ja koulutuksen toimivuuden kehittämiseen ja arviointiin. Koulutuksen edistymistä seurataan lokikirjan avulla.

Valtakunnallinen kuulustelu

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.7)

KLIININEN KEMIA

5 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö: Professori Kari Punnonen
 Kliininen kemia
 PL 100, 70029 KYS
 p. 017 173 311
 s-posti: kari.punnonen@kuh.fi

TAVOITTEET

Koulutuksen suoritettuaan kliinisen kemian erikoislääkärin tulee:

- ymmärtää laboratoriotutkimusten merkitys sairauksien diagnostiikan, hoidon seurannan ja ennaltaehkäisyyn osana
- hallita kliiniskemiallisten ja hematologisten tutkimusten ja näistä sovellettujen vieritutkimusten kliininen käyttö, suorittaminen ja laadunvarmistus sekä tulosten tulkinta.
- kyetä konsultoimaan muiden alojen lääkäreitä laboratoriotutkimusten käyttöön ja tulkintaan liittyvissä kysymyksissä
- kyetä johtamaan ja kehittämään kliinisen laboratorion toimintaa yhdessä muiden ammattiryhmien ja sidosryhmien kanssa
- olla perehtynyt terveydenhuollon etiikkaan, säädöksiin, hallintoon, tietotekniikkaan ja terveystaloustieteen perusteisiin kliinisen laboratorioalan kannalta
- hallita sekä keskitettyjen että alueellisten laboratoriopalvelujen järjestämisperiaatteet, jotta hän voi ohjata niiden käyttöä ja sopia niiden toteuttamisesta
- hallita sekä keskitettyjen että alueellisten laboratoriopalvelujen järjestämisperiaatteet, jotta hän voi ohjata niiden käyttöä ja sopia niiden toteuttamisesta
- kyetä toimimaan laboratoriolääketieteen opettajana muille ammattihenkilöille
- olla hyvin perehtynyt lääketieteelliseen kirjallisuuteen ja pystyä arvioimaan laboratoriotutkimusten käyttöön ja merkitykseen liittyviä tieteellisiä julkaisuja,
- tuntea laboratoriolääketieteellisen tutkimus- ja kehitystyön periaatteet.

KOULUTUKSEN RAKENNE

Kliinisen kemian koulutusohjelman pituus on 5 vuotta.

Terveyskeskuspalvelu 9 kk

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.1.1)

Erikoistumiskoulutus 4 v 3 kk

Erikoistumiskoulutuksesta 3 kk suoritetaan sairaalalääkärin työssä muualla kuin kliinisen kemian ja hematologian alalla. Oman erikoisalan koulutus on 4 vuotta ja se tulee suorittaa toimimalla kliinisen kemian lääkärimäisenä koulutusvirassa yliopistollisen keskussairaalan laboratoriossa. Tästä ajasta voidaan hyväksyä 1 vuosi palvelua kliinisen kemian assistentin tai kliinisen opettajan (tai vastaavassa) tehtävässä, johon liittyy yliopistollisen keskussairaalan laboratorion sivuvirka. Vastuuhenkilön harkinnan mukaan voidaan hyväksyä myös 1 vuosi palvelua kliinisen kemian lääkärin virassa jonkun muun sairaalan laboratoriossa edellyttäen, että kyseisessä sairaalassa on kouluttajana kliinisen kemian dosentin pätevyyden omaava erikoislääkäri. Erikoisalan koulutukseen voidaan hyväksyä enintään 6 kuukautta päätoimisena (palkallisena) tutkijana toimimista, joka on erikoisalaan liittyvää ja vastuuhenkilön puoltamaa. Koulutuksen vastuuhenkilö voi erikoistapauksissa hyväksyä tutkimusta enemmänkin, mutta korkeintaan yhden vuoden.

Koulutus tapahtuu ensi sijassa siten, että erikoistuva tekee ohjattuna laboratoriolääkärin työtä. Hän osallistuu käytännön laboratoriotyöhön, perehtyy eri menetelmien perusteisiin, osallistuu niiden laadunvarmistukseen ja uusien menetelmien sisään ajamiseen ja kehittämiseen. Hän osallistuu seminaareihin ja muihin laboratorion jatkokoulutustilaisuuksiin ja toimipaikkakoulutukseen pitäen niissä myös esitelmiä sekä perehtyy laboratorion johtamiseen esim. osallistumalla määrääjän laboratorion johtoryhmän tai jonkin laboratorion osan pienjohtoryhmän työskentelyyn. Erikoistuva osallistuu myös tutkimustulosten tulkintaan ja lausuntojen antamiseen ohjattuna toimintana. Edelleen hän osallistuu klinikkakokouksiin ja klinikoille laboratorioasioista järjestettäviin koulutus- ja informaatiotilaisuuksiin. Erikoistuva osallistuu tutkimus- ja kehittämistyöhön.

Pääaiheet

Yleiset laboratoriolääketieteeseen liittyvät asiat, tutkimusten automaatio sekä laadunhallinta.

Tavoitteena on oppia:

- näytteenotto ja preanalytiikka
- kliiniskemiallisten tutkimusten yleisimmät virhelähteet, lääkeaineiden vaikutukset mukaan lukien
- tartuntavaara, säteily ja kemialliset terveysriskit laboratoriotyössä
- tietotekniikan hyväksikäyttömahdollisuudet laboratoriotyössä
- laboratoriolääketieteen termistö, yksiköt, viitearvot ja biostatistiikan perusteet
- vierianalytiikka (point-of-care-analytiikka)
- laboratoriotutkimusten prosessien, tuotantotalouden ja automaation periaatteet
- laboratoriotulosten laadunohjauksen periaatteet ja laatujärjestelmät.

Kemiallinen perusanalytiikka

Tavoitteena on oppia:

- neste- ja elektrolyyttitasapainoon, verikaasuihin ja muihin peruselintoimintoihin liittyvät laboratoriotutkimukset
- tavallisimmat sairauksien diagnostiikkaan ja hoidon seurantaan liittyvät laboratoriotutkimukset
- tavallisimpien mittausmenetelmien periaatteet ja käyttöalueet
- elektroforeettisten proteiinitutkimusten suoritus ja tulkinta
- laboratoriotutkimusten järjestäminen päivystysaikana
- eri ruumiin nesteiden perustutkimukset.

Hematologia

Tavoitteena on oppia:

- solulaskennan periaatteet
- veren solujen morfologia
- anemioiden ja polysytemioiden laboratoriodiagnostiikka
- luuydinnäytteen solujen morfologia ja tulkinta
- leukemoiden ja lymfoomien luokittelu immunofenotyypityksen avulla
- verensiirtoserologiset tutkimukset
- verikeskuksen toiminta
- verivalmisteiden käyttöindikaatiot ja käytön seuranta
- hyytymishäiriöiden laboratoriodiagnostiikka
- sytomolekyyligeneettisten tutkimusten käyttö hematologisessa diagnostiikassa.

Hormoni-, lääkeaine- ja kasvainmerkkitutkimukset ja aineenvaihduntasairauksiin liittyvät tutkimukset

Tavoitteena on oppia:

- erityistason immunologisten, kromatografisten ja massaspektrometrinen menetelmien periaatteet
- hormonitutkimuksien käyttö aivolisäkkeen, kilpirauhasen, lisäkilpirauhasten, haiman, lisämunuaisen kuoren ja ytimen, munasarjojen ja kivesten, ruoansulatuskanavan hormoneja tuottavan solukon sekä raskauden häiriöiden diagnostiikassa
- raskaudenajan trisomiaseulonta
- kasvainmerkkiainetutkimukset
- lääkeaine- ja toksikologiset tutkimukset
- huumausainetutkimukset.
- allergiatutkimukset verinäytteistä
- hivenaine- ja vitamiinitutkimukset
- aineenvaihduntasairauksien diagnostiikassa tarvittavien metaboliittitutkimusten käyttöalueet ja saatavuus.

Molekyyligenetiikka

Tavoitteena on oppia:

- ymmärtämään, miten perimän muutokset aiheuttavat tai altistavat sairauksille
- ymmärtämään yleisellä tasolla perusteet monitekijäisten sairauksien perimävariaatioiden diagnostisesta merkityksestä
- ymmärtämään perusteet somaattisten mutaatioiden ja perimän uudelleenjärjestymien osoittamisen merkityksestä syöpätautien diagnostiikassa
- nukleiinihappojen muutosten osoittamisessa käytettävät perustekniikat (esim. DNA:n ja RNA:n eristäminen, PCR-menetelmät, sekvensointi, pistemutaation osoitus, nukleiinihappotutkimuksissa käytettävät elektroforeesi- ja blottausmenetelmät)
- perinnöllisten aineenvaihduntasairauksien tavallisimmat geenitutkimukset
- molekyyligeneettisten tutkimusten tulosten tulkinta.

Huomautus: Molekyyligenetiikan tutkimusten koulutus tulee soveltuvin osin koordinoida hematologisten ja aineenvaihduntasairauksien diagnostiikassa tarvittavien tutkimusten koulutuksen kanssa.

Erikseen sovittavan suuntautumisvaihtoehdon mukainen erityisperehtyminen räätälöidään erikoistuvan tarpeen ja kiinnostuksen mukaan.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2–5 tuntia viikossa.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (60 tuntia)

Kliinisen kemian ja hematologian teoreettisia kurssimuotoisia opintoja tulee olla 60 tuntia. Koulutuksen aihepiirejä voivat olla yleisen kliinisen kemian lisäksi kaikki ne teoreettiset tai kliiniset aiheet, joissa merkittävässä määrin käsitellään kliiniskemiallisia laboratoriotutkimuksia ja niiden käyttöä. Opetus voidaan järjestää koulutusyksiköjen välisenä yhteistyönä. Koulutustilaisuuksien hyväksymisestä teoreettiseksi kurssimuotoiseksi koulutukseksi päättää tiedekunta.

Moniammatillinen johtamiskoulutus 10 op

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.6)

Kouluttajat ja koulutusvirat / koulutuspaikat

Koulutuspaikkalistaus: <http://www.uef.fi/fi/web/laake/koulutuspaikat>

Kouluttajina toimivat ISLAB:issa vastuuhenkilön lisäksi kliinisen kemian erikoislääkärit.
2 erikoistuvan lääkärin virkaa, ISLAB

Oppimisen ja koulutuksen arviointi

Erikoistuva seuraa koulutuksensa etenemistä lokikirjan avulla. Koulutuksen vastuuhenkilö käy erikoistuvan kanssa puolen vuoden välein arviointikeskustelun, jossa arvioidaan sekä kouluttajan toimintaa ja koulutusympäristöä että oppimistuloksia. Kunkin jakson päätyttyä käyvät asianomainen kouluttaja ja erikoistuva yllä mainitun kaltaisen arviointikeskustelun. Koulutuksen tukena voidaan käyttää myös portfolioa.

Valtakunnallinen kuulustelu

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.7)

KLIIININEN MIKROBIOLOGIA

5 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö: Professori Jukka Pelkonen
Itä-Suomen yliopisto
Kliininen laitos, kliininen mikrobiologia
PL 1627, 70211 KUOPIO
puh. 050 338 4736
s-posti: jukka.pelkonen@uef.fi

Erikoiskoulutuksen läpikäytyään erikoistuvan tulee osata ne tiedot ja taidot, joita hän tarvitsee voidakseen vastata kliinisen mikrobiologian erikoislääkärijohtoisen yksikön toiminnasta. Hänen tulee hallita

- pääpiirteittäin infektioautien taudinkuvat, epidemiologia, ehkäisy ja hoito
- infektioautien mikrobiologinen laboriodiagnostiikka
- immuunisairauksien ja immuunipuutostilojen laboriodiagnostiikka
- yllä mainittujen laboriodiagnostiikoiden laadunvalvonta
- sairaalainfektioiden tutkiminen, epidemiologia ja torjunta
- yleiset mikrobiologiset työturvallisuusnäkökohdat ja mikrobiologisen laboriodiagnostiikan työturvallisuusvaatimukset
- infektioautilainsäädäntö

Lisäksi hänen tulee kyetä toimimaan alansa erityiskysymysten opettajana terveydenhuollon henkilöstön koulutuksessa, jakamaan alansa yleistä terveystietoutta ja tuntea terveydenhuollon hallintoa

KOULUTUKSEN RAKENNE

Kliinisen mikrobiologian koulutusohjelman pituus on 5 vuotta.

Terveyskeskuspalvelu 9 kk

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.1.1)

Erikoistumiskoulutus 4 v 3 kk:

- yhteensä 3 kk palvelua koulutusyksikön hyväksymässä, päätoimisessa kliinisen alan tai alojen lääkärin virassa, toimessa tai tehtävässä. Tavoitteena on antaa laaja-alaista kokemusta kliinisestä lääketieteestä ja kliinisten yksikköjen toiminnasta.
- erikoisalan koulutus: 4 vuotta palvelua kliinisen mikrobiologian näytetutkimustoimintaa suorittavassa laboriodiagnostiikassa siten, että
- vähintään 1.5 vuotta koulutuksesta on kliinistä bakteriologiaa,
- vähintään 1 vuosi kliinistä immunologiaa (ml. infektioserologia),
- vähintään 1 vuosi kliinistä virologiaa.

Erikoiskoulutuksen tulee myös sisältää koulutusyksikön riittäväksi katsoma määrä mykologiaa ja parasitologiaa.

Erikoistumiskoulutuksesta voidaan enintään 2 vuotta suorittaa koulutusyksikön ulkopuolisessa laboriodiagnostiikassa, jonka kanssa on tehty koulutus sopimus. Yhteensä enintään 6 kk erikoistumiskoulutuksesta voidaan suorittaa toimimalla infektioautien yksikössä tai tutkijana koulutusyksikön hyväksymässä kliinisen mikrobiologian tutkimuslaitoksessa.

Koulutusohjelman yksityiskohtaiset sisällölliset tavoitteet on mainittu lokikirjassa.

Toimipaikkakoulutus

Toimipaikkakoulutusta järjestetään 37 viikkona vuodessa 2-4 tuntia viikossa. Koulutuksen muotoja ovat:

- luennot, seminaarit ja vastaavat tilaisuudet (2 h/vk), joissa käydään läpi kliinisen mikrobiologian ja infektiotautien keskeisimpiä alueita ja käsitellään ajankohtaisia kysymyksiä. Nämä tilaisuudet toimivat täydennyskoulutus-, informointi- ja keskustelutilaisuuksina myös erikoislääkäreille, sairaalamikrobiologeille ja sairaalamikrobiologikoulutuksessa oleville.
- Potilastapausseminaarit (1 h/vko) yhdessä infektio­lääkäreiden kanssa.
- Koulutettaville erikseen järjestettävät konsultaatio-, opastus-, ohjaus- ja kyselytilaisuudet.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus 60 tuntia

Kliinisen mikrobiologian erikoisan teoreettinen kurssimuotoinen opetus, 60 tuntia, järjestetään koulutusyksiköiden yhteistyönä. Siihen sisältyvät kurssit ja luentotilaisuudet käsittelevät erityisesti seuraavia aiheita:

- Bakteeri-infektioiden laboratoriodiagnostiikka
- Virusinfektioiden laboratoriodiagnostiikka
- Sieni- ja parasiitti-infektioiden laboratoriodiagnostiikka
- Uudet diagnostiset menetelmät
- Yleisimmunologian ja mikrobiologian perusteet
- Mikrobilääkkeet
- Infektiotaudit ml. etiologia, diagnostiikka, hoito, preventio, epidemiologia ja lainsäädäntö
- Kliinisen mikrobiologisen laboratorion johtaminen, toiminnan erityiskysymykset hallinto, ATK-järjestelmät, laaduntarkkailu, yhteistyö infektio­lääkärien, sairaalamikrobiologien ja muun sairaalahenkilökunnan kanssa.

Moniammatillinen johtamiskoulutus 10 op

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.6)

Kouluttajat ja koulutusvirat/koulutuspaikat

Koulutuspaikkalistaus: <http://www.uef.fi/fi/web/laake/koulutuspaikat>

Kouluttajina toimivat vastuuhenkilön lisäksi koulutuspaikan kliinisen mikrobiologian erikoislääkärit.

Koulutuspaikkana toimii ISLAB Kuopion aluelaboratorio, kliininen mikrobiologia. Koulutusvirkoja ovat 1 erikoistuvan lääkärin virka ja 1 sivuvirka Kuopion aluelaboratoriossa.

Oppimisen ja koulutuksen arviointi

Kullekin erikoistuvalla lääkärille määrätään, yhteistyössä erikoistuvan kanssa, henkilökohtainen ohjaaja (tutor), joka on kliinisen mikrobiologian erikoislääkäri. Ohjaaja saattaa olla sama koko koulutuksen ajan tai tarpeen mukaan vaihtua. Henkilökohtaisen ohjaajan ja erikoistuvan tulee tavata toisensa säännöllisesti keskinäisen sopimuksensa mukaan.

Vastuuhenkilön tulee laatia erikoistuvalla lääkärille henkilökohtainen koulutussuunnitelma. Koulutuksen edistymistä seurataan ns. lokikirjan avulla. Erikoiskoulutuksen aikana siihen kirjataan erikoistuvan toimipisteet. Lokikirjassa on myös luettelo oppialan keskeisimmistä tiedollisista ja taidollisista osioista; erikoistuvan tulee saada opetusta kaikissa näissä osioissa ja annettu opetus kirjataan lokikirjaan. Koulutuksen tukena käytetään portfoliodokumentteja (ks. alempana).

Erikoistuvan lääkärin tulee käydä koulutusohjelmaa suuntaavia keskusteluja kouluttajansa kanssa kerran kuukaudessa. Tällä tavalla on mahdollista nopeasti reagoida puutteisiin tai vääriin painotuksiin koulutuksessa. Kouluttajan tulee olla aina valmiina auttamaan ja arvioimaan erikoistuvan tekemiä ratkaisuja.

Arviointi toteutetaan erikoiskoulutusosion aikana koulutusyksikön toimesta kerran vuodessa. Arviointitilaisuuteen osallistuu erikoistuva koulutuksen vastuhenkilö sekä kouluttajia. Arviointitilaisuudessa käytetään EU:n ja tiedekunnan suosittamaa tapaa ja siinä korostuu tasapuolisuus ja -arvoisuus sekä mahdollisuus vastavuoroiseen kritiikkiin. Arvioinnin tulee toimia myös kehityskeskusteluna. Erikoistuva laatii arviointitilaisuudesta ja kehityskeskustelusta portfoliodokumentin. Arviointiin liittyy myös kouluttajien ja koulutusyksikön laatima kirjallinen arvio, joka liitetään portfoliodokumentiksi.

Runkokoulutusta varten ei nimetä erillisiä kouluttajia. Runkokoulutuksen päätyttyä erikoistuva arvioi kirjallisesti saamansa koulutuksen laadun ja tarkoituksenmukaisuuden sekä oman edistymisensä (portfoliodokumentti).

Valtakunnallinen kuulustelu

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.7)

KLIININEN NEUROFYSIOLOGIA

5 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö: Professori Esa Mervaala
Kliinisen neurofysiologian osasto
PL 100, 70029 KYS
p. (017) 173 311 (vaihde)
s-posti: esa.mervaala@kuh.fi

TAVOITTEET

Erikoislääkärikoulutuksen keskeiset tavoitteet ovat seuraavat:

- kliinisen neurofysiologian tutkimusmenetelmien hallinta
- kliinisen neurofysiologian tutkimusmenetelmien käyttö diagnostiikassa, tulosten kliinisen merkityksen arviointi
- kliinisen neurofysiologian osaston toiminnan johtaminen ja kehittäminen sekä osaston henkilökunnan ohjaus ja opettaminen
- erikoisalan tieteellisen tutkimustyön periaatteiden ymmärtäminen, tulosten tulkinta ja valmiudet tieteellisen tutkimustyön suorittamiseen
- niiden erikoisalojen riittävä tuntemus, jotka käyttävät kliinisen neurofysiologian palveluja
- perehtyminen terveydenhuollon hallintoon ja lainsäädäntöön.

KOULUTUSOHJELMAN YLEISKUVAUS

Kliinisen neurofysiologian koulutusohjelma jakautuu runkokoulutukseen ja eriytyvään koulutukseen, joiden yhteispituus on 5 vuotta. Ohjelmaan otettavien lääkärin valinnasta päättää vastuhenkilö. Tultuaan valituksi koulutukseen erikoistuva laatii yhdessä vastuhenkilön kanssa henkilökohtaisen koulutussuunnitelman. Ohjelman päätettyään ja valtakunnallisen erikoislääkärikoulutuksen suoritettuaan erikoistuva saa kliinisen neurofysiologian erikoislääkärin oikeudet.

KOULUTUKSEN RAKENNE

Kliinisen neurofysiologian koulutusohjelman pituus on 5 vuotta.

Terveyskeskuspalvelu 9 kk

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.1.1)

Runkokoulutus 1 v 3 kk

Vähintään 6 kk palvelua tulee suorittaa neurologian tai lastenneurologian erikoisalalla, tästä 3 kk voidaan korvata valinnaisesti neurokirurgian palvelulla.

Eriytyvä koulutus 3 v 9 kk

Eriytyvä koulutus annetaan pääsääntöisesti runkokoulutuksen jälkeen kliinisen neurofysiologian yksikössä yliopistosairaalassa tai muussa tiedekunnan hyväksymässä koulutuspaikassa. Ellei jälkimmäinen ole yliopistosairaala, sen palvelua hyväksytään enintään 1 vuosi. Yliopistosairaalapalvelua vaaditaan näin ollen vähintään 2 v 9 kk. Eriytyväksi koulutukseksi voidaan hyväksyä enintään 6 kk päätoimista tutkimustyötä kliinisen neurofysiologian alalla. Eriytyvä koulutus muodostuu kliinisen neurofysiologian alan eri osa-alueista.

Vastuhenkilö nimeää kullekin erikoistuvalla henkilökohtaisen ohjaajan eriytyvän koulutuksen ajaksi. Eriytyvä koulutus tarjoaa erikoistuvalla erikoislääkärin tarvitsemat tiedot, taidot, valmiudet ja asenteet kliinisen neurofysiologian eri osa-alueilla. Koulutuksen kliiniset tavoitteet on yksityiskohtaisesti lueteltu erikoistuvan lokikirjan liitteenä.

Toimipaikkakoulutus

Koulutukseen kuuluu n. 4 h/viikko klinikkakokouksia, demonstraatioita, teemaseminaareja, luentoja ja klinisiä meetingejä (esim. lihasmeeting, epilepsiakirurgiameeting).

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus 60 tuntia

Teoreettista koulutusta on hankittava vähintään 60 tuntia. Kliinisen neurofysiologian teoreettisessa koulutuksessa perehdytään alan keskeisiin alueisiin ja siitä pääosa annetaan toimipaikkakoulutuksena. Lisäksi erikoistuva voi käyttää hyväkseen yliopistojen järjestämien kurssien lisäksi erikoislääkäriyhdistysten ja vastaavia koulutustilaisuuksia sekä kansainvälisiä koulutustilaisuuksia ja kongresseja joiden sisältö ja laajuus vastaavat teoreettisen kurssimuotoisen opetuksen tavoitteita.

Moniammatillinen johtamiskoulutus 10 op

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.6)

Kouluttajat ja koulutusvirat/koulutuspaikat

Koulutuspaikkalistaus: <http://www.uef.fi/fi/web/laake/koulutuspaikat>

KYS, 3 kliinisen neurofysiologian kokopäivätoimista erikoistuvan lääkärin koulutusvirkaa.

Oppimisen ja koulutuksen arviointi

Erikoistuvan tulee koulutuksen päätyttyä pystyä vastaamaan lokikirjaan kirjattujen kliinisen neurofysiologian alan tutkimuksien suorittamisesta ja tulkinnasta. Koulutuksen aikana erikoistuva vastaa yhdessä vastuuhenkilön ja henkilökohtaisen kouluttajan kanssa koulutussuunnitelman etenemisestä ja kirjaamisesta.

Valtakunnallinen kuulustelu

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.7)

KORVA-, NENÄ- JA KURKKUTAUDIT

5 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö: Professori Heikki Löppönen
Korva-, nenä- ja kurkkutautien klinikka
PL 100, 70029 KYS
p. 044 717 2508
s-posti: heikki.lopponen@kuh.fi

TAVOITTEET

Koulutusohjelman suorittanut

- on perehtynyt hyvin korva-, nenä- ja kurkkutautien erikoisalalan teoreettiseen sisältöön ja hallitsee erikoisalalla vaadittavat käytännön tehtävät ja toimenpiteet
- on valmis korva-, nenä- ja kurkkutautien erikoislääkärin tehtäviin sekä itsenäiseen erikoislääkärin toimen harjoittamiseen
- hallitsee erikoisalalan potilaan henkeä uhkaavat hätätilanteet
- kykenee perehtymään ja kriittisesti arvioimaan erikoisalalan tieteellistä tutkimusta

KOULUTUKSEN RAKENNE

Korva-, nenä- ja kurkkutautien koulutusohjelman pituus on 5 vuotta. Koulutuksesta vähintään puolet terveyskeskuspalvelu (9 kk) mukaan lukien tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella.

Terveyskeskuspalvelu 9 kk

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.1.1)

Runkokoulutus 3 kk

Runkokoulutus sisältää 3 kk päätoimista palvelua jollakin kirurgisella erikoisalalla tai neurokirurgiassa tai anestesiologyassa ja tehohoidossa.

Eriytyvä koulutus 4 v

Eriytyvän koulutuksen osuudesta suoritetaan 1 v 6 kk ei-yliopistollisen keskussairaalan korva-, nenä- ja kurkkutautien osastossa tai vastaavassa paikassa. Yliopisto tekee koulutuspaikan kanssa erillisen koulutussopimuksen, joka varmistaa koulutuspaikan sopivuuden koulutukseen. Loput 2 v 6 kk erikoiskoulutuksesta tulee suorittaa yliopistosairaalan korva-, nenä- ja kurkkutautien klinikassa. Eriytyvästä koulutuksesta enintään 3 kk voidaan korvata mm. toimimalla päätoimisena tutkijana.

Toimipaikkakoulutus

Erikoistumiseen kuuluva toimipaikkakoulutus käsittää luentoja, seminaareja, demonstraatioita, tapausselostuksia, kliinispatologisia kokouksia, röntgendemonstraatioita, kirjallisuuden referointia, opetuskiertoja, leikkaussaliopetusta ja muuta henkilökohtaista ohjausta potilastyöskentelyssä sekä perehdyttämistä erikoisalalan tutkimustoimintaan. Toimipaikkakoulutuksen laajuus on noin 4-6 tuntia viikossa. Koulutukseen kuuluvissa tilaisuuksissa käsitellään erikoisalalan keskeiset kysymykset 3-4 -vuosittain.

Teorettinen kurssimuotoinen koulutus 60 tuntia

Teoreettisen kurssimuotoisen koulutuksen laajuus on 60 tuntia. Teoreettiseksi koulutukseksi hyväksytään lääketieteellisten tiedekuntien vahvistamat koulutustilaisuudet kuitenkin siten, että kunkin vastaavan kouluttajan tulee erikseen arvioida ja hyväksyä koulutuksen lopullinen sisältö ja laajuus.

Moniammatillinen johtamiskoulutus (MOJO) 10 op

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.6)

Kouluttajat ja koulutusvirat/koulutuspaikat

Koulutuspaikkalistaus: <http://www.uef.fi/fi/web/laake/koulutuspaikat>

5 erikoistuvan lääkärin virkaa, KYS.

Oppimisen ja koulutuksen arviointi

Käytännöllinen toimipaikkakoulutus toteutetaan UEMS:n ORL-HNS-sektion laatiman lokikirjan mukaisesti. Jokaiselle erikoislääkärikoulutukseen hyväksytylle määrätään vastaava kouluttaja sekä henkilökohtainen koulutuksen ohjaaja (tutor). Jokaiselle koulutukseen hyväksytylle laaditaan henkilökohtainen koulutussuunnitelma, jonka vastaava kouluttaja ja henkilökohtainen ohjaaja yhdessä erikoistuvan kanssa allekirjoittavat. Vastaava kouluttaja ja henkilökohtainen ohjaaja seuraavat ja tarvittaessa tarkentavat koulutussuunnitelman etenemistä. Erikoistuvalla järjestetään mahdollisuus osallistua oman oppimisensa ja koulutuksensa toimivuuden kehittämiseen ja arviointiin.

Valtakunnallinen kuulustelu

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.7)

KÄSIKIRURGIA

6 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö: prof. Heikki Kröger
Kirurgian klinikka
PL 100, 70029 KYS
puh. (017) 173 311/vaihde)
s-posti: heikki.kroger@kuh.fi

TAVOITTEET

Erikoistumisohjelman suorittaneen tulee kyetä toimimaan alansa erikoislääkärin tehtävissä siten, että hän

- pystyy tarkkaan ja loogiseen potilaan kliiniseen tutkimiseen ja hallitsee alan diagnostiset menetelmät
- kykenee laatimaan käsikirurgisen potilaan tutkimus-, hoito- ja seurantasuunnitelmat ja informoimaan niistä potilasta ja hoitohenkilökuntaa
- osaa valita oikeat konservatiiviset ja operatiiviset hoitomenetelmät
- hallitsee leikkausindikaatioiden ja leikkauskelpoisuuden arvioinnin
- kykenee suoriutumaan itsenäisesti ja teknisesti oikein käsikirurgian erikoisalaan kuuluvissa toimenpiteissä
- osaa hoitaa nopeita ratkaisuja vaativat akuutit traumatologiset tapaukset
- hallitsee postoperatiivisen jälkihoidon, kuntoutuksen ja seurannan
- kykenee arvioimaan hoitotuloksia tieteellisin keinoin
- pystyy yhteistyöhön muiden erikoisalojen lääkäreiden kanssa
- osaa suunnitella ja johtaa vuodeosaston, poliklinikan ja leikkausosaston yhteistyötä sekä potilashallintoa ja kustannusseurantaa oman työyksikkönsä puitteissa
- kykenee osallistumaan oman alansa kehittämiseen ja suunnitteluun.

Erityisesti käsikirurgian erikoislääkärin tulee hallita

- yläraajan ja käden funktionaalinen ja kirurginen anatomia, tavallisimmat taudit ja niiden hoito
- ääreishermojen vammojen ja kirurgisten sairauksien diagnostiikka ja hoito (myös alaraajat ja muut alueet)
- alan diagnostiset menetelmät ja toimenpiteet mukaan lukien yläraajan artroskopia
- akuuttien käsivammojen hoito sisältäen replantaatiokirurgian
- käden rekonstruktiiiviset menetelmät
- käsikirurgiassa vaadittava mikrokirurginen leikkaustekniikka
- reumakäsikirurgian erikoisongelmat
- synnynnäisten käsianomalioiden hoitoperiaatteet
- käsipotilaan kuntoutuksen suunnittelu ja toteutus yhdessä käsiterapeuttien (fysio- ja toimintaterapeutit) kanssa
- yläraajaprotetisoinnin periaatteet.

KOULUTUKSEN RAKENNE

Käsikirurgian koulutusohjelman pituus on 6 vuotta. Koulutuksesta vähintään puolet terveystieteiden palvelu (9 kk) mukaan lukien tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella.

Terveystieteiden palvelu 9 kk

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.1.1)

Runkokoulutus 2 v 3 kk

Katso kirurgian alojen yhteinen runkokoulutus oppaan lopusta.

Eriytyvä koulutus 3 v

Käsikirurgian alalla erikoiskirurgian koulutus suoritetaan työskentelemällä pääsääntöisesti yliopistoklinikassa. Erikoistuva suorittaa koulutusjakson aikana 6 - 12 kk käytännön palvelusta HUSin/TAYSin käsikirurgian yksikössä koulutus sopimuksen mukaisesti erikseen sovituin jaksoin. Palvelua ulkomaisessa korkeatasoisessa käsikirurgian yksikössä voidaan kouluttajan harkinnan mukaan hyväksyä enintään 1 vuosi.

Toimipaikkakoulutus

Toimipaikkakoulutusta järjestetään vähintään kolme tuntia viikossa ja se sisältää

- meetingit (erikoisalakohtaiset meetingit, kirurgiset teemaseminaarit, röntgenmeetingit)
- opetuskierrat
- avustaminen toimenpiteissä ja leikkauksissa
- henkilökohtainen, ohjattu toimenpide ja leikkaustoiminta
- osasto ja poliklinikkapotilaiden konsultaatio
- mikrokirurgisen leikkaustekniikan peruskurssin suorittamista suositetaan heti eriytyvän koulutuksen alkuvaiheessa
- koulutettavalle pyritään järjestämään HUS/TAYS-jaksoilla mikrokirurgian käytännön harjoittelu koe-eläinlaboratoriossa
- erikoistuva osallistuu käsikirurgiseen mikrokirurgiseen päivystystoimintaan.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus 120 tuntia (60 + 60)

Teoreettista oman alan koulutusta tulee suorittaa vähintään 120 tuntia, josta 60 tuntia runkokoulutuksen aikana.

Koulutukseksi voidaan hyväksyä mm. erikoisalayhdistysten jatko- ja täydennyskoulutustilaisuuksia, kotimaisia ja kansainvälisiä kokouksia ja kursseja. Koulutuksen hyväksyy koulutusyksikkö. On suositeltavaa, että erikoiskirurgian jakson aikana erikoistuva saa henkilökohtaista kokemusta tieteellisen tutkimustyön suorittamiseksi.

Moniammatillinen johtamiskoulutus (MOJO) 10 op

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.6)

Kouluttajat ja koulutusvirat / koulutuspaikat

Koulutuspaikkalistaus: <http://www.uef.fi/fi/web/laake/koulutuspaikat>

Oppimisen seuranta ja arviointi

Erikoistuvalla tulee olla henkilökohtainen ohjaaja (tutor), jonka tulee auttaa erikoistuvaa erikoistumiseen liittyvissä käytännön tilanteissa ja jonka tulee seurata säännöllisesti erikoistuvan kehitystä ja edistymistä. Tutorin nimittää koulutuksen vastuuhenkilö erikoistuvan suostumuksen mukaan.

Koulutuksen vastuuhenkilön kanssa tulee olla keskustelutilaisuus vähintään kahdesti vuodessa, jolloin tarkistetaan koulutuksen toteutuminen.

Erikoistuvalla tulee olla henkilökohtainen lokikirja, johon merkitään toimenpiteet, joihin asianomainen on osallistunut. Lokikirjaan tehdään merkinnät myös vastuuhenkilön kanssa pidetyistä evaluaatiotilaisuuksista sekä suoritetusta kurssimuotoisesta koulutuksesta. Koulutuksen päätteeksi suoritetaan valtakunnallinen kuulustelu.

Valtakunnallinen kuulustelu

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.7)

LASTENKIRURGIA

6 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö: Dosentti Kari Vanamo
Kirurgian klinikka
PL 100, 70029 KYS
p. (017) 173311 (vaihde)
s-posti: kari.vanamo@kuh.fi

TAVOITTEET

Tavoitteena on antaa koulutettavalle kirurgisen peruskoulutuksen jälkeen lastenkirurgian erikoisalan hyvät teoreettiset ja käytännön taidot. Elektiivisen toiminnan osalta on koulutuksen jälkeen pystyttävä keskeisten lastenkirurgisten sairauksien diagnostiikkaan ja hoitoon. Lisäksi koulutus antaa valmiudet toimia itsenäisesti oman alan takapäivystäjänä. Koulutus tapahtuu yliopistosairaalassa ja koulutusaika on kolme vuotta. Koulutuksesta vähintään 3 kk suositellaan suoritettavaksi HYKS lasten ja nuorten sairaalassa, jotta koulutettavalle syntyy näkemys myös harvinaisimpien lastenkirurgisten tautien hoidosta. Korkeintaan yksi vuosi koulutuksesta voi tapahtua ulkomailla, kouluttajan etukäteen hyväksymässä laitoksessa. Koulutus koostuu sekä teoreettisesta että käytännön opetuksesta lastenkirurgian eri osa-alueilla.

Koulutuksen aikana koulutettavan tulee leikkausmenetelmien lisäksi perehtyä kirurgisten tautien diagnostiikkaan, hoidon suunnitteluun, pre- ja postoperatiiviseen hoitoon, kuntoutukseen, seurantaan ja hoitotuloksen arviointiin. Koulutettavalle nimetään henkilökohtainen ohjaaja (tutor).

Erikoistumisohjelman suorittaneen tulee:

- pystyä tarkkaan ja loogiseen potilaan kliiniseen tutkimiseen ja hallita alansa diagnostiset toimenpiteet
- osata laatia lastenkirurgisen potilaan tutkimus-, hoito- ja seurantasuunnitelmat sekä osata valita oikeat konservatiiviset ja operatiiviset hoitomenetelmät
- osata arvioida eri kirurgisten sairauksien optimaaliset hoitoajankohdat
- osata hoitaa nopeita ratkaisuja vaativat tapaukset itsenäisesti
- osata suorittaa itsenäisesti lastenkirurgian erikoisalaan kuuluvat perustoimenpiteet (luetellaan yksityiskohtaisesti lokikirjassa)
- hallita ja osata järjestää lastenkirurgisen potilaan postoperatiivinen hoito ja kuntoutus
- osata arvioida hoitotuloksia tieteellisin menetelmin
- kyetä seuraamaan alan kirjallisuutta ja toimenpiteiden vaikuttavuudesta käytävää keskustelua
- olla perehtynyt potilashallintoon ja kustannusseurantaan
- osata johtaa poliklinikan, vuodeosaston ja toimenpideyksikön välistä yhteistyötä
- osata ohjata perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon hoitoketjua lastenkirurgisten potilaiden osalta
- osata huomioida lastenkirurgisen potilaan perheen ongelmat
- osata antaa oman alan koulutusta muulle sairaalan ja avoterveydenhuollon henkilöstölle.

KOULUTUKSEN RAKENNE

Lastenkirurgian koulutusohjelman pituus on 6 vuotta. Koulutuksesta vähintään puolet terveystieteiden koulutuskeskuspalvelu (9 kk) mukaan lukien voi suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella.

Terveystieteiden koulutuskeskuspalvelu 9 kk

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.1.1)

Käytännön koulutus

Tavoitteena on kolmen vuoden koulutusjakson aikana oppia tekemään tietyt tyyppileikkaukset, jotka jokaisen lastenkirurgin tulisi hallita. Koulutuksen aikana koulutettava työskentelee eri lastenkirurgian osa-alueilla (neonataalikirurgia, gastroenterologinen kirurgia, urologia, ortopedia, traumatologia, neurokirurgia, thorax- ja sydänkirurgia, poliklinikka ja tehohoito). Kirurgisen taidon saavuttaminen edellyttää yleisempien leikkausten tekemistä koulutusaikana ensin avustettuna ja sitten itsenäisesti.

Toisen ryhmän muodostavat leikkaukset, joiden itsenäistä suorittamista ei kaikkien osalta voida edellyttää vielä kolmen vuoden koulutusjakson jälkeen. Nämä toimenpiteet pitäisi kuitenkin pyrkiä suorittamaan seniorin avustamana.

Kolmannen ryhmän muodostavat leikkaukset, jotka harvinaisuutensa tai vaativuutensa takia ei voida katsoa kuuluvan jokaisen lastenkirurgin kokemuspiiriin mutta joiden teoreettinen tausta on tunnettava ja leikkaustekniikka ymmärrettävä. Käytännön koulutuksen edistymistä seurataan lokikirjalla.

Toimipaikkakoulutus

Koulutusyksikkö järjestää vuosittain toimipaikkakoulutusta 60 tuntia. Tämä koostuu viikottaisesta lastenkirurgian koulutuksesta, kirurgian perjantaimetingeistä, röntgenmetingeistä ja ohjaajan opetuskiertoista sekä pediatrian ja muiden kirurgian erikoisalojen meeting-toiminnasta.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus 120 tuntia (60 + 60)

Vähintään 120 tuntia oman alan tai siihen läheisesti liittyvän alan teoreettista koulutusta oman yksikön ulkopuolella. Tästä koulutuksesta korkeintaan 1/3 voi olla yhden ainoan suppean alueen (esim. urologia, ortopedia) koulutusta. Osa koulutuksesta voidaan korvata osallistumalla alan kansainvälisiin koulutuksiin. Runkokoulutuksen aikana suoritetaan 60 tuntia.

Koulutuksen aikana on myös perehdyttävä hoitotulosten tieteelliseen arviointiin. Viimeisen koulutusvuoden aikana on suoritettava valtakunnallinen lastenkirurgian tentti.

Moniammatillinen johtamiskoulutus (MOJO) 10 op

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.6)

Koulutuksen seuranta ja arviointi

Koulutettava, henkilökohtainen ohjaaja ja kouluttaja käyvät teoreettisen ja käytännön koulutuksen oppimisen kartoittavia keskusteluja kerran lukukaudessa. Näillä keskusteluilla pyritään seuraamaan koulutuksen edistymistä ja korjaamaan koulutuksessa todettuja puutteita. Näistä tapaamisista suoritetaan merkinnät koulutettavan kehityskansioon (portfolioon).

Valtakunnallinen kuulustelu

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.7)

LASTENNEUROLOGIA

6 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö: Ylilääkäri Jarkko Kirjavainen
Lastenkliniikka
PL 100, 70029 KYS
p. 044-717 9874
s-posti: jarkko.kirjavainen@kuh.fi

TAVOITTEET

Koulutusohjelman tavoitteena on perehdyttää koulutettava lastenneurologian erikoisalan tietopuoliseen ja käytännön hallintaan ja antaa valmiudet erikoislääkärin tehtäviin ja ammattitaidon ylläpitoon.

Lastenneurologian erikoislääkärin tulee

- tuntee hermoston normaali ja poikkeava kehitys, rakenne ja toiminta
- tuntee lastenneurologiset taudit ja vammat sekä niiden patofysiologia
- hallita lastenneurologisen sairauksien diagnostiikka, hoito, kuntoutus ja ehkäisy
- hallita tarvittavat tutkimus- ja hoitotoimenpiteet
- omata keskeiset tiedot lastentaudeista, neurologiasta, lasten- ja nuorisopsykiatriasta sekä perinnöllisyys- ja kehitysvammalääketieteestä
- tuntee sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmä ja toimintaympäristö

KOULUTUKSEN RAKENNE

Lastenneurologian koulutusohjelman pituus on 6 vuotta, johon voi sisältyä enintään kolme vuotta yliopistosairaalapalvelua.

KÄYTÄNNÖN PALVELUN

Terveyskeskuspalvelu 9 kk

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.1.1)

Runkokoulutus 1 v 3 kk

- 12 kk palvelua lastentaudeilla (neonatologinen osuus olisi suotavaa)
- 3 kk aikuisneurologiaa

Eriytyvä koulutus 4 v

48 kk lastenneurologiaa, josta 12 kk tai kouluttajan kanssa erikseen sovittuna enintään 18 kk suoritetaan yliopistosairaalan ulkopuolisessa lastenneurologisessa yksikössä, missä on nimetty lastenneurologikouluttaja. Eriytyvästä koulutuksesta voidaan enintään 12 kk korvata lastentaudeilla, muulla neuroalalla (neurologia, neurofysiologia, -kirurgia, -patologia, -radiologia, neurotieteellinen tutkimus), perinnöllisyyslääketieteellä, kehitysvammalääketieteellä, lasten- ja/tai nuorisopsykiatrialla. Koulutukseen kuuluu 36 kk palvelua yliopistosairaalan lastenneurologian yksikössä. On suotavaa, että koulutettava on ennen eriytyvään koulutukseen tuloaan suorittanut suurimman osan runkokoulutukseen kuuluvasta lastentautien palvelusta sekä eriytyvän koulutuksen yliopistosairaalan ulkopuolisesta osuudesta. Eriytyvän koulutuksen aikana koulutettava osallistuu lastentautien etupäivystykseen.

Toimipaikkakoulutus

Koulutettava saa päivittäistä erikoislääkärin ohjausta potilastyöstä. Koulutus sisältää toimimisen lastenneurologian poliklinikalla, lasten akuuttiosastolla ja konsultoivana lastenneurologina. Toimipaikkakoulutukseen kuuluu säännöllinen meeting-toiminta. Koulutustilaisuuksissa käydään kolmen vuoden aikana läpi lastenneurologian keskeinen oppisisältö. Toimipaikkakoulutus tapahtuu yhteistyössä läheisten erikoisalojen kanssa.

Kurssimuotoinen teoreettinen koulutus 60 tuntia

Teoreettista kurssimuotoista koulutusta järjestetään valtakunnallisesti yhdessä neuroalojen ja lastentautien ja lastenpsykiatrian kanssa. Koulutustilaisuuksien hyväksymisestä kurssimuotoiseksi koulutukseksi päättää yliopisto. Koulutuksen aikana on suosituksena osallistua ainakin yhteen lastenneurologiaa sivuvaan kansainväliseen kongressiin. Lastenneurologian erikoisalan koulutusta vaaditaan vähintään 60 tuntia.

Moniammatillinen johtamiskoulutus (MOJO) 10 op

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.6)

KOULUTTAJAT JA KOULUTUSVIRAT/KOULUTUSPAIKAT

Koulutuspaikkalistaus: <http://www.uef.fi/fi/web/laake/koulutuspaikat>

Kouluttajana toimivat vastuuhenkilön ohella klinikassa työskentelevät lastenneurologian erikoislääkärit. Lastenneurologialla on käytössä 2 erikoistuvan lääkärin virkaa.

OPPIMISEN SEURANTA JA ARVIOINTI

Erikoistumiskoulutuksen vastuuhenkilö laatii erikoistujan kanssa henkilökohtaisen koulutussuunnitelma heti koulutukseen hyväksymisen jälkeen. Erikoistuvalla nimetään eriytyvän koulutuksen alussa henkilökohtainen ohjaaja (tutor). Koulutuksen etenemistä seurataan lokikirjan avulla. Koulutuksen vastuuhenkilö käy koulutettavan kanssa keskustelun puolivuositain koulutuksen etenemisestä. Koulutettava osallistuu oman oppimisen ja koulutuksen toimivuuden kehittämiseen ja arviointiin.

VALTAKUNNALLINEN KUULUSTELU

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.7)

LASTENPSYKIATRIA

6 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö: Professori Ilona Luoma
Lastenpsykiatrian klinikka
PL 100, 70029 KYS
p. (017) 717 2425
s-posti: ilona.luoma@kuh.fi

TAVOITTEET

Koulutuksen tavoitteena on:

- perehdyttää lastenpsykiatrian tieteelliseen tietoon
- antaa valmiudet lastenpsykiatrian erikoislääkärin tehtäviin, ammattitaidon ylläpitämiseen, lastenpsykiatrian erikoisalalan kehittämiseen ja toimimiseen lastenpsykiatrian erikoislääkärinä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmässä
- perehdyttää lastenpsykiatrisen terveydenhuollon suunnitteluun, hallintoon ja moniammatilliseen yhteistyöhön.

Runkokoulutuksen tavoitteena on:

- varmistaa koulutuksen riittävä laaja-alaisuus ja tarkoituksenmukaisuus palvelujärjestelmän kannalta
- taata päivistystoiminnassa tarvittavat perusvalmiudet.

HENKILÖKOHTAINEN KOULUTUSSUUNNITELMA, SEURANTA JA ARVIOINTI

Vastuhenkilö vastaa kouluttajien valinnasta sekä ohjaa ja vastaa koulutettavien koko koulutusprosessin suunnittelusta ja kokonaisuuden arvioinnista. Koulutettavalle nimetään henkilökohtainen ohjaaja ja laaditaan henkilökohtainen koulutussuunnitelma, jonka toteutumista ohjaaja seuraa. Koulutettavan oman oppimisen sekä koulutuksen toimivuuden arviointi ja kehittäminen tapahtuvat koulutettavan ja henkilökohtaisen ohjaajan välisissä keskusteluissa, joita järjestetään kahdesti lukukaudessa.

KOULUTUKSEN RAKENNE

Lastenpsykiatrian koulutusohjelman pituus on 6 vuotta. Lastenpsykiatrian erikoisalalle on myönnetty 16.6.2008 (ja uudelleen 21.6.2011) kolmen vuoden määräajaksi sekä 16.12.2015 kahden vuoden ajaksi asetuksen 401/2007 mukainen poikkeus yliopistosairaalan ulkopuolella suoritettavan koulutusajan vaatimuksesta (terveyskeskuksessa suoritettavaa 9 kkn palvelua lukuunottamatta).

Terveyskeskuspalvelu 9 kk

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.1.1)

Runkokoulutus 1 v 3 kk

Runkokoulutuksesta suoritetaan 6 kk aikuispsykiatriassa (akuutti aikuispsykiatria) ja 9 kk lastenpsykiatriassa, nuorisopsykiatriassa, aikuispsykiatriassa ja/tai oikeuspsykiatriassa. Koulutukseen tulee sisältyä vähintään 12 kk psykiatrian alojen päivistystä. Runkokoulutus suoritetaan pääsääntöisesti yliopistosairaalan ulkopuolisissa koulutusyksiköissä ennen erikoistumiskoulutusta (runkokoulutus oppaan lopussa).

Erikoisalalan vastuhenkilö hyväksyy runkokoulutuksen.

Eriytyvä koulutus 4 v

Eriytyvästä koulutuksesta suoritetaan 3 – 4 v lastenpsykiatriassa ja 0 kk – 1 v nuorisopsykiatriassa. Koulutuksesta n. 2 vuotta tulee suorittaa yliopistosairaalassa, ellei erillisellä sopimuksella ole toisin sovittu tilanteissa, joissa yliopistosairaalan ulkopuolisessa koulutuspaikassa on monipuolista lastenpsykiatrista toimintaa ja koulutusjärjestelyt ovat erityisen hyvät. Palvelua tulee olla eri ikäisten lasten parissa sekä avohoidossa ja vuodeosastohoidossa siten, että koulutuksesta muodostuu monipuolinen ja tasapainoinen kokonaisuus. Erikoistumiskoulutukseen voi sisältyä koulutusohjelman vastuuhenkilön hyväksymä 6 kk koulutus kliinisellä erikoisalalla, joka vastaa koulutuksellisia päämääriä (esimerkiksi lastentaudit, lastenneurologia, raskaus ja synnytykset). Erikoistumiskoulutukseen voi sisältyä enintään 6-12 kk erikoisalaa koskeva päätoiminen tutkimustyö.

Perusterveydenhuollon koulutukseen ja/tai eriytyvään koulutukseen tulee sisältyä 6 kk koulutusta lääketieteen alueella, joka liittyy lapsen ruumiilliseen kasvuun, kehitykseen tai terveydentilaan.

Koulutuksen sisältö:

Runkokoulutuksessa ja erikoistumiskoulutuksessa on omat sisältöalueet, joita käsitellään teoreettisessa koulutuksessa, toimipaikkakoulutuksessa ja psykoterapiakoulutuksessa.

Runkokoulutuksen sisältöalueita ovat:

- perustiedot elämäkaaresta, lapsuuden, nuoruuden, aikuisuuden ja vanhuuden psyykinen kehitys ja häiriöt
- psykiatrinen diagnostiikka
- perustiedot lasten, nuorten, aikuisten ja vanhusten psykiatrisista hoitomahdollisuuksista
- perusvalmius akuutissa psykiatriassa ja päivystyksessä
- perustiedot psykiatrisesta lääkehoidosta
- psykoterapian perusteet
- perustiedot psykiatriaan liittyvästä lainsäädännöstä ja oikeuspsykiatriset näkökohdat

Runkokoulutuksen päätteeksi ennen eriytyvään koulutukseen siirtymistä koulutusohjelman vastuuhenkilö tarkistaa, että erikoistuva on omaksunut runkokoulutuksen tavoitteet ja sisältöalueet.

Erikoistumiskoulutuksen sisältöalueita ovat:

- lapsen ja nuoren normaali psyykinen kasvu ja kehitys sekä yhteydet ruumiilliseen kasvuun
- lasten ja nuorten psyykkisten häiriöiden ja sairauksien kliininen kuva sekä niiden yksilö-, perhe- ja yhteisödynamiikka
- lasten ja nuorten psykiatristen häiriöiden ja sairauksien tutkimus ja diagnostiikka sekä lapsen ja hänen perheensä lastenpsykiatrisen hoidon tarpeen arviointi
- lastenpsykiatrisen hoidon ja kuntoutuksen menetelmät
- yksilöpsykoterapian ja perhepsykoterapian sekä verkostoterapian perusteet
- lastenpsykiatrisen konsultaatio ja työnohjaus
- lastenpsykiatristen häiriöiden ennaltaehkäisy sekä preventiivisen työn periaatteet
- lasten mielenterveyden ja lastenpsykiatrisen erikoissairaanhoidon organisaatio ja hallinto sekä niiden suunnittelu ja kehittäminen sekä lastenpsykiatrisen työyhteisön johtajuus
- lastenpsykiatrisen tieteellisen tutkimuksen perusteet

Toimipaikkakoulutus

Toimipaikkakoulutus toteutuu koulutusyksikön käytännön toiminnassa ja sitä annetaan lukuvuoden aikana noin 4 tuntia viikossa (runkokoulutuksen aikana noin 240 tuntia, eriytyvän koulutuksen aikana noin 640 tuntia). Toimipaikkakoulutus tarkoittaa jatkuvaa ja säännöllistä

- käytännön työhön ohjaavaa koulutusta eli potilaan tutkimiseen ja hoitamiseen liittyvää kliinisen työn opetusta, ohjaamista ja valvontaa (ml työnohjaus)
- työaikana ryhmälle annettavaa ohjattua, seminaarityyppistä teoriaopetusta.

Psykoterapiakoulutus

Tavoitteena on, että koulutettava saa erikoistumisaikana perusvalmiudet joko yksilöpsykoterapian tai perhepsykoterapian alueella. Erikoistumisaikana koulutettava voi hankkia psykoterapeuttikoulutuksen, joka oikeuttaa psykoterapeutin ammattinimikkeen käyttöön.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus 60 tuntia

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus on koulutusyksikön järjestämää tai hyväksymää tiettyä aihekokonaisuutta käsittelevää opetusta. Koulutuksen laajuus on vähintään 60 tuntia. Teoreettisen kurssimuotoisen koulutuksen tulee pääsääntöisesti tapahtua varsinaisen erikoistumiskoulutuksen aikana.

Kouluttajat ja koulutusvirat/koulutuspaikat

Koulutuspaikkalistaus: <http://www.uef.fi/fi/web/laake/koulutuspaikat>

Kouluttajina KYSissä toimivat vastuuhenkilön lisäksi muut klinikassa toimivat erikoislääkärit.

KYS 8 erikoistuvan lääkärin virkaa

Muut koulutusyksiköt ja –virat:

Virkojen käyttö erikoistumiseen edellyttää koulutusohjelman vastuuhenkilön hyväksyntää ja tiedekunnan päätöstä.

Moniammatillinen johtamiskoulutus (MOJO) 10 op

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.6)

Valtakunnallinen kuulustelu

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.7)

LASTENTAUDIT

6 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö: Professori Marjo Renko
Lasten ja nuorten klinikka
PL 100, 70029 KYS
p. (017) 173 311 (vaihde)
s-posti: marjo.renko@uef.fi

KOULUTUKSEN RAKENNE

Lastentautien koulutusohjelman pituus on 6 vuotta. Koulutuksesta vähintään puolet terveyskeskuspalvelu (9 kk) mukaan lukien tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella.

Terveyskeskuspalvelu 9 kk

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.1.1)

Erikoistumiskoulutus 5 v 3 kk

Kun lääkäri on saanut opinto-oikeuden koulutusohjelmaan, tulee hänen neuvotella koulutusohjelman vastuhenkilön kanssa koulutuksensa toteuttamisesta. Seuraavaksi erikoistuva lääkäri ja vastuhenkilö tekevät yhdessä erikoistuvan lääkärin henkilökohtaisen koulutussuunnitelman ja sopivat koulutuksen aloittamisesta KYSissa tai KYSin ulkopuolisen sairaalan lastentautien yksikössä sikäläisen kouluttajan (pediatriylilääkäri tai koulutusvastaavaksi nimetty muu lastentautien erikoislääkäri) ohjauksessa. Vastuhenkilö nimeää henkilökohtaisen ohjaajan kullekin erikoistuvalla lääkärillä.

Pääsääntöisesti erikoistumiskoulutus suositellaan aloitettavaksi KYSin ulkopuolisissa sairaaloissa. Lastentautien yliopistosairaalapalvelua (KYS) tarvitaan koulutuksellisista syistä yleensä vähintään 2 vuotta, jotta erikoistuva lääkäri ehtii saada riittävän kokemuksen yliopistollisiin sairaaloihin keskitettäväksi sovittujen lapsipotilasryhmien hoidosta (erityisesti pienten keskosten ja lasten malignien sairauksien hoidot). Koska KYS toimii yliopistosairaalaroolinsa lisäksi myös alueensa keskussairaalan, sen lapsipotilasaineisto tarjoaa koulutuksellisesti monipuolisen ja riittävän potilasaineiston koko lastentautien erikoistumiskoulutustakin varten. Erikoistumiskoulutukseen voidaan sisällyttää myös muiden, lastentautien opintoja tukevien, erikoisalojen palveluja yhteensä 6 - 12 kk (esim. anestesiologia ja tehohoito, akuuttilääketiede, lastenneurologia, lastenpsykiatria, lastenkirurgia, korva-, nenä- ja kurkkutaudit, naistentaudit ja synnytykset). Erikoistumiskoulutus koostuu lastentautien osa-alueita (ja mahdollisesti muiden erikoisalojen jaksoja) sisältävistä moduuleista, joiden kesto on 3 - 6 kk.

Koulutusprosessin seuraamiseksi ja kehittämiseksi kouluttajat arvioivat erikoistuvan lääkärin oppimista ja erikoistuvat lääkärit arvioivat opetusta, koulutusympäristöä ja -ohjelmaa. Erikoistuvan itsearviointi on keskeinen osa oppimisen arvioinnista.

Erikoistumiskoulutuksen tavoitteet

Lastentautien erikoistumiskoulutuksen tavoitteena on omaksua riittävät tiedot, taidot (kliiniset ja tekniset) sekä asenteet seuraavilla osa-alueilla: kasvu ja kehitys, nuoren terveys, ravitsemus, neonatologia, kardiologia, endokrinologia, gastroenterologia, nefrologia, hematologia ja onkologia, aineenvaihduntasairaudet, tuki- ja liikuntaelimet sekä reumatologia, allergia ja pulmologia, ihotaudit, infektiotaudit, immunologia, kliininen farmakologia, psykosomatiikka, kliininen genetiikka, akutologia, etiikka, sosiaali- ja yhteisöpediatria. Lääketieteellisen tiedon lisäksi erikoistuvien lääkäreiden tulisi hankkia koulutusta ja perehtyä vuorovaikutustaitoihin, johtamiseen, näyttöön perustuvaan lääketieteeseen, epidemiologiaan ja statistiikkaan.

Koulutuksesta vastaavat lääkärit

Vastuhenkilö

Lastentautien erikoisan vastuuhenkilönä toimii professori Marjo Renko.

Lastentautien koulutusohjelman KYSin ulkopuoliset kouluttajat

Koulutuspaikkalistaus: <http://www.uef.fi/fi/web/laake/koulutuspaikat>

Kouluttajina toimivat KYS:n erityisvastuualueen keskussairaaloiden lastenosastojen ylilääkärit. Myös muiden Suomen suurimpien keskussairaaloiden lastentautien ylilääkärit voivat toimia kouluttajina.

Henkilökohtaiset ohjaajat

Kullekin erikoistuvalla lääkärille nimetään, yhteistyössä erikoistuvan ja vastuuhenkilön kanssa, henkilökohtainen ohjaaja, joka on alan erikoislääkäri. Ohjaaja saattaa olla sama koko koulutuksen ajan, tarpeen mukaan vaihtua, tai olla eri henkilö KYSin ja keskussairaalamuutoksen koulutuksen aikana.

Tavoitteena on, että henkilökohtainen ohjaaja ja erikoistuva lääkäri tapaavat toisensa säännöllisesti keskinäisen sopimuksensa mukaan (vähintään 6 kuukauden välein).

Oppimisen ja koulutuksen arvioinnin toteutus

Erikoistuva lääkäri saa käyttöönsä lokikirjan erikoistumiskoulutuksen alkaessa ja hän vastaa itse sen täyttämistä. Erikoistuvan lääkärin ylläpitämä Portfolio on (lokikirjan ohella) suositeltava tapa kirjata erikoislääkärikoulutuksen tavoitteita ja niiden toteutumista. Erikoistuvan lääkärin tulee käydä koulutusohjelmaa suuntaavia keskusteluja kouluttajien ja vastuuhenkilön kanssa koulutuksen aikana. Tällä tavalla on mahdollista reagoida ajoissa puutteisiin tai epätarkoituksenmukaisiin painotuksiin koulutuksessa.

Kouluttaja arvioi oppimista ainakin kunkin moduulin loppuvaiheessa. Arviointi perustuu strukturoituihin keskusteluihin, joissa erikoistuvalla lääkärillä on mahdollisuus vastavuoroiseen koulutuksen arviointiin. Kouluttaja raportoi koulutuksen edistymisestä koulutusohjelman vastuuhenkilölle.

Arvioinnissa tulee korostua tasapuolisuus ja -arvoisuus. Erikoistuvan lääkärin hyviä ominaisuuksia ja taitoja korostetaan tehtäessä kehityssuunnitelmia. Arviointiin liittyy myös kouluttajien ja koulutusyksikön kerran vuodessa tapahtuva arvio.

Kurssimuotoinen teorettinen koulutus 80 tuntia

Teorettista koulutusta vaaditaan vähintään 80 tuntia. Tämä edellyttää 2 - 3 työpäivän virkavapautta erikoistuvan lääkärin tehtävistä vuosittain koulutuksen aikana.

Moniammatillinen johtamiskoulutus (MOJO) 10 op

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.6)

Valtakunnallinen kuulustelu

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.7)

LIIKUNTALÄÄKETIEDE

5 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö: Professori Heikki Tikkanen
Itä-Suomen yliopisto
Biolääketieteen yksikkö, Snellmania huone 317
PL 1627, 70211 KUOPIO
puh. 050 569 5869
s-posti: heikki.tikkanen@uef.fi

TAVOITTEET

Koulutusohjelman suoritettuaan liikuntalääketieteen erikoislääkärin pitää:

- tuntea liikunnan terveysvaikutukset kasvuiässä, aikuisvuosina ja ikääntyessä
- hallita liikunnan käyttömahdollisuudet terveyden edistämiseksi, sairauksien ehkäisyssä, hoidossa ja kuntoutuksessa
- hallita terveyden, toimintakyvyn ja fyysisen suorituskyvyn mittaamisessa, selvittämisessä ja diagnostiikassa keskeisten arviointi-, mittaus- ja diagnostisten menetelmien käyttö
- tuntea liikuntaan liittyvät kardiovaskulaariset ja ortopedistraumatologiset riskit
- hallita liikunta- ja urheiluvammojen ennaltaehkäisy, diagnostiikka, hoito ja kuntoutus
- kyetä toimimaan alansa asiantuntijatehtävissä, välittämään tietoa alansa erityiskysymyksistä sosiaali-, terveys- ja liikunta-alan henkilöstölle sekä liikunnan harrastajille
- tuntea dopingin ilmenemismuodot ja antidopingtyön lähtökohdat
- hallita urheilujoukkueen lääkärin tehtävät
- hallita liikuntalääketieteellisen tutkimustyön periaatteet ja kyetä tieteellisten julkaisujen kriittiseen seuraamiseen
- olla perehtynyt terveydenhuollon hallintoon.

KOULUTUKSEN RAKENNE

Terveyskeskuspalvelu 9 kk

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.1.1)

Erikoistumiskoulutus 4 vuotta 3 kk

Koulutukseen (joko täydentävään tai eriytyvään) voidaan hyväksyä 1–6 kk toimimista päätoimisessa liikuntalääketieteeseen liittyvässä tutkimustyössä, johon on nimetty ohjaaja, joka toimii myös kouluttajana. Jos erikostujalla on jokin aiempi kliininen specialiteetti, siitä luetaan 1 v hyväksi erikoistumiskoulutukseen.

Täydentävä palvelu (1 v 9 kk –) **2 v 3 kk** Liikuntalääketieteen poikkitieteellisyydestä johtuen täydentävä koulutus suunnitellaan henkilökohtaisesti erikoistuvan kanssa seuraavasti: Täydentävä palvelu (1 v 9 kk – 2 v 3 kk) voidaan suorittaa työskentelemällä sairaalalääkärinä vähintään kahdella mutta suositeltavasti kolmella tai neljällä seuraavista erikoisaloista (1–6 kk/valittu erikoisala) siten, että sopiva painotus suunnitellaan vastuuhenkilön kanssa: anesthesiologia ja tehohoito, fysiatria, geriatria, kardiologia, keuhkosairaudet ja allergologia, kliininen fysiologia ja isotooppilääketiede, kliininen kemia, korva-, nenä- ja kurkkutaudit, lastentaudit, naistentaudit ja synnytys, neurologia, ortopedia ja traumatologia, radiologia, sisätaudit, työterveyshuolto, yleiskirurgia, yleislääketiede. Muiden alojen kelpaaminen palveluna (enintään 1 kk) harkitaan tapauskohtaisesti. Mahdollisina koulutus-paikkoina ovat KYS -piirin sairaalat sekä Itä-Suomen yliopiston muiden lääketieteellisten erikoistumisalojen koulutukseen hyväksyttävät toimipisteet.

Henkilökohtaiset kouluttajat ja ohjaajat näiden valinnaisten erikoistumispisteiden osalta nimetään samalla kun henkilökohtainen erikoistumissuunnitelma täsmennetään.

Eriytyvä koulutus **2 vuotta** (– 2 v 6 kk) voidaan suorittaa joko Terveysliikunnan ja ravinnon tutkimussäätiön tähän koulutukseen osoittamassa erikoistumistoimessa tai lääkärin toimessa, jossa erikoistuvan lääkärin työnkuva painottuu urheiluvammojen hoitoon, liikuntaa rajoittavien sairauksien diagnostiikkaan ja hoitoon, kliinisen fysiologian ja kliinisen kemian diagnostisiin menetelmiin sekä suorituskyvyn testaukseen, liikuntalääketieteelliseen koulutus- ja tutkimustoimintaan. Tämä palvelu luetaan yliopistosairaalan ulkopuoliseksi palveluksi.

Henkilökohtaiset kouluttajat ja ohjaajat näiden erikoistumispisteiden osalta nimetään samalla kun henkilökohtainen erikoistumissuunnitelma täsmennetään.

Toimipaikkakoulutus

Eriytyvän koulutuksen jaksoon liittyy toimipaikkakoulutus, jonka tavoitteena on antaa erikoistuvalla riittävät perustiedot ja taidot liikuntalääketieteen eri osa-alueilla, jotta hän saavuttaisi kyvyn itsenäiseen ja kriittiseen työskentelyyn liikuntalääketieteen erikoislääkärinä. Säännöllisiä klinisiä ja teoreettisia toimipaikkakoulutustilaisuuksia järjestetään 37 viikkona vuodessa syys-toukokuussa, 3 - 5 tuntia viikossa. Osa toimipaikkakoulutuksesta tapahtuu henkilökohtaisena työnohjauksena ja konsultaationa. Koulutusohjelma suunnitellaan kutakin lukuvuotta varten erikseen.

Toimipaikkakoulutuksen opetusmuotoina ovat seuraavat:

- luennot, seminaarit ja vastaavat tilaisuudet, joissa käydään läpi systemaattisesti liikuntalääketieteen keskeiset alueet sekä käsitellään ajankohtaisia kysymyksiä
- läheisten alojen koulutustilaisuudet. Erikoistuva sopii koulutusohjelman vastuuhenkilön kanssa, mihin koulutustilaisuuksiin hän osallistuu säännöllisesti
- kliiniset demonstraatiot, meetingit ja tapauselostukset
- kirjallisuusreferaatit
- henkilökohtainen ohjaus liikuntapoliklinikkatoiminnassa, kuntotestaus- ja terveystarkastustoimenpiteissä, joukkue- ja kilpailulääkäratoiminnassa sekä dopingvalvonnassa
- osallistumalla tutkimus-, ja opetustilaisuuksiin sekä tiedotustoimintaan
- koulutusyksiköiden yhteisseminaarit lukukausittain.

Teoreettinen kurssimuotoinen 60 tuntia

Teoreettista kurssimuotoista koulutusta tulee suorittaa vähintään 60 tuntia. Koulutus tulee hankkia siten, että se muodostaa tarkoituksenmukaisen, erikoistuvan suuntautumista tukevan kokonaisuuden.

Tiedekunnan yhteisten kurssien lisäksi aihepiireinä voivat olla: liikunnan ennaltaehkäisevät, hoitavat ja kuntouttavat vaikutukset keskeisissä kansanterveysongelmissa kuten esim. sydämen ja verenkiertoelimistön sairauksissa, tuki- ja liikuntaelimistön sairauksissa ja traumaissa sekä erilaisissa mielenterveyden oireissa ja ongelmissa. Muita tärkeitä aihepiirejä ovat ravitsemustiede, endokrinologia, erityisryhmien liikunta (erityisesti kasvuikäisten, vammaisten, kroonisesti sairaiden ja ikääntyneiden henkilöiden liikunta), biomekaniikka, liikuntafysiologia, liikuntapsykologia ja epidemiologia.

Kurssimuotoiseksi teoreettiseksi koulutukseksi voidaan hyväksyä yllämainittuja aiheita käsitteleviä kansainvälisiä symposiumeja ja kursseja.

Moniammatillinen johtamiskoulutus (MOJO) 10 op

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.6)

Kouluttajat ja koulutusvirat/koulutuspaikat

Koulutuspaikkalistaus: <http://www.uef.fi/fi/web/laake/koulutuspaikat>

Oppimisen ja koulutuksen arviointi

Erikoistuvan lääkärin osallistuminen oman oppimisen ja koulutuksen toimivuuden kehittämiseen ja arviointiin:

Erikoistuva lääkäri osallistuu lukukausittain valtakunnalliseen liikuntalääketieteen kouluttajien ja koulutettavien yhteiskokoukseen, jossa samassa yhteydessä annetaan teoreettista koulutusta ja arvioidaan koulutuksen toimivuutta. Vastuuhenkilö tapaa koulutettavan eriytyvän koulutuksen perusjakson aikana lähes päivittäin toimipaikallaan ja valinnaisten jaksojen aikana vähintään lukukausittain, jolloin koulutuksen toimivuutta myös voidaan analysoida.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet:

Perustan muodostaa lokikirja sekä vastuuhenkilön ja erikoistuvan väliset tapaamiset. Ennen valinnaisia jaksoja vastuuhenkilö, kouluttaja ja koulutettava asettavat lokikirjaan merkittävät TAVOITTEET ko. koulutusjaksolle ja jakson kuluessa ja sen päätyttyä tavoitteiden toteutumista arvioidaan.

Valtakunnallinen kuulustelu

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.7)

NAISTENTAUDIT JA SYNNYTYKSET

6 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö: Professori ma. Leea Keski-Nisula
Naistentautien ja synnytysklinikka
PL 100, 70029 KYS
p. (017) 173 311 (vaihde)
s-posti: leea.keski-nisula@kuh.fi

TAVOITTEET

Koulutusohjelman suoritettuaan naistentautien ja synnytysten erikoislääkärillä tulee olla

- riittävät tiedot synnyttelinten rakenteesta ja toiminnoista
- riittävät tiedot reproduktion fysiologiasta ja patofysiologiasta, raskauden kulkuun ja seurantaan liittyvistä tekijöistä
- riittävät tiedot synnytyksen hoitoon ja tehosteiseen valvontaan liittyvistä sekä lapsivuodeajan tapahtumista normaaleissa ja poikkeavissa tapauksissa
- taito hallita itsenäisesti gynekologisten sairauksien diagnostiikka ja hoito
- valmius erikoislääkäriltä vaadittavien yleisimpien kirurgisten toimenpiteiden suorittamiseen.

Erikoislääkärikoulutusta varten tapahtuva opiskelijaksi kirjaaminen

Koulutussopimus ei välttämättä takaa viran saantia yliopistosairaala, koska virat ovat kuntainliiton virkoja ja ne täytetään kilpailuperiaatteen mukaisesti. Erikoistuva henkilö voidaan yliopistosairaaloiden kouluttajien tekemän periaateratkaisun mukaan kirjata synnytys- ja naistentautioppiin erikoistuvaksi jossakin maan yliopistossa seuraavien ehtojen täytyttyä

- a) opiskelija hakee erikoistumiseen
- b) hänellä on perusterveydenhuollon koulutusjakso (9 kk) suoritettuna
- c) kirurgian koulutusjakso (6 kk) pääosin suoritettuna
- d) hän on toiminut riittävän ajan synnytys- ja naistentautiosastolla jossakin koulutuspaikassa, jotta asianomainen kouluttaja on tullut vakuuttuneeksi siitä, että koulutukseen pyrkivä on alalle sopiva
- e) yliopistokoulutuksen vastuhenkilö (yo-sairaala) puoltaa kirjaamista
- f) tiedekunta (dekaani) hyväksyy opiskelijan erikoistumiskoulutukseen

Kirjaaminen opiskelijaksi tapahtuu näin ollen esikoulutuksen suorittamisen jälkeen aikaisintaan muutamien kuukausien kuluttua työskentelyn aloittamisesta naistentautien ja synnytysten alalla. Erikoistuvaa arvioidaan jatkuvasti, ja hän pitää kirjaa suorittamistaan toimenpiteistä.

KOULUTUKSEN RAKENNE

Naistentautien ja synnytysten koulutusohjelman pituus on 6 vuotta. Koko 6 vuoden koulutusajasta korkeintaan 3 vuotta voi tehdä yliopistosairaalassa.

Terveyskeskuspalvelu 9 kk

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.1.1)

Erikoistumiskoulutus 5 v 3 kk

Erikoistumiskoulutus sisältää

- **6 kk** palvelua kirurgian alalla
- **0 - 6 kk** palvelua vaihtoehtoisesti jollakin/joillakin seuraavista erikoisaloista: anestesiologia ja tehohoito, yleiskirurgia, kliininen mikrobiologia, lastenkirurgia, lastenpsykiatria, lastentaudit, neurologia, patologia, psykiatria, sisätaudit, syöpätaudit, genetiikka tai enintään 6 kk tieteellistä tutkimustyötä tai toimintaa yliopiston teoreettisella laitoksella.
- erikoisalan koulutus **4 v 3 kk - 4 v 9 kk** naistentautien ja synnytysten alalla siten, että 2 – 3 v palvelua yliopistosairaalassa ja 1,5 – 2 vuotta palvelua yliopistosairaalan ulkopuolella vastuuhenkilön kanssa tehdyn yksilöllisen koulutusohjelman mukaisesti.

Käytännön koulutuksen järjestely synnytys- ja naistentautiopissa:

1. Gynekologinen kirurgia:

Opetuksesta huolehtivat alan erikoislääkärit, apulaisopettaja, dosentit ja professorit. Toimittuaan avustajana tietyssä määrässä leikkauksia erikoistuva lääkäri suorittaa leikkauksia ensin kouluttajan avustamana, sitten kouluttajan konsultaatioavun tukemana. Gynekologista kirurgista toimintaa edellytetään sisältyvän koulutukseen vähintään 6 kuukautta. Osastotoimintaan liittyy myös akuuttien tilanteiden tutkiminen ja hoito.

2. Gynekologinen polikliininen toiminta

Jatkokoulutettava työskentelee gynekologisessa poliklinikassa vähintään 6 kuukauden ajan. Hänelle on järjestetty konsultaatiomahdollisuus, ja hän osallistuu poliklinikan erikoiskysymyksiä käsitteviin koulustilaisuuksiin. Jaksoon sisältyy toimiminen päivystyspoliklinikalla sekä perehtyminen gynekologisten tulehdusten diagnostiikkaan ja hoitoon. Tavanomaisen gynekologisen poliklinikan lisäksi jatkokoulutettava seuraa erikoispoliklinikoiden toimintaa.

3. Gynekologinen endokrinologia, nuorisogynekologia, vaihdevuosisongelmat, lisääntymishäiriöt

Jatkokoulutettava tutustuu yliopistokoulutuksensa aikana gynekologisen endokrinologian ja vaihdevuosien erityiskysymyksiin kouluttajan opastamana. Samalla hän perehtyy kouluttajan opastuksella myös nuorisogynekologian ja lisääntymisterveyden ongelmiin. Gynekologinen endokrinologia, lapsettomuustutkimukset ja -hoidon perusteet sisältyvät koulutukseen, jonka lisäkoulutusta voidaan antaa 2 vuoden ajan erillisen koulutusohjelman mukaisesti.

4. Gynekologinen onkologia

Jatkokoulutettava osallistuu gynekologisen syövän diagnostiikkaan ja hoitoon. Erikoistuva perehtyy tässä yhteydessä kolposkopiaan, gynekologiseen sytologiaan ja patologiaan. Lisäksi hän avustaa gynekologisissa syöpäleikkauksissa. Gynekologisen onkologian lisäkoulutusta voidaan antaa 2 vuoden ajan erillisen koulutusohjelman mukaisesti.

5. Normaalin ja patologisen raskauden ja synnytyksen hoito

Jatkokoulutettava perehtyy vähintään vuoden ajan normaalin ja patologisen raskauden ja synnytyksen seurantaan ja hoitoon. Tänä aikana hän perehtyy äitiyspoliklinikan toimintaan, toimii antenataaliosastolla ja synnytyssalissa, osallistuu alaa käsitteleviin seminaareihin ja kokouksiin ja opettelee toimenpiteet kouluttajansa ohjaamana. Perinatologian lisäkoulutusta voidaan antaa 2 vuoden ajan erillisen koulutusohjelman mukaisesti.

6. Ehkäisyneuvonta ja perhesuunnittelu, raskauden keskeytykset, aborttilaki

Jatkokoulutettava perehtyy ehkäisymenetelmiin teoriassa ja käytännössä. Sterilisaatiota koskeva lainsäädäntö ja menetelmät opetellaan. Erikoistumisaikanaan jatkokoulutettavan tulee oppia hallitsemaan raskauden keskeyttämistä koskeva lainsäädäntö ja menetelmät.

7. Ultraäänidiagnostiikka

Jatkokoulutettava saa opetuksen obstetriseen ja gynekologiseen ultraäänidiagnostiikkaan. Tavoitteena on hallita itsenäisesti tilanteiden vaatimat kaikututkimukset, raskaudenaikaiset perustutkimukset ja gynekologinen kaikututkimus.

8. Tähystyskirurgia ja -diagnostiikka

Gynekologiset tähystykset: kolposkopia, laparoskopia, hysteroskopia, kystoskopia ja niihin liittyvät toimenpiteet opitaan eri työpisteissä (poliklinikka ja leikkausosasto).

Toimipaikkakoulutus

Toimipaikkakoulutuksen tavoitteena on antaa jatkokoulutettavalle lääkärille riittävät perustiedot ja -taidot naistentautien ja synnytysten eri osa-alueilta, jotta hän saavuttaisi kyvyn itsenäiseen ja kriittiseen työskentelyyn gynekologina.

Toimipaikkakoulutus annetaan synnytys- ja naistentautien klinikassa ja se sijoittuu pääosin normaaliin päivittäiseen työaikaan. Tavoitteena on käydä läpi erikoisalain kliinisiin ongelmiin liittyvät erikoistilanteet ja tuottaa niihin teoreettiseen taustatietoon sekä kliiniseen kokemukseen pohjaavat ratkaisumallit. Painotus on käytännönläheisempi kuin varsinaisessa teoreettisessa koulutuksessa.

Kliininen koulutus annetaan sellaisessa laajuudessa, että se täyttää Euroopan erikoislääkäriyhdistyksen UEMS:n gynekolo-gisen sektorin ja sen opetuksesta ja tutkimuksesta vastaavan elimen EBCOGin (European Board and College of Ob/Gyn) asettamat koulutusvaatimukset.

Toimipaikkakoulutusta järjestetään 37 viikkona vuodessa (= työviikot ajanjaksona syyskuu - toukokuu) 3 - 5 tuntia viikossa. Koulutuksen muodot:

- seminaarit ja vastaavat käytännön koulutustilaisuudet, joissa käsitellään naistentautien ja synnytysten keskeisiä alueita ja ajankohtaisia kysymyksiä
- potilasseminaarit, joissa käsitellään tapauselostusten lisäksi myös aiheeseen liittyvä keskeinen kirjallisuus
- kliinispatologiset seminaarit
- demonstraatiot
- kirjallisuusreferaatiokokoukset
- opettajana toimivan lääkärin kierrot (opetuskierrat lääketieteen opiskelijoille)
- potilaskonsultaatiotilaisuudet
- ylilääkärin ja muiden seniorilääkäreiden antama henkilökohtainen ohjaus potilastyöskentelyssä, toimenpiteissä ja tieteellisessä tutkimuksessa
- tieteelliseen työhön osallistuminen ja vähintään yhden raportin laatiminen.

Toimipaikkakoulutuksen opetussuunnitelma julkaistaan kutakin lukuvuotta varten erikseen.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus 60 tuntia

Naistentautien ja synnytysten erikoisalalla teoreettisen opetuksen laajuus on vähintään 60 tuntia.

Naistentautien ja synnytysten erikoisalakohtaisessa koulutuksessa käydään synnytys- ja naistentautiopin pääalueiden keskeiset ongelmat läpi 5,5 vuoden aikana. Kursseja ja seminaareja järjestetään mm. seuraavista aihepiireistä:

- lapsuus- ja nuoruusiän gynekologia
- gynekologinen endokrinologia
- infertiliteetti
- vaihdevuosisongelmat
- perhesuunnittelu ja raskauden ehkäisy
- gynekologiset infektiot
- gynekologinen onkologia
- gynekologinen urologia
- gynekologinen kirurgia
- raskauden aikaan ja synnytykseen liittyvät erikoistapaukset ja perinataalikauden ongelmat
- naistentauteihin, synnytyksiin ja perinatologiaan liittyvä kliininen genetiikka
- gynekologisobstetriset ultraäänitutkimukset
- seksologia

Erikoistuva voi käyttää hyväkseen oman yliopiston tai muiden koulutusyksikköjen järjestämän koulutuksen lisäksi muita kotimaisia koulutustilaisuuksia.

Moniammatillinen johtamiskoulutus (MOJO) 10 op

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.6)

Kouluttajat ja koulutusvirat/koulutuspaikat

Koulutuspaikkalistaus: <http://www.uef.fi/fi/web/laake/koulutuspaikat>

Kouluttajina KYSissä toimivat vastuuhenkilön lisäksi toinen professori, klinikan apulaisyli lääkäri, kliiniset opettajat ja erikoislääkärit.

6 erikoistuvan lääkärin virkaa ja 2 tp. erikoistuvan lääkärin virkaa KYS

4 erikoistuvan lääkärin virkaa, Keski-Suomen keskussairaala

2 erikoistuvan lääkärin virkaa, Pohjois-Karjalan keskussairaala

2 erikoistuvan lääkärin virkaa, Mikkelin keskussairaala

Oppimisen ja koulutuksen arviointi

Portfoliota ja lokikirjaa käytetään opiskeluun seurannan kirjallisena pohjana. Kirurgisesta esikoulutuksesta opiskelija laatii 1-sivuisen selvityksen saamansa koulutuksen sisällöstä. Yliopistokoulutuksesta ja yliopistokoulutuksen ulkopuolisista hyväksyttävistä koulutuksista tehdään yksi yhteinen lokikirja, johon merkitään saadut koulutustapahtumat ja suoritettut toimenpiteet

Tutorit ja paikalliset kouluttajat voivat vaihtua työpisteen mukaan. Opiskelija voi valita itse tutorinsa, joka primaaristi vastaa erikoistuvan lääkärin kliinisestä koulutuksesta ja seuraa hänen opiskelunsa etenemistä tukien tätä. Tutoreita voi olla useampikin kuin yksi esim. sekä yo-sairaalasta että ei-yo-sairaalasta.

Lain edellyttämä evaluaatio toteutuu portfolion ja kouluttajien arvioiden perusteella.

Valtakunnallinen kuulustelu

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.7)

NEFROLOGIA

6 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö: LT, erikoislääkäri Pauli Karhapää
Sisätautien klinikka
PL 100, 70029 KYS
p. (017) 173 311 (vaihde)
s-posti: pauli.karhapaa@kuh.fi

TAVOITTEET

Koulutuksen jälkeen nefrologian erikoislääkärin tulee kyetä toimimaan alansa erikoislääkärin tehtävissä siten, että hän hallitsee:

- Munuaisten ja virtsateiden anatomian ja fysiologian
- Seuraavien sairauksien patogeneesin, kliiniset löydökset, diagnostiikan, ennalta ehkäisyyn ja hoidon: glomerulustaudit, systeemiset sidekudostaudit ja vaskuliitit, tubulusten ja interstitiumin taudit, neste-, elektrolyytti- ja happo-emästasapainon häiriöt, verenpainetauti, perinnölliset sairaudet, virtsateiden tulehdukset, virtsakivitauti, diabeettinen nefropatia, raskauteen liittyvät munuaiskomplikaatiot, metaboliset häiriöt, akuutti munuaisten vajaatoiminta, krooninen munuaisten vajaatoiminta
- Munuaistautien immunologian ja immunodiagnostiikan perusteet
- Lääkeaineet ja munuaisten
- Munuaispatologian: histologia, immunohistologia, elektronimikroskopia.
- Munuaisbiopsian indikaatiot, suoritus ja löydösten merkitys
- Virtsateiden radiologiset tutkimukset: indikaatiot, toteutus ja löydösten merkitys: ultraäänitutkimus, tietokone- ja magneettikuvaus, angiografia ja angioplastia, isotooppitutkimukset, laskimourografia.
- Luubiopsian indikaatiot, johtopäätökset
- Ravitsemuksen: munuaistautien vaikutus ravitsemukseen, munuaistautien ravitsemushoito.
- Hemodialyysin, peritoneaalidialyysin, plasmafereesin, hemoperfuusion sekä teho-osaston akuutin nefrologian
- Munuaisensiirtoon liittyvän toiminta.

Nefrologian koulutukseen asetetut yksityiskohtaiset vaatimukset luetellaan tarkemmin lokikirjassa.

KOULUTUSOHJELMAN YLEISKUVAUS

Nefrologia on sisätautien erikoisala, johon kuuluu akuuttien ja kroonisten munuaissairauksien ennaltaehkäisy, diagnostiikka ja hoito. Nefrologiassa edellytetään pitkjänteistä, laajaa kliinistä osaamista, toimenpiteiden oppimista, teknistä osaamista, ripeää toimintaa akuuteissa tilanteissa ja toimimista sekä yksin että osana moniammatillista ryhmää. Erikoisalan keskeisiä toimintoja ovat myös dialyysihoidot sekä potilaiden valmistelu munuaisensiirtoon ja tämän jälkihoito. Koska nefrologiassa hoidetaan paljon kroonisesti sairaita potilaita, yhteistyö perusterveydenhuollon kanssa on tärkeää, ja nefrologian edustajilla täytyy olla selkeä käsitys sen ja muun sairaanhoito-organisaation ehdoista ja toimintatavoista. Samoin nefrologiassa toimitaan ja alaa kehitetään yhteistyössä muiden erikoisalojen kanssa, joten hyvä yhteistyö esimerkiksi laboratorion, radiologian, munuaispatologian, kardiologian, infektiosairauksien, endokrinologian, tehohoidon ja siirtokirurgian edustajien kanssa on olennainen osa toimintaa.

Nefrologin pitää myös kyetä arvioimaan toimintansa tuloksia tieteellisin keinoin ja pystyä osallistumaan alansa kehittämiseen ja suunnitteluun.

Koulutusohjelmaan valitaan laillistettu lääkäri, joka on palvellut terveystieteiden keskuksessa vähintään yhdeksän kuukautta. Ennen nefrologian eriytyvän koulutuksen aloittamista on toivottavaa, että erikoistuva on palvellut suurimman osan sisätautien runko-osan 27 kuukauden koulutuksesta. Yhteistyötä yliopiston ja omien keskussairaaloitten välillä tarvitaan koulutustarpeen arvioimisessa. Nefrologiaan koulutettavia voidaan ottaa myös muiden yliopistosairaaloitten alueilta tai ulkomailta.

KOULUTUKSEN RAKENNE

Nefrologian koulutusohjelman pituus on 6 vuotta. Koulutuksesta vähintään puolet terveystieteiden keskuksen palvelu (9 kk) mukaan lukien tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella.

Terveystieteiden keskuksen palvelu 9 kk

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.1.1)

Runkokoulutus 2 v 3 kk

Katso sisätautien alojen yhteinen runkokoulutus oppaan lopusta.

Runkokoulutuksen hyväksyy nefrologian erikoisalalan vastuuhenkilö.

Eriytyvä koulutus 3 v

Nefrologian palvelua KYSin nefrologian yksikössä koostuen palvelusta munuaissairauksien vuodeosastolla, poliklinikalla ja dialyysiosastolla. Koulutukseen tulee kuulua (tosin yleensä suoritettu jo runkokoulutuksen aikana) palvelua 2-3 kk tehostetun hoidon osastolla (akuutin munuaisten vajaatoiminnan diagnostiikka ja hoito, myrkytykset, vaikeat happo-emästäsapainohäiriöt jne.) ja 1-2 kk munuaisensiirtoyksikössä Helsingin yliopistollisessa sairaalassa.

Eriytyvästä koulutuksesta 18 kk voidaan suorittaa Keski-Suomen keskussairaalan, Mikkelin keskussairaalan Pohjois-Karjalan ja Kainuun keskussairaalan munuaissyksikössä. Savonlinnan keskussairaalan munuaissyksikössä suoritettua palvelusta hyväksytään 6 kk. Sopimuksen mukaan osa eriytyvästä koulutuksesta voidaan myös suorittaa muussa suomalaisessa yliopistosairaalassa tai ulkomaisessa yksikössä. Eriytyvää koulutusta voi korvata korkeintaan 6 kk tieteellisellä tutkimustyöllä vastuuhenkilön harkinnan mukaan. Palvelusta KYS:n urologian yksikössä voidaan hyväksyä 2 – 3 kk nefrologian erikoistumiskoulutukseen.

Toimipaikkakoulutus

Toimipaikkakoulutuksella annetaan erikoistuvalla riittävät perustiedot ja -taidot nefrologian eri osa-alueilta, jotta hän pystyy itsenäiseen ja kriittiseen työskentelyyn alalla. Sisätautien seminaariohjelman lisäksi erikoistuvan tulee osallistua kouluttajan kiertoon dialyysiosastolla ja vuodeosastolla, munuaisbiopsiakokouksiin, viikoittain (tarvittaessa päivittäin) tapahtuviin ongelmatapauskonsultaatiotapaamisiin, joiden yhteydessä mm. tehdään potilaskohtaisia hoitosuunnitelmia ja käsitellään saapuneet uudet läheteet.

Käytännön potilastyön ja omaehtoisen opiskelun lisäksi riittävien tietojen ja taitojen saavuttamiseksi edellytetään, että erikoistuva ylläpitää kontakteja sekä konsultaatioita ainakin seuraavien erikoisalain kanssa: kliininen kemia, urologia, verisuonikirurgia, sädediagnostiikka ja toimenpideradiologia, kliininen immunologia, gynekologia ja obstetriikka, oftalmologia, kaikki sisätautien jatkoalat.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus 80 tuntia (40 + 40)

Teoreettista koulutusta vaaditaan vähintään 80 tuntia, josta runkokoulutuksen osuus 40 tuntia. Keskeisimmät koulutustilaisuudet ovat Suomen nefrologiyhdistyksen kaksi vuotuista kokousta, kaksi kertaa vuodessa nefrologiaan erikoistuvien koulutuspäivät. Kansainvälisiä koulutuksia ovat joka toinen vuosi tapahtuvat pohjoismaisen tai kansainvälisen nefrologiseuran kongressit ja vuotuiset Euroopan ja USA:n nefrologiseurojen kongressit. Lisäksi järjestetään sekä Euroopassa että Yhdysvalloissa 3 - 7 päivän pituisia nefrologian keskeisimpiä asioita käsitteleviä kursseja, jotka sopivat erinomaisesti erikoistuvan koulutukseen. Nefrologian kouluttaja luo edellytykset koulutuksiin osallistumisiin noudattaen tasapuolisuutta työyksikön sisällä. Erittymisen tärkeää koulutettavan on osallistua erikoistuvien lääkärin koulutustapahtumaan.

Moniammatillinen johtamiskoulutus (MOJO) 10 op

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.6)

Kouluttajat ja koulutusvirat/koulutuspaikat

Koulutuspaikkalistaus: <http://www.uef.fi/fi/web/laake/koulutuspaikat>

Kouluttajina KYSissä toimivat vastuuhenkilön lisäksi nefrologian erikoislääkärit.

Oppimisen ja koulutuksen arviointi

Koulutuksessa olevan lääkärin ohjaus:

Eriytyvän koulutuksen aikana kouluttajat tapaavat erikoistuvan päivittäin. Koulutuksen alussa erikoistuva seuraa kouluttajien toimintaa poliklinikalla ja vuodeosastolla henkilökohtaisen potilasvastuun ollessa vielä vähäinen. Tietojen ja taitojen karttuessa erikoistuva siirtyy enenevästi ottamaan vastuuta potilastyön ratkaisuksista. Kouluttajat ovat kuitenkin aina valmiita auttamaan ja arvioimaan erikoistuvan tekemiä ratkaisuja.

Arvioinnin toteutus:

Arvioinnissa korostetaan tasapuolisuutta ja tasa-arvoisuutta. Arviointi toteutetaan henkilökohtaisen koulutussuunnitelman mukaisesti, yleensä 2 - 3 kertaa koulutuksen aikana. Arvioinnissa käytetään EU:n ja tiedekunnan suosittamaa tapaa. Erikoistuvan lääkärin hyviä ominaisuuksia ja taitoja korostetaan tehtäessä kehityssuunnitelmia. Arviointiin liittyy myös kouluttajan ja koulutusyksikön kerran vuodessa tapahtuva arvio.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet:

Suunnitelma tehdään lokikirjaan tiedekunnan yleisellä kaavakkeella, jota täydennetään liitteiden mukaisten oppimistapahtumien luettelolla. Koulutuksen tukena suositellaan käytettäväksi portfolioa.

Valtakunnallinen kuulustelu

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.7)

NEUROKIRURGIA

6 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö

Professori, klinikaylilääkäri Juha E. Jääskeläinen
Neurokirurgian klinikka/KYS Neurokeskus
PL 100, 70029 KYS
puh. 017 173 311/vaihde tai +358 44 717 4660
s-posti: juha.e.jaaskelainen@kuh.fi
www.psshp.fi/neurokeskus

TAVOITTEET

Neurokirurgiaan erikoistunut

- kykenee toimimaan erikoislääkärinä 1) suomalaisissa ja 2) eurooppalaisissa yksiköissä
- kykenee toimimaan takapäivystäjänä suomalaisissa neurokirurgisissa yksiköissä
- hallitsee akuuttia ja elektiivistä neurokirurgista hoitoa vaativien tilojen diagnostiikan ja hoidon
- pystyy suorittamaan itsenäisesti neurokirurgian perustoimenpiteet ja hoitamaan komplikaatiot
- on perehtynyt neurotehohoitoon ja neurovalvontaan
- voi toimia alansa opettajana terveydenhuollon henkilöstölle
- on perehtynyt terveydenhuollon hallintoon
- pystyy arvioimaan alansa tieteellistä kirjallisuutta ja on perehtynyt tutkimuksen menetelmiin.

Vaatimukset

1. Erikoistuvan on tehtävä vähintään 600 neurokirurgista leikkausta itsenäisesti tai ohjattuna.
2. Erikoistuvan on läpäistävä kansallinen neurokirurgian kirjallinen kuulustelu. Lisäksi EANSin kuulustelu on suositeltava.

Valinta koulutusohjelmaan

Koulutusohjelman vastuhenkilö suorittaa valinnan koulutusohjelmaan, kun tarvittava esikoulutus ja vähintään yksi vuosi neurokirurgiaa on pääsääntöisesti suoritettu. Ennen valintaa vastuhenkilö kuulee seniorilääkärin sekä hoitohenkilökunnan mielipiteitä.

KOULUTUKSEN RAKENNE

Koulutusohjelman pituus on kuusi (6) vuotta.

Terveyskeskuspalvelu 9 kk

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.1.1)

Runkokoulutus 1 v 3 kk

- 3 kk neurologiaa
- 6 kk valinnaista (kirurgia, sisätaudit, neurologia, lastenneurologia, psykiatria, neuroradiologia, neuroanestesiologia, neuropatologia, neuro-onkologia, korva-, nenä- ja kurkkutaudit, kliininen neurofysiologia ja neurotehohoito, HUOM! ei neurokirurgiaa)
- 6 kk neurokirurgiaa

Eriytyvä koulutus 4 vuotta

- neurokirurgian koulutus on suoritettava yliopistosairaalassa
- osa koulutuksesta voidaan suorittaa muissa suomalaisissa tai ulkomaisissa koulutusyksiköissä.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön koulutus sisältää

- neuroradiologiset päivittäiset meetingit (125 h/v)
- neurotehon ja tehovalvonnan päivittäiset kierrot (125 h/v)
- neurokirurgian vuodeosaston päivittäiset kierrot (500 h/v)
- neurokirurgisen osaston viikottaiset potilasmeetingit (80 h/v)
- neuro-onkologiameetingit viikottain (40 h/v)
- neurovaskulaarimeetingit viikottain (40 h/v)
- selkäröyhmän meetingit viikottain (40 h/v)
- neuromodulaatoryhmän meetingit (40 h/v)
- epilepsiatyöryhmän meetingit (40 h/v)
- neurokirurgian klinikan viikottainen tieteellinen meetingsarja (40 h/v)
- leikkausopetus ensin avustajana, sitten seniorilääkärin avustamana ja lopulta itsenäisesti
- merkittävä osa koulutusta päivystysaikana.

Teoreettista koulutusta järjestetään lukukausien aikana.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus 60 tuntia

Merkittävä osa neurokirurgista erityiskoulutusta järjestetään Suomen, Skandinavian ja eurooppalaisten (EANS) koulutusyksikköjen yhteistyönä

- neurokirurgiaan erikoistuvien valtakunnalliset opintopäivät vuosittain (10 h/v)
- valtakunnalliset neurokirurgiset opintopäivät vuosittain (10 h/v)
- Helsinki Live Microneurosurgery Course vuosittain (20 h/v)
- Skandinaavisen Neurokirurgiyhdistyksen viikon kurssit 4 vuoden aikana (40 h/v)
- EANS Euroopan Neurokirurgiyhdistyksen viikon kurssit 4 vuoden aikana (40 h/v)
- muut erilliskysymyksiin ja uusiin tekniikoihin liittyvät kurssit (20 h/v).

Moniammatillinen johtamiskoulutus (MOJO) 10 op

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.6)

Tutkimustyö

Erikoistuvaa kannustetaan osallistumaan klinikan tutkimusprojekteihin. Väitöskirjaa pidetään suotavana. Neurokirurgia tukee väitöskirjatyötä kliinisten alojen ja perustutkimuksen yhteistyönä. Tutkimustyön edellyttämiin virkavapauksiin pyritään järjestämään rahoitus. KYS Neurokirurgia järjestää osarahoituksen väitelleille neurokirurgeille 12 kk Post Doc -jaksoa varten tunnetun ulkomaisen yliopiston korkeatasoisessa yksikössä.

Kouluttajat ja koulutusvirat/koulutuspaikat

Koulutuspaikkalistaus: <http://www.uef.fi/fi/web/laake/koulutuspaikat>

KYSissä on 4 erikoistuvan lääkärin virkaa.

Oppimisen ja koulutuksen arviointi

Koulutusyksikkö (resurssit, TAVOITTEET, koulutusohjelma, toteutuminen) ilmoitetaan EU:n neurokirurgian koulutusohjelmaan auditointimahdollisuutta varten.

Erikoistuvien leikkausmäärien ja eri leikkaustyyppien kertyminen tarkastetaan koulutusohjelman johtajan kanssa kuuden kuukauden välein järjestettävässä yhteiskokouksessa. Johtaja kirjaa kunkin erikoistuvan leikkaukset yhteiseen kumulatiiviseen leikkauslistaan. Kokouksessa päätetään aina seuraavan 6 kuukauden jakson leikkaustyypeistä ja neurokirurgian erityisaloihin paneutumisesta. Koulutettavat käyvät lisäksi vuosittain kehityskeskustelun koulutusohjelman johtajan kanssa.

Valtakunnallinen kuulustelu

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.7)

NEUROLOGIA

6 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö: Prof. Reetta Kälviäinen
Neurokeskus, neurologia
PL 100, 70029 KYS
p. 044 717 9324
s-posti: reetta.kalviainen@kuh.fi

TAVOITTEET

Eriytyvän koulutuksen keskeiset teoreettiset TAVOITTEET ja kliiniset valmiudet ovat seuraavat:

- tuntea hyvin neurologian alan teoreettinen ja tieteellinen ajattelu sekä kyetä kriittisesti soveltamaan uusinta tieteellistä tietoa omassa työssään
- omata valmiudet neurologian erikoislääkärin tehtäviin ja itsenäiseen toimintaan neurologina
- hermoston kehityksen, neuroanatomian, neurobiologian, neurofysiologian, neuroendokrinologian ja neuroimmunologian tuntemus
- neurologisten oireiden ja sairauksien syiden, diagnostiikan, hoidon ja kuntoutuksen tuntemus
- neurologisten palvelujen saatavuuden ja työnjaon tuntemus
- neurologiaan liittyvien alojen, erityisesti kliinisen kemian, kliinisen neurofysiologian, neuroradiologian, neuropatologian, neurogenetiikan, neurokirurgian, neuro-oftalmologian, neuropsykologian, psykiatrian, lastenneurologian ja kliinisen farmakologian tuntemus
- omata neurologisten potilaiden tutkimukseen, hoitoon ja kuntoutukseen liittyvät ihmissuhdetaidot
- olla perehtynyt terveydenhuollon etiikkaan, hallintoon ja suunnitteluun
- kyetä yhteistyöhön muiden erikoisalojen, terveydenhuollon ja sosiaalitoimen eri tahojen, sekä työsuojelu- ja koulutusviranomaisten kanssa.

Sisällölliset koulutustavoitteet

Erikoistuvan on koulutuksen päättyessä kyettävä itsenäisesti vastaamaan seuraavien neurologisten oireiden ja sairauksien tutkimuksesta, hoidosta ja kuntoutuksesta.

Oireet:

- päänsärky, kipu, huimaus, tajunnanhäiriöt, epileptiset kohtaukset, unihäiriöt, mielenterveyden häiriöihin liittyvät neurologiset oireet, kohonnut kallonsisäinen paine, halvaukset, puutuminen, aivohermojen toimintahäiriöt, kognitiiviset häiriöt, liikehäiriöt, spinaaliset oireyhtymät, aivokuolema, sekavuustilat.

Sairaudet:

- verenkiertohäiriöt, kasvaimet, epilepsia, infektiot, demyelinaatiosairaudet, degeneratiiviset sairaudet, extrapyramidijärjestelmien sairaudet, ääreishermostojen sairaudet, lihassairaudet ja hermolihasliitoksen sairaudet, hermoston kehityssairaudet, vammat ja niiden jälkitilat, aineenvaihdunnan sairaudet ja yleissairauksiin liittyvät neurologiset häiriöt, neurologiset alkoholisairaudet ja neurotoksikologia, dementiaa aiheuttavat sairaudet, amyotrofinen lateraaliskleroosi ja syringomyelia.

KOULUTUSOHJELMAN YLEISKUVAUS

Neurologian koulutusohjelma jakautuu runkokoulutukseen ja eriytyvään koulutukseen ja sen kokonaispituus on 6 vuotta. Ohjelmaan otettavien lääkärin valinnasta päättää terveystieteiden tiedekunta kuultuaan vastuuhenkilöä. Tultuaan otetuksi koulutukseen erikoistuva laatii yhdessä vastuuhenkilön kanssa henkilökohtaisen koulutussuunnitelman. Ohjelman päätyttyä ja valtakunnallisen erikoislääkärikoulutuksen suoritettuaan erikoistuva saa neurologian erikoislääkärin oikeudet.

KOULUTUKSEN RAKENNE

Neurologian koulutusohjelman pituus on 6 vuotta. Neurologian erikoisalalle on myönnetty 19.6.2012 ja 16.6.2015 lukien kolmen vuoden määräajaksi asetuksen 401/2007 mukainen poikkeus yliopistosairaalan ulkopuolella suoritettavan koulutusajan vaatimuksesta (terveyskeskuksessa suoritettavaa palvelua lukuun ottamatta) kuitenkin siten, että neurologiaan erikoistuva tekee neurologian erikoisan palvelua vähintään 1 vuoden keskussairaalassa ja vähintään 1 vuoden yliopistollisessa sairaalassa.

Terveyskeskuspalvelu 9 kk

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.1.1)

Runkokoulutus (1 v 3 kk)

1 v 3 kk palvelua päätoimisessa sairaalalääkärin virassa esimerkiksi sisätautien, psykiatrian, neurokirurgian, lastenneurologian ja kliinisen neurofysiologian yksiköissä. Runkokoulutukseksi voidaan hyväksyä myös enintään 6 kk päätoimista tutkimustyötä.

Eriytyvä koulutus (4 v)

Neurologian palvelua 4 vuotta, josta vähintään 1 vuosi yliopistosairaalan neurologian yksikössä ja vähintään 1 vuosi neurologian palvelua koulutuspaikaksi hyväksytyssä keskussairaalassa. Vastuuhenkilö nimeää kullekin erikoistuvalla henkilökohtaisen ohjaajan eriytyvän koulutuksen ajaksi. Eriytyvä koulutus annetaan neurologian klinikan vuodeosastolla ja poliklinikalla.

Toimipaikkakoulutus

Neurologian toimipaikkakoulutuksessa perehdytään keskeisiin neurologian alueisiin. Siitä pääosa annetaan toimipaikkakoulutuksena ja koulutukseen kuuluu tällöin 4-5 tuntia viikossa klinikkakokouksina, luentoina, seminaareina ja demonstraatioina, jossa erikoistuvalla on läsnäolovelvollisuus.

Teorettinen kurssimuotoinen koulutus 60 tuntia

Teoreettista kurssimuotoista koulutusta on oltava vähintään 60 tuntia. Neurologian erikoisan teoreettisessa koulutuksessa perehdytään keskeisiin neurologian alueisiin. Lisäksi erikoistuva voi käyttää hyväkseen yliopistojen järjestämien kurssien lisäksi neurologian ja sitä lähellä olevien alojen erikoislääkäriyhdistyksen koulutustilaisuuksia, joiden sisältö ja laajuus vastaavat teoreettisen kurssimuotoisen opetuksen tavoitteita.

Moniammatillinen johtamiskoulutus (MOJO) 10 op

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.6)

Kouluttajat ja koulutusvirat/koulutuspaikat

Koulutuspaikkalistaus: <http://www.uef.fi/fi/web/laake/koulutuspaikat>

5 erikoistuvan lääkärin virkaa, KYS

Oppimisen ja koulutuksen arviointi

Ohjaaja ohjaa ja arvioi erikoistuvan edistymistä päivittäisten työsuoritusten ja kahdenkeskisten keskustelujen perusteella. Kouluttajan ja vastuuhenkilön kanssa säännöllisesti käydyistä keskusteluista tehdään merkinnät erikoistuvan lokikirjaan. Sekä ohjaaja että kouluttaja voidaan perustellusta syystä vaihtaa. Koulutuksen tukena käytetään lokikirjaa.

Valtakunnallinen kuulustelu

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.7)

NUORISOPSYKIATRIA

6 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö:

Professori ma. Tommi Tolmunen
Nuorisopsykiatria, KYS
p. (017) 173 311 (vaihde)
s-posti: tommi.tolmunen@kuh.fi

TAVOITTEET

Nuorisopsykiatrian erikoislääkärikoulutuksen tavoitteena on antaa erikoistuvalla valmiudet erikoisalansa tehtäviin, moniammatilliseen työhön, ammattitaidon ylläpitämiseen, sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmässä toimimiseen ja perehdyttää tieteelliseen tietoon. Koulutuksen suorittaneen lääkärin tulee hallita nuoruusiän psyykkinen ja fyysinen kehitys, nuorten psyykkisten häiriöiden epidemiologia, diagnostiikka, etiologia, tutkimus- ja hoitomenetelmät, ennuste ja ennalta ehkäisyyn mahdollisuudet. Hänen tulee tuntea nuorten psykiatrisen hoitojärjestelmän perusteet, hänellä tulee olla perusvalmiudet akuutissa psykiatriassa ja päivystyksessä ja riittävät tiedot psykiatriaan liittyvästä ja muusta nuoria koskevasta lainsäädännöstä. Koulutus toteutetaan v. 2015 säädetyn erikoislääkäriasetuksen mukaisesti. Pyrimme toimimaan eurooppalaisen UEMS:n ohjeiden mukaisesti yleisellä tasolla ([LINKKI: käännetty UEMS:n teksti](#))

Koulutukseen hakeutuminen

Nuorisopsykiatrian erikoistumiskoulutus voi alkaa lääketieteen lisensiaattitutkinnon ja laillistuksen jälkeen. Vastuhenkilö vastaa koulutettavien valinnasta sekä ohjaa ja vastaa koulutettavien koko koulutusprosessin suunnittelusta ja kokonaisuuden arvioinnista. Nuorisopsykiatrian erikoistumiskoulutukseen pääseminen edellyttää todettua soveltuvuutta nuorisopsykiatrian erikoislääkäriksi. Hakijan aikaisempi kokemus ja tieteellinen ansio lasketaan hyväksi.

KOULUTUKSEN RAKENNE

Nuorisopsykiatrian koulutusohjelman pituus on 6 vuotta. Nuorisopsykiatrian erikoisalalle on myönnetty 16.6.2008, 21.6.2011 ja 16.6.2015 lukien kolmen vuoden määräajaksi asetuksen 401/2007 mukainen poikkeus yliopistosairaalan ulkopuolella suoritettavan koulutusajan vaatimuksesta (terveyskeskuksessa suoritettavaa palvelua lukuun ottamatta).

Kliininen palvelu koostuu terveyskeskuspalvelusta, runkokoulutuksesta ja eriytyvästä koulutuksesta. Palvelujen muodostaman kokonaisuuden tulee olla riittävän monipuolinen ja toteutua pääsääntöisesti siten, että palvelua yhdessä yksikössä on 6-12 kk.

Terveyskeskuspalvelu 9 kk

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.1.1)

Runkokoulutus 1 v 3 kk

Katso psykiatrian alojen yhteinen runkokoulutus oppaan lopusta.

Nuorisopsykiatrian vastuukouluttaja hyväksyy myös runkokoulutuksen.

Eriytyvä koulutus 4 v

Erikoistuvan siirtyessä eriytyvään koulutukseen vastuuhenkilö arvioi erikoistuvan saavuttamat taidot runkokoulutuksen aikana. Eriytyvä koulutus tapahtuu yliopistollisessa sairaalassa ja/tai sovitussa yliopistosairaalan ulkopuolisissa koulutuspaikoissa. Palvelua yliopistollisessa sairaalassa vaaditaan 1–2 vuotta riippuen ulkopuolisten koulutuspaikkojen koulutusoikeuksien pituudesta. Muu eriytyvä koulutus voidaan suorittaa muussa psykiatrisessa sairaalassa tai psykiatrisessa avohoitopisteessä, jossa on riittävä koulutus ja työnohjaus. Koulutusohjelman ja palvelun tulee olla vastuuhenkilön hyväksymiä. Nuorisopsykiatriassa eriytyvä koulutus on 3–4 vuotta nuorisopsykiatriassa ja 0–12 kk jollakin muulla psykiatrian erikoisalalla.

Nuorisopsykiatriasta palvelua tulee suorittaa sekä osastolla että avohoidossa. Palvelukokonaisuuteen tulee sisältyä vähintään 12 kk osastopalvelua, 12 kk väestövastuullista avohoitopalvelua ja 12kk psykiatrian alojen päivystystä (runkokoulutuksen aikana suoritettu psykiatrian alojen päivystys luetaan tähän). Eriytyvään koulutukseen voi sisältyä 6 kk erikoisalaa koskeva, päätoiminen tutkimustyö ja soveltuvin osin 6 kk palvelua kliinisellä nuoren ruumiilliseen kasvuun ja kehitykseen liittyvällä erikoisalalla (esim. pediatria, lastenneurologia, sisätaudit).

Eriytyvän vaiheen suoritettuaan lääkärin tulee tuntee nuorisopsykiatrian tieteellinen perusta, hallita nuoruusiän psyykinen ja fyysinen kehitys, nuorten psyykkisten häiriöiden epidemiologia, diagnostiikka, etiologia, tutkimus-, hoito- ja kuntoutusmenetelmät, ennuste sekä häiriöiden preventio. Hänen tulee hallita nuoren hoitosuhde. Hänen tulee hallita nuorten psyykelääkehoito ja tuntee nuorten eri psykoterapiamuodot. Hänen tulee hallita moniammatillinen työryhmyöskentely ja kyetä toimimaan moniammatillisen työryhmän johtajana. Hänen tulee tuntee nuorten psykiatrinen hoitojärjestelmä.

Työnohjaus

Viikoittain tapahtuvan kliinisen lähiohjauksen lisäksi koulutuksen tulee sisältää vähintään 2 vuotta toimipisteen ulkopuolisen työnohjaajan antamaa työnohjausta.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset toimipaikkakoulutustilaisuudet, jotka syventävät tietämystä erikoisalasta. Koulutus sisältää luentoja, seminaareja, potilaskokouksia ja henkilökohtaista opetusta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2-5 tuntia viikossa.

Psykoterapiakoulutus

Psykoterapiakoulutusta sisältyy sekä runko- että eriytyvän vaiheen koulutukseen. Tavoitteena on perehdyttää koulutettava eri psykoterapiamuotoihin ja niiden kliinisiin käyttöalueisiin. Koulutuksen aikana annetaan tietoa nuoren hoitosuhteen perusteista, kriisien hoidosta, pitkäkestoisesta psykoterapiasta ja työskentelystä nuoren vanhempien, perheen kanssa ja verkostojen kanssa.

Erikoistuva voi hakeutua psykoterapeuttikoulutukseen, joka johtaa ammattinimikkeeseen.

Teorettinen kurssimuotoinen koulutus 80 tuntia (40 + 40)

Teoreettisen kurssimuotoisen koulutuksen määrä on nuorisopsykiatriassa 80 tuntia. Näistä tunneista suoritetaan runkokoulutuksen aikana 40 tuntia ja eriytyvän koulutuksen aikana 40 tuntia. Koulutus jaetaan tasaisesti erikoistumisvuosille.

Teoreettiseksi kurssimuotoiseksi koulutukseksi hyväksytään Suomen lääketieteellisen tiedekunnan erikoislääkärikoulutuksen hyväksymät psykiatrian alan koulutukset sekä muiden tieteellisten seurojen koulutustilaisuudet sekä alaa koskevat ulkomaalaiset ja kansainväliset kokoukset ja kongressit, jotka vastuukouluttaja on hyväksynyt.

Moniammatillinen johtamiskoulutus (MOJO) 10 op

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.6)

Oppimisen ja koulutuksen arviointi

Erikoistuva seuraa koulutuksen toteutumista lähikouluttajan kanssa säännöllisesti vähintään kahden viikon välein. Tapaamisissa seurataan erikoistuvan kliinisen työn ja koulutuksen monipuolisuuden toteutumista sekä erikoistuvan edistymistä ja siinä mahdollisesti olevia esteitä. Koulutettavalle järjestetään myös tuutori hänen niin halutessaan.

Tämän lisäksi koulutuksen vastuuhenkilö seuraa erikoistuvan oppimisprosessia puolivuositain. Lokikirjan (ei vielä käytössä) pohjalta tarkastellaan koulutuksen etenemistä; kliinistä työtä, taitojen kertymistä, teoreettista osaamista ja erikoistuvan asennoitumista potilaisiin, potilaiden vanhempiin, työtovereihin ja erikoistuvan kykyä moniammatilliseen työskentelyyn sekä kliinisissä että hallinnollisissa tehtävissä ja erikoistuvan johtamistaitojen kehittymistä. Lähikouluttaja arvio erikoistuvan vastaanottotyön toteutumista ja tärkeimpien diagnostisten instrumenttien hallintaa.

Kouluttajat ja koulutusvirat/koulutuspaikat

Koulutuspaikkalistaus: <http://www.uef.fi/fi/web/laake/koulutuspaikat>

Kouluttajina KYSissä toimivat vastuuhenkilön lisäksi nimetyt nuorisopsykiatrian erikoislääkärit.
4 erikoistuvan lääkärin virkaa, KYS

Mahdollisten muiden koulutuspaikkojen kanssa tehdään erilliset sopimukset silloin, kun edellytykset koulutuksen antamiselle täyttyvät.

Valtakunnallinen kuulustelu

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.7)

OIKEUSPSYKIATRIA

6 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö: Professori Jari Tiihonen
Itä-Suomen yliopisto, Oikeuspsykiatrian klinikka
Niuvanniemen sairaala, 70240 KUOPIO
puh. 0295 242 111 vaihde tai 050 341 8363
s-posti: jari.tiihonen@niuva.fi

TAVOITTEET

Oikeuspsykiatrian erikoislääkäriskoulutuksen tavoitteena on antaa erikoistuvalla valmiudet erikoisalansa tehtäviin, sen kehittämiseen ja suunnitteluun, moniammatilliseen yhteistyöhön, ammattitaidon ylläpitämiseen, yhteiskunnallisissa palvelujärjestelmissä toimimiseen sekä arvioimaan hoidon tuloksia tieteellisin menetelmin.

Koulutuksen jälkeen erikoistuvalla tulee olla perustiedot ja valmiudet yleisessä oikeuspsykiatriassa, rikosoikeudellisessa oikeuspsykiatriassa, hallinnollisessa oikeuspsykiatriassa sekä siviilioikeudellisessa oikeuspsykiatriassa. Oppimistavoitteet on määritelty yksityiskohtaisesti valtakunnallisessa oikeuspsykiatrian erikoisalan tiedollisessa ydinainesanalyysissä

<http://www.uef.fi/fi/web/kliinisenlaaketieteenyksikko/oikeuspsykiatria>

Koulutuksen jälkeen erikoistuvalla tulee olla perustiedot ja valmiudet seuraavissa asioissa:

A. Yleinen oikeuspsykiatria

- psyykkisten häiriöiden DSM- ja ICD-luokitukseen perustuva psykiatrinen diagnostiikka
- psyykkisten häiriöiden näyttöön perustuva hoito (lääkehoito, psykoterapia, kuntoutus)
- rikollisen käyttäytymisen yleiset riskitekijät ja etiologia
- psyykkisten häiriöiden sekä rikollisen ja väkivaltaisen käyttäytymisen välinen yhteys
- väkivaltaisen käyttäytymisen etiologia
- väkivaltaisen käyttäytymisen biologia
- rikollisuuteen vaikuttavat ympäristötekijät
- persoonallisuushäiriöt
- sukupuoli-identiteetin häiriöt sekä seksuaaliset poikkeavuudet
- impulssikontrollihäiriöt
- alkoholin ja huumeiden väärinkäytön ja siihen liittyvien komplikaatioiden diagnostiikka ja hoito
- maahanmuuton, kulttuurikonfliktien ja traumaattisten kokemusten yhteydet psyykkisiin häiriöihin ja rikollisuuteen
- neuropsykologinen diagnostiikka
- itsemurhariskin arvio
- oikeuspsykiatrisen ryhmätyöskentelyn suunnittelu ja johto
- todistajana esiintyminen oikeudessa
- yksilö-, ryhmä- ja perheterapian muodot
- eettiset kysymykset erityisesti vastuuseen, syyllisyyteen, tahallisuuteen ja hoitoon liittyen.

B. Rikosoikeudellinen oikeuspsykiatria

- rikosoikeudellinen lainsäädäntö
- syyntakeisuus ja sen arviointi
- simulaatio ja dissimulaatio
- vaarallisuuden arviointi
- kriminaalipotilaiden hoito sairaalassa ja avohoidossa mukaan lukien lääkehoito, psykoterapia ja kuntoutus sekä vaarallisuuden arviointi
- vaarallisten ja vaikeahoidoisten psykiatristen potilaiden hoito

C. Hallinnollinen oikeuspsykiatria

- tahdosta riippumaton hoito
- mielenterveyslaki
- laki kehitysvammaisten erityishuollosta
- päihdehuoltolaki
- kastroimiseen liittyvät lainsäädännölliset seikat.

D. Siviilioikeudellinen oikeuspsykiatria

- oikeustoimikelpoisuus
- edunvalvonta (holhouslainsäädäntö)
- testamentintekokelpoisuus.

Koulutukseen hakeutuminen

Kun lääkäri on saanut opinto-oikeuden koulutusohjelmaan, tulee hänen neuvotella vastuuhenkilön kanssa koulutuksen toteutumisesta. Seuraavaksi he tekevät yhdessä erikoistuvan lääkärin henkilökohtaisen koulutussuunnitelman ja sopivat sen runkokoulutusosuuden toteuttamisesta runkokoulutusosuuden vastuuhenkilön ja koulutussairaalan psykiatrian kouluttajan kanssa. Kullakin erikoistuvalla lääkäriellä on runkokoulutuksen aikana henkilökohtainen ohjaaja.

KOULUTUKSEN RAKENNE

Oikeuspsykiatrian koulutusohjelman pituus on 6 vuotta, josta eriytyvän koulutuksen osuus on 4 vuotta. Koulutuksesta vähintään puolet terveyskeskuspalvelu (9 kk) mukaan lukien tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella.

Terveyskeskuspalvelu 9 kk

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.1.1)

Runkokoulutus 1 v 3 kk

Katso psykiatrian alojen yhteinen runkokoulutus oppaan lopusta.

Eriytyvä koulutus 4 v

Eriytyvästä koulutuksesta tapahtuu 2 – 3 v yliopistollisen sairaalan oikeuspsykiatrian osastolla. Muun eriytyvän koulutuksen tulee olla vastuuhenkilön hyväksymää ja 0–12 kuukautta voi tapahtua jollain muulla psykiatrian erikoisalalla sellaisessa koulutuspaikassa, jonka kanssa tehdään koulutussopimus. Eriytyvään koulutukseen voi sisältyä enintään 6 kuukautta erikoisalaa koskevaa, päätoimista tutkimustyötä ja 6 kuukautta palvelua muulla kliinisellä erikoisalalla.

Erikoistuvan siirtyessä eriytyvään koulutukseen vastuuhenkilö arvioi erikoistuvan saavuttamat taidot ja tiedot runkokoulutuksen aikana.

Toimipaikkakoulutus

Toimipaikkakoulutus sisältää luentoja, seminaareja, hoitopotilaita ja mielentilatutkittavia koskevia kokouksia sekä henkilökohtaista opetusta.

Koulutusta on ainakin neljä tuntia viikossa ja se muodostuu seuraavasti:

- oikeuspsykiatriaan liittyvät luennot ja seminaarit
- kouluttajan antama henkilökohtainen ohjaus
- työryhmätyöskentelyt ja aamuraportoinnit
- tutkimus- ja hoitopotilaita koskevat konsultaatiot.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus 60 tuntia

Teoreettisen kurssimuotoisen koulutuksen määrä on oikeuspsykiatriassa 60 tuntia. Sen laatua pyritään parantamaan valtakunnallisin voimin.

Teoreettiseksi koulutukseksi voidaan hyväksyä yliopistojen, Suomen Psykiatriyhdistyksen, Suomen Lastenpsykiatriyhdistyksen, Suomen Nuorisopsykiatriyhdistyksen ja muiden tieteellisten seurojen koulutustilaisuudet sekä alaa koskevat ulkomaiset ja kansainväliset kokoukset ja kongressit, jotka käsittelevät tavalla tai toisella oikeuspsykiatrian kenttää. Myös Oikeusministeriön rikosseuraamusviraston koulutustilaisuudet tulevat kouluttajan harkinnan mukaan kysymykseen.

Moniammatillinen johtamiskoulutus (MOJO) 10 op

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.6)

Kouluttajat ja koulutusvirat/koulutuspaikat

Koulutuspaikkalistaus: <http://www.uef.fi/fi/web/laake/koulutuspaikat>

Niuvanniemen sairaalan lääkärien viroista/määräaikaisista virkasuhteista vähintään kaksi virkaa on käytettävissä oikeuspsykiatrian erikoislääkärikoulutukseen.

Oppimisen ja koulutuksenarviointi

Yksityiskohtainen koulutuksen seuraaminen tapahtuu lokikirjan avulla. Arviointi suoritetaan kouluttajan toimesta eriytyvän koulutuksen aikana.

Erikoistuvan lääkärin tulee käydä koulutusohjelmaan liittyviä keskusteluja kouluttajan kanssa tarvittaessa ja vastavuoroinen kritiikki pitää olla mahdollista. Erikoistuvan lääkärin hyviä ominaisuuksia ja tietoja arvioidaan tehtäessä kehityssuunnitelmia. Tällä tavalla on mahdollista nopeasti reagoida puutteisiin tai väriin painotuksiin koulutuksessa. Muut kouluttajat raportoivat säännöllisesti vastuuhenkilölle.

Valtakunnallinen kuulustelu

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.7)

ORTOPEDIA JA TRAUMATOLOGIA

6 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö: Professori Heikki Kröger
Kirurgian klinikka
PL 100, 70029 KYS
p. (017) 173 311 (vaihde)
s-posti: heikki.kroger@kuh.fi

TAVOITTEET

Erikoistumisohjelman suorittaneen tulee kyetä toimimaan alansa erikoislääkärin tehtävissä siten, että hän

- pystyy tarkkaan ja loogiseen potilaan kliiniseen tutkimiseen ja hallitsee alan diagnostiset menetelmät
- kykenee laatimaan ortopedisen ja traumatologisen potilaan tutkimus-, hoito- ja seurantasuunnitelmat ja informoimaan niistä potilasta ja hoitohenkilökuntaa
- osaa valita oikeat konservatiiviset ja operatiiviset hoitomenetelmät
- hallitsee leikkausindikaatioiden ja leikkauksekelpoisuuden arvioinnin
- kykenee suoriutumaan itsenäisesti ja teknisesti oikein ortopedian ja traumatologian erikoisalaan kuuluvista toimenpiteistä
- osaa hoitaa nopeita ratkaisuja vaativat akuutit traumatologiset tapaukset
- hallitsee postoperatiivisen jälkihoidon, kuntoutuksen ja seurannan
- kykenee arvioimaan hoitotuloksia tieteellisin keinoin
- pystyy yhteistyöhön muiden erikoisalojen lääkäreiden kanssa
- osaa suunnitella ja johtaa vuodeosaston, poliklinikan ja leikkausosaston yhteistyötä sekä potilashallintoa ja kustannusseurainta oman työyksikkönsä puitteissa
- kykenee osallistumaan oman alansa kehittämiseen ja suunnitteluun.

KOULUTUKSEN RAKENNE

Ortopedian ja traumatologian koulutusohjelman pituus on 6 vuotta. Koulutuksesta vähintään puolet terveystieteiden koulutusohjelman (9 kk) mukana lukien tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella.

Terveystieteiden koulutus 9 kk

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.1.1)

Runkokoulutus 2 v 3 kk

Katso kirurgian alojen yhteinen runkokoulutus oppaan lopusta.

Eriytyvä koulutus 3 v

Eriytyvä koulutus sisältää 3 vuotta palvelua ortopedian ja traumatologian alalla pääsääntöisesti yliopistoklinikassa. Erillisen sopimuksen perusteella voidaan hyväksyä 6 kk koulutusta niissä keskussairaaloissa, joiden kanssa yliopisto on tehnyt erillisen koulutussopimuksen. Keskussairaaloissa tapahtuvan eriytyvän vaiheen koulutuksesta tulee keskustella etukäteen koulutusohjelman vastuhenkilön kanssa.

Toimipaikkakoulutus

Toimipaikkakoulutusta järjestetään vähintään 3 tuntia viikossa ja se sisältää:

- meetingit (erikoisalakohtaiset meetingit, kirurgiset teemaseminaarit, röntgenmeetingit)
- opetuskierrat
- avustaminen toimenpiteissä ja leikkauksissa
- henkilökohtainen ohjattu toimenpide- ja leikkaustoiminta
- osasto- ja poliklinikkapotilaiden konsultaatio.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus 120 tuntia

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus runkokoulutuksen aikana on 60 tuntia, eriytävän jakson aikana se on vähintään 60 tuntia. Koulutukseksi voidaan hyväksyä mm. erikoisalayhdistyksen jatko- ja täydennyskoulutustilaisuuksia, kotimaisia sekä kansainvälisiä kokouksia ja kursseja. Yhdestä koulutustilaisuudesta voidaan lukea hyväksi enintään 15 tuntia. Koulutuksen hyväksyy koulutusyksikkö.

On suositeltavaa, että eriytävän koulutusjakson aikana erikoistuva lääkäri saa henkilökohtaista kokemusta tieteelliseen tutkimustyön suorittamisesta.

Moniammatillinen johtamiskoulutus (MOJO) 10 op

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.6)

Kouluttajat ja koulutusvirat/koulutuspaikat

Koulutuspaikkalistaus: <http://www.uef.fi/fi/web/laake/koulutuspaikat>

Kouluttajina KYSissä toimivat vastuuhenkilön lisäksi ortopedian ja traumatologian erikoislääkärit. Keskussairaaloissa tapahtuvan eriytävän vaiheen koulutuksesta tulee keskustella etukäteen koulutusohjelman vastuuhenkilön kanssa.

Oppimisen ja koulutuksen arviointi

Erikoistuvalla tulee olla henkilökohtainen ohjaaja (tutor), joka auttaa erikoistuvaa erikoistumiseen liittyvissä käytännön tilanteissa ja seuraa säännöllisesti erikoistuvan kehitystä ja edistymistä. Tutorin nimittää koulutuksen vastuuhenkilö erikoistuvan suostumuksen mukaan.

Erikoistuvan lääkärin on täytettävä henkilökohtaista tai elektronista lokikirjaa koulutuksen aikana.

Koulutuksen vastuuhenkilön kanssa pidetään evaluointitilaisuus vähintään kahdesti vuodessa, jolloin tarkistetaan suunnitellun koulutuksen toteutuminen.

Valtakunnallinen kuulustelu

(ks KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.7)

PATOLOGIA

5 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö: Professori Veli-Matti Kosma
Itä-Suomen yliopisto
Kliininen patologia ja oikeuslääketiede
PL 1627, 70211 KUOPIO
p. 0207 872 211 vaihde
s-posti: veli-matti.kosma@uef.fi

TAVOITTEET

Koulutusohjelman suorittaneella tulee olla riittävät teoreettiset ja käytännön valmiudet toimia itsenäisesti erikoislääkärin tehtävissä, ylläpitää ammattitaitoaan ja kehittää erikoisalaansa.

Nämä vaatimukset edellyttävät:

- kykyä tehdä itsenäisesti lääketieteellisiä kuolemansyyselvityksiä
- kykyä tulkita itsenäisesti kudoksenäytteitä, toimenpiteen aikaisia pikanäytteitä ja irtosolunäytteitä sekä kykyä laatia tehdyistä tutkimuksista asianmukainen lausunto
- tavanomaisen patologian laboratoriotekniikoiden tuntemusta ja kykyä ohjata patologian laboratorion toimintaa
- patologian alan diagnostisten ja prediktivisten erikoistekniikoiden (mm. histokemiallisten, immunohistokemiallisten- sekä solu- ja molekyylibiologisten tekniikoiden) käytännön sovellusten tuntemusta sekä digipatologian tuntemusta
- kykyä järjestää kliinispatologista konsultaatio- ja potilaskokoustoimintaa
- patologian laatu-, diagnoosi- ja tiedonhallintajärjestelmien tuntemista
- alan tieteellisen ja ammatillisen kehityksen seuraamista.

Lisäksi erikoistuvalla lääkäriltä edellytetään käytännön toiminnan kannalta riittäviä tietoja perusterveydenhuollon palvelujärjestelmistä, terveydenhuollon organisaatioista, suunnittelusta, hallinnosta ja johtamisesta sekä terveydenhuollon etiikasta. Terveydenhuollon lainsäädäntö on tunnettava keskeisiltä osin.

KOULUTUKSEN RAKENNE

Patologien koulutusohjelman pituus on 5 vuotta. Patologian koulutusosalalle on myönnetty 23.8.2017 lukien kahden vuoden määräajaksi asetuksen 56/2015 mukainen poikkeus yliopistosairaalan ulkopuolella suoritettavan koulutusajan vaatimuksesta (terveyskeskuksessa suoritettavaa palvelua lukuunottamatta).

Yliopistosairaalan ulkopuolinen koulutus 2 v 6 kk:

Terveyskeskuspalvelu 9 kk

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.1.1)

Yliopistosairaalan ulkopuolinen patologikoulutus 1 v 9 kk

Koulutus (1 v 9 kk) tulee suorittaa terveystieteiden tiedekunnan koulutuspaikaksi hyväksymässä yliopiston ulkopuolisessa koulutuspaikassa (esim. keskussairaalan patologian yksikkö), jossa tulee olla myös terveystieteiden tiedekunnan hyväksymä kouluttaja.

Yliopistosairaalakoulutus 2 v 6 kk:

1. Runkokoulutus 1 v

Runkokoulutus voidaan tarvittaessa järjestää yhdessä oikeuslääketieteen opetusohjelman kanssa. Siihen kuuluu 1 vuosi palvelua yliopiston kliinisen patologian oppiaineen tutkijaopettajan, kliinisen opettajan, tutkijatohtorin, yliopistotutkijan, tohtorikoulutettavan tai yliopistonlehtorin toimesta ja samanaikaisesti yliopistollisen sairaalan kuvantamiskeskuksen kliinisen patologian osaston sivuvirassa tai -toimessa tai 1 vuosi palvelua yliopistollisen sairaalan kuvantamiskeskuksen kliinisen patologian osaston virassa tai toimesta. Oikeuslääketieteen osuudesta sovitaan tapauskohtaisesti.

2. Eriytyvä koulutus 1 v 6 kk

1 v 6 kk palvelua yliopiston kliinisen patologian oppiaineen tutkijaopettajan, kliinisen opettajan, tutkijatohtorin, yliopistotutkijan tohtorikoulutettavan tai yliopistonlehtorin toimesta ja samanaikaisesti yliopistollisen sairaalan kuvantamiskeskuksen kliinisen patologian osaston sivuvirassa tai -toimessa tai 1 v 6 kk palvelua yliopistollisen sairaalan kuvantamiskeskuksen kliinisen patologian osaston virassa tai toimesta.

Koulutuspaikkalistaus: <http://www.uef.fi/fi/web/laake/koulutuspaikat>

Toimipaikkakoulutus

Erikoistuva lääkäri työskentelee patologian yksiköissä koulutusohjelman mukaisesti. Jaksojen ajoitus ja muut ohjelman järjestelyihin liittyvät asiat sovitaan vastuuhenkilön ja erikoistuvan kesken koulutuksen alkaessa, kun henkilökohtaista koulutussuunnitelmaa laaditaan. Koulutuksen tavoitteena on antaa erikoistuvalla itsenäisen työskentelyn edellyttämät perustiedot ja -taidot patologian eri osa-alueilta.

Toimipaikkakoulutuksen sisältö

Perehdytys

Laboratoriotekniikka

Ohjattu diagnostinen työskentely:

- ruumiinavauspatologia
- histopatologia ja kliininen sytologia, joissa elinkohtaiset jaksot
 - ruuansulatuskanavan patologia
 - gynekologinen patologia
 - keuhkopatologia
 - sydän- ja verisuonitautien patologia
 - munuaisten ja virtsaelinten patologia
 - endokriininen patologia
 - maksapatologia
 - rintarauhasen patologia
 - imukudos- ja luuydinpatologia
 - luu- ja pehmytkudospatologia
 - ihopatologia
 - pään ja kaulan alueen patologia
 - pediatriinen patologia
 - neuropatologia

Molekyylipatologia, digipatologia

Konsultaatio- ja meetingtoiminta

- päivittäiset erikoislääkärikonsultaatiot
- yksikön sisäiset ongelmatapauskokoukset
- yksikön sisäiset koulutuskokoukset
- sairaalan erikoisalakohtaiset kliinispatologiset yhteistyökokoukset
- sairaalan kliinispatologiset ongelmatapauskokoukset
- sairaanhoitopiirin ja sairaalan hallinnolliset yms. yhteiset kokoukset.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus 80 tuntia

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus on perusopintoja syventävää, määrättyjä aihekokonaisuuksia käsittelevää opetusta. Koulutukseen kuuluu oman erikoisalalan opintoja ja terveydenhuollon hallintoon ja suunnitteluun perehdyttäviä opintoja. Teoreettista koulutusta järjestävät koti- ja ulkomaiset yliopistot, sairaalat, tieteelliset erikoisalayhdistykset sekä muut yhteisöt. Suositeltavaa on osallistua International Academy of Pathology Suomen osaston/Suomen Patologiyhdistyksen kokouksiin ja mahdollisuuksien mukaan kansainvälisiin tieteellisiin ja jatkokoulutuskokouksiin. Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus suunnitellaan yhdessä vastuuhenkilön kanssa siten, että kurssit muodostavat mielekkään ja kattavan kokonaisuuden.

Moniammatillinen johtamiskoulutus (MOJO) 10 op

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.6)

Koulutuksen ja oppimisen seuranta ja arviointi

Koulutusohjelman vastuuhenkilö nimeää jokaiselle erikoistuvalla henkilökohtaiseksi ohjaajaksi patologian erikoislääkärin. Erikoistuva lääkäri ja hänen henkilökohtainen ohjaajansa/koulutuksen vastuuhenkilö laativat yksilöllisen koulutusohjelman, jonka koulutusohjelman vastuuhenkilö hyväksyy. Koulutuksen edistymistä laaditun suunnitelman mukaisesti seurataan jatkuvasti. Yksilöllisen koulutusohjelman kuluessa suoritukset rekisteröidään lokikirjaan. Lokikirjaan dokumentoidaan myös sekä henkilökohtaisen ohjaajan/vastuuhenkilön että erikoistuvan lääkärin arviot opintojen toteutumisesta sekä erikoistuvan lääkärin arvio opetuksen sisällöstä, laadusta ja toteuttamistavasta. Koulutusohjelman vastuuhenkilö tarkastaa yhdessä erikoistuvan lääkärin ja tämän henkilökohtaisen ohjaajan kanssa koulutusohjelman etenemisen vähintään kerran lukuvuodessa.

Erikoistuvan suositellaan osallistuvan koko erikoistumiskoulutuksena ajan vuosittaiseen Europals-tenttiin (<http://www.eapcp.org/Europals/europals.htm>., <http://www.pathxl.com/europals/>).

Europals on kaikille eurooppalaisille patologiaan erikoistuville tarkoitettu testi, jonka perusteella erikoistuva saa käsityksen oman ammattitaitonsa kehittymisestä ja tasosta suhteessa muihin erikoistuviin ja valmiisiin erikoislääkäreihin. Suositeltavaa on, että erikoistuva kirjaa Europals-tentin tuloksensa lokikirjaansa.

Valtakunnallinen kuulustelu

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.7)

PERINNÖLLISYYSLÄÄKETIEDE

5 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö: Dosentti Tarja Mononen
Kliinisen genetiikan yksikkö
PL 100, 70029 KYS
Puh. (017) 172 147
S-posti: tarja.mononen@kuh.fi

Perinnöllisyyslääketiede (synonyymejä myös Kliininen genetiikka tai Lääketieteellinen genetiikka) yhdistää ja täydentää lääketieteen erikoisaloihin liittyvää genetiikkaa potilaan (sairaana, terveen, perheen, suvun, populaation) terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi.

TAVOITTEET

Perinnöllisyyslääketieteen erikoislääkärikoulutuksen tavoitteena on, että koulutettava

- omaksuu riittävän näkemyksen perimästä sekä geneettisen variaation vaikutuksista ihmisen terveyteen ja sairastumiseen
- osaa soveltaa tätä tietämystä synnynäisten kehityshäiriöiden ja oireyhtymien arviointiin, geneettisten sairauksien diagnostiikkaan, hoitoon ja ennaltaehkäisyyn
- osaa käyttää asianmukaisia sytogeneettisiä, molekyylogeneettisiä, genomisia ja biokemiallisia menetelmiä ja tietokantoja geneettisten sairauksien diagnostiikassa, hoidossa ja ennaltaehkäisyssä
- tuntee sikiö- ja alkiodiagnostiikan menetelmät ja käytännöt Suomessa
- osaa arvioida periytyvyyttä ja tehdä sukuselvityksiä perinnöllisyysneuvontaa varten
- ymmärtää sairauden, vamman tai alttiuden olemukseen ja periytyvyyteen liittyvät kysymykset potilaan, perheen ja suvun näkökulmasta ja osaa näiden pohjalta auttaa ja tukea heitä ratkaisuihinsa
- tuntee alaa koskevan lainsäädännön, perinnöllisyyslääketieteen keskeiset eettiset kysymykset ja periaatteet, ja osaa toteuttaa näitä periaatteita työssään
- pystyy kriittiseen itsenäiseen työskentelyyn, ammattitaidon jatkuvaan kehittämiseen, moniammatilliseen yhteistyöhön ja tiedon välittämiseen
- on perehtynyt näyttöön perustuvan lääketieteen ja tieteellisen arvioinnin menetelmiin ja kykenee osallistumaan oman alansa tieteelliseen tutkimukseen, kehittämiseen ja suunnitteluun

KOULUTUKSEN RAKENNE

Perinnöllisyyslääketieteen koulutusohjelman pituus on 5 vuotta. Siihen kuuluu terveyskeskuspalvelu (9 kk) ja erikoistumiskoulutus (4 v 3 kk).

Terveyskeskuspalvelu 9 kk

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.1.1)

Erikoistumiskoulutus 4 v 3 kk

Erikoistumiskoulutus suoritetaan kokonaisuudessaan yliopistosairaalassa. Koulutuksesta 3-6 kuukautta on kliinistä sairaalapalvelua esimerkiksi lastentautien, lastenneurologian, sisätautien, neurologian, onkologian, naistentautien ja synnytysten erikoisalalla tai muulla soveltuvalla koulutusohjelman vastuhenkilön kanssa sovittavalla erikoisalalla. Kliinistä palvelua KYSin Kliinisen genetiikan yksikössä edellytetään vähintään 2 v 6 kk ja tähän tulee sisältyä riittävästi perehtymistä eri erikoisalojen geneettisiin sairauksiin ja sikiödiagnostiikkaan. Kliininen palvelu jonkin muun yliopistosairaalan perinnöllisyyslääketieteen yksikössä voi koulutusohjelman vastuhenkilön harkinnan mukaan korvata korkeintaan 8 kk koulutuksesta.

Erikoisalan koulutukseen sisältyy myös perehtyminen molekyyli- ja sytogenetiikan sekä genomien kattaviin tutkimusmenetelmiin kliinisen genetiikan laboratoriossa (korkeintaan 12 kk koulutuksesta). Osa-aikaisesti suoritettu palvelu hyväksytään kliiniseksi tai laboratoriokoulutukseksi henkilökohtaisen koulutussuunnitelman mukaan. Välittömästi perinnöllisyyslääketieteeseen liittyvä tieteellinen tutkimustyö voi koulutusohjelman vastuuhenkilön harkinnan mukaan korvata korkeintaan 6 kk koulutuksesta.

Toimipaikkakoulutus

Erikoisalan koulutuksen aikana koulutettava osallistuu kliinisen genetiikan yksikön potilaskokouksiin, toimipaikkakoulutuksiin sekä perinnöllisyyslääketieteen ja muiden erikoisalojen yhteisiin kokouksiin säännöllisesti (noin 100 tuntia/vuosi).

Koulutuspaikat

(<http://www.uef.fi/fi/web/laake/koulutuspaikat>)

Teorettinen kurssimuotoinen koulutus 100 tuntia

Perinnöllisyyslääketieteen erikoistumiskoulutukseen tulee kuulua teoreettista kurssimuotoista opetusta vähintään 100 tuntia, jotta koulutettava saa hyvän perustan kliiniselle työlle ja riittävän valmiuden uusien genetiikan menetelmien soveltamiseksi diagnostiikkaan ja hoitoon. Erikoistuva voi käyttää hyväkseen oman yliopiston tai muiden koulutusyksiköiden järjestämän koulutuksen lisäksi muita sekä kotimaisia että ulkomaisia koulutustilaisuuksia koulutuksen vastuuhenkilön kanssa sovitun suunnitelman mukaisesti.

Oppimisen ja koulutuksen arviointi

Lokikirjaa ja portfolioa käytetään opiskelun seurannan kirjallisena pohjana. Arvioinnissa pyritään noudattamaan tiedekunnan hyväksymiä periaatteita. Arviointi suoritetaan koulutusjakson aikana vuosittain.

Moniammatillinen johtamiskoulutus (MOJO) 10 op

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.6)

Valtakunnallinen kuulustelu

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.7)

PLASTIIKKAKIRURGIA

6 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö: Professori Outi Kaarela
Kirurgian klinikka
PL 100, 70029 KYS
p. (017) 173 311 (vaihde)
s-posti: outi.kaarela@kuh.fi

JOHDANTO

Plastiikkakirurgia on akuutteihin ja ei-akuutteihin tiloihin liittyvä erikoisala, joka hoitaa synnynnäisiä epämuodostumia tai vamman, sairauden, rappeuman tai ikääntymisen seurauksena syntyneitä tiloja kaikenikäisillä henkilöillä. Tavoitteena on toiminnan palauttaminen tai parantaminen sekä ulkonäön ja hyvinvoinnin normalisointi. Erikoisalan sisältö voi jonkin verran vaihdella maasta toiseen.

UEMS (Euroopan erikoislääkäriliitto) on järjestö, joka edustaa Euroopan kansallisia erikoislääkäriyhdistyksiä. UEMS pyrkii varmistamaan korkean koulutustason ja mahdollistamaan erikoislääkäreiden vapaan liikkumisen Euroopassa. Lääketieteellisen hoidon ja asiantuntijuuden laatu on riippuvainen lääkäreiden saamasta koulutuksesta. Koulutuspaikasta riippumatta erikoislääkäreillä pitää olla sama ydinosaaminen.

I Koulutusvaatimukset koulutettaville

Koulutuksen sisältö ja oppimistulokset

Koulutettavalta vaadittava pätevyys

Erikoislääkärikoulutettavan on täytynyt saada lupa harjoittaa lääkärin ammattia Suomessa.

Eriytyvä koulutus tulee suorittaa plastiikkakirurgiaan erikoistuneessa koulutusohjelmassa.

Plastiikkakirurgian eriytyvän koulutuksen aikana koulutettavan tulee hankkia riittävät teoreettiset tiedot, käytännön taidot ja yleinen ydinosaaminen voidakseen harjoittaa ammattia turvallisesti ja itsenäisesti.

Koulutusvaatimuksien tavoitteena on edesauttaa plastiikkakirurgista hoitoa tarvitsevia potilaita saamaan korkeatasoista hoitoa kaikkialla Suomessa (ja Euroopan unionin alueella) ja määritellä yllä lueteltujen aihealueiden perusvaatimukset, jotta erikoislääkärit voisivat työskennellä eri Euroopan maissa.

A. Teoreettinen ja B. Kliininen osaaminen ja C. Muu osaaminen

Perustiedot ja kliiniset tilat, joista erikoislääkärillä oletetaan olevan tietoa ovat:

- anatomia
- haavanparanemisen biologia ja sen häiriöt
- muut olennaiset tieteet kuten farmakologia, histologia, fysiologia, patologia

Alla on luettelo asioista, jotka plastiikkakirurgian erikoislääkärin tulisi hallita valmistuessaan:

- pystyy tarkkaan ja loogiseen potilaan kliiniseen tutkimiseen ja hallitsee alan diagnostiset menetelmät
- kykenee laatimaan plastiikkakirurgisen potilaan tutkimus-, hoito- ja seurantasuunnitelmat ja -informoimaan niistä potilasta, omaisia ja hoitohenkilökuntaa
- osaa valita oikeat konservatiiviset ja operatiiviset hoitomenetelmät

- osaa arvioida kirurgisiin toimenpiteisiin liittyvät hyödyt, komplikaatiot ja riskit
- hallitsee leikkausindikaatioiden ja leikkauksekelpoisuuden arvioinnin
- hallitsee leikkausmenetelmän valinnan ja preoperatiivisen hoidon
- kykenee suoriutumaan itsenäisesti plastiikkakirurgiaan kuuluvasta elektiivisestä ja päivystysleikkaustoiminnasta
- hallitsee postoperatiivisen jälkihoidon, seurannan sekä potilaan kuntoutuksen
- hän osaa analysoida ja hyödyntää plastiikkakirurgian tutkimustuloksia niin, että kliininen käytäntö perustuu näyttöön, mikäli se on mahdollista
- pystyy yhteistyöhön muiden erikoisalojen lääkäreiden ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden kanssa
- hän pystyy olemaan moniammatillisen työryhmän tehokas jäsen ja johtaja
- kykenee osallistumaan oman alansa kehittämiseen ja suunnitteluun
- hän on valmis tulevaisuudessa toimimaan kliinisenä johtajana
- hän ymmärtää sen maan terveydenhuoltojärjestelmää/järjestelmiä, jossa hän saa koulutusta

Plastiikkakirurgian eriytyvän koulutuksen osat

Tiettyjen harvinaisten sairauksien hoidon kohdalla (kuten esimerkiksi halkiot, kraniofakiaalikirurgia, vaikeiden palovammojen hoito, sarkoomakirurgia, replantaatiot, vaikeat käsivammat ja vaativat mikrokirurgiset rekonstruktiot) erikoistuva ei saavuta valmiutta hoitaa näitä sairauksia itsenäisesti, vaan ainoastaan perehtyneisyyden hoitoperiaatteisiin. (Nämä jatkossa merkitään koodilla P=perehtyneisyys)

Jotta lääketieteellisen eriytyvän koulutuksen eurooppalaiset standardit täytetään, koulutettavan opinto-ohjelmaan tulee sisältyä suurin osa alla luetelluista asioista. Koulutettavan tulee dokumentoida todiste siitä lokikirjaan.

Esteettisen kirurgian koulutus ei ole riittävää julkisessa terveydenhuollossa. Erikoistuvalla tulee järjestää mahdollisuus hankkia koulutusta esteettisestä kirurgiasta alan kursseilla ja yksityisiltä plastiikkakirurgeilta.

I. Yleiset periaatteet ja toimenpiteet

- a. plastiikkakirurgian historia
- b. plastiikkakirurgiaan liittyvä perustiede
- c. kehon olennainen anatomia kuten ihon ja lihasten hermotus ja vaskulaariset territoriot
- d. plastiikkakirurgian peruseriaatteet ja -tekniikat
 - i. kudossiirto
 - ii. kielekeleikkaukset
 - iii. rasvanpoisto ja -siirto
 - iv. mikrokirurgia
 - v. kasvaimien hoito

- vi. synnynnäisten epämuodostumien hoito
 - vii. endoskooppisten toimenpiteiden periaatteet
 - viii. implanttien ja ekspanderien käyttö
 - ix. paikallis- ja yleisanestesian periaatteet
 - x. diagnostisten toimenpiteiden periaatteet, esim. kuvantaminen (esim. ultraääni, paksuneulabiopsia, CT-, magneetti- ja gammakuvaus) ja laboratoriotestit
- e. haavanhoidon periaatteet
- i. haavan paraneminen
 - ii. haavan kirurginen puhdistus ja muut puhdistus menetelmät
 - iii. haavansulku menetelmät
 - iv. kroonisten haavojen hoito
 - v. vakavien pehmytkudosinfektioiden hoito
 - vi. komplikaatioiden hoito
- f. tapaturmahoidon periaatteet
- g. ATLS (Advanced trauma and life support)-tasoinen ensihoito
- h. palovamman hoidon periaatteet
- i. palovamman ABLS (Advanced Burn Life Support)-tasoinen ensihoito ja tehohoito
 - ii. lämpö-, sähkö-, säteily- tai kemiallinen vamma
 - iii. palovammojen kirurginen hoito
 - iv. biomateriaalien ja kudosisviljelyn käyttö palovamman hoidossa
 - v. palovamma-arpien ja kuroumien hoito
 - vi. paleltumavamman hoito
- i. laserhoidon periaatteet
- j. kudosteknologian periaatteet

II. Pää ja kaula

a. synnynnäiset

- i. huuli/suulakihalkio (P)
- ii. korvan epämuodostumat, esimerkiksi hörökorva, kuppikorva
- iii. mikrotia(P)
- iv. kraniofakiaaliset oireyhtymät (P)

b. traumaattiset

- i. pehmytkudosvammat
- ii. luupuutokset (P)

c. kasvaimet

- i. kasvaimen ja imusolmukkeiden hoito
- ii. rekonstruktio

d. muut

- i. silmäluomien ja kulmakarvojen korjaavat leikkaukset
- ii. kasvohermohalvaus
- iii. ortognaattinen kirurgia (P)
- iv. kasvojen transplantaatio (P)

III. Rintakehä ja rinta

a. synnynnäiset

- i. rintojen epämuodostumat, mukaan lukien Polandin syndrooma
- ii. tubulaariset rinnat
- iii. rinnan puuttuminen
- iv. kuopparinta (pectus excavatum) / harjurinta (pectus carinatum) (P)

b. traumaattiset / hankinnaiset

- i. rintakehän defektin korjaus
- ii. selän alueen kudospuutosten korjaus

c. neoplastiset

- i. hyvänlaatuisten rintamuutosten kirurginen hoito
- ii. rintasyövän hoito (rinnan osapoisto, mastektomiat vartijaimusolmuketoimenpiteet / kainalonalueen evakuaatiot)
- iii. onkoplastiset toimenpiteet
- iv. rinnan rekonstruktio menetelmät

v. rintakehän rekonstruktio

d. muut

i. hypertrofiset rinnat

ii. gynekomastia

IV. Ylävartalo ja vatsa, sukupuolielimet

a. synnynnäiset

i. hypospadia ja epispadia (P)

ii. naisen ulkoisten sukuelinten poikkeavuudet (P)

iii. selkärankahalkio (P)

b. traumaattiset / hankinnaiset

i. vatsan alueen defektin ja jättityriä rekonstruktio

ii. lantion, ristiluun ja pakaroiden alueen defektin rekonstruktio

iii. sukuelinten defektin rekonstruktio (P)

c. postbariatrinen vartalokirurgia

d. neoplastiset

i. ulkosynnyttimen tai emättimen kasvainten hoidon periaatteet

ii. peniksen kasvainten hoidon periaatteet

iii. muiden pehmytkudoskasvainten hoidon periaatteet

iv. peniksen rekonstruktio (P)

e. muut, esim.

i. sukupuolenkorjaus (P)

i. Peyronien tauti (P)

V. Yläraajat (käsi mukaan lukien)

a. synnynnäiset

i. syndaktylia

ii. polydaktylia (P)

iii. makrodaktylia (P)

iv. muut

b. traumaattiset

i. jänne

ii. luu

iii. nivelet ja nivelsiteet

- iv. pehmytkudos
- v. ääreishermosto
- vi. brakiaalipleksus (P)
- vii. funktionaalisten lihasten ja jänteiden siirrot (P)
- viii. amputaatio
- ix. replantaatio (P)
- x. käden transplantaatio (P)
- xi. peukalon ja muiden sormien rekonstruktio (P)
- xii. lihasaitio-oireyhtymä

c. neoplastiset

- i. luu (P)
- ii. pehmytkudos

d. hankinnaiset / degeneroivat

- i. Dupuytrenin tauti
- ii. nivelreuma (P)
- iii. nivelrikko (P)
- iv. ranteen instabiliteetti (P)
- v. tähytysleikkaus (P)

e. muut

- i. infektio
- ii. lymfödeema

VI. Alaraajat

a. synnynnäiset

- i. syndaktylia
- ii. amnionkourouma (P)
- iii. muut

b. traumaattiset / hankinnaiset

- i. pehmytkudos
- ii. luun rekonstruktio
- iii. hermo
- iv. lymfödeema

c. neoplastiset

i. luu (P)

ii. pehmytkudos

VII.Iho ja sen apuelimet

a. synnynnäiset

i. suonimuutokset

1.veri- ja imusuonten epämuodostumat

2.hemangioomat

b. traumaattiset / hankinnaiset

i. akuutit ja krooniset haavat

ii. hypertrofiset arvet ja keloidit

c. neoplastiset

i. hyvänlaatuiset ihokasvaimet

ii. pahanlaatuiset ihokasvaimet

iii. imusolmukkeiden kirurgia (vartijaimusolmukebiopsiat ja imusolmukkeiden poistot; kaula, kainalo, nivusalue, iliakaalialue ja imurauhassiirteet(P))

VIII. Esteettinen kirurgia

a. pää ja kaula

i. injektiohoidot, esim. täytteet, botulinum-toksiini

ii. laserhoito(P)

iii. silmäluomien leikkaukset

iv. kasvojen/kaulan kohotus

v. kulmakarvojen/otsan kohotus

vi. rinoplastia(P)

vii. hörökorvaleikkaus

viii.kaljuuntumisen hoito,esim. hiustensiirto (P)

ix. kasvojen muotoilu (P)

1. implantit

2. rasvanpoisto ja rasvansiirto

3. genioplastia

b. yläraajat

i. rasvaimu

ii. olkavarsien ihon kiristys

c. rinnat

- i. rintojen suurentaminen
- ii. rintojen kohotus
- iii. sisään vetäytyneiden nännien korjaus

d. vatsa

- i. rasvaimu
- ii. vatsanpeitteiden korjaus (abdominoplastia)
- iii. alavartalon kohotus

e. alaraajat

- i. rasvaimu
- ii. reisien ihon kiristys
- iii. pakaroiden kohotus
- iv. implantit (P)

f. esteettinen postbariatrinen vartalonmuotoilukirurgia

A. Teoreettinen osaaminen

1) Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2–5 tuntia viikossa.

2) Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus

Teoreettinen koulutus on vähintään 180 t (60t/v) ja tapahtuu Suomessa sekä ulkomailla.

Erikoistuva osallistuu ja valmistaa kirjallisen yhteenvedon (vähintään neljä) kouluttajan määräämästä aiheesta plastiikkakirurgian viikoittaisessa aamukokouksessa (30 t/v). Myös muiden erikoisalojen klinikkakouksia voidaan hyväksyä plastiikkakirurgian koulutukseen.

Erikoistuvan tulee osallistua mikrokirurgian peruskurssiin.

Erikoistuvan tulee olla osallistunut vähintään neljään Pohjoismaiseen plastiikkakirurgian jatkokoulutukseen (30 t/jokainen), joiden aiheet ovat seuraavat:

- Ihonsiirto ja haavan hoito (Transplantation och sårläggning)
- Kasvainkirurgia (Onkologi)
- Traumatologia (Traumatologi)
- Synnynnäisten epämuodostumien hoito (Kongenitala missbildningar)
- Esteettinen kirurgia (Estetisk kirurgi)

Pohjoismaisen kurssin voi korvata muulla vastaavalla koulutuksella.

Erikoistuvan tulee osallistua vähintään yhteen kansalliseen / kansainväliseen kongressiin plastiikkakirurgian, halkio- tai kraniofakiaalikirurgian, palovammahoidon tai esteettisen kirurgian, mikrokirurgian alalta.

3)Tieteellinen/tutkimustyö:

Plastiikkakirurgiksi erikoistuvan tulisi olla koulutusjakson aikana mukana vähintään yhdessä kliinisessä tai kokeellisessa tutkimustyössä, millä tahansa lääketieteen alalla.

4) Johtamiskoulutus

Koulutukseen sisältyy 10 opintopisteen laajuinen johtamiskoulutus, jonka erikoistuva voi halutessaan laajentaa 30 opintopisteen lähijohtajakoulutukseksi. Lisätietoja johtamiskoulutuksesta.

B. Käytännöllinen ja kliininen osaaminen

Jokapäiväisessä kliinisessä työssä pitää koulutusnäkökohdat ottaa huomioon ja koulutettavalla täytyy olla mahdollisuus kokeneemman lääkärin ohjaukseen. Koulutusjakson tulisi muodostaa yhtenäinen kokonaisuus. Jos koulutusta joudutaan toteuttamaan osa-aikaisesti, koulutuksen sisällöstä ja opiskelun edistymisestä on oltava selkeä dokumentaatio. Kouluttajien tulee varmistaa, että koulutettava pystyy itsenäisesti suorittamaan vaadittavat toimenpiteet.

Plastiikkakirurgian eriytyvä koulutus on alan laajuuteen nähden lyhyt, joten koko koulutusaika tulee käyttää erikoisalalla kannalta keskeisten tietojen ja taitojen hankkimiseen.

C. Muu osaaminen

Koulutettavan hankkima muu osaaminen (kuten päivystyksestä, osastotyöstä ja hallinnollisista tehtävistä suoriutuminen) on tärkeää ja tulee dokumentoida. Koulutettavaa kannustetaan tieteelliseen työhön ja osallistumaan kansainvälisiin/kansallisiin kokouksiin.

On olennaista, että vastuu potilaiden hoitamisesta sekä hätä- että rutiinitilanteissa on osa koulutettavien koulutusta. Koulutettavan tulee olla mukana sekä uusien että seurannassa ja sairaalassa olevien potilaiden hoidossa.

Säännöllisiä monialaisia kokouksia pidetään potilaiden optimaalisen hoidon varmistamiseksi, ja sellaisiin kokouksiin osallistuvat sekä lääkärit että muu hoitohenkilökunta. Keskuksen ulkopuolella tehdään yhteistyötä muiden kliinisten ryhmien kanssa; sellaisia erikoisaloja ovat esim. kuntoutuslääketiede, ortopedia, pediatria, suu- ja leukakirurgia, korva-, nenä- ja kurkkutaudit, gynekologia ja urologia, anestesiologia, tehohoito ja dermatologia.

Plastiikkakirurgian erikoislääkärin tulee pystyä itsenäiseen kliiniseen työhön. Hänen tulee noudattaa hyviä eettisiä ja ammatillisia toimintatapoja.

II. Koulutusohjelman rakenne

Plastiikkakirurgian koulutusohjelman kokonaispituus on kuusi vuotta, josta vähintään puolet, terveyskeskuspalvelu mukaan lukien, tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella.

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu koulutusvaatimuksiin. Erikoistuvan tulee tutustua koulutusvaatimuksiin, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta.

Erikoislääkäriksi valmistuminen edellyttää että vaaditut koulutuspalvelut ja erikoislääkärikuulustelu on hyväksytysti suoritettu

Terveyskeskuspalvelu 9 kk

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.1.1)

Runkokoulutus 2 v 3 kk

Runkokoulutus on sovittu samansisältöiseksi kaikilla kirurgian erikoistumisaloilla. (oppaan lopussa).

Peruskirurgian käytännön koulutusta annetaan kaikilla kirurgian yhdeksällä erikoisalalla. Koulutukseen tulee sisältyä päivystystoimintaa. Plastiikkakirurgian vaatimukset peruskirurgian jaksolla ovat seuraavat :

Akuutin haavan hoito

Pehmytkudostraumatologia

Kasvovammojen ja monikudosvammojen ensihoito

Palovammapotilaan ensihoito

Kroonisen haavan hoito (säärihaavat, diabeettinen haava, painehaava) Ihokasvainten ja pienten pehmytkudoskasvainten hoito

Rintarauhasenkirurgian perusteet

Imusolmukeleikkausten ja vartijasolmukkeiden perusteet

Pienen palovamman leikkaushoito

Haavan sulun ja kielekkeiden perusteet

Ihonsiirto

Eriytyvä koulutus 3 v

Plastiikkakirurgian koulutus suoritetaan peruskirurgian koulutuksen jälkeen yliopistosairaaloissa, pääasiassa Suomessa. Koulutus tulisi tapahtua plastiikkakirurgian erikoisalan koulutusvirassa. Kaikissa Suomen lääketieteellisissä tiedekunnissa on plastiikkakirurgian koulutusohjelma. Osa Suomessa tehtävästä plastiikkakirurgiasta on keskitetty tapahtuvaksi ainoastaan Helsingin yliopistollisessa sairaalassa (halkiokirurgia, kraniofakialikirurgia, transseksuaalikirurgia ja laajojen palovammojen hoito). Tästä syystä edellytetään, että 3-6 kk:n jakso erikoistumisesta suoritetaan Helsingissä tai muussa vastaavanlaisessa yksikössä.

3 kk plastiikkakirurgian koulutuksesta voi suorittaa käsi-, verisuoni-, tai lastenkirurgian alalla, suuleukakirurgiassa tai korvatautien klinikassa. Vastuuhenkilön päätöksellä osan koulutuksesta voi suorittaa muulla operatiivisella alalla.

Koulutuksen vastuuhenkilö vastaa koulutuksesta. Kaikki erikoislääkärit osallistuvat koulutukseen ja he toimivat tutoreina. On suositeltavaa, että yhdellä tutorilla (koulutukseen osallistuvilla lääkäreillä) on kerrallaan korkeintaan yksi koulutettava (1:1).

Koulutuksen aikaiset suoritukset tulee olla kirjattu lokikirjaan.

Koulutuksen opinto-ohjelma

Opinto-ohjelman tulee olla tarpeeksi joustava, jotta se sallii yksittäisen koulutettavan henkilökohtaisen kehittymisen. Koulutuksen TAVOITTEET on luoteltu kohdassa koulutuksen sisältö ja oppimistulokset/teoreettinen ja kliininen osaaminen sekä plastiikkakirurgian eriytyvän koulutuksen osa-alueet.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet / Tuki ja arviointi

Koulutettavan kliinistä työtä valvoo kouluttaja. Oppimisen seuraamista varten ylläpidetään lokikirjaa, joka noudattaa eurooppalaisia vaatimuksia (EBOPRAS). Koulutuksen vastuhenkilö arvioi koulutuksen edistymistä muiden kouluttajien kanssa.

Hän vastaa siitä, että koulutettava saa säännöllistä palautetta ja ohjausta työhönsä. Koulutettava tapaa koulutuksen vastuhenkilön säännöllisesti, yleensä kerran puolessa vuodessa, jotta he voivat arvioida koulutuksen edistymistä ja tarkastaa lokikirjan suoritteet. Arvioinnin tarkoitus on antaa rakentava palaute ja suunnitella koulutusta eteenpäin.

Edellä mainittujen keskustelujen ja lokikirjan lisäksi tärkeän osan koulutuksessa muodostavat kouluttajan ja erikoistuvan väliset leikkausten suunnittelutapahtumat sekä yhteiset leikkaukset.

Lokikirja jakautuu eurooppalaisen käytännön mukaan toimenpiteisiin, jotka a) erikoistuva on leikannut itsenäisesti, (S) b) on ollut avustajana (A) tai leikannut kouluttajan ohjauksessa (SA) tai on c) nähnyt tai tuntee teoreettisesti (P).

Tutor:

Kullakin erikoistuvalla on henkilökohtainen ohjaaja, erikoislääkäri, jonka vastuukouluttaja nimeää koulutettavan suostumuksen mukaisesti.

Moniammatillinen johtamiskoulutus (MOJO) 10 op

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.6)

Valtakunnallinen kuulustelu

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.7)

Kuulustelussa noudatetaan viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä milloin erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut. Valtakunnallinen kuulustelu voidaan korvata hyväksytyllä suorituksella EBOPRASin kansainvälisessä tentissä, josta tarkemmat tiedot www.ebopras.org (WWW.EBOPRAS.ORG/ European Training requirements)

PSYKIATRIA

6 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö: Professori Heimo Viinamäki
Psykiatrian klinikka
PL 100, 70029 KYS
p. (017) 173 311 (vaihe)
s-posti: heimo.viinamaki@kuh.fi

TAVOITTEET

Yleistavoitteet:

- psykiatrian erikoislääkärikoulutuksen suorittaneen lääkärin tulee tuntea vallitsevat käsitykset psyykkisten häiriöiden epidemiologiasta, diagnostiikasta, etiologisista tekijöistä, tutkimus- ja hoitomenetelmistä, esiintyvyydestä ja ennaltaehkäisyn mahdollisuuksista
- erikoislääkärin tulee kyetä toteuttamaan itsenäisesti tai moniammatillisen työryhmän avulla psyykkisten häiriöiden edellyttämät tutkimukset ja hoidot
- erikoislääkärillä tulee olla valmius psykiatrisen yksikön johtamiseen
- erikoislääkärin tulee osata soveltaa alan tietoa yhteistyössä muiden erikoisalojen samoin kuin perusterveydenhuollon sekä muiden asiaankuuluvien tahojen kanssa (mm. koulu-, sosiaalitoimi ja oikeuslaitos)
- erikoislääkärillä tulee olla valmius kehittää erikoisalaa ja opettaa muille alan tietoutta
- erikoislääkärin tulee hallita tieteellisen tutkimuksen perusteet.

Runkokoulutuksen tavoitteet:

- antaa valmiudet toimia psykiatristen alojen päivystäjänä
- antaa perustiedot psykiatristen häiriöiden kirjosta, diagnostiikasta ja epidemiologiasta
- antaa valmiudet kliinisen tutkimuksen suorittamiseen, hoidolle tarpeellisen yhteistyösuhteen luomiseen, toimimiseen yhteistyössä omaisten ja muiden tarpeellisten tahojen kanssa
- opettaa hallitsemaan yleisimmät hoitomenetelmät erityisesti akuuttipsykiatriassa
- antaa yleiskuva psykiatrian tehtävistä terveydenhuollon kentässä
- perehdyttää psykiatrian alan lainsäädäntöön
- kehittää valmiuksia yhteistoimintaan perusterveydenhuollon kanssa
- perehdyttää elämänsäkaaren perustekijöihin psyykkisen terveyden kannalta.

Eriytyvän koulutuksen tavoitteet:

- perehdyttää koulutettava vallitseviin käsityksiin psyykkisten häiriöiden etiologiasta
- syventää tietoja psykososiaalisten ja biologisten tutkimusmenetelmien käytöstä psykiatrisilla potilailla
- opettaa psyykkisten häiriöiden hoitomuodot siten, että erikoistuva kykenee toimimaan itsenäisenä psykiatrian alan erikoislääkärinä
- perehdyttää psykiatrian eri alueiden erityiskysymyksiin
- opettaa tieteellisen tutkimuksen perusteet, jotta erikoistuva voi seurata alan tieteellistä kehitystä ja osallistua tieteellisten tutkimusryhmien toimintaan
- perehdyttää talous- ja hallintokysymyksiin.

Koulutukseen hakeminen

Erikoislääkärikoulutukseen hyväksytään hakemuksesta, joka myönnetään tiedekunnasta koulutusohjelman vastuuhenkilö annettua siitä puoltavan lausunnon.

KOULUTUKSEN RAKENNE

Psykiatrian koulutusohjelman pituus on 6 vuotta. Psykiatrian koulutusosalalle on myönnetty 21.6.2011 lukien (ja jatko 16.6.2015) kolmen vuoden määräajaksi asetuksen 401/2007 mukainen poikkeus yliopistosairaalan ulkopuolella suoritettavan koulutusajan vaatimuksesta (terveyskeskuksessa suoritettavaa palvelua lukuunottamatta).

Terveyskeskuspalvelu 9 kk

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.1.1)

Runkokoulutus 1 v 3 kk

Katso psykiatristen alojen yhteinen runkokoulutus oppaan lopusta.
Erikoisalan vastuuhenkilö hyväksyy runkokoulutuksen.

Eriytyvä koulutus 4 v

Eriytyvän koulutuksen tulee sisältää vähintään 12 kuukautta palvelua psykiatrisessa sairaalassa ja 12 kk palvelua psykiatrian poliklinikalla tai muussa psykiatrisessa avohoidossa. Palvelu muilla psykiatrian erikoisaloilla on toivottavaa. Palvelua hyväksytään yhteensä 6 kuukautta joko lastenpsykiatriassa, nuorisopsykiatriassa tai oikeuspsykiatriassa. Eriytyvään koulutukseen voi sisältyä valinnaisesti 6 kk palvelua millä tahansa kliinisellä erikoisalalla. 6 kk eriytyvästä palvelusta voidaan suorittaa psykiatrian alan tutkijana. Vastuuhenkilö voi hyväksyä poikkeustapauksessa vielä 3 kuukautta lisää palvelua tutkijana, jos tutkimus on kliinistä ja laadultaan korkeatasoista. Sairaalapalvelun tulee sisältää riittävästi akuutin vastaanotto-osaston, hoito-osaston ja kuntoutustoiminnan palvelua.

Erikoisalan koulutuksen kokonaispituudesta (6 v) puolet (3 v) suoritetaan yliopistosairaalan ulkopuolella, mihin myös terveyskeskuspalvelu (9 kk) sisältyy. **Kolmen vuoden yliopistopalvelusta** osa voidaan suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolisissa koulutuspaikoissa edellyttäen, että koulutuspaikka on tehnyt koulutussopimuksen yliopiston kanssa. Hyväksyttävät palvelupituudet määritellään tarkemmin koulutussopimuksessa.

Toimipaikkakoulutus

Toimipaikkakoulutus muodostuu viikoittaisesta tieteellisestä meetingistä, teoreettisesta seminaarista ja kliinisestä tapausseminaarista sekä lähikouluttajan kliinisestä ohjauksesta sekä hoidettujen potilastapausten työnohjauksesta. Teoreettisen koulutuksen määrä on keskimäärin 3 - 5 tuntia/viikko ja ohjatun kliinisen koulutuksen määrä 2 - 4 tuntia/viikko.

Suullinen ja tieteellinen esittäminen:

Erikoislääkärikoulutuksen aikana erikoistuvan tulee pääsääntöisesti pitää koulutusyksikön tieteellisessä meetingissä yksi esitelmä lukuvuodessa. Tieteellisen artikkelin laadinta on suositeltavaa.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus 60 tuntia

Teoreettisen kurssimuotoisen koulutuksen kokonaismäärä on 60 tuntia. Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus hankitaan valtakunnallisissa tai alueellisissa koulutustapahtumissa, jotka sisältävät psykiatrista ohjelmaa ja jotka tiedekunta on hyväksynyt teoreettiseksi kurssimuotoiseksi koulutukseksi. Myös kansainväliset koulutustapahtumat voidaan hyväksyä vastuuhenkilön harkinnan mukaan.

Psykoterapiakoulutus

Psykoterapiakoulutusta sisältyy sekä runko- että eriytyvän vaiheen koulutukseen. Oppiaineen toteuttamaa psykoterapiakoulutusta annetaan erikoislääkärikoulutuksen aikana ensisijaisesti hoitosuhteen perusteissa, kriisien hoidossa ja johdantona keskeisiin psykoterapian muotoihin (dynaaminen, kognitiivinen, interpersonaalinen psykoterapia sekä lyhytterapia tai perhe- ja ryhmäterapia).

Moniammatillinen johtamiskoulutus (MOJO) 10 op

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.6)

Kouluttajat ja koulutusvirat/koulutuspaikat

Koulutuspaikkalistaus: <http://www.uef.fi/fi/web/laake/koulutuspaikat>

Kouluttajina KYSissä toimivat psykiatrian klinikan opetus- ja erikoislääkäriuroissa toimivat alan erikoislääkärit sekä erikseen sovitulla tavalla yliopiston ulkopuoliset erikoislääkärikouluttajat.

Erikoistumispalvelu suoritetaan yliopistoklinikassa pääsääntöisesti erikoistuvan lääkärin viroissa. Muualla tehty palvelu suoritetaan alueella käytössä olevissa psykiatrian alan lääkärin viroissa. Palvelun toteutuessa KYS:n psykiatrian klinikan ulkopuolella edellytetään koulutussopimuksen mukaista ja sen kriteerit täyttävää koulutusyhteistyötä KYS:n psykiatrian klinikan kanssa.

Oppimisen ja koulutuksen arviointi ja seuranta

Erikoistuvalla tulee olla henkilökohtainen ohjaaja, joka voi olla sama koko koulutusjakson ajan tai eri ohjaaja yliopiston ulkopuolisen koulutuksen ja yliopistokoulutuksen aikana. Ohjaajan tehtävänä on tukea erikoistuvan edistymistä ja auttaa sen arvioinnissa. Erikoistuvalla laaditaan koulutuksen alussa koulutussuunnitelma, jota tarkistetaan eriytyvän koulutuksen alkaessa. Koulutussuunnitelman hyväksyy oppiaineen vastuhenkilö.

Valtakunnallinen kuulustelu

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.7)

RADIOLOGIA

6 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö: Professori Ritva Vanninen
 Kliininen radiologia
 PL 100, 70029 KYS
 p. (017) 173 311 (vaihde)
 s-posti: ritva.vanninen@kuh.fi

TAVOITTEET

Radiologikoulutuksen tavoitteena on antaa valmiudet suoriutua tulevan työn lääketieteellisestä, teknisestä, hallinnollisesta, kommunikatiivisesta, lainsäädännöllisestä ja koulutuksellisesta osuudesta. Radiologin tulee osata suorittaa ja valvoa radiologinen tutkimus, tuntea patologiset radiologiset löydökset ja osata raportoida löydökset, erotusdiagnostiikka ja mahdolliset tarvittavat jatkotutkimukset kliinikkolääkäreille.

Koulutuksen läpäistyään radiologin tulee kyetä toimimaan itsenäisesti kliinisenä radiologina ja kyetä ylläpitämään radiologian tietotaitoaan ajan tasalla. Kliinisessä työssä tulee hallita radiologiaa kolmitasoisesti lokikirjassa tarkemmin luetelluilla alueilla.

KOULUTUKSEN RAKENNE

Radiologian koulutusohjelman pituus on 6 vuotta. Radiologian koulutusosalalle on myönnetty 16.12.2015 lukien kolmen vuoden määräajaksi asetuksen 56/2015 mukainen poikkeus yliopistosairaalan ulkopuolella suoritettavan koulutusajan vaatimuksesta (terveyskeskuksessa suoritettavaa palvelua lukuunottamatta).

Terveyskeskuspalvelu 9 kk

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.1.1)

Erikoistumiskoulutus 5 v 3 kk

Erikoistumiskoulutukseen suoritetaan **3 kk** sairaalapalvelua jollakin/joillakin seuraavista erikoisaloista: sisätaudit, kirurgiat, lastentaudit, neuroalat, naistentaudit, onkologia, keuhkotaudit, kliininen fysiologia ja isotooppilääketiede, kliininen neurofysiologia, fysiatria tai patologia. **2 vuotta** erikoistumiskoulutuksesta on yliopistosairaalan ulkopuolista radiologista palvelua. Tähän palveluun soveltuvat koulutuspaikat hyväksytään ja luokitellaan erillisten kriteerien mukaan ja kouluttajan kanssa tehdään koulutussopimus. Tietyssä paikassa hyväksyttävän palvelun määrä riippuu mm. paikallisen vastaavan kouluttajan pätevyydestä, röntgenosaston erikoislääkärien määrästä, vuotuisesta tutkimusten kokonaismäärästä, tutkimukseen käytettävissä olevien laitteistojen monipuolisuudesta, toimipaikkakoulutuksesta, käytettävissä olevasta kirjallisuudesta ja etäopetusmahdollisuuksista.

Keskussairaalassa annettava koulutus toimii modaliteettipohjaisena ja varmistaa sen että koulutettava saa monipuolisen kokemuksen eri laitealustoista ja kuvantamiseen liittyvästä teoreettisesta tiedosta. Koulutettavan tulisi suorittaa radiologisen fysiikan ja säteilysuojelun kurssi keskussairaalajakson aikana.

Yliopiston ulkopuolisessa radiologian koulutuspaikassa erikoistuva lääkäri oppii:

- perusradiologian eli thorax-, luusto- ja natiivivatsatutkimusten tekniikan ja tulkinnan
- läpivalaisututkimusten ja urografian sekä venografian tekniikan ja tulkinnan
- perusultraäänitutkimusten tekniikan ja tulkinnan
- perustiedot tietokonetomografiasta, magneettikuvauksesta ja angiografioista
- perusteet yleisimmistä radiologisista toimenpiteistä.

Erikoistumiskoulutuksesta **3 vuotta** on yliopistollisessa sairaalassa tapahtuvaa radiologista palvelua. Yliopistosairaalakoulutus perustuu elin pohjaiseen kuvantamiseen ja diagnostiikkaan. Elinspesifinen jaottelu ja jaksojen suositeltu kesto pohjautuu Euroopan Radiologiyhdistyksen (ESR) suositukseen. Koulutuksen seurannassa käytetään valtakunnallista lokikirjaa. Lokikirja sisältää liitteinä mallit koulutettavan taitotason seurannasta

Radiologian alan **tutkimustyöllä** voi erikoislääkärikoulutuksesta kattaa korkeintaan **6 kk.**

Radiologisen fysiikan ja menetelmien oppiminen

Radiologiseen palveluun sisältyy perehdytys radiologisten tutkimusmenetelmien fysiikkaan. Lisäksi Itä-Suomen yliopisto ja **Suomen radiologiyhdistys** järjestävät vuosittain radiologiaan erikoistuville lääkäreille Radiologisen fysiikan ja säteilysuojelun kurssin. Kurssin laajuus on **2 opintopistettä** ja se suositellaan suoritettavaksi erikoistumisen alkuvaiheessa. Kurssi antaa perustiedot radiologiseen kuvantamiseen liittyvästä fysiikasta, tekniikasta ja säteilysuojelusta. Kurssiin liittyy kuulustelu. Radiologian erikoislääkärin pätevyys edellyttää **kurssin hyväksytysti suorittamista**.

Oppikirjoina suositellaan (viimeisin painos):

1. Curry T.S., Dowdey J.E. & Murry Jr.R.C. (Eds.): Christensen's physics of diagnostic radiology (Lea & Febiger)
2. Grainger R.G. & Allison D.J.: Diagnostic radiology (Churchill Livingstone). Erityisesti luku: Technics and imaging modalities.

Erikoistuvan lääkärin käytössä on lisäksi radiologisesta fysiikasta mallikysymyssarja, jonka kysymyksiä käydään läpi muun radiologian opiskelun yhteydessä.

Säteilyturvallisuuden oppiminen

Yliopistokoulutukseen kuuluu lisäksi säteilysuojelukoulutus, jota annetaan sekä osana käytännön toimipaikkakoulutusta että teoreettisesti, sekä yllä mainitulla Radiologisen fysiikan ja säteilysuojelun kursseilla.

Kurssin säteilysuojeluosuuden kuulustelun hyväksytysti suorittanut osallistuja saa todistuksen siitä, että on suorittanut hyväksytysti säteilylain (592/91) 18 §:n tarkoittaman säteilyn käytön turvallisuudesta vastaavan johtajan kuulustelun ohjeen ST 1.8 mukaisella pätevyysalalla Terveystieteiden tutkimuskeskuksen röntgentoiminta. Vain em. kuulustelun suorittanut henkilö voi jatkossa toimia vastaavana johtajana säteilyn käyttöorganisaatiossa.

Oppimateriaali: säteilylainsäädäntö soveltuvien osien ja voimassa olevat lääketieteelliseen kuvantamiseen liittyvät ST-ohjeet, sekä oppikirjat Soimakallio ym. (toim.) Radiologia, osa säteilysuojelu. 1. painos 2005, WSOY, STUK: Säteilyn käyttö ja STUK, Säteilyn terveysvaikutukset.

Toimipaikkakoulutus

Radiologian erikoislääkärit antavat käytännön toimipaikkakoulutusta ja opetusta päivittäin työpaikalla sekä yliopistosairaalassa että yliopistosairaalan ulkopuolisessa koulutuspaikassa. Yliopiston ulkopuoliset radiologiset koulutuspaikat tekevät määrääjain koulutussopimuksen koulutuksen yliopistollisen vastuuhenkilön kanssa. Koulutuspaikan koulutusbudjetissa huomioidaan erikoistuvat lääkärit ja koulutuspaikassa järjestetään klinisradiologisia meetingejä ja radiologien omia koulutusseminaareja. Lähellä yliopistosairaalaa erikoistuville lääkäreille tulee varata mahdollisuus osallistua yliopistosairaalan seminaareihin ja meetingeihin.

Yliopistosairaalassa koulutuksen sisältö kattaa laaja-alaisesti sekä radiologian alan perus- että erityistason tietomäärän, joka opitaan toimimalla yliopistosairaalan radiologian osaston eri työpisteissä erikseen sovittavan kierto-ohjelman puitteissa. Yliopistosairaalassa erikoistuvan lääkärin tulee osallistua eri aihealueiden kliiniradiologisiin meetingeihin. Yliopistosairaalassa järjestetään lisäksi koulutusmeetingejä ja seminaareja lukukauden aikana. Erikoistuvan lääkärin tulee osallistua näihin seminaareihin ja meetingeihin.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus 130 tuntia

Teoreettisen kurssimuotoisen koulutuksen kokonaistuntimäärä tulee olla 130 tuntia strukturoitua koulutusta radiologian eri aihealueilta. Edellä mainittu Radiologian fysiikan ja säteilysuojelun kurssi ei sisälly tähän tuntimäärään. Teoreettisen radiologisen koulutuksen tulisi sisältää riittävä koulutus radiologian tärkeimmiltä osa-alueilta. Valtaosa koulutuksesta tulee hankkia kotimaisissa koulutustilaisuuksissa. Myös ulkomaiset kokoukset ja kongressit hyväksytään koulutukseksi vastuuhenkilön harkinnan mukaan.

Moniammatillinen johtamiskoulutus (MOJO) 10 op

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.6)

Kouluttajat ja koulutusvirat/koulutuspaikat

Koulutuspaikkalistaus: <http://www.uef.fi/fi/web/laake/koulutuspaikat>

Virkojen lisäksi voi myös erikoistua toimimalla pitkäaikaisena sijaisena. Muiden yliopistojen vastualueiden erikoistumissairaalat hyväksytään myös, mikäli ei toisin nimenomaan ole ilmoitettu. Toimiminen erikoistumisviroissa EU-maissa hyväksytään pääsääntöisesti. Muissa ulkomaisissa ei-EU-toimipaikoissa toimiminen hyväksytään tapauskohtaisesti. Koulutussopimus tehdään käyttäen Itä-Suomen yliopiston sopimusmallia.

Oppimisen ja koulutuksen arviointi

Henkilökohtainen koulutussuunnitelma:

Yliopistosairaalan ulkopuolisissa koulutuspaikoissa tehdään erikoistuvan lääkärin ja paikallisen vastuuhenkilön toimesta koulutussuunnitelma. Koulutussuunnitelman toteutumista seurataan erikoistuvan lääkärin ja vastuuhenkilön keskustelu- ja arviointitilaisuudessa koulutuksen loppuessa.

Yliopistosairaalan koulutussuunnitelman tekevät erikoistuva lääkäri, hallinnollinen apulaisylilääkäri ja koulutuksen vastuuhenkilö. Suunnitelman toteutumista seurataan kalenterivuositain keskusteluilla ja palautteilla.

Lokikirja:

Koulutuksessa noudatetaan lokikirjaa, jonka päälinjat on valtakunnallisesti yhteisesti sovittu. Lokikirja on erikoistuvan lääkärin ja kouluttajien työkirja, jonka avulla voidaan seurata opetuksen sisältöä ja erikoistuvan edistymistä. Oppimisvaatimukset on jaettu kolmeen tasoon: A: Kykenee itsenäisesti tekemään ja tulkitsemaan, B: Tuntee hyvin ja hallitsee, C: Osaa teoriassa.

Valtakunnallinen kuulustelu

(ks. KUULUSTELUVAATIMUKSET, kohta 4.7)

Kuulustelu on kaksivaiheinen, kirjallinen kuulustelu ja kuvakuulustelu. Kirjallisessa kuulustelussa on noin 6 alaan liittyvää kysymystä, jotka käsittelevät kuvausdiagnostiikan periaatteita, tutkimusstrategioita ja menetelmiä ja niiden perusteella tautien erotusdiagnostiikkaa. Kuvakuulustelussa esitetään potilaille tehtyjä tutkimuksia (röntgen-, ultraääni-, isotooppi-, TT, MK). Vastauksissa tulee olla oleelliset löydökset, erotusdiagnostiikka ja suositus lisätutkimuksista. Kirjallinen kuulustelu on suoritettava ja tulee olla hyväksytty ennen kuvakuulusteluun osallistumista. Fysiikka ja säteilytyöstä vastaavan johtajan tutkinto suoritetaan erillisellä kurssilla (ns. Kuopion kurssi) ennen yliopistosairaalavaihetta ja kuuluu erikoistumisohjelmaan.

REUMATOLOGIA

6 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö: Professori Tuulikki Sokka-Isler
Sisätautien poliklinikka
Keskussairaalantie 19
40620 Jyväskylä
Puh. 040-735 2087
sposti: tuulikki.sokka-isler@ksshp.fi

KOULUTUSOHJELMAN TAVOITTEET

Reumatologian yhteensä 6 vuoden koulutuksen tavoitteena on tuottaa itsenäiseen toimintaa kykeneviä reumatologian erikoislääkäreitä. Reumatologian koulutusohjelma on yleiseurooppalainen, Euroopan erikoislääkäriliiton (U.E.M.S.) reumatologisen jaoksen hyväksymä.

Koulutusohjelman suoritettuaan reumatologian erikoislääkärin tulee:

- Tuntea erikoisalaansa kuuluvien sairauksien etiologia, patogeneesi ja epidemiologia
- Kyetä suorittamaan tuki- ja liikuntaelinten ongelmista kärsivän potilaan kliininen tutkimus
- Osata tehdä reumatologiaan kuuluvat nivelten ultraäänitutkimukset ja tulkita nivelten ja selän röntgenkuvia
- Perehtyä videokapillaroskopian tekemiseen ja tulkintaan
- Hallita reumatologian alaan kuuluvien sairauksien diagnostiikka, hoito (lääkehoito, nivelinjektiot, potilasohjaus) ja kuntoutus
- Hallita alan keskeinen teoreettinen tietous ja pystyä seuraamaan sen kehitystä
- Hallita tuki- ja liikuntaelimestön anatomia ja sairauksien siinä aiheuttamat muutokset
- Tuntea toiminnanvajausten ehkäisyn ja hoidon laaja-alaiset mahdollisuudet
- Tuntea muiden erikoisalojen (esim. fysiatrია, ortopedia) mahdollisuudet hoitaa reumasairauksia
- Pystyä toimimaan reumatologian erikoislääkärinä yksityisvastaanotolla ja työyhteisön konsultoivana erikoislääkärinä
- Pystyä toimimaan alan hoitohenkilökunnan kouluttajana sekä alan asiantuntijana

Koulutusohjelmaan valinta

Koulutusohjelmaan valitaan laillistettu lääkäri, jonka runkokoulutus on riittävässä määrin suoritettu.

KOULUTUKSEN RAKENNE

Kokonaiskoulutusaika on 6 vuotta, josta vähintään puolet, terveyskeskuspalvelu mukaan luettuna, tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella.

Terveyskeskuspalvelu 9 kk

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.1.1)

Runkokoulutus

Runkokoulutus on yhteinen kaikkien sisätautialojen kanssa (ks. oppaan lopusta). Se suoritetaan pääsääntöisesti sisätautierikoisalalan koulutusviroissa niissä sairaaloissa, joiden kanssa on tehty koulutussopimus (ks. tarkemmin sisätautien koulutusohjelmakuvaus). Oleellista runkokoulutuksessa on sen monipuolisuus. Runkokoulutuksen hyväksyjä on yliopiston sisätautien erikoislääkärinkoulutuksen vastuhenkilö.

Eriytyvä koulutus

Kolme vuotta kestävä eriytyvä koulutus voidaan antaa täysimääräisenä yliopistosairaaloissa ja Keski-Suomen keskussairaalassa. Kuopion yliopiston tekemien koulutussopimusten mukaisesti eriytyvään koulutukseen voi sisältyä enintään 12 kk palvelua Mikkelin, Savonlinnan tai Joensuun keskussairaalassa edellyttäen, että kouluttajana on reumatologian erikoislääkäri.

Muiden yliopistojen koulutusohjelmaan kuuluvissa yksiköissä suoritettut palvelut hyväksytään täysimääräisenä koulutusohjelman mukaisesti.

Osa (korkeintaan 1 v) eriytyvästä koulutuksesta voidaan kouluttajan harkinnan mukaisesti suorittaa myös ulkomaisessa koulutusyksikössä.

Eriytyvään koulutukseen voi sisältyä tutkimustyötä reumatologian alalta enintään 6 kk.

Eriytyvään koulutukseen voidaan hyväksyä myös enintään 6 kk työskentelyä fysiatrian, kliinisen immunologian, kuntoutuksen, lastenreumatologian, neurologian, ortopedian ja traumatologian tai radiologian alalla.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Koulutuksessa olevalle laaditaan henkilökohtainen koulutussuunnitelma. Erikoistuvalla lääkärille taataan riittävä kierto yksikön eri toimipisteissä monipuolisen koulutuksen turvaamiseksi. Koulutettavan lähityöparin tulee olla reumatologian erikoislääkäri.

Kouluttaja on vastuussa koulutuksen etenemisestä tavoitteiden mukaisesti. Eriytyvän koulutuksen etenemistä seurataan lokikirjan avulla, joka annetaan erikoistuvalla lääkärille koulutuksen alussa. Lokikirja määrittelee koulutuksen TAVOITTEET ja hankittavat käytännön taidot tarkasti. Koulutettava osallistuu itse oman oppimisensa arviointiin sekä koulutuksen kehittämiseen.

Toimipaikkakoulutus Toimipaikkakoulutuksen tavoitteena on syventää tietämystä erikoisalasta ja antaa itsenäiseen ja kriittiseen toimintaan valmistavat teoreettiset ja käytännölliset taidot.

Erikoislääkärikoulutuksen aikana erikoistuja osallistuu aktiivisesti työpaikalla järjestettävään alan koulutukseen.

- Viikoittaiset reumatologian klinikkakokoukset (luentoja, lehtireferaatteja, kongressiraportteja, potilastapauksia, muita työpaikkakokouksia)
- Reumaradiologiset kokoukset
- Sisätautien tieteelliset viikkokokoukset
- Muu työpaikalla järjestetty soveltuva erikoislääkärikoulutus
- Tutustuminen moniammatillisen työryhmän muiden toimijoiden työhön (reumaortopedit, reumahoitajat, fysioterapeutit, toimintaterapeutit ym)

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus

Reumatologian erikoislääkärikoulutuksen aikana on suoritettava vähintään 80 tuntia teoreettista kurssimuotoista koulutusta, josta reumatologian osuuden tulee olla vähintään 40 tuntia. Reumatologian alan kansainvälistä koulutusta voidaan hyväksyä kurssimuotoiseksi koulutukseksi enintään 5 tuntia koulutuspäivää kohden ja yhteensä enintään 20 tuntia.

Moniammatillinen johtamiskoulutus (MOJO) 10 op
(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.6)

Valtakunnallinen kuulustelu
(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.7)

SILMÄTAUDIT

5 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö: Professori Kai Kaarniranta
Silmätautien klinikka
PL 100, 70029 KYS
p. (017) 172 485
s-posti: kai.kaarniranta@uef.fi

TAVOITTEET

Silmätautien erikoislääkärin tulee kyetä toimimaan alansa tehtävissä ja hän

- pystyy diagnosoimaan sekä yleiset että harvinaiset silmäsairaudet
- tuntee alansa sairauksien ja vammojen etiologian, patogeneesin, hoidon ja lääkinnällisen kuntoutuksen
- tuntee yleissairauksien ja niiden hoitojen aiheuttamat silmänmuutokset ja silmäsairauksien yhteydet muihin sairauksiin
- pystyy määräämään erilaisia silmälaseja, piilolaseja ja optisia heikkonäköisten apuvälineitä niitä tarvitseville
- hallitsee silmäsairauksien ja vammojen vaatiman operatiivisen hoidon
- kykenee toimimaan alansa erityiskysymysten opettajana terveydenhuollossa henkilöstön koulutuksessa ja jakamaan myös yleistä terveystietoutta alaltaan
- kykenee osallistumaan alansa kehittämiseen ja suunnitteluun
- on perehtynyt terveydenhuollon hallintoon.

KOULUTUKSEN RAKENNE

Silmätautien koulutusohjelman pituus on 5 vuotta. Koulutuksesta vähintään puolet terveyskeskuspalvelu (9 kk) mukaan lukien tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella.

Terveyskeskuspalvelu 9 kk

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.1.1)

Erikoistumiskoulutus 4 v 3 kk

Erikoisalan koulutus on 4 vuotta, josta 1 v 6 kk suoritetaan koulutukseen hyväksytyyn keskussairaalan silmäosastolla ja 2 v 6 kk yliopistosairaalan silmätautien klinikassa.

Poikkeuksellisesti voidaan hyväksyä koulutusta edellä kuvatulla keskussairaalan silmäosastolla 2 vuotta ja yliopistosairaalan silmätautien klinikassa 2 vuotta, jos asianomainen koulutettava on osoittanut hallitsevansa silmätautien erikoislääkärille kuuluvat tehtävät ja on hyväksytysti suorittanut silmätautien erikoislääkäritentin sekä siirtyy yliopistosairaalakoulutuksen jälkeen välittömästi hoitamaan keskussairaalan silmäosaston lääkärin virkaa.

6 kk erikseen hyväksytyssä tutkijan tehtävässä.

Erikoistumiskoulutuksesta 3 kk voidaan suorittaa millä tahansa erikoisalalla.

Koulutuksen sisältö:

Oftalmologiset perustutkimukset, refraktion ja optiikan perusteet, silmälasien määrääminen, näön tutkiminen lasten eri ikäkausina, ambyopian diagnosointi ja hoito, karsastuksen diagnosointi ja mittaukseen käytetyt menetelmät, karsastuksen kirurginen ja konservatiivinen hoito, tavallisimmat silmiin/ näkökykyyn vaikuttavat synnynnäiset anomaliat, lasten ja nuorten näköä huonontavat silmätaudit, lapsen kyynelteiden tutkiminen, retinoblastooman hoitoperiaatteet. Mykiön anatomia, embryologia ja ikääntyminen, kaihiyypit ja niiden etiologia, kaihileikkauksen indikaatiot ja kaihileikkaustekniikat, tekomykiön vahvuuden määrittäminen, kaihileikkauksen komplikaatiot ja niiden hallitseminen, jälkikaihen syyt ja hoito. Silmävammat. Sarveiskalvon anatomia ja fysiologia, sarveiskalvon tulehdukset, dystrofiat ja degeneraatiot, sarveiskalvon siirto, refraktiivisen kirurgian eri menetelmät, sarveiskalvon kantasolut ja niiden siirrot, amnionkalvon käyttö silmäkirurgiassa. Sidekalvon tulehdukset ja kasvaimet, kuivasilmäisyys, kyynelteiden anatomia ja sairaudet, kyynelteiden tutkiminen, kyyneltiekirurgian indikaatiot ja tekniikat.

Uveitin eri muodot, yhteydet yleistauteihin, uveitin hoito ja komplikaatiot. Silmäkuopan tavallisimmat sairaudet. Silmäluomien tulehdukset, asentovirheet ja kasvaimet. Glaukooman diagnostiset menetelmät, konservatiivinen hoito, laserhoito ja kirurginen hoito. Lasiaisen sairaudet ja vitrektomia. Verkkokalvon toiminta, vaskulaariset sairaudet, diabeettinen retinopatia ja sen hoito, muihin yleissairauksiin liittyvät silmänpohjasairaudet, makulan sairaudet, silmänpohjan tulehdukset, perinnölliset verkkokalvon dystrofiat, ablaation diagnostiikka ja hoidon periaatteet. Suonikalvon melanooman ja silmänpohjan muiden kasvaimien diagnostiikka ja hoidon perusteet. Tavallisimmat neuro-oftalmologiset sairaudet ja tutkimuksen perusteet, elektrofysiologisten tutkimusten perusteet. Näkövammaisuuden määritelmä ja tavallisimmat syyt, näkövammaaresteri, näönkuntoutus silmälääkärin kannalta ja näkövammaisten apuvälineet. Oftalmologinen farmakologia, silmäpatologian ja -genetiikan perusteet, kuvantaminen silmätaudeissa. Näyttöön perustuvan lääketieteen perusteet.

Tutkimusmenetelmät:

Näöntarkkuuden tutkiminen, skiaskopia, ristisynterinin käyttö, subjektiivinen refraktio, fokimetria, aplanaatio- ja muu tonometria, keratometria ja sarveiskalvon topografia, sarveiskalvon endoteelin tutkiminen, sarveiskalvotunnon tutkiminen, gonioskopia, Amslerin kartta, kolmi-peilitutkimus, indirekti ja direkti oftalmoskopia, Volkin linssien käyttö, kovakalvon indentaatio ja silmänpohjakartan piirtäminen, ultraäänimittaukset ja -tutkimus (A- ja B-kuva), karsastusstatus, Fresnellin prismakokeilu, synaptoforitutkimus, kaksoiskuvien tutkiminen, Hessin kartta, stereonäkötestien käyttö, näkökentätutkimus (automaattiperimetria, Goldmann), värinäkötestit, pimeä-adaptaatio, ERG, elektro-okulografia, visuaaliset herätepotentiaalit, fluoreskiini- ja indosyaaniinvihreäangiografia, OCT-kuvantaminen.

Hoitoimenpiteet:

Refraktion määrittäminen, silmälasien ja piilolasien määrääminen, heikkonäköisten optisten apuvälineiden määrääminen, tekomykiön vahvuuden määrittäminen, tekomykiön vahvuuden määrittäminen, silmätapaturmien ensiapu, sarveiskalvorikan poisto, sarveiskalvon bakteerinäytteen otto, lääkkeen anto sidekalvon alle, etukammio/lasiaspunctio ja lääkkeen anto etukammioon/ lasiaiseen, perikulaaripuudutus, subtenonpuudutus ja lääkkeen anto tenonkalvon alle, kyyneltiehuuhtelu, kyynelkanavan sondeeraus, kyyneltieputkitus, dakryokystorinostomia ja kyynelpussin poisto, entropiumin ja ektropiumin kirurginen hoito, dermatokalaasin hoito, browptoosin hoito, tarsorafia, siipikalvon poisto, sarveiskalvohaavan ompelu, fototerapeuttinen ja fotorefraktiivinen keratektomia, suorien silmälihasten retropositio ja resektio, syvä sklerektomia, trabekulektomia, syklofoto/kryokoagulaatio, lasertrabekuloplastia, laseriridotomia ja -plastia, kaihileikkaus (fako, ECCE, ICCE), YAG- kapsulotomia, diabeettisen retinopatian ja muiden vaskulaaristen tautien laserhoito, makulan ikärappeuman laser- ja fotodynaaminen hoito, verkkokalvon reikien laserhoito. Eruklaatio ja eviskeraatio.

Koulutuksen sisältö on yksityiskohtaisemmin määritelty lokikirjassa.

Toimipaikkakoulutus

Koulutuksen tavoitteena on antaa erikoistuvalla lääkärille riittävät perustiedot ja taidot silmätautien tutkimiseen ja hoidon eri osa-alueilla ja se tapahtuu silmätautien poliklinikalla, vuodeosastolla ja leikkaussalissa. Koulutusta 1. kohdan mukaisesti järjestetään syys- ja kevätlukukausien aikana, syyskuusta toukokuuhun 4 tuntia viikoittain, jokaisen lukukauden ohjelma on saatavissa lukukauden alussa. Koulutus kohdissa 2. ja 3. jatkuvat vuoden ympäri.

Koulutukseen kuuluu:

1. Luennot, joissa käydään läpi silmätautien keskeiset alueet ja käsitellään niihin liittyviä ajankohtaisia kysymyksiä, sekä käytännön perehdyttäminen erilaisiin tutkimus- ja hoitotoimenpiteisiin.
2. Ohjattu potilastyöskentely silmätautien eri osa-alueilla.
3. Vanhemman silmätautien erikoislääkärin antama henkilökohtainen ohjaus operaatioissa ja toimenpiteissä

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus 80 tuntia

Perusopintoja syventävä, tiettyjä aihekokonaisuuksia käsittelevä opetus: omassa koulutuslinikassa vastuuhenkilön hyväksymänä seminaarisarjana 12 - 16 tuntia lukukausittain, jokaisen lukukauden ohjelma on saatavissa lukukauden alussa. Myös muitten yliopistojen järjestämät vastaavat koulutustilaisuudet hyväksytään teoreettiseen kurssimuotoiseen koulutukseen. Erikoistuva voi myös osallistua kansainvälisiin koulutustilaisuuksiin, joiden sisältö vastaa laajuudeltaan ja tasoltaan teoreettisen koulutuksen tavoitteita. Koulutustilaisuuksien hyväksymisestä päättää oppiaineen vastuuhenkilö.

Kouluttajat ja koulutusvirat/koulutuspaikat

Koulutuspaikkalistaus:<http://www.uef.fi/fi/web/laake/koulutuspaikat>

Kouluttajina Kuopion yliopistollisessa sairaalassa (KYS) toimivat vastuuhenkilön lisäksi vanhemmat silmätautien erikoislääkärit. KYS:n silmätautien klinikassa on 3 erikoistuvan lääkärin virkaa.

Myös muitten kuin koulutuspaikkalistauksessa mainittujen Suomen keskussairaaloitten silmäosaston koulutus voidaan hyväksyä, mikäli koulutussopimus tehdään keskussairaalan silmäosaston ylilääkärin kanssa, joka on koulutukseltaan vähintään silmätautien erikoislääkäri.

Keskussairaalan silmäosaston ylilääkäri ja vastuuhenkilö laativat koulutussopimuksen, jossa määritellään ne erikoisalan perustavat taidot ja tiedot, jotka keskussairaalassa erikoistuvalla opetetaan.

Oppimisen ja koulutuksen arviointi

Henkilökohtainen koulutussuunnitelma laaditaan lokikirjaan perustuen. Arviointi perustuu lokikirjan seurantaan. Lokikirja on käytössä keskussairaalapalvelusta alkaen. Joka lukukauden lopussa suoritetaan opetuksen ja tavoitteiden arviointi vastuuhenkilön ja henkilökohtaisen ohjaajan kanssa yliopistoklinikassa (tämä koskee myös keskussairaalan opetuksessa olevia). Lukukauden aikana tarvittaessa suoritetaan arvioita keskussairaalan ylilääkärin / yliopistosairaalan henkilökohtaisen ohjaajan kanssa.

Moniammatillinen johtamiskoulutus (MOJO) 10 op

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.6)

Valtakunnallinen kuulustelu

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.7)

SISÄTAUDIT

6 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö:

Professori Johanna Kuusisto
Medisiininen keskus/Sisätaudit
PL 100, 70029 KYS
puh. 017-173 949
fax: 017-172 218
s-posti: johanna.kuusisto@kuh.fi

TAVOITTEET

Sisätautien 6 vuoden koulutusohjelman tavoitteena on tuottaa sisätautien erikoislääkäreitä, jotka kykenevät toimimaan alansa erikoislääkärin tehtävissä siten, että he

- hallitsevat sisätautien alaan kuuluvien sairauksien diagnostiikan, hoidon, lääkinnällisen kuntoutuksen ja ehkäisyn
- tuntevat sisätautien alaan kuuluvien sairauksien epidemiologian, syyt ja patogeneesin
- kykenevät hoitamaan sisätautien alaan kuuluvien sairauksien äkilliset sairaustapaukset
- kykenevät suorittamaan sisätautien alaan kuuluvien sairauksien diagnostiset ja hoidolliset toimenpiteet
- kykenevät toimimaan sisätautien erityiskysymysten opettajana terveydenhuollon henkilökunnan koulutuksessa
- kykenevät jakamaan yleistä terveystietoutta
- ovat perehtyneitä terveydenhuollon hallintoon
- kykenevät johtamaan sisätautien yksikköä

KOULUTUKSEN RAKENNE

Sisätautien koulutusohjelman pituus on 6 vuotta. Koulutuksesta vähintään puolet terveystieteiden keskuspalvelu (9 kk) mukaan lukien tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Koulutus jakaantuu runkokoulutukseen (3 v) ja sisätautien eriytyvään koulutukseen (3 v).

Terveyskeskuspalvelu 9 kk

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.1.1)

Runkokoulutus 2 v 3 kk

Katso sisätautialojen yhteinen runkokoulutus oppaan lopusta. Sisätautien, gastroenterologian ja reumatologian erikoistumisalojen runkokoulutuksen hyväksyy sisätautien erikoisalalan vastuhenkilö. Muilla sisätautialoilla runkokoulutuksen hyväksyjä on kunkin koulutusohjelman vastuhenkilö oman erikoisalansa osalta.

Eriytyvä koulutus 3 v

Runkokoulutus suoritetaan pääsääntöisesti ennen eriytyvää koulutusta. Erikoistuvien lääkärin valinnan koulutusohjelmaan suorittaa koulutusohjelman vastuhenkilö. Sisätautien eriytyvä koulutus suoritetaan pääosin yliopistollisissa keskussairaaloissa. Vaadittavan yliopistosairaalakoulutuksen kesto on 12 – 36 kk. 12 kuukauden yliopistosairaalan palvelu tulee kyseeseen, jos eriytyvä koulutus on muilta osin (24 kk) suoritettu sellaisessa suuressa keskussairaaloissa, jossa toimii päätoiminen sisätautiopin professori. Sisätautien eriytyvään koulutukseen on mahdollista sisällyttää poikkeustapauksessa kouluttajan harkinnan perusteella 6 kk päätoimista tutkimustyötä (yhteensä 12 kk runkokoulutukseen mahdollisesti sisällytettävän 6 kk tutkimustyöjakson lisäksi.) Tutkimustyö tehdään päätoimisena tutkijana ja sen sisällöstä ja tuloksista on tehtävä erillinen tutkimustyön ohjaajan allekirjoittama selvitys. Sisätautien koulutukseen tulee sisältyä

riittävästi päivystystä ja sitä pitää olla tasapainoisesti sekä päivystysalueella että vuodeosastolla. Kuukausittainen minimimitavoite on 30 tuntia (tai 3 kokonaista päivystysvuorokautta).

Sisätautien eriytyvään koulutukseen osallistuvien lääkäreiden tulee saada laaja-alaista sisätautien alan koulutusta paitsi sairauksissa, jotka ovat yleisiä ja joita esiintyy erityisesti päivystystilanteissa, myös sisätautien muilla eriytyvillä aloilla (endokrinologia, gastroenterologia, kliininen hematologia, infektiosairaudet, kardiologia, nefrologia, reumatologia). Erikoistuvalla lääkärille tulee taata riittävä kierto sairaalan eri toimipisteissä monipuolisen koulutuksen turvaamiseksi. Jokaiselle koulutuksessa olevalle laaditaan henkilökohtainen koulutussuunnitelma koulutusohjelman vastuuhenkilön tai hänen valtuuttamansa kouluttajan kanssa.

Toimipaikkakoulutus

Toimipaikkakoulutuksen tavoitteena on antaa erikoistuvalla lääkärille riittävät perustiedot ja -taidot sisätautien eri osa-alueilta, jotta hän saavuttaisi kyvyn itsenäiseen ja kriittiseen työskentelyyn sisätautilääkärinä. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 37 viikkona vuodessa (= työviikot ajanjaksona syyskuu-toukokuu)

4-5 tuntia viikossa. Koulutuksen muodot:

- luennot, seminaarit ja vastaavat koulutustilaisuudet, joissa käydään läpi vuosittain systemaattisesti sisätautien keskeiset alueet sekä käsitellään ajankohtaisia kysymyksiä. Viime mainitut tilaisuudet toimivat täydennyskoulutustilaisuuksina myös alueen erikoislääkäreille.
- potilasseminaarit ja kliinispatologiset yhteisseminaarit, joissa käsitellään tapauselostusten lisäksi myös aiheeseen liittyvää keskeistä kirjallisuutta
- kirjallisuusseminaarit
- röntgendemonstraatiot
- potilaskonsultaatiotilaisuudet
- opettajana toimivan lääkärin kierrot
- sisätautien eriytyvien alojen potilasseminaarit
- henkilökohtainen ohjaus potilastyöskentelyssä ja toimenpiteissä
- osastopalvelun ja poliklinikkapalvelun yhteydessä erikoislääkärin antama potilaiden tutkimukseen ja hoitoon liittyvä ohjaus.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus 80 tuntia (40 + 40)

Sisätautien eriytyvän koulutuksen aikana on suoritettava vähintään 40 tuntia teoreettista kurssimuotoista koulutusta (runkokoulutuksen aikana 40 tuntia, katso sisätautialojen runkokoulutus). Kurssimuotoisen koulutuksen tulee sisältää tasapuolisesti jokaista sisätautien eriytyvää alaa. Eriytyvän koulutuksen aikana hyväksytään teoreettista kurssimuotoista koulutusta korkeintaan 15 tuntia / sisätautien eriytyvä ala.

Kouluttajat, koulutusvirat ja koulutuspaikat

Koulutuspaikkalistaus: <http://www.uef.fi/fi/web/laake/koulutuspaikat>

Kouluttajina KYSissä toimivat vastuuhenkilön lisäksi eri sisätautien eriytyvien alojen erikoislääkärit (suluissa eriytyvään koulutukseen hyväksyttävä palvelusaika):

15 erikoistuvan lääkärin virkaa, KYS (3 v), sisältäen eriytyvien alojen erikoistuvien virat

11 erikoistuvan lääkärin virkaa, Keski-Suomen keskussairaala (2 v)

6 erikoistuvan lääkärin virkaa, Etelä-Savon keskussairaala (1 v)

7 erikoistuvan lääkärin virkaa, Pohjois-Karjalan keskussairaala (1 v 6 kk)

4 erikoistuvan lääkärin virkaa, Itä-Savon keskussairaala (1 v)

Oppimisen ja koulutuksen arviointi

Kullekin erikoistumassa olevalle lääkärille nimetään henkilökohtainen tutor, joka on klinikan vakinaisessa virassa oleva seniori. Tutorin tehtävänä on opastaa erikoistumassa olevaa lääkäriä ja seurata hänen edistymistään koko koulutuksen ajan vuosittaisissa kehityskeskusteluissa.

Sisätautien erikoislääkärin tulee kyetä suorittamaan sisätautien alaan kuuluvien sairauksien diagnostiset ja hoidolliset toimenpiteet. Edistymistä tässä suhteessa seurataan lokikirjalla, johon on luetteloitu ne toimenpiteet, jotka erikoistumassa olevan lääkärin on välttämätöntä hallita.

Moniammatillinen johtamiskoulutus (MOJO) 10 op

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.6)

Valtakunnallinen kuulustelu

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.7)

SUU- JA LEUKAKIRURGIA

6 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö:

Professori Heikki Löppönen
Korva-, nenä- ja kurkkutautien klinikka
PL 100
70029 KYS
puh. 044-717 2508
s-posti: heikki.lopponen@kuh.fi

YLEISTÄ

Koulutuksen tarkoituksena on antaa koulutettavalle riittävät tiedot ja taidot suu- ja leukakirurgian eri osa-alueilta, jotta hän saavuttaisi kyvyn kriittiseen, tieteelliseen tutkimukseen perustuvaan, itsenäiseen ja kokonaisvaltaiseen työskentelyyn suu- ja leukakirurgian erikoislääkärinä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmässä. Suu- ja leukakirurgian opintojen lisäksi koulutuksessa perehdytään terveydenhuollon suunnitteluun, hallintoon, johtamiseen ja moniammatilliseen yhteistyöhön.

Suu- ja leukakirurgiaan on mahdollista erikoistua lääkärin tai hammaslääkärin perustutkinnon pohjalta. Erikoistumiskoulutuksen aikana lääkärit saavat täydentävää hammaslääketieteen koulutusta. Tästä koulutusohjelmasta valmistuu suu- ja leukakirurgian erikoislääkäreitä.

KOULUTUKSEN TAVOITTEET

Koulutusohjelman suoritettuaan suu- ja leukakirurgian erikoislääkärin tulee

- kyetä itsenäisesti toimimaan alansa erikoislääkärin tehtävissä siten, että hän hallitsee erikoisalaansa kuuluvien elinten rakenteen ja toiminnan sekä sairauksien, vammojen ja kehityshäiriöiden diagnostiikan, ehkäisyn, hoidon ja kuntoutuksen niin yksilö- kuin väestötasollakin ja kykenee itsenäisesti laatimaan suu- ja leukakirurgisen potilaan hoitosuunnitelman
- hallita leikkausindikaatioiden ja leikkaukelpoisuuden arvioinnin sekä leikkausmenetelmän valinnan ja preoperatiivisen tutkimuksen ja hoidon
- suoriutua itsenäisesti suu- ja leukakirurgiaan kuuluvasta päivystyksellisestä ja elektiivisestä leikkaustoiminnasta
- hallita postoperatiivisen hoidon ja suu- ja leukakirurgisen potilaan kuntoutuksen
- kyetä oman erikoisalansa suunnitteluun ja kehittämiseen
- osata arvioida hoidon tuloksia tieteellisin menetelmin
- olla perehtynyt ja osata hyödyntää niitä lääketieteen ja hammaslääketieteen osa-alueita, jotka sivuavat keskeisesti suu- ja leukakirurgiaa
- olla perehtynyt terveydenhuollon hallintoon

KOULUTUKSEN RAKENNE

1. Yleisopinnot

Erikoistumiskoulutukseen sisältyy käytännön palvelun lisäksi teoreettista koulutusta, joka toteutetaan pääosin kiinteästi liittyneenä käytännön palveluun seminaarimuotoisena. Lisäksi koulutus voi koostua valtakunnallisista ja kansainvälisistä koulutusyksikön ulkopuolisista suu- ja leukakirurgian ja sitä sivuavien erikoisalojen koulutustilaisuuksista, hammaslääkäri- ja lääkäripäivien koulutustilaisuuksista, joiden sisältö vastaa tasoltaan ja laajuudeltaan teoreettisten opintojen sisällön tavoitteita. Toimipaikkakoulutuksen laajuus on noin 4-6 tuntia viikossa.

Koulutusohjelman vastuuhenkilö ja koulutettava laativat erikoistumisen alussa yhdessä teoreettisten opintojen koulutussuunnitelman, jota tarkennetaan erikoistumisen edetessä.

Yleisopinnot järjestetään soveltuvien osin yhteisinä muiden hammaslääketieteen ja lääketieteen erikoistumiskoulutusohjelmien kanssa.

Koulutettavan edellytetään tekevän itsenäisesti tai yhteistyönä laajahkon kirjallisuuskatsauksen, tutkimustyön tai potilastapausselostuksen, ja sen pohjalta kirjoitetun raportin tai julkaisun. Vaatimustasona pidetään, että työ olisi tarjottavissa julkaisuksi kansainväliseen tai kansalliseen julkaisusarjaan erikoistumisaikana.

2. Täydentävä hammaslääketieteellinen koulutus

Koulutettavalle tehdään henkilökohtainen opetussuunnitelma (HOPS), johon kootaan osioita hammaslääketieteen sekä perus- että jatkokoulutuksen opinnoista. Opinnot suoritetaan muiden hammaslääketieteen erikoisalojen koulutuksen yhteydessä. Koulutus käsittää teoreettisia opintoja ja kliinistä palvelua esimerkiksi seuraavilta hammaslääketieteen osa-alueilta: hammaslääketieteellinen radiologia, hammasprotetiikka, kariologia, endodontia, purentafysiologia, ortodontia, parodontologia, pedodontia ja suupatologia.

3. Käytännön kliininen koulutus

Terveyskeskuspalvelu 9 kk

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.1.1)

Täydentävä koulutus 1 v 3 kk

Varsinaisen erikoisalan ulkopuolista reunakoulutusta tulee suorittaa 1 vuosi 3 kuukautta. Koulutukseksi hyväksytään palvelu hammaslääketieteen erikoisaloilla, korva-, nenä- ja kurkkutaudeilla, kirurgian erikoisaloilla, neurokirurgialla tai anestesiologialla.

Eriytyvä koulutus 4 v

Varsinaisen erikoisalan suu- ja leukakirurgian kliinistä palvelua tulee suorittaa 4 vuotta. Koulutus suoritetaan Kuopion yliopistollisen sairaalan suu- ja leukasairauksien klinikassa ja soveltuvien osin korva-, nenä- ja kurkkutautien klinikassa. Käytännön koulutuksesta vastaavat klinikoiden erikoishammaslääkärit ja erikoislääkärit. Osa kliinisestä palvelusta voidaan suorittaa myös tiedekunnan hyväksymässä muussa koulutussairaalassa. Koulutuksesta ja itsenäisesti suoritetuista tai avustetuista leikkaustoimenpiteistä pidetään lokikirjaa. Suu- ja leukakirurgian alan tutkimus- ja opetustyötä tai muuta suu- ja leukakirurgista palvelua voidaan hyväksyä korkeintaan 6 kk erikoistumiseen.

Käytännön koulutus sisältää jatkokoulutettavan osallistumisen suu- ja leukakirurgiseen päivytykseen.

4. Erikoisalakohmainen osaaminen

Työn itsenäisyyttä ja vaatimustasoa nostetaan erikoistujan osaamisen karttuessa asteittain päätyen alan specialistilta edellytettäviin perusvalmiuksiin.

Suu- ja leukakirurgian diagnostinen ja hoidollinen toimialue jaetaan seuraaviin osa-aloihin:

- Dentoalveolaarinen kirurgia
- Suun limakalvosairaudet
- Suun pehmytkudosten hyvälaatuiset kasvaimet
- Leukaluiden hyvänlaatuiset kystat ja -kasvaimet
- Akuutit ja krooniset hammasperäiset tulehdukset
- Leuka- ja kasvomurtumat
- Leukojen tulehdukselliset sairaudet (osteomyeliitti, osteoradioneekroosi)
- Preproteettinen ja implantologinen kirurgia
- Purentaelimistön häiriöt ja kiputilat
- Leukanivelsairaudet ja leukanivelkirurgia
- Purentaan ja kasvojen luustolliset poikkeavuudet (ortognaattinen ja kraniofakiaalinen kirurgia)
- Kielen sairaudet
- Sylkirauhasairaudet
- Huuli-suulakihalkiot
- Suun, leukojen ja kasvojen alueen kiputilat, tuntopuutokset ja oireet
- Suun ja leukojen pahanlaatuiset kasvaimet
- Leukojen ja kasvojen alueen kudospuutosten rekonstruktio
- Vaikeiden systeemisten poikkeavuuksien, syndroomien ja yleissairauksien tai niiden hoidon aiheuttamat suun alueen muutokset, komplikaatiot ja riskit
- Uniapnean hammaslääketieteellinen diagnostiikka ja leukakirurginen hoito

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus 80 tuntia

Suu- ja leukakirurgian erikoisalan opinnot tulisi sisältää teoreettista koulutusta mm. seuraavista aihepiireistä: – dentoalveolaarinen kirurgia, kasvoluiden traumatologia, synnynnäiset ja hankitut deformiteetit, leukanivelen sairaudet, suun ja leukojen hyvän- ja pahanlaatuiset kasvaimet, suun ja leukojen rekonstruktiokirurgia, suun ja leukojen tulehdussairaudet, preproteettinen kirurgia, sylkirauhasairaudet ja suun limakalvosairaudet. Erikoistuva osallistuu myös alan kansainvälisten ja kotimaisten erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkäriyhdistysten järjestämiin koulutustilaisuuksiin, joiden sisältö ja laajuus vastaavat teoreettisen kurssimuotoisen koulutuksen tavoitteita. Koulutustilaisuuksien tulee olla lääketieteellisten koulutusyksiköiden vahvistamia tai ulkomaisten koulutusten osalta koulutuksen vastuuhenkilön hyväksymiä.

Lokikirja, yksilöllinen koulutussuunnitelma, arviointi ja ohjaus

Erikoistuva laatii yhdessä koulutuksen vastuuhenkilön kanssa koulutuksen alussa henkilökohtaisen opintosuunnitelman, joka sisältää käytännön palvelun, teoreettisen koulutuksen ja täydentävän hammaslääketieteen koulutuksen jaksot. Koulutuksen vastuuhenkilö ja erikoistuva arvioivat koulutusta säännöllisin väliajoin. Arvioinnin tukena käytetään lokikirjaa sekä erikoistuvan ja kouluttajien täyttämää arviointilomaketta.

Moniammatillinen johtamiskoulutus (MOJO) 10 op

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.6)

Valtakunnallinen kuulustelu

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.7)

SYDÄN- JA RINTAELINKIRURGIA

6 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö: Professori Pekka Jaakkola
Kirurgian klinikka
PL 100, 70029 KYS
p. (017) 173 311 (vaihe)
s-posti: pekka.jaakkola@kuh.fi

TAVOITTEET

Sydän- ja rintaelinkirurgian koulutuksen tarkoituksena on kouluttaa itsenäiseen työhön kykenevä erikoislääkäri, joka hallitsee alan diagnostiikan, leikkausindikaatiot ja kontraindikaatiot sekä leikkausmenetelmät ja potilaiden jatkohoidon. Koulutuksen osa-alueita ovat sydämen ja verisuonten kirurgia, keuhkikirurgia, välikarsinan, pallean ja rinnanseinämän sekä ruokatorven kirurgia.

KOULUTUKSEN RAKENNE

Sydän- ja rintaelinkirurgian koulutusohjelman pituus on 6 vuotta. Koulutuksesta vähintään puolet terveystieteiden koulutusohjelman (9 kk) mukaan lukien tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella.

Terveyskeskuspalvelu 9 kk

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.1.1)

Runkokoulutus 2 v 3 kk

Katso kirurgian alojen yhteinen runkokoulutus oppaan lopusta.

Eriytyvä koulutus 3 v

Eriytyvä koulutus sisältää 3 vuotta sydän- ja rintaelinkirurgian palvelua yliopistosairaalassa. Muussa EU-maassa vastaavassa yksikössä suoritettu palvelu hyväksytään osaksi erikoislääkärikoulutuksen kliinistä palvelua. Koulutuksen vastaavuuden ratkaisee koulutusohjelman vastuhenkilö. Sama koskee muualla ulkomailla suoritettua palvelua.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2 - 5 tuntia viikossa.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus 120 tuntia (60 + 60)

Erikoistuvan tulee saada teoreettista kurssimuotoista koulutusta runkokoulutuksen aikana 60 tuntia ja eriytyvän koulutuksen aikana 60 tuntia. Koulutusta voivat antaa yliopistojen ohella erikoisalayhdistykset sekä Suomessa että ulkomailla ja muut ammatilliset järjestöt. Teoreettisen kurssimuotoisen koulutuksen tulee olla koulutusohjelman vastuhenkilön hyväksymä. Työajalla pidetyt klinikkakoulutukset eivät sisälly vaadittavaan teoreettiseen koulutukseen. (Ks. myös kirurgian runkokoulutuksen vaatimukset).

Kouluttajat ja koulutusvirat/koulutuspaikat

Koulutuspaikkalistaus: <http://www.uef.fi/fi/web/laake/koulutuspaikat>

Kouluttajana KYSissä toimii vastuhenkilö.

Oppimisen ja koulutuksen arviointi

Yliopiston nimeämä vastuhenkilö vastaa koulutusohjelman toteuttamisesta, tentistä ja nimeää kouluttajat. Kliinistä koulutusta varten kouluttaja nimeää erikoistuvalla henkilökohtaisen tutorin. Kouluttaja ja koulutuksen vastuhenkilö vastaavat siitä, että erikoistuva saa riittävän kliinisen ja teoreettisen koulutuksen.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet:

Erikoistuva pitää lokikirjaa tekemistään leikkauksista ja leikkauksien assisteerauksista sekä kliinisestä palvelustaan. Kouluttajan ja henkilökohtaisen ohjaajan antaman kuvauksen ja lokikirjan sisällön perusteella vastuhenkilö tekee yhteenvedon koulutuksen sisällöstä ja huolehtii siitä, että erikoistuva saa riittävän kliinisen ja teoreettisen koulutuksen.

Erikoistuvan lääkärin osallistuminen oman oppimisen ja koulutuksen toimivuuden kehittämiseen ja arviointiin

Koulutusohjelman alussa kouluttaja, henkilökohtainen ohjaaja ja erikoistuva laativat erikoistuvan lääkärin koulutusohjelman, joka sisältää riittävässä määrin koulutusohjelman eri osa-alueita. Sen toteutumista seurataan puolivuositain. Erikoistuva lääkäri toimii itse aloitteentekijänä ohjelman toteuttamisen seurannassa.

Moniammatillinen johtamiskoulutus (MOJO) 10 op

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.6).

Valtakunnallinen kuulustelu

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.7)

SYÖPÄTAUDIT

5 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö: Professori Outi Kuittinen
 Syöpäkeskus
 PL 100, 70029 KYS
 p. (017) 173 311/vaihde
 s-posti: outi.kuittinen@kuh.fi

TAVOITTEET

Koulutusohjelman käytyään syöpätautien erikoislääkäri

- tuntee syöpäsairauksien etiologian, biologian ja kliininen käyttäytymisen
- on perillä syöpäsairauksien ehkäisystä ja varhaisdiagnostiikasta
- hallitsee syöpäsairauksiin liittyvän diagnostiikan, yleis- ja jatkohoidon
- hallitsee syöpäpotilaiden kuratiivisen ja palliatiivisen säde- ja lääkehoidon sekä saattohoidon
- hallitsee erityisesti sädehoidon käytön muidenkin kuin sairauksien kuin pahanlaatuisten kasvainten hoidossa
- hallitsee syöpäpotilaiden tavanomaiset akuutit ja krooniset sisämedisiiniset ongelmat, niiden diagnostiikan ja hoidon
- on perillä myös muilla erikoisaloilla annettavasta syövän hoidosta, erityisesti syöpäkirurgiasta
- kykenee johtamaan moniammatillista toimintayksikköään ja työryhmäänsä
- hallitsee perusteet yhteistyöhön ja konsultointiin eri erikoisalojen ja eri henkilöstöryhmien kanssa
- on perillä kasvainsairauksia koskevasta terveydenhuollon järjestelmästä ja hallinnosta
- on perillä syöpäsairauksiin liittyvästä kuntoutustoiminnasta sekä sosiaalisten ja yhteiskunnallisten tuki- ja avustusjärjestelmien toiminnasta
- pystyy toimimaan alansa erityiskysymysten asiantuntijana ja opettajana
- pystyy osallistumaan alansa tieteelliseen tutkimukseen, kehittämiseen ja suunnitteluun
- hallitsee sanallisen ja sanattoman vuorovaikutuksen potilastyössä

KOULUTUSOHJELMAN YLEISKUVAUS

Syöpätautien erikoislääkärikoulutus on itsenäinen koulutusohjelma. Koulutus perustuu käytännön työskentelyyn syöpätautien yksikössä nimetyin tai nimettyjen erikoislääkäreiden ohjauksessa ja valvonnassa sekä kansainväliseen, valtakunnalliseen ja paikalliseen teoreettiseen kurssimuotoiseen opiskeluun. Erikoistumiskoulutuksen aikana tuleva erikoislääkäri oppii tekemään hoitopäätökset itsenäisesti. Hoitopäätösten perustaminen hyvään ja riittävään tieteelliseen näyttöön sekä tällaisen näytön etsiminen ja arviointi opetellaan koulutuksen aikana teoreettisesti ja käytännön harjoitteluna.

Koulutuksessa hankitaan erikoislääkäriltä edellytetyt tiedot ja taidot eri syöpäsairauksien kuvastamislaboratorio- ja patologisanatomisesta diagnostiikasta, hoidon suunnittelusta ja toteutuksesta. Koulutuksessa keskitytään syövän lääkehoitoon (solunsalpaajahoidot, hormonaaliset hoidot, biologiset hoitomuodot, muut hoitomuodot), sädehoitoon eri tekniikoin (ulkoinen, ontelonsisäinen, kudoksensisäinen, radioaktiiviset isotoopit) sekä oireenmukaiseen hoitoon, erityisesti kivun hoitoon. Tämän lisäksi erikoistuva lääkäri saa valmiudet vaikeiden asioiden kommunikaatioon, potilaan ja omaisten kohtaamiseen ja psykososiaalisen tuen antamiseen.

Koulutuksen aikana opetellaan eri hoitomuotojen ja tekniikoiden yhdistäminen, hoitotulosten arviointi sekä niiden yhteydet kliiniseen toimintaan ja laadunvalvontaan, laadukkaan työskentelyn kehittämiseen ja tulokselliseen sekä taloudelliseen kliiniseen toimintaan. Erikoistuva lääkäri hankkii koulutuksen aikana teoreettista ja käytännön kykyä pitää esitelmiä sekä opettaa ja arvioida opetusta.

KOULUTUKSEN RAKENNE

Syöpätautien koulutusohjelman pituus on 5 vuotta, joka koostuu:

Terveyskeskuspalvelusta 9 kk

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.1.1)

Erikoistumiskoulutus 4 v 3 kk

Tästä vähintään 3 v 9 kk on toimimista syöpätautien yksikön lääkärinä, josta vähintään 2 v yliopistollisessa syöpätautien klinikassa. Jos keskussairaalakoulutus on tapahtunut sellaisessa syöpätautien yksikössä, jossa on myös sädehoitoyksikkö ja koulutettava on saanut riittävästi koulutusta sekä syövän säde- että lääkehoitojen toteuttamisessa, voidaan tällaista koulutusta hyväksyä kouluttajan harkinnan mukaan korkeintaan 1 v 9 kk. Jos keskussairaalan syöpätautien yksikössä ei ole sädehoitoyksikköä, voidaan koulutusta hyväksyä enintään 1 v 3 kk. Enintään yhteensä 6 kk voi olla toimimista muussa syöpätautien erikoislääkärin koulutuksen kannalta tarpeellisessa sairaalavirassa tai – toimessa, esimerkiksi erikoislääkärijohtoisessa sisätautiyksikössä, syöpätauteja hoitavassa operatiivisessa yksikössä, hematologisessa yksikössä, kuvantamisyksikössä tai tieteellisessä tutkijan toimessa.

Koulutuksen aikana erikoistuva lääkäri toimii tasapuolisesti ja riittävän pitkiä yhtenäisiä jaksoja sädehoitoyksikössä, syöpätautien vuodeosastolla sekä poliklinikalla siten, että hän oppii hallitsemaan itsenäisesti erityyppisten syöpien säde- ja lääkehoidon, ja hallitsee syöpäpotilaan kokonaisuhoiton mukaan lukien syövän hoitoon liittyvät psykososiaaliset näkökohdat.

Toimipaikkakoulutus

Toimipaikkakoulutuksen tavoitteena on antaa erikoistuvalla lääkärille riittävät perustiedot ja perustaidot syöpätautien eri osa-alueilta, jotta hän saavuttaisi itsenäiseen ja kriittiseen työskentelyyn vaadittavan pätevyyden. Toimipaikkakoulutusta annetaan ryhmätyö- tai luentomuotoisena yliopiston lukukausien aikana vähintään kaksi tuntia viikossa. Toimipaikkakoulutukseen kuuluvat myös klinikan yhteiset potilasseminaarit sekä yhteiskokoukset muiden erikoisalojen lääkäreiden kanssa (mm. kirurgit, KNK-lääkärit, gynekologit, patologit, hematologit ja radiologit), eli ns. tuumorimeetingit. Toimipaikkakoulutusta annetaan myös henkilökohtaisena ohjauksena potilastyöskentelyssä ja toimenpiteissä siten, että jokaisessa toimipisteessä erikoistuvalla lääkärillä on seniorilääkäri, joka ohjaa ja valvoo kyseisessä toimipisteessä tapahtuvaa toimintaa.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus 80 tuntia

Kurssimuotoista koulutusta järjestetään mm. valtakunnallisena yhteistyönä siten, että olennaisimmat alueet pyritään käymään läpi 3 - 4 vuoden jaksoin. Näiden lisäksi tai niitä korvaamassa voivat olla myös kansalliset ja kansainväliset kongressit ja symposiumit, jotka käsittelevät koulutuksen kannalta olennaisia erikoiskysymyksiä tai laajempia kokonaisuuksia. Teoreettista koulutusta on opiskelun aikana hankittava vähintään 80 tuntia.

Kouluttajat ja koulutusvirat/koulutuspaikat

Koulutuspaikkalistaus: <http://www.uef.fi/fi/web/laake/koulutuspaikat>

Kouluttajina KYSissä toimivat vastuuhenkilön lisäksi kliininen opettaja ja syöpätautien klinikan erikoislääkärit.

3 erikoistuvan lääkärin virkaa ja yksi poolivirka, KYS

Koulutukseen hyväksytään myös toimiminen erikoislääkärin viran sijaisena, mikäli myös tänä aikana on järjestetty koulutuksen kannalta asianmukainen seniorilääkärin opastus ja konsultointimahdollisuus.

Muiden sairaaloiden kanssa sovitaan erillisten ohjeiden mukaisesti siellä tapahtuvasta koulutuksesta siten, että kyseisenä aikana taataan monipuolinen teoreettinen ja käytännön koulutus sekä riittävän pätevyyden omaava ohjaaja tai ohjaajat. Tällainen koulutussopimus voi olla koulutuspaikkakohtainen tai yhtä erikoistuvaa koskeva erillissopimus.

Oppimisen ja koulutuksen arviointi

Koulutuksen toteutumisen seurantaan käytetään henkilökohtaista lokikirjaa, josta käy ilmi koulutuksen runko ja jonka avulla kouluttaja ja erikoistuva yhdessä tarkistavat suunnitelman toteutumisen. Lokikirjaan merkitään mm. suoritettua alayksikkökohtaiset palvelut, suoritettua erityiset vastuutehtävät ja niiden kesto, pidetyt esitelmät sekä mahdollisesti julkaistut artikkelit.

Kunkin koulutusjakson yhteydessä erikoistuva lääkäri arvioi ohjaajansa tai koulutuksen vastuuhenkilön kanssa, miten koulutus on täyttänyt tehtävänsä ja millaisiin asioihin erikoistuvan tulisi saada lisäopetusta.

Tyypillisiä kysymyksiä, joita käydään läpi:

- Missä työpisteessä erikoistuva on toiminut ja mitkä tehtävät ovat olleet olennaisimpia kuluneen ajanjakson aikana?
- Missä erikoistuva on onnistunut ja missä on ollut eniten vaikeuksia tänä ajanjaksona?
- Mitä puutteita erikoistuva kokee olevan tiedoissaan ja taidoissaan ja miten tämä voitaisiin korjata jäljellä olevan tai seuraavan jakson aikana?
- Miten yhteistyö muiden lääkäreiden sekä muun henkilökunnan kanssa on sujunut ja mitä toivomuksia on esimiehille, kollegoille ja muulle henkilökunnalle?
- Mitkä ovat erikoistuvan lääkärin kannalta toiminnan, opetuksen ja ohjauksen keskeiset ongelmat ja miten niitä voidaan korjata?
- Miten erikoistuva on valmistautunut tai miten tulee valmistautumaan seuraavaa jaksoa tai jäljellä olevaa tätä koulutusjaksoa varten?

Moniammatillinen johtamiskoulutus (MOJO) 10 op

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.6)

Valtakunnallinen kuulustelu

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.7)

TERVEYDENHUOLTO

5 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö: Dosentti Simo Kokko
puh. 044 231 9625
sposti: simo.kokko@fimnet.fi

TAVOITTEET

Koulutusohjelma perehdyttää erikoistuvan lääkärin sosiaali- ja terveystalouteen, kansanterveyden tutkimukseen sekä julkisten ja yksityisten palvelujärjestelmien toimintaan. Tavoitteena on tuottaa erikoislääkäritason asiantuntemusta tukemaan terveystalouden sekä sosiaali- ja terveyspalvelujen taloudellista ja tehokasta toimintaa väestön terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi sisältäen ennalta ehkäisevän toiminnan, sairauksien hoidon sekä kuntoutuksen.

KOULUTUSOHJELMAN YLEISKUVAUS

Lääketieteen ja terveydenhuollon teknologian nopea kehittyminen, kustannusten kasvu, väestön ikääntyminen, terveydenhuoltoon kohdistuvat vaatimukset sekä kansantalouden rajalliset resurssit asettavat sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelulle ja johtamiselle suuremmat vaatimukset kuin koskaan aikaisemmin. Terveydenhuollon (public health) koulutusohjelmasta valmistuu terveydenhuollon erikoislääkäriksi, jonka erityisosaamista ovat sosiaali- ja terveydenhuollon johtaminen, suunnittelu, hallinto sekä kansanterveyden ja terveydenhuollon tutkimus ympäristöterveydenhuolto mukaan lukien.

Koulutusohjelman sisältö:

Koulutusohjelma muodostuu runkokoulutuksesta, joka suoritetaan terveydenhuoltojärjestelmän palveluksessa ja eriytyvästä koulutuksesta, joka suoritetaan yliopiston laitoksessa tai siihen verrattavissa olevassa tutkimuslaitoksessa sekä koulutukseen soveltuvassa sosiaali- ja terveydenhuollon tutkimus-, suunnittelu-, hallinto- tai johtamistehtävissä.

Koulutusohjelmaan hyväksyminen ja koulutuksen suunnittelu:

Koulutusohjelmaan hyväksytään hakemuksesta Suomessa oikeuden tai luvan harjoittaa lääkärin ammattia saanut henkilö. Koulutusohjelmaan hyväksymisen yhteydessä erikoistuvalla nimetään ohjaaja (mentor). Erikoistuja laatii yhteistyössä ohjaajansa kanssa henkilökohtaisen koulutussuunnitelman (HOPS), jonka koulutusohjelman vastuhenkilö hyväksyy. Suunnitelmaan sisältyy yksityiskohtaiset tavoitteet, runkokoulutuksen ja eriytyvän koulutuksen palvelut sekä teoreettinen kurssimuotoinen koulutus.

KOULUTUKSEN RAKENNE

Runkokoulutus 2 v

Runkokoulutuksen tavoitteena on perehdyttää koulutettava terveydenhuoltojärjestelmään.

Koulutuksen pituus on 2 vuotta, josta vähintään 9 kk on suoritettava yliopiston hyväksymässä koulutusterveyskeskuksessa. (ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.1.1)

Tutkimustyön hyväksymisessä runkokoulutuksen osittaiseen korvaamiseen noudatetaan valtakunnallista suositusta.

Eriytyvä koulutus 3 v

Eriytyvä koulutus kestää 3 vuotta. Se suoritetaan terveydenhuollon erikoislääkärikoulutusohjelmasta vastaavassa yksikössä tai siihen verrattavassa tutkimuslaitoksessa sekä koulutukseen soveltuvassa terveydenhuollon tutkimus-, suunnittelu-, hallinto- tai johtamistehtävässä. Koulutuksesta vähintään 1 vuosi on suoritettava yliopiston laitoksessa tai siihen verrattavissa olevassa tutkimuslaitoksessa.

Toimipaikkakoulutus

Erikoistuva osallistuu toimipaikassaan järjestettävään toimipaikkakoulutukseen.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus 200 t

Teoreettisen kurssimuotoisen koulutuksen laajuus on 200 tuntia. Erikoistuja laatii yhteistyössä ohjaajansa kanssa henkilökohtaisen suunnitelman, joka sisältää riittävästi opintoja kaikista alla mainituista erikoislääkärikoulutukseen vaadittavista aihekokonaisuuksista.

Aihekokonaisuudet:

- Väestön terveys ja sen edistäminen: Väestön terveyden ja terveyteen vaikuttavien tekijöiden tutkimus, kansansairauksien esiintyvyys, ehkäisy ja hoito sekä terveyskasvatus ja muut terveyden edistämisen keinot
- Kliininen lääketiede: Kansansairauksien tutkimus ja hoito, erityisesti tarttuvien tautien ehkäisy ja hoito sekä kroonisten kansansairauksien ehkäisy, hoito ja kuntoutus
- Epidemiologia: Epidemiologisen tutkimuksen tieteelliset perusteet ja menetelmät sekä niiden soveltaminen terveyttä sekä sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskevissa tutkimuksissa
- Terveydenhuoltotutkimus ja terveydenhuollon teknologiat: Terveyden ja terveydenhuollon tietojärjestelmät sekä terveydenhuollon toiminnan ja teknologian vaikuttavuuden, tehokkuuden ja laadun arviointi
- Terveystaloustiede: Sosiaali- ja terveydenhuollon terveystaloustieteellinen arviointi erityisesti osana kuntataloutta sekä muuta julkista taloutta
- Terveydenhuollon johtaminen ja hallinto: Yhteiskunnallisen päätöksenteon mekanismien ymmärtäminen ja perehtyminen vaikuttamisen keinoihin päätöksenteon eri tasoilla. Sosiaali- ja terveyslainsäädäntö sekä palvelujärjestelmät, sosiaali- ja terveyspalvelujen kansainvälinen vertailu sekä eri hallinnonalojen yhteistyö. Sosiaali- ja terveydenhuollon eri organisaatioiden erityispiirteet sekä niiden johtaminen, ryhmätyö ja verkottuminen
- Terveys sosiologia ja terveystantropologia: Yhteisön toimintaa säätelevät tekijät (kulttuuri, arvot, normit, asenteet), terveyskulttuurit sekä sosiaali- ja terveydenhuolto sosiaalisena organisaationa (valta, professionalismi, organisaatiokulttuurit)
- Ympäristöterveydenhuolto: Ympäristötieteiden ja ekologian peruskäsitteet sekä yleisimpien ympäristöriskien terveysvaikutukset. Ympäristötekijöiden merkitys väestön ja yksilöiden terveydelle, terveysviranomaisten ympäristöä koskevat tehtävät ja terveysvaarojen torjunta
- Yhteisödiagnostiikka ja yhteisöllinen terveyden edistäminen: Yhdyskuntaprofiilin sekä väestön terveysprofiilin kartoittaminen. Väestön omatoimisuus, ns. kolmas sektori, sosiaali- ja

terveyspalvelujen käyttö sekä sosiaalisen tuen strategioiden tuntemus väestön terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi.

Kouluttajat ja koulutusvirat/koulutuspaikat

Koulutuspaikkalistaus:<http://www.uef.fi/fi/web/laake/koulutuspaikat>

Koulutusvirkoja ovat Itä-Suomen yliopiston kansanterveystieteen assistentin ja yliassistentin virat sekä vastaavat koulutusohjelman vastuuhenkilön hyväksymät virat ja tehtävät.

Oppimisen ja koulutuksen arviointi

Erikoistujalle osoitetaan ohjaaja (mentor) koulutusohjelmaan hyväksymisen yhteydessä. Ohjaajalta edellytetään terveydenhuollon erikoislääkärin pätevyyttä sekä osallistumista yliopiston järjestämään ohjaajakoulutukseen.

Erikoistuja käy henkilökohtaiseen koulutussuunnitelmaansa perustuvan arviointikeskustelun koulutusohjelman vastuuhenkilön kanssa vähintään kerran vuodessa. Arvioinnissa käytetään EU:n ja yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan suosittamia periaatteita. Opiskelun edistymistä seurataan lokikirjan avulla. Lisäksi erikoistuja keskustelelee ohjaajansa kanssa tarvittaessa koulutukseen liittyvistä asioista.

Moniammatillinen johtamiskoulutus (MOJO) 10 op

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.6)

Valtakunnallinen kuulustelu

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.7)

TYÖTERVEYSHUOLTO

6 vuoden koulutusohjelma
Koulutusohjelman vastuuhenkilö

Professori Kimmo Räsänen
Itä-Suomen yliopisto
Kansanterveystieteen ja kliinisen ravitsemustieteen yksikkö,
Työterveyshuolto
PL 1627, 70211 KUOPIO
Puh. 040 7700 606
s-posti: kimmo.rasanen@uef.fi

Koulutuksen TAVOITTEET

Koulutuksen tavoitteena on erikoislääkäri, joka:

- tuntee työn ja terveyden yhteydet ja osaa toimia työn terveystaitojen ehkäisemiseksi ja työhön liittyvien voimavarojen edistämiseksi yksilöiden, työpaikkojen ja moniammatillisen työterveystiimin kanssa
- osaa arvioida ja tukea yksilöiden työkykyä yhteistyössä työpaikan, terveydenhuollon, kuntoutuspalveluiden, sosiaalivakuutusjärjestelmän ja työvoimahallinnon kanssa
- kykenee työterveysyhteistyössä asettamaan toiminnalle tavoitteita, perustelemaan tarpeellisia toimenpiteitä ja arvioimaan niiden vaikuttavuutta yhdessä asiakkaiden kanssa.

Koulutusohjelman yleiskuvaus

Koulutus suoritetaan suunnitelmallisesti pääosin työssä oppien, koulutusohjelman osaamistavoitteiden mukaisesti. Oppimista tuetaan lokikirjalla, henkilökohtaisella ohjauksella ja edistymisen arvioinneilla sekä toimipaikka- ja teoreettisin koulutuksin.

Työterveyshuollon erikoislääkärikoulutusohjelmaan kuuluu kaksivuotinen runkokoulutus, neljä vuotta kestävä eriytyvä koulutus, teoreettinen kurssimuotoinen koulutus, johtamiskoulutus, koulutuksen ja oppimisen arviointi sekä valtakunnallinen kuulustelu.

Runkokoulutus 24 kk Yleislääketieteen erityiskoulutus tai työterveyshuollon oma runkokoulutus, joka sisältää vähintään 9 kk terveyskeskuspalvelua, vähintään 6 kk sairaalapalvelua ja/tai enintään 9 kk työterveys-huoltopalvelua tai muuta oppialan tavoitteisiin soveltuvaa palvelua.		Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus 200 h
Eriytyvä koulutus 48 kk <ul style="list-style-type: none">• Työterveyshuoltojakso 24 kk<ul style="list-style-type: none">○ toimipaikkakoulutus 2h/vko○ henkilökohtainen ohjaus 2h/vko• Työkyvyn arviointi ja kuntoutus -jakso 6 kk<ul style="list-style-type: none">○ toimipaikkakoulutus 2h/vko○ henkilökohtainen ohjaus 2h/vko• Kliininen palvelu muilla erikoisaloilla 12 kk<ul style="list-style-type: none">○ toimipaikkakoulutus 2h/vko• Työterveyslaitosjakso 6 kk	Arviointi 6 kk välein ja aina kunkin palvelujakson päättyessä	Johtamiskoulutus 10 op

<ul style="list-style-type: none"> ○ henkilökohtainen ohjaus ○ toimipaikkakoulutus 		
Valtakunnallinen kirjallinen loppukoulustelu		

Kaavio 1: Työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen yleiskuvaus

RUNKOKOULUTUS 2 v

Runkokoulutuksen yleisenä tavoitteena on perehdyttää koulutettava terveydenhuoltojärjestelmään. Koulutuksen pituus on 2 vuotta, josta vähintään 9 kk on suoritettava yliopiston hyväksymässä koulutusterveyskeskuksessa.

Terveyskeskuspalvelu 9 kk

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.1.1)

Runkokoulutuksen vaihtoehtoiset suorittamistavat ovat yleislääketieteen erityiskoulutus tai työterveyshuollon oma runkokoulutus. Oma runkokoulutus sisältää toimimista päätoimisessa lääkärin virassa, toimessa tai tehtävässä vähintään 2 vuotta, josta vähintään 9 kk terveyskeskuksessa (9 kuukauden terveyskeskuspalvelun tulee täyttää koulutusvaatimuksissa määritellyt sisällölliset kriteerit), vähintään 6 kk sairaalassa, ja/tai enintään 9 kk työterveyshuollossa, tai oppialan vastuuhenkilön päätöksellä muussa oppialalle soveltuvassa lääkärin tehtävässä, kuitenkin enintään 6 kk tutkimustyössä.

Runkokoulutuksen tavoitteena on, että sen suorittuaan erikoistuja

- osaa toimia terveydenhuollon palvelujärjestelmässä noudattaen hoitoketjukäytäntöjä
- tietää työterveyshuollon perusteita
- hallitsee lääkärin kliiniset perustaidot
- osaa toimia moniammatillisessa yhteistyössä.

On suositeltavaa, että runkokoulutus on suoritettu ennen eriytyvää koulutusta.

ERIIYTYVÄ KOULUTUS 4 v

Itä-Suomen yliopiston koulutuspaikkalistaus: <https://www.uef.fi/web/ktrravi/tyoterveyshuolto>

Palveluiden hyväksymisen edellytyksenä on, että erikoistuja käy yliopiston järjestämän starttiseminaarin ja laatii viimeistään työterveyshuoltojakson alussa yhdessä kouluttajansa kanssa henkilökohtaisen erikoistumissuunnitelman, joka toimitetaan koulutuksen vastuuhenkilölle.

Eriytyvä koulutus koostuu palveluista työterveyshuollon koulutuspaikassa, työkyvyn arviointia ja kuntoutusta toteuttavassa koulutuspaikassa, palveluista soveltuvilla kliinisillä erikoisaloilla sekä Työterveyslaitospalvelusta. Eriytyvään koulutukseen sisältyy henkilökohtaista ohjausta, toimipaikkakoulutusta, teoreettista kurssimuotoista koulutusta sekä oppimisen ja koulutuksen arviointi. Myös johtamiskoulutus voi sisältyä tähän jaksoon. Palvelujaksojen oppimistavoitteet ja –sisällöt kuvataan työterveyshuollon lokikirjassa.

Eriytyvän koulutuksen tavoitteet

Tavoitteena on, että eriytyvän koulutuksen suorittuaan työterveyslääkäri hallitsee työnsä eettisen, lainsäädännöllisen ja teoreettisen taustan, erikoisalan kliiniset taidot sekä monitasoisissa asiakkuuksissa tarvittavat vuorovaikutus- ja yhteistyötaidot sekä osaa toimia hyvän työterveyshuoltokäytännön mukaisin menetelmin ja ammattikäytännöin yksilö-, työyhteisö- ja työpaikkatasolla seuraavilla alueilla:

- terveyden ja työkyvyn edistäminen
- työhön liittyvien voimavarojen, työhyvinvoinnin ja työyhteisön toiminnan edistäminen
- työn kuormitus- ja vaaratekijöiden sekä työhön liittyvien terveyshaittojen arviointi ja niihin vaikuttaminen
- työhön liittyvien sairauksien ennaltaehkäisy, tunnistaminen ja hoito
- työkyvyn arviointi, seuranta ja varhainen tuki sekä työhön paluun tukeminen
- tutkimusten, hoidon ja kuntoutuksen koordinointi työkyvyn sekä työllistymisen terveydellisten edellytysten tukemiseksi
- kuntoutustarpeen tunnistaminen, neuvonta ja ohjaaminen lääkinnälliseen, ammatilliseen ja päihdekuntoutukseen
- tavoitteenasettelu, tarpeellisten toimenpiteiden suunnittelu ja laadun sekä vaikuttavuuden arviointi asiakkaiden kanssa työterveysyhteistyössä
- työterveyshuollon johtamis-, kehittämis- ja tutkimustehtävät

Työterveyslääkäriin tulee tietää seuraavien työterveyshuoltoon liittyvien erityisalueiden perusteet ja osata soveltaa niitä työterveyslääkäriin työssä: työlääkätiede, työhygieniä, työfysiologia, työpsykologia ja toksikologia, ergonomia, epidemiologia, terveystaloustiede ja johtaminen. Työterveyslääkäriin tulee kyetä tutkimustiedon kriittiseen käyttöön sekä omata perusvalmiudet tieteellisen tutkimuksen tekoon. Työterveyslääkäriin tulee hankkia ja ylläpitää tarpeellista työelämäosaamista (yhteiskunnan ja elinkeinoelämän toimintaperiaatteet) työterveysyhteistyön mahdollistamiseksi.

A. Työterveyshuoltojakso 2 v

Jakson tavoitteena on kasvaminen työterveyslääkäriin ammattiin. Jakson jälkeen erikoistuja osaa soveltaa työterveyshuollon teoreettista tietopohjaa ja hallitsee työterveyshuollon palveluprosessit ja moniammatillisen toiminnan. Lisäksi hänellä on valmiudet toimia työterveyden asiantuntijana työpaikan ja muiden tarpeellisten yhteistyötahojen kanssa hyvän työterveyshuoltokäytännön mukaisesti.

Työterveyshuoltojakso suoritetaan yliopiston hyväksymillä koulutustyöterveysasemilla. Koulutuspaikka osoittaa erikoistujalle henkilökohtaisen kouluttajan, työterveyshuollon erikoislääkäriin, jolle yliopisto on myöntänyt kouluttajaoikeudet.

Kouluttaja vastaa koulutusohjelman toteutumisesta ja henkilökohtaisen ohjauksen antamisesta koulutuspaikassa. Koulutus toteutetaan koulutuspaikkasopimuksen, opinto-oppaan ja lokikirjan mukaisesti. Kouluttaja osallistuu erikoistuvan henkilökohtaisen erikoistumissuunnitelman tekoon ja seuraa sen toteutumista. Hän arvioi oppimisen edistymistä yhdessä erikoistujan kanssa ja ohjaa erikoistujan ammatillista kasvua kohti asiantuntijuutta. Työterveyshuoltojakson ajan kouluttaja antaa erikoistujalle henkilökohtaista ohjausta vähintään kaksi tuntia viikossa.

Myös työterveyshuollon pätevoittävän lisäkoulutuksen tehtävien teko, virtuaaliyliopiston oppimateriaalin ja verkkokurssien sekä ammattilehtien ja tenttikirjallisuuden läpikäynti voidaan rinnastaa henkilökohtaiseksi ohjaukseksi, kun tehtävät on kouluttajan kanssa yhdessä käsitelty.

Toimipaikkakoulutus työterveyshuoltojaksolla

Toimipaikkakoulutus on osa erikoistuvan työtä. Edellä kuvatun henkilökohtaisen ohjauksen lisäksi koulutuspaikka järjestää erikoistuvalla lääkärille toimipaikkakoulutusta vähintään 160 tuntia kahden vuoden eriytyvän jakson aikana, mikä vastaa noin kahta tuntia viikossa. Toimipaikkakoulutuksen tulee olla suunnitelmallista ja erikoislääkärikoulutuksen tavoitteita palvelevaa. Toimipaikkakoulutusta voivat olla toimipaikan kliiniset ja moniammatilliset kokoukset, opintopiirit, seminaarit ja koulutustilaisuudet. Myös sairaaloiden kliiniset kokoukset sekä Työterveyslaitoksen ja lääkäriyhdistysten järjestämä koulutus, joita ei ole hyväksytty teoreettiseksi kurssimuotoiseksi koulutukseksi, voidaan rinnastaa toimipaikkakoulutukseen.

B. Työkyvyn arviointi- ja kuntoutusjakso 6 kk

Jakson suoritettuaan erikoistuja hallitsee keskeiset työkyvyn arvioinnin ja tukemisen menetelmät ja näihin liittyvän moniammatillisen toiminnan. Hän tuntee ja ymmärtää ammatillisen, lääkinnällisen ja sosiaalisen kuntoutuksen teoreettista tietopohjaa, hallitsee niiden palveluprosessit ja moniammatillisen toiminnan. Hän osaa tukea työ- ja työllistymiskykyä kuntoutuksen keinoin oikea-aikaisesti.

Työkyvyn arviointi- ja kuntoutusjakso suoritetaan yliopiston hyväksymissä koulutuspaikoissa. Koulutuspaikka osoittaa erikoistujalle henkilökohtaisen kouluttajan, erikoislääkärin, jonka yliopisto on hyväksynyt kouluttajaksi. Kouluttaja vastaa koulutusohjelman toteutumisesta ja henkilökohtaisen ohjauksen antamisesta koulutuspaikassa. Koulutus toteutetaan koulutuspaikkasopimuksen, opinto-oppaan ja lokikirjan mukaisesti.

Soveltuvia koulutuspaikkoja ovat sairaaloiden kuntoutustutkimusyksiköt sekä yliopiston koulutuspaikoiksi hyväksymät kuntoutuspalvelujen tuottajat ja yliopiston hyväksymät Kelan toimipisteet. Myös palvelu kliinisillä aloilla voidaan hyväksyä oppialan vastuuhenkilön päätöksellä, mikäli painopiste on työkyvyn arvioinnissa ja kuntoutuksessa. Erityisestä syystä palvelu voidaan hyväksyä myös työterveyshuollossa suoritettuna. Edellytyksenä tällöin on, että tätä toimintaa varten on perustettu erillinen yksikkö tai että kyseessä on palvelu etukäteen suunnitellussa, määräaikaisessa, työkyvyn arviointiin ja kuntoutukseen keskittyvässä projektissa.

C. Kliininen palvelu muilla erikoisaloilla 1 v

Jakson suoritettuaan erikoistujalla on ajantasainen tieto ja hyvä osaaminen kyseiselle erikoisalalle tyypillisistä työikäisten sairauksista, erityisesti työperäisistä sairauksista ja ammattitaudeista, niiden tutkimisesta, hoidoista ja ennusteesta sekä vaikutuksista työkykyyn.

Kliinistä palvelua suoritetaan vähintään kolmella soveltuvalta erikoisalalla, kullakin vähintään kolme kuukautta. Mahdollisilta muilta erikoisaloilta lyhin hyväksyttävä jakso on yksi kuukausi

Soveltuvia erikoisaloja ovat fysiatria, ihotaudit, keuhkosairaudet, kirurgia, korva-, nenä- ja kurkkusairaudet, neurologia, psykiatria ja sisätaudit. Suositeltavaa on, että pääpaino on poliklinikkatyössä. Erityisistä perusteluista vastuuhenkilö voi hyväksyä myös muun erikoisalan kliinisen palvelun.

Jos runkokoulutukseen on kuulunut sairaalapalvelua, joka täyttää koulutussuunnitelman tavoitteet ja se ilmenee erikoistumissuunnitelmassa, voidaan palvelua hyväksyä eriytyvän vaiheen kliiniseksi palveluksi. Tällöin runkokoulutuksessa hyväksytyyn kliinisen palvelun vastaava osuus tulee korvata muulla palvelulla esim. työterveyshuollossa siten, että koulutuksen kokonaiskesto on 6 vuotta ja se sisältää kliinistä palvelua vähintään 12 kk.

Kliinisen palvelun yhteydessä erikoistujalta edellytetään osallistumista toimipaikkakoulutukseen noin kaksi tuntia viikossa, yhteensä 80 tuntia vuodessa.

D. Työterveyslaitosjakso (6 kk)

Jaksolla keskitytään työlääkätieteeseen, työterveyshuoltoa tukeviin tieteisiin ja niiden sovelluksiin työterveyshuollossa sekä tutustutaan työterveysalan tieteelliseen tutkimukseen.

Jakson suoritettuaan erikoistuja:

- tuntee työn hyvinvointivaikutukset ja osaa esittää toimenpiteitä työpaikoille työn terveellisyyden edistämiseksi ja ammattitautien ehkäisemiseksi sekä työperäisten sairauksien ja oireiden vähentämiseksi
- osaa moniammatillisesti selvittää työn vaara- ja kuormitustekijät ja arvioida niiden terveydellistä merkitystä
- tuntee ammattitautien ja työperäisten sairauksien diagnostiikan, hoidon ja kuntoutuksen
- tuntee työlääkätiedettä ja työterveyshuoltoa tukevien tieteenalojen kuten työhygienian, työfysiologian, työpsykologian, toksikologian, kognitiivisen ergonomian ja epidemiologian perusteet ja osaa hyödyntää työssään moniammatillisesti eri alojen asiantuntijoita
- tuntee alan tieteellisessä tutkimuksessa käytettävät tutkimusmenetelmät ja niiden taustalla olevat ajattelumallit, osaa hakea työssä tarvitsemaansa tietoa kirjallisuudesta ja osaa kriittisesti arvioida kirjallisuudessa esitettyjä tutkimustuloksia
- osaa ottaa kantaa ammattikuljettajien ajoterveyskysymyksiin

Työterveysjaksolla on käytössä oma lokikirja, jossa jakson tavoitteet kuvataan yksityiskohtaisesti. Työterveyslaitosjakson voi suorittaa Työterveyslaitoksen erikoistumiseen tarkoitetuissa toimissa.

Työterveyslaitosjakson vaihtoehtoiset suorittamistavat

Vaihtoehtoisten suoritustapojen tavoitteet ovat yhtenevät työterveyshuollon erikoistumiskoulutusohjelman työterveyslaitosjakson tavoitteiden kanssa. Jakso toteutetaan aina yhteistyössä Työterveyslaitoksen kanssa.

Keskussairaalamalli

Eräillä keskussairaalaapaikkakunnilla työterveyslaitosjakson voi suorittaa keskussairaalan toimessa edellyttäen, että yliopisto on hyväksynyt tämän palvelun työterveyslaitosjaksoa korvaavaksi palveluksi sovitujen kriteerien mukaisesti. Hyväksytyt paikkakunnat 1.3.2017 tilanteen mukaan ovat Jyväskylä, Lappeenranta, Rovaniemi, ja Seinäjoki.

Moduulikoulutusmallit

Kajaanissa palvelun voi suorittaa moduulikoulutuksena Kainuun Työterveys – liikelaitoksessa yhteistyössä Työterveyslaitoksen Oulun aluetoimipisteen kanssa erillisen suunnitelman mukaisesti.

Eriytyvän palvelun korvaaminen tutkimustyöllä

Tutkimustyöllä voi koulutuksen vastuuhenkilön päätöksellä korvata enintään 6 kk eriytyvän koulutuksen palvelua, lukuun ottamatta Työterveyslaitosjaksoa.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus 200 tuntia

Teoreettinen koulutus tukee eriytyvän koulutuksen tavoitteiden saavuttamista.

Yliopiston hyväksymää teoreettista kurssimuotoista koulutusta vaaditaan vähintään 200 tuntia. Tunneista vähintään 60 tuntia tulee olla Työterveyshuollon virtuaaliyliopiston kursseja.

Työterveyshuollon pätevoittävästä moniammatillisesta koulutuksesta (15 op) voidaan laskea 100 tuntia teoreettiseen koulutukseen. Koulutus on suositeltavaa tehdä kahden vuoden kuluessa työterveyshuollon tehtäviin siirtymisestä.

Arviointi

Erikoistuvan lääkärin tulee arvioida oppimisensa edistymistä ja koulutustaan yhdessä kouluttajan kanssa. Arviointi pohjautuu henkilökohtaiseen erikoistumissuunnitelmaan, lokikirjaan ja koulutusohjelman tavoitteisiin. Arviointi tulee tehdä kirjallisesti vähintään kahdesti vuodessa ja aina kunkin koulutusjakson päätyttyä. Arvioinnin tekemisessä tulee hyödyntää lokikirjaa.

MONIAMMATILLINEN JOHTAMISKOULUTUS (MOJO) 10 op

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.1.1)

VALTAKUNNALLINEN KUULUSTELU

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.7)

UROLOGIA

6 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö: Dosentti Sirpa Aaltomaa
Kirurgian klinikka
PL 100, 70029 KYS
p. (017) 173 311 (vaihde)
s-posti: sirpa.aaltomaa@kuh.fi

TAVOITTEET

Koulutuksen tavoitteena on, että erikoistuva on koulutusohjelman päätyttyä ja valtakunnallisen tentin suoritettuaan omaksunut sellaiset teoreettiset tiedot ja käytännön taidot, että hän pystyy itsenäiseen työskentelyyn urologina.

Erikoistumisohjelman suorittanut:

- tuntee ja hallitsee urologisen diagnostiikan ja pystyy johtamaan sen toteutuksen yhteistyössä muiden erikoisalojen kanssa
- osaa laatia urologisen potilaan tutkimus-, hoito-, ja seurantasuunnitelman ja perustella ne potilaalle
- osaa valita tapauskohtaisesti soveltuvan konservatiivisen tai operatiivisen hoitomenetelmän
- pystyy itsenäisesti toteuttamaan elektiiviset ja päivystysluonteiset urologiset toimenpiteet erillisen lokikirjan vaatimusten mukaan
- hallitsee, osaa järjestää ja pystyy johtamaan postoperatiivisen hoidon ja ymmärtää tapauskohtaisesti jälkiseurannan tarpeen ja siinä käytettävät menetelmät
- pystyy yhteistyöhön eri erikoisalojen lääkäreiden kanssa
- osaa potilashallintoon ja kustannusseurantaan liittyvät toimintaperiaatteet
- osaa suunnitella ja johtaa vuodeosaston, poliklinikan ja leikkausosaston toiminnan oman yksikkönsä tarpeiden mukaan
- ymmärtää hoitotuloksia arvioivat tieteelliset menetelmät sekä osaa analysoida ja seurata hoitotuloksia tieteellisin keinoin
- kykenee eri henkilöstöryhmiin kohdistuvaan urologiseen jatko- ja täydennyskoulutustoimintaan.

KOULUTUKSEN RAKENNE

Urologian koulutusohjelman pituus on 6 vuotta. Koulutuksesta vähintään puolet terveystieteiden keskuspalvelu (9 kk) mukaan lukien tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella.

Terveystieteiden keskuspalvelu 9 kk

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, KOHTA 4.1.1)

Runkokoulutus 2 v 3 kk

Katso kirurgian alojen yhteinen runkokoulutus oppaan lopusta.

Eriytyvä koulutus 3 v

Urologian erikoiskirurgian koulutus suoritetaan työskentelemällä Kuopion yliopistollisen sairaalan kirurgian klinikan urologisessa osastoryhmässä. Palveluun voi kuulua yhteensä 4 kk työskentelyä urologiaa sivuavilla aloilla kuten 2 kk gynekologialla tai 2 kk syöpätaudeilla

Toimipaikkakoulutus

Toimipaikkakoulutuksen sisältö:

- päivittäiset kierrot osastolla
- viikoittaiset, säännölliset meetingit urologian alalta perjantaisin
- viikoittaiset röntgenmeetingit keskiviikkoisin
- joka toinen tiistai pidettävät patologimeetingit
- viikoittaiset kirurgian klinikan yhteismmeetingit auditoriossa torstaisin
- sopivasti valiten osallistuminen muiden erikoisalojen meetingtoimintaan
- ohjattu viikoittainen leikkaustoiminta
- ohjattu viikoittainen poliklinikkatoiminta
- konsultaatiotoiminta
- työskentely urodynaamisessa laboratoriossa
- osallistuminen päivystykseen
- osallistuminen koulustoitimintaan esitelmöitsijänä.

Teorettinen kurssimuotoinen koulutus 120 tuntia (60 + 60)

Teoreettista kurssimuotoista koulutusta tulee hankkia runkokoulutuksen aikana 60 tuntia ja eriytyvän koulutusjakson aikana vähintään 60 tuntia.

Erikoistuva osallistuu oman koulutusyksikön hyväksymään alansa teoreettiseen kurssimuotoiseen koulutukseen kuten:

- tiedekunnan hyväksymät säännölliset opetusseminaarit, hallinnolliset koulutustilaisuudet, kurssi-, kongressi-, ja opintomatkat
- kotimaisia koulutustilaisuuksia ovat Suomen Urologiyhdistyksen järjestämät vuosi- ja talvikokoukset
- ulkomaisia koulutustilaisuuksia ovat esimerkiksi NUF:n (Nordisk Urologisk Förenigen) EAU:n (European Association of Urology), EBU:n (European Board of Urology), AUA:n (American Association of Urology) ja ICS:n (International Continency Society) koulutus- ja kongressitilaisuudet.

Erikoistuva voi osallistua tieteelliseen tutkimustyöhön ja perehtyä erilaisiin tietokantoihin ja hakumenettelyihin.

Kouluttajat ja koulutusvirat / koulutuspaikat

Koulutuspaikkalistaus: <http://www.uef.fi/fi/web/laake/koulutuspaikat>

KYS 2 koulutusvirkaa

Oppimisen ja koulutuksen arviointi

Koulutuspaikassa erikoistuvalla on henkilökohtainen tutor, jonka tulee olla erikoistuvan apuna ratkottaessa erikoistumiseen liittyviä käytännön ongelmia ja jonka tulee seurata erikoistuvan kehittymistä ja edistymistä. Vastaavan kouluttajan kanssa tulee olla keskustelutilaisuus kahdesti vuodessa, jolloin tarkistetaan suunnitellun koulutuksen toteutuminen. Tapaamiset kirjataan erikoistujan opintonäytekansioon.

Jokainen erikoistuja pitää erikoistumisjakson ajalta lokikirjaa, johon merkitään kaikki leikkaustoimenpiteet, joihin asianomainen on osallistunut.

Moniammatillinen johtamiskoulutus (MOJO) 10 op

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.6)

Valtakunnallinen kuulustelu

(ks. KUULUSTELUVAATIMUKSET, kohta 4.7)

VERISUONIKIRURGIA

6 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö: Dosentti Kimmo Mäkinen
Kirurgian klinikka
PL 100, 70029 KUOPIO
p. (017) 173 311 (vaihde)
s-posti: kimmo.makinen@kuh.fi

TAVOITTEET

Verisuonikirurgisen koulutuksen tavoitteena on antaa erikoistuvalla tiedot ja taidot hoitaa itsenäisesti keskussairaala- ja tason verisuonikirurgiaa. Koulutuksen tulee lisäksi antaa valmiuksia hoitaa myös perustason thoraxkirurgiaa keskussairaaloissa.

Itsenäistä toimintaa varten verisuonikirurgin tulee hallita:

- verisuonisairauksien kliininen ja kliinifysiologinen tutkiminen sekä diagnostiikka
- verisuonisairauksien kuvantaminen ja tulosten tulkinta, doppler-ultraäänitutkimus
- verisuonisairauksien hoitovaihtoehdot, joita ovat konservatiivinen hoito, endovaskulaarinen hoito sekä kirurginen hoito ja verisuonikirurginen leikkaustekniikka
- potilaiden jälkiseuranta
- epätavallisten verisuonisairauksien alkuselvittely ja jatkohoitoon ohjaaminen
- yhteistyö angioradiologian ja muiden erikoisalojen kanssa

Verisuonikirurgin toiminta edellyttää riittävien tietojen hallintaa seuraavilla osa-alueilla

- veri- ja imusuoniston sairauksien etiologia ja patofysiologia
- riskitekijöiden tunnistaminen, ennaltaehkäisy ja hoito
- verenkierron hemodynamiikka, patofysiologia ja farmakologia
- kardiiovaskulaariset taudit, joita ei hoideta kirurgisesti
- verisuonikirurgiaan liittyvät anestesiologiset erityispiirteet
- geriatristen potilaiden erityispiirteet
- hyytymisjärjestelmän ja sen häiriöiden tuntemus ja hoito.

KOULUTUSOHJELMAN YLEISKUVAUS

Verisuonikirurgia on kliininen lääketieteen ala, johon kuuluu verisuonisairauksien diagnoosi, hoito ja ennaltaehkäisy. Sillä tarkoitetaan kallon ulkopuolisten valtimoiden kirurgiaa (lukuunottamatta perfuusiota vaativaa sydän- ja aorttakirurgiaa) sekä laskimokirurgiaa.

KOULUTUKSEN RAKENNE

Verisuonikirurgian koulutusohjelman pituus on 6 vuotta. Koulutuksesta vähintään puolet, terveystieteiden palvelu (9 kk) mukaan lukien, tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella.

Terveystieteiden palvelu 9 kk

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.1.1)

Runkokoulutus 2 v 3 kk

Katso kirurgian alojen yhteinen runkokoulutus oppaan lopusta

Runkokoulutusvaiheen verisuonikirurgia sisältää

- pinalaskimovajaatoiminnan diagnostiikka ja yksinkertainen toimenpiteellinen hoito
- valtimokirurgista hoitoa tarvitsevan potilaan tunnistaminen
- akuutin raaja-iskemian diagnoosi ja ensihoito
- verisuonivamman diagnoosi ja ensihoito
- embolektomian periaatteet
- akuutin alaraaja-iskemian ensihoito ja hoitovaihtoehtojen tuntemus
- verisuonien ultraäänitutkimuksen peruseriaatteet

Eriytyvä koulutus 3 v

Verisuonikirurginen diagnostiikka ja hoito 36 kk, sisältäen

- angioradiologista diagnostiikkaa ja toimenpiteiden tekemistä 2 kk sekä mahdollisuuksien mukaan
- sydän- ja rinta-elimikirurgiaa tai plastikkirurgiaa 3 kk joko runko- tai eriytyvän koulutuksen vaiheessa

Verisuonikirurginen diagnostiikka ja hoito; Verisuonikirurgian tehtäväkenttä (lähinnä keskussairaalaissa toimimista varten)

A. Tiedot ja taidot hoitaa itsenäisesti

- verisuonipotilaan tutkiminen kliinisin, noninvasiivisin ja invasiivisin tutkimusmenetelmin
 - erityisesti doppler-ultraäänitutkimuksen käyttö
- konservatiivinen hoito mukaan lukien elämäntapakasvatus ja tupakasta vierottaminen
- kirurginen hoito ja suonensisäinen hoito:
 - akuutin ja akutisoituneen kroonisen alaraaja-iskemian kirurginen ja liuotushoito
 - munuaisvaltimotason alapuolisen aortan rekonstruktio- ja kirurgia (ASO&AAA)
 - ekstra -anatomiset valtimorekonstruktiot
 - alaraajan rekonstruktio- ja kirurgia
 - angiografiat ja endovaskulaariset toimenpiteet (erilaiset dilataatio-, rekanalisaatio- ja endoproteesimenetelmät angiolaboratoriossa ja leikkaussalissa, kombinoitujen toimenpiteiden)
 - veritiekirurgia (terapeuttiset AV-fistelit)
 - verisuonivammat
 - kaulavaltimokirurgia
 - yläraajan verisuonirekonstruktiot
 - iskeemisen haavan hoito

- amputaatiot ja amputaatiopotilaiden kuntoutus
- pinnallisen laskimovajaatoiminnan hoito mukaan lukien suonensisäiset katetrihoidot sekä vaativa laskimokirurgia (residiivisuonikohjut, venöosi säärihaava, laskimoinsuffiensi, syvä laskimotromboosi)
- intraoperatiivinen laadunvarmennus (Doppler, virtausmittaukset, painemittaukset, angiografia)
- akuutti mesenteriaali-iskemian hoito

B. Hyvät tiedot seuraavien tehtävien hoitamiseksi/järjestämiseksi

-kliinifysiologiset tutkimusmenetelmät (edellytykset itse suorittaa yksinkertaisimmat kliinifysiologiset tutkimukset sisältäen hoidon tehon objektiivisen arvioinnin ja tiedot suonilaboratorion toiminnasta väri-doppler-ultraäänitutkimus, rasisuskokeet)

-syvien laskimoiden kajoavat hoidot (mukaan lukien akuutti syvä laskimotukos)

-thoracic outlet -syndrooman diagnosointi ja hoito

-kroonisen iskeemisen kivun hoito

-verisuonikirurgian sekä endovaskulaaristen toimenpiteiden komplikaatiot

-imusuoniston sairauksien hoito (seroomat)

-yleisthoraxkirurgian perusteet

-verisuonimalformaatioiden hoito

C. Tehtävät, joita ei ole välttämätöntä itsenäisesti ryhtyä hoitamaan, mutta joiden yleiset periaatteet tulee hallita

-kroonisen viskeraali-iskemian kirurginen ja suonensisäinen hoito

-suprarenaalinen aortakirurgia ja suonensisäinen hoito

-laskevan thorakaaliaortan kirurgia ja suonensisäinen hoito

-elinsiirtokirurgia, lähinnä talteenoton kannalta

- aortan b-tyypin dissektoitumaan liittyvän kohde-eliniskemian hoito

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2 - 5 tuntia viikossa.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus 120 tuntia (60 + 60)

Teoreettinen koulutus yhteensä 120 tuntia:

- runkokoulutuksen aikana 60 tuntia
- hyväksytyt ulkopuolinen verisuonikirurginen koulutus vähintään 60 tuntia
- kotimaiset kokoukset: Verisuonikirurginen yhdistys, Angiologiayhdistys
- ulkomaiset: esim. Charing Cross Symposium, European Society for Vascular Surgery, CIRSE, VEITH Symposium

Katso myös kirurgian alojen runkokoulutusvaatimukset.

Säteilysuojelukoulutus

Erikoistuvan tulee suorittaa säteilysuojelukoulutusta 2 op (54 tuntia), Sädeturvakeskuksen ohjeistuksen edellyttämällä tavalla (<http://www.stuk.fi/saannosto/ST1-7.html>).

Kouluttajat ja koulutusvirat/koulutuspaikat

Koulutuspaikkalistaus: <http://www.uef.fi/fi/web/laake/koulutuspaikat>

Oppimisen ja koulutuksen arviointi

- Kullekin erikoistuvalla nimetään henkilökohtainen ohjaaja (tutor) koulutusyksikön erikoislääkäreistä: vastuuhenkilö nimeää ohjaajan erikoistuvaa kuultuaan.
- Laaduntarkkailu ja oman toiminnan auditointi: oman yksikön rekisterin avulla.
- Tieteellinen tutkimustyö: kunkin erikoistuvan tulisi koulutusjakson aikana olla mukana vähintään yhdessä kliinisessä tai kokeellisessa tutkimustyössä
- Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet: valtakunnallinen kuulustelu, kouluttajan ja koulutusyksikön evaluaatio, lokikirja (suosituksena 200 verisuonikirurgista toimenpidettä, osa itsenäisesti, osa seniorin ohjaamana).

Moniammatillinen johtamiskoulutus (MOJO) 10 op

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.6)

Valtakunnallinen kuulustelu

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.7)

YLEISKIRURGIA

6 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö: Professori Matti Eskelinen
Kirurgian klinikka
PL 100, 70029 KYS
p. (017) 173 311 (vaihde)
s-posti: matti.eskelinen@kuh.fi

TAVOITTEET

Erikoistumisohjelman suorittanut

- pystyy tarkkaan ja loogiseen potilaan kliiniseen tutkimiseen ja hallitsee alansa diagnostiset toimenpiteet
- osaa laatia yleiskirurgisen potilaan tutkimus-, hoito- ja seurantasuunnitelmat sekä osaa valita oikeat konservatiiviset ja operatiiviset hoitomenetelmät
- osaa tunnistaa nopeita ratkaisuja vaativat akuutit vatsaontelon sairaudet ja akuutit traumatologiset tapaukset
- osaa suorittaa itsenäisesti ja teknisesti oikein yleiskirurgian erikoisalaan kuuluvat toimenpiteet, jotka painottuvat traumatologiaan ja vatsaontelokirurgiaan
- hallitsee ja osaa järjestää yleiskirurgisen potilaan postoperatiivisen hoidon, kuntoutuksen ja seurannan,
- pystyy yhteistyöhön muiden erikoisalojen lääkäreiden kanssa
- osaa analysoida ja seurata hoitotuloksia tieteellisin keinoin
- osaa potilashallintoon ja kustannusseurantaan liittyvät toimintaperiaatteet
- osaa suunnitella ja johtaa vuodeosaston, poliklinikan ja leikkausosaston välistä yhteistyötä oman työyksikkönsä puitteissa
- pystyy toimimaan ns. räätälöidyn yleiskirurgian koulutuksen puitteissa ko. kirurgian osaamisalueella.

KOULUTUKSEN RAKENNE

Yleiskirurgian koulutusohjelman pituus on 6 vuotta. Koulutuksesta vähintään puolet terveystieteiden koulutuskeskuspäivä (9 kk) mukaan lukien tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella.

Terveyskeskuspäivä 9 kk

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.1.1)

Runkokoulutus 2 v 3 kk

Katso kirurgian alojen yhteinen runkokoulutus oppaan lopusta.

Runkokoulutus järjestetään noudattaen niitä periaatteita, jotka on sovittu kaikille kirurgian erikoisaloille. Peruskirurgian jakso (kesto 2 v 3 kk) suoritetaan pääsääntöisesti toimimalla keskussairaaloissa erikoistuvan lääkärin viroissa. Poikkeuksellisesti kysymyksen koulutuspaikkoina tulevat aluesairaalat ja suurten kaupunkien kaupunginsairaalat, jotka kuuluvat perusterveydenhuoltoon.

Perusedellytys peruskirurgian koulutuspaikalle on se, että sairaalassa on kirurginen päivystystoiminta. Tavoitteena on antaa jokaiselle erikoisalan kirurgille valmius toimia sairaalapäivystäjänä. Jokaisen erikoistujan tulee hallita jokaisen kirurgian erikoisalojen päivystystoimenpiteiden leikkausindikaatiot.

Peruskirurgian koulutusyksikössä tulee olla säännöllinen viikoittainen meeting-ohjelma, hyväksyttävät kirjastopalvelut sekä mahdollisuus osallistua kohtuullisissa määrin ulkopuoliseen kurssimuotoiseen koulutukseen.

Eriytyvä koulutus 3 v

Yleiskirurgian alalla erikoiskirurgian koulutus (kesto 3 vuotta) suoritetaan työskentelemällä pääsääntöisesti keskussairaalassa. Yhden vuoden erikoiskirurgian koulutus yliopistosairaalassa on riittävä, jos ko. keskussairaalassa oleva kouluttaja on dosenttitasoinen (esim. kirurgian tai kirurgian erikoisalan/ortopedian ja traumatologian dosentti). Erikoiskirurgian koulutuksesta voidaan tehdä koulutus sopimus, jolla voidaan suorittaa tiettyyn yleiskirurgian osaamisalueeseen erikseen räätälöity koulutus.

Toimipaikkakoulutus

Opetusta järjestetään vähintään kolme tuntia viikossa ja se sisältää:

- ohjaajien säännölliset kliiniset opetuskierrot osastoilla
- kaksi kertaa viikossa röntgenmeetingit
- henkilökohtaisen, ohjatun potilastyöskentelyn ja toimenpiteiden suorituksen
- henkilökohtaisen, ohjatun leikkaustoiminnan
- avustamisen toimenpiteissä ja leikkauksissa
- osasto- ja polikliinisten potilaiden konsultaatiotilaisuudet kirurgian klinikan viikoittaiset, yhteiset, meetingit.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus 120 tuntia (60 + 60)

Peruskirurgiajakson aikana tulee jokaisen erikoistujan suorittaa teoreettista kurssimuotoista koulutusta 60 tuntia. Erikoistuva osallistuu koulutusyksikön järjestämään tai hyväksymään alansa teoreettiseen kurssimuotoiseen koulutukseen, johon kuuluvat oman koulutusyksikön hyväksymät säännölliset opetusseminaarit, hallinnolliset, kurssit, kongressit ja opintomatkokoukset.

- operatiivisen murtumahoidon kurssi
- kirurgiyhdistyksen kokouksen yhteydessä järjestettävä Helsingin yliopiston koordinoima erikoislääkärikouluspäivä kerran vuodessa.
- kirurgipäivät
- operatiiviset päivät ja ortopediapäivät

Erikoiskirurgian jakson aikana erikoistuvalla on mahdollisuus myös tieteelliseen tutkimustyöhön. Teoreettista kurssimuotoista koulutusta tulee hankkia erikoistumisjaksolla yhteensä 60 tuntia.

Kouluttajat ja koulutusvirat/koulutuspaikat

Koulutuspaikkalistaus: <http://www.uef.fi/fi/web/laake/koulutuspaikat>

Kouluttajina KYSissä toimivat vastuuhenkilön lisäksi muut päätoimiset opettajat ja sairaalan erikoislääkärit.

Koulutusvirat ovat yhteisessä "virkapoolissa" ja käytetään tarpeen mukaan.

Koulutuspaikoista ja koulutukseen käytettävistä erikoistuvan lääkärin viroista yliopisto tekee sopimuksen kunkin sairaalalaitoksen kanssa erikseen. Yhden vuoden erikoiskirurgian koulutus yliopistosairaalassa on riittävä, jos ko. keskussairaalassa oleva kouluttaja on dosenttitasoinen (esim. kirurgian tai kirurgian erikoisalan/ortopedian ja traumatologian dosentti). Erikoiskirurgian koulutuksesta voidaan tehdä koulutus sopimus, jolla voidaan suorittaa tiettyyn yleiskirurgian osaamisalueeseen erikseen räätälöity koulutus.

Oppimisen ja koulutuksen arviointi

Jokainen erikoistuja ylläpitää lokikirjaa, johon merkitään suoritettut toimenpiteet. Jokaisella erikoistujalla pitää olla henkilökohtainen tutor, joka säännöllisesti seuraa ja tukee erikoistuvan toimintaa kyseisessä koulutusyksikössä. Yksikön ylilääkärin on vähintään kahdesti vuodessa seurattava erikoistuvan edistymistä ja tehtävä siitä kirjallinen merkintä erikoistujan lokikirjaan.

Koulutuspaikassa jokaisella erikoistuvalla on henkilökohtainen tutor, jonka tulee olla erikoistuvan apuna ratkottaessa erilaisia erikoistumiseen liittyviä käytännön ongelmia ja jonka tulee seurata säännöllisesti erikoistuvan kehitystä ja edistymistä. Ohjaavan kouluttajan kanssa tulee olla keskustelutilaisuus vähintään kahdesti vuodessa, jolloin tarkastetaan suunnitellun koulutuksen toteutuminen. Näistä tapaamisista on suorituskirjaukset kunkin erikoistujan lokikirjaan.

Moniammatillinen johtamiskoulutus (MOJO) 10 op

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.6)

Valtakunnallinen kuulustelu

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.7)

YLEISLÄÄKETIEDE

6 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö: Professori Pekka Mäntyselkä
Lääketieteen laitos
Kansanterveystieteen ja kl. ravitsemustieteen yksikkö,
perusterveydenhuolto
PL 1627, 70211 KUOPIO
puh. 0294 451111/vaihde
s-posti: pekka.mantyselka@uef.fi

KOULUTUKSEN TAVOITTEET

Yleislääketieteen erikoislääkärin työn perustan muodostavat tiede, oikeat arvot ja asenteet sekä toimintaympäristön ja yhteisön tuntemus. Hän toimii potilaslähtöisesti laaja-alaisella ja kokonaisvaltaisella työotteella. Lisäksi hän hallitsee alalle ominaiset ongelmanratkaisutaidot ja terveydenhuollon kokonaisuuden.

Yksityiskohtaiset tavoitteet on esitetty yleislääketieteeseen erikoistumisen ohjaajan oppaassa ”Ohjauksessa osaamista, oivallusta ja onnistumisen iloa - Opas yleislääketieteen erikoistumiseen” [http://www.duodecim.fi/koulutus/julkaisut ss. 81-83](http://www.duodecim.fi/koulutus/julkaisut/ss.81-83). Koulutuksen alkuun sijoittuvassa pakollisessa starttiseminaarissa käydään läpi koulutuksen sisältövaatimukset ja tavoitteet

KOULUTUSOHJELMAN RAKENNE

Erikoistumiskoulutus koostuu terveyskeskuskoulutuksesta (3 – 4 v.) ja yleislääketieteen erikoistumista tukevien muiden alojen kliinisestä koulutuksesta/sairaalakoulutuksesta/muusta erikoistumista tukevasta koulutuksesta (2 – 3 v.). Terveyskeskuskoulutusta tulee olla koulutuksen aikana yhteensä vähintään 3 vuotta. Anomus opinto-oikeudesta lähetetään terveystieteiden tiedekunnalle. Koulutusohjelman vastuhenkilö päättää hakijan hyväksymisestä yleislääketieteen koulutusohjelmaan. Heti erikoistumisopinon alkuvaiheessa erikoistujan on osallistuttava yleislääketieteen oppialan järjestämään starttiseminaariin. Kouluttautujan tulee laatia starttiseminaarin yhteydessä alkavalla verkkokurssilla henkilökohtainen opintosuunnitelma (HOPS).

Runkokoulutus 2 vuotta

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.1.1)

Yleislääketieteen erityiskoulutusta vastaava koulutus tiedekunnan hyväksymässä terveyskeskuksessa ja sairaalassa muodostaa yleislääketieteen runkokoulutuksen. Runkokoulutukseen tulee sisältyä 9-18 kk kuukautta kouluttautumista terveyskeskuksessa ja vähintään 6 kuukautta kouluttautumista sairaalassa. Muuta oppiaineen vastuhenkilön hyväksymää soveltuvaa koulutusta voi runkokoulutukseen sisältyä enintään 6 kk.

Terveyskeskusjakson aikana erikoistuvan lääkärin tulee tutustua monipuolisesti terveyskeskuksen useaan toiminta-alueeseen ohjaajan ohjauksessa. Terveyskeskusjakson sisältö tulee selvittää terveyskeskuksen koulutusvastaavan antamassa koulutustodistuksessa. Siinä tulee myös esittää koulutusjakson pituus ja viikkotuntimäärä. Koulutusta koordinoi ja hyväksyy yleislääketieteen oppiala. Tullakseen hyväksytyksi opintosuorituksena tulee terveyskeskusjaksoa suorittavalla olla opinto-oikeus joko erikoislääkärikoulutukseen tai yleislääketieteen erityiskoulutukseen. Yleislääketieteen vastuhenkilö voi

päättää ennen opinto-oikeuden myöntämistä suoritettun terveyskeskusjakson hyväksymisestä tapauskohtaisesti.

Terveyskeskusjakso suoritetaan yliopistojen hyväksymissä terveyskeskuksissa, jotka täyttävät yliopiston kanssa tehdyssä sopimuksessa määritellyt laatuksiteerit:

- terveyskeskuksessa on nimetty koulutusvastaava ja koulutettavilla on käytössään lokikirja
- terveyskeskuksen koulutusvastaava nimittää jokaiselle koulutusta suorittavalle lääkärille henkilökohtaisen ohjaajan, jonka tulee olla palvelussuhteessa kuntaan tai kuntayhtymään
- ohjaukselle on työjärjestyksessä varattu riittävästi aikaa (runkokoulutusvaiheessa 2 t/viikko)
- terveyskeskuskoulutuksessa on varmistettu kunnan vastuulla olevan kansanterveystyön sekä kunnan perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon ja sosiaalihuollon yhteistyön osaaminen
- terveyskeskuksessa työskentely sisältää keskeiset perusterveydenhuollon tehtävät
- terveyskeskuksessa on järjestettävä toimipaikkakoulutusta vuodessa vähintään 100 tuntia, josta osa tulee olla moniammatillista ja koulutettavilla tulee olla oikeus osallistua tähän koulutukseen
- koulutettavalla on mahdollisuus vähintään kerran kuukaudessa päästä päiväksi ulkopuoliseen koulutukseen.

Yllä olevat kriteerit koskevat erikoistuvia lääkäreitä, jotka ovat saaneet tiedekunnalta opinto-oikeuden 1.8.2011 lähtien ja jotka ovat suorittaneet terveyskeskuskoulutusta 1.8.2011 lähtien. Aiemmin suoritettut terveyskeskusjaksot hyväksytään aiemmin voimassa olleiden vaatimusten mukaisesti.

Valtakunnallinen luettelo yleislääketieteen erityiskoulutukseen ja erikoislääkärikoulutukseen hyväksytyistä kouluttajaterveyskeskuksista löytyy Tampereen yliopiston lääketieteen yksikön verkkosivulta, osoitteesta <http://www.uta.fi/med/ammattillinenjatkokoulutus/erikoislaakarikoulutus/koulutuspaikat.html>

Eriytyvä koulutus 4 vuotta

- 2 v – 2 v 6 kk palvelua lääketieteellisen tiedekunnan hyväksymän opetusterveyskeskuksen koulutusvirassa tai opetusterveyskeskuksen muussa terveyskeskuslääkärin toimessa, jossa kouluttautuminen voi toteutua tavoitteiden mukaisesti. Kouluttautujalla tulee olla terveyskeskuksen koulutusvastaavan nimittämä henkilökohtainen ohjaaja, jonka tulee olla palvelussuhteessa kuntaan tai kuntayhtymään. Erikoistuvalla lääkärillä on oikeus nimetyn kouluttajan henkilökohtaiseen ohjaukseen 1 t/vko (tai 4 t/kk). Puolet tästä voi olla ryhmässä tapahtuvaa erikoistuville lääkäreille suunnattua ohjausta.
- 1 v 6 kk – 2 v kouluttautumista muilla kliinisen lääketieteen erikoisaloilla siten, että vähintään neljällä jäljempänä erikseen mainitusta erikoisaloista suoritetaan kouluttautumista vähintään 3 kk kullakin.

Terveyskeskuskoulutus:

Eriytyvän vaiheen terveyskeskuskoulutuksessa lyhyin hyväksyttävä yhtämittainen koulutusjakso on 3 kk, mutta terveyskeskuskoulutukseen tulee sisältyä vähintään 12 kuukauden pituinen yhtämittainen koulutusjakso samassa koulutusyksikössä (pitkäaikaiset potilassuhteet ja hoidon jatkuvuus). Erikoistujan on toimittava eriytyvän koulutuksen aikana terveyskeskuslääkärin tehtävissä vähintään 24 kk:n ajan säännöllistä ohjausta (ks. jäljempänä) saaden seuraavilla terveyskeskustoiminnan osa-alueilla:

- lääkärin vastaanotto toiminta, sisältäen myös akuuttien ongelmien hoitoa tai päivystystä.
 - Vastaanotto toimintaa tulee eriytyvään vaiheeseen kuulua vähintään 12 kk.
- kotisairaanhoido
- äitiys- ja/tai perhesuunnitteluneuvolatoiminta

- lastenneuvolatoiminta
- koulu- ja opiskelijaterveydenhuolto.

Muita terveyskeskustoiminnan osa-alueita, joissa koulutusta voidaan suorittaa oppiaineen vastuuhenkilön niin hyväksyessä (yhteensä enintään 3 kk 24 kk:sta), ovat seuraavat: terveyskeskuksen oma työterveyshuolto, terveystarkastukset, päiväsairaanhoido, vuodeosasto- ja sairaalatoiminta, kuntoutus, ympäristöterveydenhuolto ja hallinto. Terveyskeskuskoulutusjakson alussa määritellään koulutusjakson tavoitteet ja täytetään alustavasti koulutustodistus. Tavoitteiden toteutumista arvioidaan yhdessä ohjaajan kanssa koulutusjakson loppupuolella ja jakson päättyessä kirjoitetaan koulutustodistus.

Muiden kliinisten erikoisalojen koulutus:

Muiden kliinisten erikoisalojen kouluttautumista voidaan suorittaa keskussairaaloissa, aluesairaaloissa, yliopistollisissa sairaaloissa, terveyskeskusten erikoislääkärijohtoisissa sairaaloissa, psykiatrisissa sairaaloissa ja kuntoutuslaitoksissa toimimalla niissä lääkärin viroissa tai tehtävissä, jotka yleislääketieteen koulutusohjelman vastuuhenkilö erikoistumiseen hyväksyy. Edellä mainituissa lääkärin viroissa ja tehtävissä kouluttautuminen edellyttää viikoittaista osallistumista sairaalan toimipaikkakoulutukseen sekä sairaalan järjestämää henkilökohtaista ohjausta kliinisen palvelun aikana.

Erikoistujan tulee työskennellä neljällä seuraavista erikoisaloista (vähintään 3 kk kullakin): akuuttilääketiede, anesthesiologia, fysiatria, geriatria, ihotaudit ja allergologia, keuhkosairaudet ja allergologia, yleiskirurgia, korva-, nenä- ja kurkkutaudit, lastentaudit, naistentaudit ja synnytykset, neurologia, psykiatria, radiologia, silmätaudit, sisätaudit sekä syöpätaudit. Kouluttautuminen kuntoutuslaitoksessa fysiatrian erikoislääkärin ohjauksessa hyväksytään fysiatrian koulutukseksi.

Vapaavalintaisen osan kliinisten erikoisalojen koulutusta (6-12 kk) erikoistuja voi suorittaa muillakin yleislääketieteen koulutusohjelman vastuuhenkilön hyväksymillä erikoisaloilla.

Edellä mainittua vapaavalintaista kliinisten erikoisalojen koulutusta voi korvata enintään 6 kk toimimalla erikoislääkärin johtaman terveyskeskuksen vuodeosastolla tai kotisairaanhoidon lääkärinä tai muulla yleislääketieteen koulutuksella, esimerkiksi toimimalla yleislääketieteen opettajana tai tekemällä päätoimista yleislääketieteen tutkimustyötä koulutusohjelman vastuuhenkilön harkinnan mukaan.

Terveyskeskuksen vuodeosastotyöskentelyn ja kotisairaanhoidon lääkärinä toimimisen tulee olla vähintään puolipäiväistä, jolloin edellä mainittu 6 kuukauden koulutus tulee suoritetuksi 12 kuukauden aikana. Koulutussopimusten mukaisista koulutuspaikoista ja kouluttajista saa tietoja Itä-Suomen yliopiston perusterveydenhuollon yksiköstä, puh. 040 722 3278, opintoamanuenssi Siku Kosonen, sähköposti: siku.kosonen(at)uef.fi

Toimipaikkakoulutus

- Yleislääketieteen erikoislääkärikoulutuksen suorituspaikoiksi hyväksytyissä terveyskeskuksissa, sairaaloissa ja muissa laitoksissa toimipaikkakoulutusta tulee järjestää niin, että erikoistuja voi osallistua siihen sekä terveyskeskuspalvelun että kliinisten erikoisalojen koulutuksen aikana vähintään kaksi tuntia viikossa lukuvuoden (syyskuu-toukokuu) aikana. Kliinisten erikoisalojen koulutusjakson aikainen toimipaikkakoulutus voi olla sama kuin kyseisille erikoisaloille tarkoitettu. Siinä tulisi kuitenkin mahdollisuuksien mukaan ottaa huomioon yleislääketieteen koulutusohjelman erityistarpeet.

Toimipaikkakoulutuksen järjestämisuotoja voivat olla alustuksen ja keskustelun sisältävät meetingit (myös röntgenmeetingit), luennot, koulutuspalautteet, tapauselostukset, lääketieteellisen kirjallisuuden (kirjat ja aikakauslehdet) referoinnit, etukäteen suunniteltu työhjoaus ja potilaiden tutkiminen yhdessä konsultoivan erikoislääkärin kanssa. Terveyskeskuspalvelun aikana järjestetty toimipaikkakoulutus voi tapahtua omassa tai läheisessä terveyskeskuksessa tai läheisessä erikoislääkärijohtoisessa sairaalassa.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus 100 t

Yleislääketieteen koulutusohjelman suorittamiseksi vaaditaan vähintään 100 tuntia hyväksytyn henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaista teoreettista kurssimuotoista koulutusta. Tästä koulutuksesta vähintään puolet on oltava yleislääketieteen koulutusyksikön järjestämää. Loppuosa voi olla jonkin muun tahon järjestämää koulutusta, jonka yleislääketieteen koulutusohjelman vastuuhenkilö on hyväksynyt. Kunkin koulutustapahtuman on oltava vähintään kolmen tunnin pituinen. Teoreettiseen kurssimuotoiseen koulutukseen tulee sisältyä vähintään yksi yleislääketieteen kansallinen tai kansainvälinen kongressi, jonka 100 tuntiin sisältyvä tuntimäärä voi olla enintään 15 tuntia.

Oppimisen ja koulutuksen arviointi

Koko eriytyvän koulutuksen ajan erikoistujalla tulee olla ohjaaja (mentor), joka vähintään vuosittain yhdessä erikoistujan kanssa arvioi erikoistujan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman (HOPS) tavoitteiden toteutumista ja keskustelee uusien tavoitteiden asettamisesta. Ohjaajan tulee olla yleislääketieteen koulutusohjelman vastuuhenkilön hyväksymä opetusterveyskeskuksessa toimiva yleislääketieteen erikoislääkäri, joka osallistuu määräajoin yleislääketieteen koulutusyksikön järjestämään tai vastuuhenkilön hyväksymään ohjaajakoulutukseen.

Ohjaaja tukee erikoistuvaa myös kliinisten palvelujen aikana. Henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman toteuttamisen välineinä ovat koulutustodistus sekä lokikirja (runkokoulutusvaiheessa) ja portfolio, johon erikoistuja kerää todistukset ja muut dokumentit suorittamistaan kliinisistä palveluista, saamastaan toimipaikkakoulutuksesta sekä hankkimastaan teoreettisesta kurssimuotoisesta koulutuksesta. Terveyskeskuskoulutuksen sisältö, koulutusjakson pituus ja viikkotuntimäärä tulee selvittää ohjaajan koulutusjakson lopussa allekirjoittamassa koulutustodistuksessa, joka liitetään koulutustodistushakemukseen.

Moniammatillinen johtamiskoulutus (MOJO) 10 op

(ks. KOULUTUSVAATIMKSET, kohta 4.6)

Valtakunnallinen kuulustelu

(ks. KOULUTUSVAATIMUKSET, kohta 4.7)

KIRURGIAN ALOJEN RUNKOKOULUTUS

2 v 3 kk

Runkokoulutuksen vastuuhenkilö:

Professori Matti Eskelinen
Kirurgian klinikka
PL 100, 70029 KYS
puh. (017) 173 311 (vaihe)
email: matti.eskelinen@kuh.fi

Runkokoulutus seuraaville erikoisaloille:

- gastroenterologinen kirurgia
- ortopedia ja traumatologia
- käsikirurgia
- lastenkirurgia
- plastiikkakirurgia
- sydän- ja rintaelinkirurgia
- urologia
- verisuonikirurgia
- yleiskirurgia.

Koulutusvaiheen yhteisten osuuksien = runkokoulutus (peruskirurgia) pituus on kolme (3) vuotta; 9 kk perusterveydenhuollossa ja 2 v 3 kk eri kirurgian aloilla.

Koulutusohjelman yleiskuvaus

Runkokoulutus on sovittu saman sisältöiseksi kaikilla edellä mainituilla kirurgian erikoistumisaloilla. Sen tavoitteena on antaa jokaisen erikoisalalan kirurgille valmiudet toimia sairaalapäivystäjänä. Elektiivisen toiminnan valmius tähtää niiden kirurgisten sairauksien diagnostiikkaan ja hoitoon, jotka ovat tavallisia eivätkä edellytä erikoiskirurgista osaamista. Jokaisen tulee kuitenkin hallita erikoiskirurgisten toimenpiteiden indikaatiot sekä päivystyskirurgiassa että elektiivisessä kirurgiassa.

Sisällöllinen rakentuminen ja keskeiset toimintaympäristöt

Runkovaiheen koulutus annetaan pääsääntöisesti KYS:n ulkopuolisissa sairaaloissa, jotka ovat esittäneet hyväksyttävän koulutusohjelman Itä-Suomen yliopistolle. Tutkimustyötä voidaan hyväksyä korkeintaan kuuden (6) kuukauden jakso sisältyväksi erikoistumiskoulutukseen. Lisäksi vastuuhenkilön kanssa voidaan sopia ulkomailla tapahtunutta koulutusta hyväksyttäväksi kuuden (6) kuukauden aika. Jokaiselle erikoistuvalla lääkärille suunnitellaan samansisältöinen runkovaiheen koulutus niin kliinisen palvelun kuin teoreettisen koulutuksenkin suhteen.

Runkokoulutuksen laajuus ja rakentuminen, keskeiset teoreettiset ja kliiniset valmiudet

Kirurgian runkovaiheen koulutusta antavat yksiköt täyttävät Itä-Suomen yliopiston vaatimukset. Kouluttajat ovat alansa erikoislääkäreitä ja usein alansa dosentteja. Koulutusyksiköillä on riittävän monipuolinen ja yliopistosairaalan toimintaa täydentävä potilasaineisto. Yksiköissä on erikoisalansa riittävän laaja kirjasto ja yhteydet tietoverkkoihin. Lisäksi kussakin yksikössä on 3 - 5 tuntia viikoittain säännöllistä meeting-ohjelmaa. Erikoistuvalla lääkärille pyritään lisäksi järjestämään evo-rahaman turvin ulkopuolista koulutusta, joka lähtee lääkärin omista tarpeista.

Runkokoulutuksen tavoitteena on omaksua seuraavat tiedot, taidot (kliiniset ja tekniset) sekä asenteet
Kirurgian perusta on syvälinen anatomian, patologisen anatomian ja fysiologian tuntemus. Runkovaiheen koulutuksen tulee antaa toimintavalmiudet erilaisten kirurgisten potilaiden hoitotarpeen arviointiin ja tarvittavan ensihoidon antoon mukaan lukien yksinkertaiset kirurgiset toimenpiteet eri kirurgian aloilta.

Teoreettisen koulutuksen vähimmäispituus runkovaiheen aikana on 60 tuntia. Ainakin seuraavista aiheista tulee hankkia hyvät tiedot:

- kirurginen anatomia ja fysiologia; kudonsvaurioiden syntymekanismit,
- metabolinen vaste ja hoitoperiaatteet; verenvuoto ja shokki; aseptiikka,
- kirurgisten potilaiden infektiot ja antibiootit; hyytyminen ja tromboosi; elvytys; preoperatiivinen hoito ja leikkauksen kestoarviointi; nestehoito ja ravitsemus; postoperatiivinen hoito ja komplikaatiot; akuutti vatsa; traumatologian hoitoperiaatteet
- luu-, lihas-, jänne- ja hermovammat
- intra-abdominaaliset elimet
- rintakehä- ja intrathorakaliset elimet
- urogenitaaliset elimet sekä
- kallo- ja aivovammat; monivammat; termiset vammat; toiminnan periaatteet suuronnettomuudessa; syövän hoidon periaatteet; yleisanestesian periaatteet, paikallispuudutukset ja yksinkertaiset johtopuudutukset;
- kirurgia ja yhteiskunta
- tautikirjot
- ennaltaehkäisy, kuntoutus ja kustannusvaikuttavuus.

Käytännön koulutusta (taidot) tulee hankkia seuraavilta kirurgian eri kirurgian aloilta sekä eri kirurgian alueille erikoistuvan lääkärin tulee hallita runkokoulutusvaiheen jälkeen seuraavat leikkaukset:

Gastroenterologinen kirurgia (6 kk)

Elektiiviset toimenpiteet

- vatsaontelon tavalliset avaustekniikat ja sulut, sappirakon poisto, tavalliset suoliresektiot ja vatsanpeitteiden tyrät, endoskopia: prokto-, rekto- ja fiberosigmoideoskopia

Päivystys ja traumatologia

- laparotomia, umpilisäkkeen poisto, ruuansulatuskanavan verenvuotojen ensihoito, puhjetun mahahaavan sulku, suolitukoksen hoito, akuutti anaalikirurgia, yksinkertaiset intra-abdominaaliset pistovammat, parenkyymielinten vammojen hoitoperiaatteet

Ortopedia- ja traumatologia (6 kk)

Elektiiviset toimenpiteet

- tavallisimmat muskuloskeletaaliset avaustekniikat, reiden, säären ja jalkaterän amputaatiot, lievien jalkaterädeformiteettien korjausleikkaukset; hallux- ja vasaravarvaskirurgia

Päivystys ja traumatologia

- tavallisimmat internit ja externit osteosynteesimenetelmät, esimerkiksi nilkan ja lonkan murtumat, kipsaustekniikka, luksaatioiden repositio, lihas- ja jännevammojen hoito ja ensileikkaukset, elvytys ja shokin hoito

Käsikirurgia (0 - 2 kk)

Elektiiviset toimenpiteet

- ganglion poisto, stenosoivan tendovaginiitin hoito, sormen kärkijäsenen artrodeesi

Päivystys ja traumatologia

- käden murtumien ja nivelten sulkeinen repositio, ojentajajänteen vamman hoito, peukalon kollateraalligamentin ompelu, sormen amputaatio, käden infektiot

Plastiikkakirurgia (0 - 3 kk)

Elektiiviset toimenpiteet

- ihokasvainten tavallisimmat leikkaukset, paikalliset ihokielekkeet, pienet palovammaleikkaukset

Päivystys ja traumatologia

- haavan revisio ja ompelu, kasvovammojen ja monikudosvammojen ensihoito, koko- ja osaihonsiirto, palovammapotilaan akuutin vaiheen hoito

Sydän- ja rintaelinkirurgia (0 - 3 kk)

Elektiiviset toimenpiteet

- thorakotomia

Päivystys ja traumatologia

- pleuradreenin asettaminen ja poisto (ilmarinnan hoito), perikardiotamponaation hoito, hätätorakotomia ja sen sulku (yksinkertaisen sydänhaavan ompelu), thoraxvamman hoitoperiaatteet

Urologia (2 - 6 kk)

Elektiiviset toimenpiteet

- uretrokystoskopia, circumcisio, frenuloplastia, hydroseelen kirurginen hoito, yksinkertainen orkiektomia

Päivystys ja traumatologia

- virtsarakon katetrointi, punktiokystostomia, avoin kystostomia, testistorsion hoito, priapismen konservatiivinen hoito, rakkoperforaation suturaatio ja rakkotamponaation hoito

Verisuonikirurgia (2 - 3 kk)

Elektiiviset toimenpiteet

- yksinkertainen laskimokirurgia, temporaaliarterian biopsia

Päivystys ja traumatologia

- akuutin alaraajaiskemian ensihoito, verisuonivamman diagnoosi ja ensihoito, valtimon revisio ja ompelu, embolektomia

Lastenkirurgia (1 - 3 kk)

Elektiiviset toimenpiteet

- kouluikäisten tavallisimmat tyrät, hydroseele

Päivystys ja traumatologia

- kouluikäisten akuutti vatsa, testistorsio, yksinkertaisten luunmurtumien ja nivelvammojen konservatiivinen hoito

Lisäksi

Haavan dreneeraus ja abskessin hoito, trakeostomia, rintarauhasen kirurgia; paikallinen koepalan otto, segmentin poisto, rinnan poisto, kainalon tyhjennys, yksinkertaisten kallovammojen hoito, epiduraalihematooman hoito.

Kirurgiset erikoisalalat edellyttävät erikoistuvalla teoreettisten tietojen ja käden taitojen lisäksi kykyä nopeisiin ratkaisuihin ja loogiseen päättelyyn perustuvia kykyjä hätätilanteissa tehdä oikeita ratkaisuja. Sairaalapäivystys on myös usein hyvää fyysistä kuntoa vaativaa ja useilla aloilla päivystysvelvollisuus jatkuu aina eläkeikään. Kirurgia ei kuitenkaan ole pelkkää leikkaamista, potilaille tulee tarkoin selvittää vaihtoehdot ja riskit. Hyvällä kirurgilla on myös hyvät sosiaaliset ja kommunikaatiotaidot.

Seuranta

Kirurgian erikoisalojen yhteistä runkovaiheen koulutuksen etenemistä seurataan lokikirjan avulla. Oppimisprosessin seuranta perustuu erikoistuvan lääkärin pitämään kehittymiskansioon (portfolio) ja lokikirjaan. Erikoistuva lääkäri osallistuu oman oppimisen ja koulutuksen toimivuuden kehittämiseen ja arviointiin. Runkovaiheen kirurgia koostuu useammasta osiosta. Erikoistuvalla on eduksi asettaa kullekin osiolle omat oppimispäämäärät ja osion lopussa arvioida, onko hän saavuttanut asettamansa päämäärät.

Itä-Suomen yliopistossa ennen eriytyvän koulutuksen aloitusta suoritetaan erikoistuvan opetuksen ja oppimisen evaluaatio.

PSYKIATRIAN ALOJEN RUNKOKOULUTUS

1 v 3 kk

Runkokoulutuksen vastuhenkilö on kunkin psykiatrian erikoistumisalan vastuhenkilö.

Runkokoulutus on yhteinen seuraaville erikoisaloille:

- Lastenpsykiatria
- Nuorisopsykiatria
- Oikeuspsykiatria
- Psykiatria

Yleiskuvaus

Psykiatristen alojen runkokoulutuksen suoritettuaan erikoistuvalla on valmius toimia psykiatristen alojen päivystäjänä ja hän hallitsee väestössä esiintyvien yleisimpien psyykkisten häiriöiden tutkimuksen, diagnostiikan ja hoidon. Koulutus tapahtuu pääsääntöisesti yliopistosairaaloiden ulkopuolisissa yksiköissä, joiden tulee täyttää Itä-Suomen yliopiston määrittelemät koulutuspaikkaehdot. Koulutuksesta vastaa paikallinen kouluttaja. Kunkin erikoisalan vastuhenkilö vastaa koulutettavien valinnasta sekä ohjaa ja vastaa koulutettavien koko koulutusprosessin suunnittelusta ja kokonaisuuden arvioinnista. Runkokoulutus suoritetaan pääsääntöisesti ennen eriytyvän koulutusvaiheen aloittamista.

TAVOITTEET

Runkokoulutuksen tavoitteena on:

- antaa valmiudet toimia psykiatristen alojen päivystäjänä
- antaa perustiedot psykiatristen häiriöiden kirjosta, diagnostiikasta ja epidemiologiasta
- hallita yleisimmät hoitomenetelmät
- antaa valmiudet psykiatrisen potilaan kliinisen tutkimuksen suorittamiseen, hoidolle tarpeellisen yhteistyösuhteen luomiseen, toimimiseen yhteistyössä omaisten ja muiden tarpeellisten tahojen kanssa
- hallita psykiatrian alan lainsäädännön perusteet
- hankkia valmiudet yhteistoimintaan perusterveydenhuollon kanssa
- perehdyttää elämänkaaren perustekijöihin psyykkisen terveyden kannalta

Koulutuksen sisältö

Runkokoulutusvaiheen kesto on 1 v 3 kk ja sen tulee sisältää:

- korkeintaan 6 kk voi olla mitä tahansa psykiatrian alan palvelua joko lastenpsykiatriaa, nuorisopsykiatriaa, oikeuspsykiatriaa tai psykiatriaa tai psykiatriaa läheisesti sivuavilla aloilla kuten mm. päihdelääketieteen yksikössä (tarkoittaa palvelua muulla erikoisalalla kuin mihin erikoistutaan)
- 9 kk on oltava sillä alalla mihin erikoistutaan

Toimipaikkakoulutuksen aiheet runkokoulutuksen aikana:

- psyykkisten häiriöiden kirjo (tautioppi ja diagnostiikka)
- psyykkisten häiriöiden epidemiologia väestössä ja terveydenhuollossa ikäryhmittäin
- psyykkisten häiriöiden kliininen tutkiminen sekä potilaan ja omaisten kohtaaminen
- psykiatriset ensiaputilanteet
- psyykkisten häiriöiden hoitomuodot (lääkehoidon, muiden biologisten hoitojen, psykoterapioiden ja psykososiaalisten hoitokeinojen perusteet)
- hoitoon ohjaaminen
- tahdosta riippumattomaan hoitoon lähettäminen ja hoidon toteutus
- psykiatrian lainsäädäntö
- työryhmässä toimiminen ja työnohjauksen käyttö
- yhteistyö perusterveydenhuollon kanssa.

Seuranta ja arviointi

Koulutuksen etenemistä seurataan ja sitä arvioidaan yhteistyössä erikoistuvan, kouluttajan ja ohjaajan välillä.

Erikoistuvan tulee saada opetusta seuraavista toimenpiteistä tai toiminnoista:

- potilaan ohjattu kliininen tutkiminen ja diagnostiikka
- psykiatriset ensiaputoimenpiteet
- psykoterapeuttiset ja psykososiaaliset interventiot akuuttipsykiatriassa (ks. lokikirja)
- tahdosta riippumattomaan hoitoon lähettäminen ja hoitopäätökset
- työryhmätyöskentelystä
- yhteistyöhön toteuttamisesta perusterveydenhuollon kanssa

Runkokoulutuksen hyväksyy kunkin erikoisalan vastuhenkilö.

SISÄTAUTIALOJEN RUNKOKOULUTUS

(endokrinologia, gastroenterologia, infektiosairaudet, kardiologia, kliininen hematologia, nefrologia, reumatologia ja sisätaudit)

Runkokoulutusvaihe (3 vuotta) sisältää 9 kk:n terveyskeskuspalvelun ja 2 v 3 kk:n palvelun yleissisätaudeilla, siihen liittyvillä erikoisaloilla ja muilla koulutusta täydentävillä erikoisaloilla.

Koulutusohjelmien vastuuhenkilöt:

Endokrinologia:	Dosentti Leena Moilanen
Gastroenterologia	Dosentti Markku Heikkinen
Infektiosairaudet	Dosentti Irma Koivula
Kardiologia	Professori Juha Hartikainen
Kliininen hematologia	Dosentti Esa Jantunen
Nefrologia	Dosentti Pauli Karhapää
Reumatologia	Professori Tuulikki Sokka-Isler
Sisätaudit	Professori Johanna Kuusisto

Vastuuhenkilöiden yhteystiedot:

PL 100, 70029 KYS

puh. 017-173 311/henkilöhaku

s-posti:etunimi.sukunimi@kuh.fi

Tuulikki Sokka-Isler

Keski-Suomen keskussairaala

40620 Jyväskylä

Puh: 040-735 2087

Tuulikki.sokka-isler@ksshp.fi

Yleiskuvaus

Runkokoulutus (3 v) sisältää 9 kk terveyskeskuspalvelua ja 2 v 3 kk palvelua pääsääntöisesti yleissisätaudeilla ja siihen liittyvillä erikoisaloilla ja soveltuvin osin muilla erikoisaloilla. Runkokoulutusvaihe suoritetaan pääsääntöisesti ennen eriytyvää koulutusta. Koulutus tapahtuu pääosin yliopistosairaalan ulkopuolisissa sairaaloissa, joissa koulutuksesta vastaa kunkin sairaalan sisätautialan kouluttaja. Runkokoulutusta antavien yksikköjen pitää täyttää koulutuspaikan vaatimukset. Kouluttajat ovat sisätautialojen erikoislääkäreitä.

Koulutusohjelman vastuuhenkilö tekee henkilökohtaisen koulutussuunnitelman (hops) yhteistyössä erikoistujan kanssa, hyväksyy sen ja erikoistuva hakee opinto-oikeutta erikoisalan 6 vuoden koulutusohjelmaan.

Kunkin erikoisalan vastuuhenkilö vastaa koulutettavien koko koulutusprosessin suunnittelusta, seurannasta ja kokonaisuuden arvioinnista. Oleellista runkokoulutuksessa on sen monipuolisuus. Erityisesti runkokoulutuksen tulee tarjota riittävät päivystystoiminnassa tarvittavat valmiudet yleissisätaudeissa, yleiskardiologiassa ja sisätauteihin liittyvissä erikoisaloissa ja koulutus toteutetaan vahvistetun hops:n mukaisesti, vaikka eriytyvä erikoisala runkokoulutusvaiheessa tai sen jälkeen vaihtuisikin.

Koulutukseen voi sisältyä koulutusohjelman vastuuhenkilön harkinnan mukaan jaksoja (enintään 6 kk) muilta soveltuvilta erikoisaloilta (kuten keuhkosairaudet ja allergologia, anestesiologia ja tehohoito, akuuttilääketiede, neurologia, kliininen kemia, kliininen mikrobiologia, kliininen fysiologia ja isotooppilääketiede).

Tutkimustyötä voidaan kouluttajan harkinnan mukaan hyväksyä osaksi runkokoulutusta korkeintaan 6 kk. Tutkimustyö tulee tehdä päätoimisena tutkijana ja sen tulee olla erikoisalaan liittyvää. Tutkimustyöstä, sen sisällöstä ja tuloksista on toimitettava erillinen tutkimustyön ohjaajan allekirjoittama selvitys.

Runkokoulutuksen hyväksyjä on kunkin koulutusohjelman vastuuhenkilö oman erikoisalansa osalta, poikkeuksena gastroenterologian ja reumatologian erikoisala, jonka runkokoulutuksen hyväksyjänä toimii sisätautien erikoisalan vastuuhenkilö.

Tavoitteet

Runkokoulutuksen suorittaneen tulee kyetä toimimaan sisätautien ja yleiskardiologian aloilla lääkärin tehtävissä siten, että hän:

- hallitsee sairaalan päivystystoiminnassa tarvittavat perusvalmiudet sisätautien ja siihen liittyvillä erikoisaloilla
- hallitsee tärkeimpien sairauksien diagnostiikan ja hoidon sisätautien alalla ja siihen liittyvillä erikoisaloilla

Koulutuksen sisältö

Runkokoulutukseen osallistuvien lääkäreiden tulee saada monipuolista sisätautien alaan liittyvää koulutusta erityisesti sairauksissa, jotka ovat yleisiä ja joita esiintyy päivystystilanteissa (esim. sydän- ja verisuonisairaudet, infektiosairaudet, endokrinologia ja gastroenterologia). Koulutusta antavien yksikköjen on taattava erikoistuville lääkäreille riittävä kierto eri toimipisteiden välillä monipuolisen koulutuksen turvaamiseksi.

Runkokoulutusvaiheen koulutuksen etenemistä seurataan lokikirjan avulla, ja se toimii apuvälineenä laadunvarmistuksessa. Erikoistuva lääkäri osallistuu lisäksi oman oppimisensa arviointiin sekä koulutuksen kehittämiseen.

Alan kirjallisuuteen ja muihin tietolähteisiin perehtyminen on tärkeä osa runkokoulutusta. Suositeltavaa lukemista ovat mm. Duodecim:n kustantamat Meilahden akuuttihoito-opas sekä suomenkieliset alan oppikirjat endokrinologiasta, gastroenterologiasta, infektiosairauksista, kardiologiasta, kliinisestä hematologiasta, nefrologiasta ja reumasairauksista. Lisäksi suositeltavaa lukemista ovat erikoislääkeriikusteluun sisältyvät julkaisusarjat, erityisesti Duodecim ja Suomen Lääkärilehti sekä British Medical Journal, Lancet ja New England Journal of Medicine (soveltuvien osien).

Teoreettinen koulutus

Runkokoulutuksen aikana on suoritettava vähintään 40 tuntia teoreettista kurssimuotoista koulutusta, joka painottuu sisätautien ja siihen liittyvien erikoisalojen sekä yleiskardiologian alan akuuttien sairauksien diagnostiikkaan ja hoitoon. Johtamistaitoihin ja organisaatioiden toimintaan liittyvää koulutusta tapahtuu moniammatillisen johtamiskoulutuksen puitteissa (MOJO).

Kouluttajat ja koulutuspaikat:

Koulutuspaikkalistaus: <http://www.uef.fi/fi/web/laake/koulutuspaikat>

Yliopistosairaalan ulkopuolisissa keskussairaaloissa ja muissa sairaaloissa runkokoulutuksen kouluttajina toimivat sisätautialojen ylilääkärit ja erikoislääkärit. Koulutus näissä sairaaloissa hyväksytään runkokoulutukseen koulutussopimusten mukaisesti.

- kaikki keskussairaalat 2 v 3 kk
- Iisalmen sairaala enintään 1 v 6 kk
- Varkauden sairaala enintään 1 v 6 kk
- Harjulan sairaala enintään 9 kk

Muissa sairaaloissa suoritettujen koulutusten hyväksyy kunkin koulutusohjelman vastuhenkilö.

ASETUS 56/2015

Annettu Helsingissä 29 päivänä tammikuuta 2015

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksesta sekä yleislääketieteen erityiskoulutuksesta

Sosiaali- ja terveysministeriön päätöksen mukaisesti säädetään terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain (559/1994) 4 §:n 3 momentin ja 4 a §:n 3 momentin nojalla:

1 §

Soveltamisala

Tässä asetuksessa säädetään terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa (559/1994) tarkoitetussa lääketieteen tai hammaslääketieteen ylempiä korkeakoulututkintoja antavissa yliopistoissa suoritettavasta erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksesta sekä yleislääketieteen erityiskoulutuksesta, jotka ovat yliopistojen ammatillista jatkokoulutusta.

Erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutusta voivat Suomessa antaa Helsingin yliopisto, Itä-Suomen yliopisto, Oulun yliopisto, Tampereen yliopisto ja Turun yliopisto.

2 §

Erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen tavoitteet

Erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen tavoitteena on perehdyttää lääkäri tai hammaslääkäri erikoisalansa tieteelliseen tietoon ja tiedonhankintaan ja antaa hänelle valmiudet alansa erikoislääkäriin tai erikoishammaslääkäriin tehtäviin, ammattitaidon ylläpitämiseen ja erikoisalansa kehittämiseen sekä toimimiseen erikoislääkäriin tai erikoishammaslääkäriin sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmässä. Koulutuksen tulee antaa erikoislääkärille tai erikoishammaslääkärille valmiudet hallita vaativia diagnostisia menetelmiä sekä suunnitella ja toteuttaa erikoisalansa vaativa sairauksien ennaltaehkäisy ja hoito yksilö- ja väestötasolla. Koulutuksen tavoitteena on lisäksi, että lääkäri tai hammaslääkäri perehtyy terveydenhuollon johtamiseen, hallintoon, suunnitteluun ja moniammatilliseen yhteistyöhön.

3 §

Yhteistyöelimet

Erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutusta sekä yleislääketieteen erityiskoulutusta koskevissa kysymyksissä valtakunnallisena koordinaatioelimenä toimii terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain (559/1994) 41 §:ssä tarkoitettu neuvottelukunta tai sen jaosto.

Kunkin erikoislääkäri- tai erikoishammaslääkärikoulutusta antavan yliopiston yhteydessä on lisäksi alueellista yhteistyötä varten erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen sekä yleislääketieteen erityiskoulutuksen alueellinen neuvottelukunta. Neuvottelukunnassa on ainakin yliopiston, erityisvastuualueen sairaanhoitopiirien kuntayhtymien sekä perusterveydenhuollon ja suun terveydenhuollon toimintayksiköiden nimeämiä jäseniä sekä erikoistumiskoulutuksessa olevien edustus.

4 §

Erikoislääkärikoulutuksen järjestäminen

Erikoislääkärikoulutus järjestetään koulutusohjelmana, jonka pituus täysipäiväisenä ohjattuna opiskeluna joko viisi tai kuusi vuotta.

Koulutusohjelmat, joiden pituus on viisi vuotta, ovat:

- 1) foniatria;
- 2) fysiatria;
- 3) geriatria;
- 4) kliininen kemia;
- 5) kliininen mikrobiologia;
- 6) kliininen neurofysiologia;
- 7) korva-, nenä- ja kurkkutaudit;
- 8) liikuntalääketiede;
- 9) oikeuslääketiede;
- 10) patologia;
- 11) perinnöllisyyslääketiede;
- 12) silmätaudit;
- 13) syöpätaudit;
- 14) terveydenhuolto.

Koulutusohjelmat, joiden pituus on kuusi vuotta, ovat:

- 1) akuuttilääketiede;
- 2) anestesiologia ja tehohoito;
- 3) endokrinologia;
- 4) gastroenterologia;
- 5) gastroenterologinen kirurgia;
- 6) ihotaudit ja allergologia;
- 7) infektiosairaudet;

- 8) kardiologia;
- 9) keuhkosairaudet ja allergologia;
- 10) kliininen farmakologia ja lääkehoito;
- 11) kliininen fysiologia ja isotooppilääketiede;
- 12) kliininen hematologia;
- 13) käsikirurgia;
- 14) lastenkirurgia;
- 15) lastenneurologia;
- 16) lastenpsykiatria;
- 17) lastentaudit;
- 18) naistentaudit ja synnytykset;
- 19) nefrologia;
- 20) neurokirurgia;
- 21) neurologia;
- 22) nuorisopsykiatria;
- 23) oikeuspsykiatria;
- 24) ortopedia ja traumatologia;
- 25) plastiikkakirurgia;
- 26) psykiatria;
- 27) radiologia;
- 28) reumatologia;
- 29) sisätaudit;
- 30) suu- ja leukakirurgia;
- 31) sydän- ja rintaelinkirurgia;
- 32) työterveyshuolto;
- 33) urologia;

34) verisuonikirurgia;

35) yleiskirurgia;

36) yleislääketiede.

Erikoislääkärikoulutuksen yhteisistä osuuksista voidaan muodostaa yhteinen koulutusrunko, kun se on perusteltua yhteisen aineksen laajuuden ja erikoislääkäriin tehtävissä tarvittavien valmiuksien vuoksi.

5 §

Erikoishammaslääkärikoulutuksen järjestäminen

Erikoishammaslääkärikoulutus järjestetään koulutusohjelmalla, jonka vähimmäispituus täysipäiväisenä ohjattuna opiskeluna on kolme vuotta.

Koulutusohjelmat, joiden pituus on kolme vuotta, ovat:

- 1) hammaslääketieteellinen diagnostiikka;
- 2) hampaiston oikomishoito;
- 3) kliininen hammashoito;
- 4) terveydenhuolto.

Suu- ja leukakirurgian koulutusohjelman pituus on kuusi vuotta.

6 §

Erikoislääkärikoulutuksen suorittaminen

Erikoislääkärikoulutuksen suorittamiseksi lääkärin tulee:

- 1) suorittaa hyväksytysti 4 §:n 2 momentin mukaisessa koulutusohjelmassa vaadittu viiden vuoden käytännön koulutus tai 4 §:n 3 momentin mukaisessa koulutusohjelmassa vaadittu kuuden vuoden käytännön koulutus kouluttajan ohjaamana yliopiston hyväksymässä erikoisalan koulutukseen tarkoitettussa virassa, toimessa tai tehtävässä sekä osallistua tänä aikana yliopiston hyväksymällä tavalla säännölliseen toimipaikkakoulutukseen;
- 2) suorittaa yliopiston hyväksymä teoriakoulutus;
- 3) osallistua oman oppimisen ja koulutuksen toimivuuden kehittämiseen ja arviointiin;
- 4) suorittaa yliopistojen yhteistyönä järjestettävä valtakunnallinen erikoisalakohdainen kuulustelu.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua koulutusajasta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistollisen sairaalan ulkopuolella ja tästä ajasta vähintään yhdeksän kuukautta terveyskeskuksessa.

Mitä 2 momentissa säädetään, ei terveystieteiden keskuksessa suoritettavaa koulutusaikaa lukuun ottamatta koske seuraavia koulutusohjelmia:

- 1) foniatria;
- 2) kliininen fysiologia ja isotooppilääketiede;
- 3) kliininen kemia;
- 4) kliininen mikrobiologia;
- 5) kliininen neurofysiologia;
- 6) neurokirurgia;
- 7) oikeuslääketiede;
- 8) perinnöllisyyslääketiede;
- 9) suu- ja leukakirurgia;
- 10) syöpätaudit.

Yliopisto voi myöntää erikoisalakohtaisesti luvan poiketa 2 momentissa säädetystä yliopistollisen sairaalan ulkopuolella suoritettavan koulutuksen kestoa koskevasta vaatimuksesta, jos keskussairaalat tai muut sairaalat eivät voi osoittaa koulutuspaikkaa kohtuullisen ajan kuluessa. Ennen luvan myöntämistä yliopiston on pyydettävä asiasta lausunto 3 §:ssä tarkoitetulta erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen alueelliselta neuvottelukunnalta. Lupa voidaan myöntää enintään kolmen vuoden ajaksi.

Yliopisto antaa todistuksen suoritetusta erikoislääkärikoulutuksesta.

7 §

Erikoishammaslääkärikoulutuksen suorittaminen

Erikoishammaslääkärikoulutuksen suorittamiseksi hammaslääkärin tulee:

- 1) suorittaa hyväksytysti 5 §:n 2 momentin mukaisessa koulutusohjelmassa vaadittu kolmen vuoden käytännön koulutus tai 5 §:n 3 momentin mukaisessa koulutusohjelmassa vaadittu kuuden vuoden käytännön koulutus kouluttajan ohjaamana yliopiston hyväksymässä erikoisalalan koulutukseen tarkoitettussa virassa, toimessa tai tehtävässä sekä osallistua tänä aikana yliopiston hyväksymällä tavalla säännölliseen toimipaikkakoulutukseen;
- 2) suorittaa yliopiston hyväksymä teoriakoulutus;
- 3) osallistua oman oppimisen ja koulutuksen toimivuuden kehittämiseen ja arviointiin;
- 4) suorittaa yliopistojen yhteistyönä järjestettävä valtakunnallinen erikoisalakohtainen kuulustelu;
- 5) työskennellä päätoimisesti hammaslääkärin klinisissä tehtävissä vähintään kaksi vuotta ennen erikoishammaslääkärikoulutuksen aloittamista.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua koulutusajasta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistollisen sairaalan ulkopuolella ja tästä ajasta vähintään yhdeksän kuukautta terveyskeskuksessa.

Mitä 2 momentissa säädetään, ei terveyskeskuksessa suoritettavaa koulutusaikaa lukuun ottamatta koske hammaslääketieteellisen diagnostiikan eikä suu- ja leukakirurgian koulutusohjelmaa.

Yliopisto voi myöntää erikoisalakohtaisesti luvan poiketa 2 momentissa säädetystä yliopistollisen sairaalan ulkopuolella suoritettavan koulutuksen kestoa koskevasta vaatimuksesta, jos keskussairaalat tai muut sairaalat eivät voi osoittaa koulutuspaikkaa kohtuullisen ajan kuluessa. Ennen luvan myöntämistä yliopiston on pyydettävä asiasta lausunto 3 §:ssä tarkoitettulta erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen alueelliselta neuvottelukunnalta. Lupa voidaan myöntää enintään kolmen vuoden ajaksi.

Yliopisto antaa todistuksen suoritettua erikoishammaslääkärikoulutuksesta.

8 §

Yleislääketieteen erityiskoulutus

Yleislääketieteen erityiskoulutukseen voidaan ottaa henkilö, joka on suorittanut Suomessa lääketieteen lisensiaatin tutkinnon tai ulkomailla vastaavan koulutuksen, joka kuuluu lääkärin toimien harjoittamisen vaatimuksiin.

Yleislääketieteen erityiskoulutuksen tavoitteena on perehdyttää lääkäri perusterveydenhuollossa toimivan lääkärin tehtäviin, terveydenhuollon hallintoon ja sosiaaliturvajärjestelmään sekä yhteistyöhön terveydenhuollon ja sosiaalihuollon alalla toimivan henkilöstön kanssa. Koulutuksen suorittamiseksi lääkärin tulee:

- 1) palvella lääkärin tehtävissä lääketieteellisen alan tutkintoja antavan yliopiston (koulutusyksikkö) hyväksymässä terveyskeskuksessa vähintään yhdeksän kuukauden ajan palvelussuhteessa kuntaan tai kuntayhtymään;
- 2) palvella lääkärin tehtävissä koulutusyksikön hyväksymässä sairaalassa vähintään kuuden kuukauden ajan;
- 3) osallistua säännöllisesti 1 ja 2 kohdassa tarkoitettujen toimintayksikön toimipaikkakoulutukseen; sekä
- 4) suorittaa koulutusyksikön hyväksymä tai järjestämä vähintään 16 tunnin kurssimuotoinen koulutus, joka perehdyttää terveydenhuollon hallintoon ja sosiaaliturvajärjestelmään.

Yleislääketieteen erityiskoulutus kestää kokopäiväisenä kolme vuotta. Osa koulutuksesta voidaan suorittaa osapäiväisenä, jos koulutuksen kokonaisaika ei lyhene, jos koulutuksen tavoitteet saavutetaan ja jos osapäiväinen palvelu on viikoittain vähintään 50 prosenttia kokopäiväisestä palvelusta.

Yleislääketieteen erityiskoulutuksesta voidaan enintään kuuden kuukauden palvelu suorittaa terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain 4 §:n 1 momentissa tarkoitettussa ja koulutusyksikön hyväksymässä muussa yleislääkärin tehtäviin suuntautuvassa terveydenhuollon laitoksessa tai yksikössä kuin 2 momentin tai 1 tai 2 kohdassa tarkoitettussa toimintayksikössä. Koulutukseksi voidaan lisäksi hyväksyä lääketieteen lisensiaatin tutkintoon johtavaan koulutukseen sisältyvästä käytännön opetuksesta enintään yksi vuosi, kun käytännön opetus on saatu koulutusyksikön hyväksymässä sairaalassa tai terveystieteiden keskuksessa.

Koulutusyksikkö antaa todistuksen lääkärin yleislääketieteen erityiskoulutuksen suorittamisesta.

9 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä helmikuuta 2015.

Tämän asetuksen voimaan tullessa valtioneuvoston asetuksen 420/2012 mukaan erikoislääkäri- tai erikoishammaslääkärin tutkintoa suorittava siirtyy tämän asetuksen mukaiseen koulutusohjelmaan. Tämän asetuksen voimaan tullessa valtioneuvoston asetuksen 377/2011 mukaan yleislääketieteen erityiskoulutusta suorittava siirtyy tämän asetuksen mukaiseen yleislääketieteen erityiskoulutukseen.

Tämän asetuksen voimaan tullessa erikoislääkärikoulutuksessa olevaan voidaan kuitenkin hänen niin halutessaan soveltaa tämän asetuksen voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä vuoden 2022 loppuun saakka ja erikoishammaslääkärikoulutuksessa olevaan vuoden 2020 loppuun saakka. Yliopisto ei kuitenkaan anna koulutuksen suorittamisesta tutkintotodistusta, vaan tämän asetuksen 6 §:n 5 momentissa tai 7 §:n 5 momentissa tarkoitettua todistusta.

Tämän asetuksen 8 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettua palvelussuhdetta kuntaan tai kuntayhtymään ei sovelleta niihin lääkäreihin, jotka ovat saaneet lääkärin perusterveydenhuollon lisäkoulutuksesta annetussa asetuksessa (1435/1993) tarkoitettua perusterveydenhuollon lisäkoulutuksen suorittamista koskevan opinto-oikeuden ennen 1 päivää syyskuuta 2010.

Yliopistot päättävät järjestelyistä, joita tämän asetuksen mukaiseen koulutukseen siirtymiseen liittyy.

Helsingissä 29 päivänä tammikuuta 2015

Peruspalveluministeri
Susanna Huovinen

Hallitussihteeri
Eila Mustonen